Relatare despre regele David

Stefan Heym

Traducere din germană de MIHAI ISBĂŞESCU

HUMANITAS

fiction

DER KÖNIG DAVID BERICHT

EDITURA HUMANITAS

Îi mulţumesc în mod deosebit
Domnului dr. Walter Beltz, istoric al religiilor
şi colaborator ştiinţific la Universitatea Halle,
pentru valoroasele şi utilele sale sugestii.

STEFAN HEYM

1

Lăudat fie numele Domnului, Dumnezeului nostru, care dăruieşte unuia înţelepciune, altuia avuţii, iar celui de-al treilea virtuţi de oştean.

Eu, Etan, feciorul lui Hosaia, din oraşul Ezrah, am fost chemat azi să mă înfăţişez regelui Solomon. Grămăticii regeşti Elihoref şi Ahia, feciorii lui Şişa, m-au condus înaintea lui; şi am aflat acolo pe Iosafat ben Ahilud, marele-grămătic, pe preotul Ţadoc, pe prorocul Natan şi pe Benaia ben Iehoiada, căpetenia peste oaste.

Şi m-am aruncat la picioarele regelui, iar el mi-a poruncit să mă ridic. Aşa s-a întâmplat că l-am privit pe regele Solomon cum se uită un om la altul, ochi în ochi; şi, cu toate că şedea pe tronul său, între heruvimi, mi-a părut mai mic de stat decât îl crezusem, mai mic chiar şi decât răposatul său părinte, regele David; pielea lui era însă gălbuie la culoare. Iar regele m-a iscodit cu privire străpungătoare şi a grăit:

„Aşadar, tu eşti Etan ben Hosaia, din oraşul Ezrah?"

„Eu sunt, stăpâne şi rege. Şi sunt slujitorul tău."

„Aud că, de la Dan şi până către Bersabee, se spune că ai fi unul dintre cei mai înţelepţi oameni din Israel?"

Dar eu i-am răspuns:

„Cine poate spune despre sine că e mai înţelept decât Solomon, cel mai înţelept dintre regi?"

La care şi -a răsfrânt posac buzele delicat croite şi a zis:

„Vreau să-ţi povestesc, Etan, visul pe care l-am visat de curând, într-o noapte, după ce am adus jertfe şi am ars tămâie pe înălţimile Ghibeonului."

Şi, întorcându-se către grămăticii Elihoref şi Ahia, feciorii lui Şişa:

"Luaţi aminte la vis, căci va fi trecut în anale."

Atunci fraţii Elihoref şi Ahia au scos stiluri şi tăbliţe cerate din veşmintele lor şi au aşteptat cuvintele regeşti, pentru a le aşterne în scris. Acesta este însă visul regelui Solomon:

„La Ghibeon, noaptea, mi-a apărut Dumnezeu şi Iahve a grăit: Cere ce vrei să-ţi dau. Iar eu am zis: Tu ai făcut cu părintele meu David, robul tău, mare milă, pentru că el s-a purtat cu vrednicie şi cu dreptate şi cu inimă curată înaintea ta; şi nu ţi-ai luat această milă de la el şi i-ai dăruit un fiu, care să şadă pe tronul său, precum este acesta astăzi."

Regele, care se jucase cu nasurile heruvimilor, şi-a luat mâna de pe ele şi şi-a întins înainte picioarele, ce erau vârâte în sandale roşii din cea mai aleasă piele de capră.

„Şi acum, Doamne, Dumnezeul meu, i-am zis eu lui Iahve, ai pus pe robul tău rege în locul părintelui meu; dar eu sunt încă foarte tânăr şi nu-mi ştiu calea vieţii mele. Şi robul tău trebuie să stăpânească peste poporul ales de tine, un popor atât de mare încât nimeni nu-l

poate nici număra, nici socoti.

Regele şi-a îndreptat spinarea, în jilţ; şi o rază de soare dinspre fereastră a luminat puternic tichia brodată cu aur de pe părul ce începuse a se rări.

„De aceea, Doamne, Dumnezeul meu, i-am zis eu lui Iahve, dăruieşte-i robului tău inimă înţelegătoare ca să poată judeca pre poporul tău şi deosebi ce e bine şi ce e rău. Căci cine poate să cârmuiască acest popor al tău? Şi Dumnezeu mi-a zis: Deoarece tu ai cerut aceasta şi n-ai cerut viaţă lungă, nici bogăţie, nici nimicirea duşmanilor tăi, iată ţi-am dat o inimă înţeleaptă şi înţelegătoare, aşa cum nici unul n-a fost înaintea ta şi nici nu se va ridica altul asemenea după tine."

Regele s-a ridicat, a aruncat o privire iscoditoare miniştrilor săi şi a constatat că mutrele lor vădeau seriozitate şi supunere. Satisfăcut, a încheiat:

„Şi îţi voi da şi ceea ce tu n-ai cerut, a mai zis Iahve, adică bogăţie şi slavă, aşa încât nici unul dintre regi nu va fi asemenea ţie, în toate zilele tale. Şi, dacă vei umbla pe drumul meu, cum a umblat părintele tău David, şi vei păzi legile şi poruncile mele, îţi voi înmulţi şi zilele tale."

Atunci preotul Ţadoc şi profetul Natan au bătut din palme, cuprinşi de extaz, în timp ce grămăticii Elihoref şi Ahia, feciorii lui Şişa, îşi dădeau ochii peste cap de admiraţie. Iar marele-grămătic Iosafat ben Ahilud a strigat că niciodată, în viaţa lui, n-a întâlnit un vis mai însemnat, un vis care să fie mai potrivit pentru a mişca inima şi mintea norodului. Benaia ben Iehoiada a păstrat totuşi tăcere, iar fălcile lui puternice măcinau, de parcă rumegau un dumicat de amărăciune. Regele Solomon a coborât de pe tron, a venit spre mine, mi-a pus pe umăr mâna lui scurtă şi grasă şi a întrebat:

„Ei?"

I-am răspuns că visul regesc era, în felul lui, un adevărat odor de preţ, de o frumuseţe neasemuită, bogat în formulări şi idei poetice şi o dovadă a adâncului simţământ personal pe care regele îl nutreşte faţă de Domnul nostru Iahve şi de nepătrunsele ţeluri şi gânduri ale lui Iahve.

„Aşa grăieşte poetul", a întors vorba regele. „Dar ce spune istoricul? Aud de la ispravnicii mei din Ezrah că lucrezi la o istorie a poporului Israel."

„Un vis, o, cel mai înţelept dintre regi", m-am plecat eu adânc, „poate ajunge, tot atât de bine, să fie o forţă istorică precum un potop sau o oaste sau un blestem al lui Dumnezeu – mai ales un vis care este povestit şi documentat atât de strălucit ca al măriei-tale."

Oarecum nesigur, regele a cătat din nou spre mine; apoi şi-a schimonosit gura într-o hlizeală lăbărţată şi a spus:

„Am văzut înghiţitori de cuţite şi mâncători de foc, dar încă niciodată un om care să danseze cu atâta îndemânare pe tăişul sabiei. Ce părere ai, Benaia ben Iehoiada?"

„Vorbe", a mârâit Benaia. „Câte vorbe n-am auzit în zilele părintelui vostru, regele David, vorbe înţelepte şi cuvioase, rugătoare, ameninţătoare, fanfaroane, linguşitoare – şi unde sunt azi toţi cei care le-au rostit?"

Chipul regelui Solomon s-a întunecat. Poate că se gândea la soarta fratelui său Amnon sau

a fratelui său Absalom sau a căpeteniei de oaste Urie, primul bărbat al mamei sale, sau a altor diferite fețe înalte, la a căror săvârşire din viață dăduse o mână de ajutor Benaia ben Iehoiada.

Iosafat ben Ahilud, marele-grămătic, a replicat că tocmai pentru cunoscuta mea îndemânare în folosirea cuvintelor fusesem chemat înaintea măreței fețe a regelui; iar profetul Natan l-a îndemnat pe Benaia să ia în seamă că unii trăiesc prin sabie, ceilalți însă prin vorbă, după cum Domnul nostru Iahve, în nemărginita sa înțelepciune, a creat mai multe neamuri de animale, pești ca şi zburătoare, animalele pustiului şi oaia cea blândă, dar peste toate l-a pus pe leu, care este deopotrivă de puternic şi înțelept. Totodată a făcut o plecăciune înaintea regelui Solomon, în timp ce preotul Țadoc a mai adăugat că, fără a sminti cele spuse, şarpele a fost cel care a arătat omului calea spre iad; pentru care fapt e bine să ne ferim de limba alunecoasă şi de vorba ce sună dulce. Din toate astea am desluşit că existau anumite deosebiri de păreri între atotputernicii din preajma regelui Solomon şi că pentru unul din afară era nimerit să umble cu cea mai mare luare-aminte în acest cerc.

Iar regele Solomon s-a reîntors la tronul său şi s-a aşezat între heruvimi. Mângâindu-le nasurile, mi-a vorbit precum urmează:

„De bună seamă, Etan ben Hosaia, trebuie să-ți fie cunoscut faptul că părintele meu, regele David, m-a desemnat chiar el, în persoană, pe mine, fiul său iubit, să-i fiu urmaş şi a poruncit să încalec pe catârul regelui şi să merg la Ghihon, pentru a fi uns rege acolo, şi că, aflându-se pe patul morții, s-a închinat adânc înaintea mea şi s-a rugat Domnului nostru Iahve pentru ca Dumnezeu să ducă tronul meu la mărire şi mai multă decât tronul său."

L-am asigurat pe rege că aceste fapte îmi sunt cunoscute şi că sunt convins precum că Domnul nostru Iahve a auzit ultima rugă a regelui David şi va face întocmai.

„Vei recunoaşte, aşadar, Etan", a continuat regele,"că am fost ales de trei ori. Mai întâi a ales Domnul Iahve poporul dintre toate popoarele celelalte; apoi l-a ales pe părintele meu, regele David, ca stăpânitor peste poporul astfel ales; şi, în sfârşit, părintele meu m-a ales pe mine, pentru a domni locul său."

L-am asigurat pe regele Solomon că logica sa este fără greş şi că Domnul Iahve, ca şi regele David, n-ar fi putut face o alegere mai bună.

„Fără îndoială", a răspuns regele cu una din privirile sale care puteau însemna orice. „Dar ai să fii totuşi de părerea mea, Etan ben Hosaia, că alegerea numărului trei nu este în ființă decât atunci când alegerea numărului doi a fost dovedită fără putință de tăgadă."

„Un bărbat care s-a înălțat de la o stână de oi din Betleem până la a fi stăpânitor în Ierusalim", a observat Benaia ben Iehoiada cu înverşunare, „care i-a bătut pe toți vrăjmaşii săi şi a supus oraşele lor, care a plecat voinței sale nu numai pe regele din Moab şi pe regii filistinilor, dar şi îndărătnicele seminții ale lui Israel, un asemenea bărbat n-are nevoie nici de preot, nici de profet, nici de grămătic pentru a dovedi că l-a ales Dumnezeu."

„Dar bărbatul ăsta e mort!"

Mânia clocotitoare a făcut chipul regelui să pălească.

„Şi umblă prin Israel tot felul de poveşti pe seama lui, nefolositoare şi chiar vătămătoare.

Şi, aşa cum îi zidesc Domnului nostru Iahve un templu, pentru ca să se pună capăt rugăciunilor şi jertfelor făcute pe orice deal de lângă oricare sat şi pentru ca legătutile dintre om şi Dumnezeu să ajungă sub un singur acoperiş, tot aşa avem nevoie de o relatare hotărâtoare care să înlăture toate abaterile de la adevărul cu privire la viaţa, făptuirile mareţe şi isprăvile de vitejie ale părintelui meu, regele David, care m-a ales pe mine să şed pe tronul său."

Chiar şi Benaia ben Iehoiada s-a cam speriat faţă de izbucnirea firii iuţi a regelui, cu toate că fusese o figură-cheie la alegerea lui Solomon ca urmaş al tatălui său. Dar regele i-a poruncit marelui-grămătic Iosafat ben Ahilud să vorbească.

Iosafat ben Ahilud a ieşit mai în faţă, a scos o tăbliţă de lut din cuta mânecii şi a dat citire: „Membrii comisiunii regeşti pentru întocmirea *Unei şi singurei relatări adevărate şi hotărâtoare, istoriceşte exacte şi recunoscute oficial, privitoare la uimitoarea înălţare, la viaţa cu frica lui Dumnezeu, precum şi la isprăvile de vitejie şi la minunatele înfăptuiri ale lui David ben Iesei, rege peste Iuda timp de şapte ani şi peste amândouă seminţiile, Iuda şi Israel, vreme de treizeci şi trei de ani, alesul Domnului şi părintele regelui Solomon:* Iosafat, fiul lui Ahilud, marele-grămătic; Ţadoc, preot; Natan, profet; Elihoref şi Ahia, feciorii lui Şişa, grămătici; Benaia, fiul lui Iehoiada, care este prepus peste oaste; izvoditor, dar fără drept de vot: Etan fiul lui Hosaia, din oraşul Ezrah, autor şi istoric. *Relatarea privitoare la uimitoarea înălţare* şi aşa mai departe poartă titlul de lucru *Relatare despre regele David;* şi trebuie alcătuită prin alegerea cu grijă şi folosirea corespunzătoare a întregului material ce se află cu privire la uimitoarea înălţare şi aşa mai departe a răposatului rege David, în măsura în care se găsesc în el acte regeşti, corespondenţă şi anale, precum şi legende şi tradiţii, cântece, psalmi, sentinţe şi profeţii, mai ales dintre cele referitoare la marea iubire şi preferinţă pe care regele David a vădit-o faţă de iubitul său fiu şi urmaş, regele Solomon; iar amintita relatare să stabilească pentru noi şi pentru vremile viitoare *un singur adevăr* şi să pună capăt, prin asta, *tuturor contrazicerilor şi disputelor,* să înlăture orice neîncredere în *alegerea lui David ben Iesei de către Domnul nostru Iahve,* precum şi să spulbere *orice îndoială în făgăduielile pline de slavă* pe care le-a făcut Domnul Iahve cu privire la *sământa şi urmaşii lui David."*

Iosafat ben Ahilud, marele-grămătic, a făcut o plecăciune. Regele Solomon părea satisfăcut. Mi-a făcut semn să mă apropii şi mi-a spus:

„Fireşte că am să te ajut, Etan ben Hosaia, de-ar fi să te împleticeşti ori să fii nesigur unde se află greşeala şi unde adevărul. Când poţi să începi?"

Dar eu m-am aruncat la picioarele regelui Solomon şi i-am mulţumit pentru marea încredere cu care mă cinstise. Nimeni dintre cei de la Dan şi până către Bersabee n-ar fi putut fi mai uimit decât mine, am zis eu, şi dacă mi-ar fi apărut un înger al Domnului în vis, pentru a-mi vesti această numire, i-aş fi râs în faţă, precum a făcut odinioară Sara, nevasta lui Avram. Şi am desluşit mai departe că sunt mult prea neînsemnat pentru asemenea sarcină grea şi plină de răspundere; dacă ar fi vorba de câţiva psalmi sau de o scurtă înfăţişare a istoriei unuia din triburile mai mărunte ori de o nouă versiune a istorisirii despre Moise în stuf aş sta fireşte cu plăcere la dispoziţie; asta ar corespunde oarecum însemnătăţii mele ca autor; la urma urmei nu se cere nici de la umila furnică să zidească piramide.

La asta regele Solomon a râs din inimă şi a grăit către cei de faţă:

„Este cu adevărat un înțelept cel care, cunoscând primejdiile drumului, cată mai bine să rămână în coliba sa."

Dar mie regele Solomon mi-a zis:

„Pot să-i iau pe feciorii tăi la carele mele de luptă sau la călăreții mei sau printre pedestrașii care aleargă înaintea carelor. Pot să le iau pe fiicele tale ca să fie brutărese de dulciuri ori bucătărese ori slujitoare. Sau pot să-ți iau ogorul și via și livada de măslini. Sau pot să te iau pe tine ca să râneşti grajdurile mele sau să-mi faci vânt cu coada de păun. Dar vreau mai curând să te folosesc ca istoric, sub îndrumarea comisiunii mele, căci fiecare om aflat sub voia lui Dumnezeu își are locul său, păstorul oilor la turma sa, iar grămăticul la tăblițele sale de lut."

Așa că m-am plecat mai adânc în țărână și am atras apoi atenția că sunt un om bolnav, cu inima slăbănoagă și cu mersul stomacului anapoda și că se prea poate să fiu rânduit la odihnă alături de părinții mei, în Ezrah, mai înainte ca *Relatarea despre Regele David* să fi fost împlinită pe jumătate; dar pot să recomand mai mulți colegi mai tineri, toți cu o sănătate mai bună ca a mea și cu un fel de-a gândi mai mlădios, adică tocmai ce trebuie pentru întocmirea de cărți care să cuprindă *un singur adevăr* și să pună capăt *oricărei contraziceri și dispute*.

La asta, regele Solomon a răspuns:

„Mie mi se pare că arăți foarte sănătos, Etan ben Hosaia. Pielea ta este minunat pârlită de soare, carnea ta nu vădește nimic din fleșcăiala bătrâneții, părul din capul tău este bogat și vârtos, ai toți dinții în gură, iar ochii îți strălucesc de plăcerile vinului și ale femeilor. Mai departe: am aici cei mai buni medici din tot Israelul și din regatele învecinate, până către Sidon și Tir, și am o înțelegere, întărită prin învoială scrisă, cu regina din Saba pentru trimiterea unui specialist care scoate pietrele aflate în rărunchi. De asemenea vei mânca uneori la masa mea și te vei împărtăși din bucatele gustoase de dincoace de Neghev; și vei fi plătit ca un profet mai mărunt, ceea ce îți va da putința să-ți aduci amândouă nevestele și pe tânăra ta țiitoare la Ierusalim și să locuiești aici într-o frumoasă casă de cărămidă, cu acoperiș zdravăn și cu o grădină umbroasă în spate."

Atunci mi s-a deslușit limpede că regele Solomon se gândise la toate și că nu era cu putință să mă îndepărtez de sub îndurarea sa. Tot astfel mi-am dat seama că treaba asta putea să se sfârșească rău pentru mine, cum mai pătiseră unii învățați ai scrisului, cărora li se tăiase capul și li se țintuise trupul la zidul orașului, dar că, pe de altă parte, puteam să mă și îngraș din asta și să prosper, dacă îmi înfrânam limba și îmi foloseam condeiul cu înțelepciune. Cu puțin noroc și cu ajutorul Domnului nostru Iahve, puteam chiar izbuti să strecor în relatarea despre regele David ici un cuvințel, dincolo un rând, din care generațiile de mai târziu să-și dea seama ce s-a întâmplat cu adevărat în acești ani și ce fel de om a fost David, fiul lui Iesei: cel care slujea în același timp ca târfă și unui rege, și feciorului regelui și fiicei regelui, cel care a luptat ca lefegiu împotriva însuși poporului său, care și-a ucis propriul fecior și a pus să-l omoare pe cel mai credincios slujitor al său, dar a jelit tare moartea lor și care a contopit într-o națiune o gloată de țărani nenorociți și de nomazi îndărătnici.

Astfel m-am ridicat de jos și i-am deslușit regelui că vorbele lui pline de nesfârșită înțelepciune mă convinseseră și că primeam slujba, deși tremurând și șovăind; socotind timpul

de care aveam nevoie pentru rugăciunile şi jertfele trebuitoare pentru mutarea de la Ezrah la Ierusalim, împreună cu două neveste şi cu o ţiitoare tânără şi cu tot calabalâcul lor şi arhivele mele, eram gata să-mi încep munca în a doua zi după sărbătoarea Paştelui. Dar – am spus eu mai departe, întrucât socoteam că e bine să baţi fierul cât e cald – mai trebuia lămurită neînsemnata problemă a educatiei celor doi fii ai mei, de care mă ocupasem până acum şi pentru care n-aveam să mai găsesc nici răgazul, nici prilejul de-acum înainte. N-ar putea cel mai înţelept dintre regi, Solomon, să fie atât de îndurător…

„Ţadoc!" a strigat regele.

Ţadoc a făcut o plecăciune.

„Ai grijă ca amândoi feciorii lui Etan ben Hosaia să fie băgaţi într-o şcoală levitică bună."

Şi, întrucât Ţadoc a ridicat din sprâncene, regele a mai spus cu un gest măreţ:

„Cheltuielile de şcoală şi întreţinere le plăteşte vistieria regească."

Căci regele Solomon cheltuia cu adevărată dărnicie birurile ridicate de la norod.

2

GÂNDURI DE NOAPTE ALE LUI ETAN BEN HOSAIA DUPĂ ÎNTOARCEREA SA DE LA IERUSALIM, PE ACOPERIŞUL CASEI SALE DIN EZRAH ŞI ÎN PREZENŢA ŢIITOAREI SALE LILIT, CARE ERA GATA SĂ SE STRĂDUIASCĂ PENTRU EL CU GINGĂŞIE

Nici o istorie nu se porneşte cu începutul ei; rădăcinile copacului sunt ascunse privirii, dar merg în adânc până dau de apă.

Alte noroade au avut regi care pretindeau a fi zei; poporul lui Israel însă avea pe Dumnezeu ca rege – un rege nevăzut, căci Iahve este un Dumnezeu nevăzut. Nu se află pe lume nici un chip al lui, fie din piatră, fie din spijă; el a oprit cu străşnicie să se făurească chipuri cioplite. Nevăzut, regele Iahve şedea între heruvimi, pe tronul său, care este chivotul legii, şi se lăsa purtat din loc în loc; unde se ducea norodul, acolo mergea şi el, sălăşluia în cort şi în colibe de frunziş, precum norodul. Pe înălţimi sau sub vreun sicomor îşi primea jertfele aduse: un pietroi de pe ogor îi ajungea ca jertfelnic. Când se hotăra să grăiască, grăia printre tunetele norilor sau sub murmurul adierii vântului, prin dezlănţuirea unui profet sau prin visul unui copil, prin gura unui înger sau prin zuruitul oracolului Urim şi Tumim. El vestea legile, dar era adesea, el însuşi, nedrept; la răstimpuri era iute la mânie sau îngăduitor; îşi avea protejaţii săi; şi adesea se contrazicea singur: semăna cu unul din patriarhii triburilor, pe care îi mai putem întâlni şi azi prin văile singuratice ale munţilor.

„Lilit, draga mea, adu-mi ulciorul cu vin pe care îl vei afla la răcoare în chiler, vin roşu din viile regeşti de la Baal-Hamon, un dar al regelui. Lilit, draga mea, cu sânii ca două tinere căprioare gemene, vom pleca la Ierusalim şi îţi voi cumpăra o rochie pestriţă, cum poartă fiicele regelui, şi mirosne dulci, şi o să te pierd. Adu-mi vinul..."

Atunci de ce a fost înlocuit regele Iahve de către Saul feciorul lui Chiş?

Un rege care poate fi văzut, oricât de arătos ar fi în anii tinereţii şi în floarea vârstei, îmbătrâneşte şi devine slăbănog; însă Domnul Iahve, regele lui Israel, rămâne veşnic înveşmântat în măreţie şi slavă. Totuşi voinţa lui nu se putea arăta decât în tălmăcirile altora, iar cei ce-l tălmăceau erau oameni. Se puteau înşela. Puteau să citească în semnele dumnezeieşti propria lor voinţă şi se zvonise că nu numai unul dintre bărbatii sfinţi potrivise cuvântul lui Iahve după interese tare lumeşti.

Fireşte că Samuel, preotul, prorocul şi judecătorul, nu putea fi socotit printre aceştia. Am cercetat cartea pe care ne-a lăsat-o moştenire şi sunt convins că era un om cu dreptate, plin de cele mai înalte principii. Doar un om foarte cinstit putea să păşească înaintea unei adunări a norodului, cum a făcut el la Miţpa, şi să zică: „Iată-mă, aici sunt; mărturisiţi împotriva mea, în faţa Domnului şi a unsului său, de am luat cuiva boul sau asinul, de am asuprit sau apăsat pe cineva; de am luat de la cineva mită şi am închis ochii asupra lui..." Dar tocmai unul ca el poate să facă mai mult rău, cu felul lui de-a fi drept, decât vreun fiu al lui Belial cu ticăloşiile lui.

„Bea, Etan, prietene al meu. Noaptea e plină de mireasmă atât de dulce. De ce, oare, să mă pierzi? Eu n-am să te părăsesc, afară doar de m-ai alunga. Vreau să-ți cânt așa cum m-ai învățat

Sunt trandafirul din Șaron și floarea din vâlcele sunt
Precum e floarea între spini, așa e între fete
draga mea.

Cum e măru-ntre copaci, așa-i dragul meu
printre flăcăi...

Dar nu mă asculți...“

Preoții din Rama, ai căror părinți slujiseră sub el, profeții colindători care se trăgeau din școala sa, toți aceștia îl descriau pe Samuel astfel: un om înalt, costeliv, cu coama sură și pletoasă și cu barba rară, neatinsă de briciul bărbierului, cu o privire de fanatic, cu gura lipsită de bunătate, – un bărbat care vedea un dușman în oricine nu era îndată gata să se plece înaintea voinței lui precumpănitoare și înaintea puterii lui Dumnezeu, căci Dumnezeu era rege în Israel, iar Samuel era împuternicitul său în fața norodului.

Samuel s-a certat cu norodul când acesta a cerut un rege care să dea răspuns cu propriul său glas și să lovească cu propria lui sabie. Cu vorbe aspre, le-a deslușit firea stăpânitorilor care vor veni apoi și le-a prezis cum puterea nestrunită a unui om îi schimbă firea. Dar poporul Israel a rămas surd la toate.

Nu cred că Samuel va fi priceput vreodată de ce norodul stăruia în a cere un rege din carne și sânge și de ce tocmai el, nu cel mai neînsemnat din lungul șir al judecătorilor din Israel, trebuia să-și lase slujba și să ungă rege un om.

„Lilit, draga mea, gustă din vinul regelui. Și mângâie-mi tâmplele, căci mă doare capul. Au de unde vin furtunile care prefac lumea și ce anume le pricinuiește? Dacă va trăi cândva un om care să le cunoască dinainte cursul, acela va trece drept mai înțelept decât însuși cel mai înțelept dintre regi, decât Solomon...“

Și Samuel s-a certat cu Domnul Iahve; și, în cartea pe care a scris-o, a spus toate cuvintele pe care Dumnezeu le-a rostit către el: Ascultă glasul poporului în toate câte îți grăiește; căci nu pe tine te-au lepădat, ci pe mine, ca să nu mai domnesc eu peste ei.

Ce ton de renunțare din gura unuia care a despărțit lumina de întuneric și apele de uscat.

Poate că Iahve a grăit astfel pentru a-l mângâia pe Samuel; dar, după toate relatările, Samuel încă mai avea destulă tărie pentru a supraviețui și fără îmbărbătarea dumnezeiască. Mie mi se pare, mai curând, că aici tălmăcitorul vorbelor Domnului a dat glas propriilor sale simțăminte: este Samuel care simte că a fost lepădat și care-și strămută propriul Eu rănit în pieptul lui Dumnezeu.

Și totuși, cuvintele pe care le aude Samuel cuprind un răspuns. Să ascultăm tonurile care răsună în el. Nu este, oare, ca și cum am auzi glasul unui bătrân? El este căpetenia unui trib mai mic; are slăbiciunile lui, ca și laturile sale bune; a încercat să facă să

domnească dreptatea cât s-a priceput mai bine, a încercat să-i ajute pe ai săi: dar acum au mijit zorile unei vremi noi...

O vreme nouă.

„Glasul tău, Lilit, draga mea, este ca un pârâiaş primăvara; cuvintele pe care te-am învăţat să le rosteşti sunt pline de armonie pe buzele tale:

Căci, iată, iarna a trecut, ploile au contenit
şi nu mai sunt.
Florile se-arată iar pe plai;
vremea când păsările cântă a sosit, iar
turtureaua dă Zvon pe meleagurile noastre."

Dar când a început, oare, această vreme nouă, cu noua ei harababură, care cerea o putere nouă în Israel? Când s-a atribuit o bucată de ogor ultimei familii nomade a ultimului trib nomad? Când a înlocuit fierul bronzul? Când, pe piaţa unuia, lâna n-a mai fost schimbată pe grânele celuilalt, ci a fost vândută pe mici monede de argint? Când păstorul cinstit a devenit şarlatan, neguţător, zaraf ce dă bani cu împrumut?

Vremea cea nouă a dat buzna peste Samuel şi, cu toate că era un proroc, el n-a văzut-o. A colindat prin ţară, în fiece an pe acelaşi drum peste Betel spre Ghilgal şi Miţpa, şi a ţinut giudeţ peste Israel în toate locurile acestea şi s-a reîntors apoi la Rama, căci acolo se afla casa lui, şi acolo a ţinut giudeţ tot restul anului şi acolo a înălţat Domnului un jertfelnic şi a crezut că toate vor rămâne la fel până la sfârşitul zilelor sale. S-a întâmplat totuşi ca glasul norodului să nu mai poată fi trecut cu vederea şi i-a vorbit chiar şi Dumnezeu lui Samuel; şi Samuel a pornit şi l-a ales pe Saul ben Chiş, din tribul Veniamin, care era cu un cap mai înalt decât tot norodul şi care pornise să caute asinele părintelui său şi a aflat un regat.

Sau astfel ne relatează Samuel în cartea sa, iar tâlcul vorbelor e limpede: Saul e rege peste Israel din mila lui Samuel, marele preot, judecătorul şi profetul, este omul lui Samuel, îndatorat lui Samuel.

Dar mai este şi o altă versiune cu privire la înscăunarea lui Saul. Multe rămân acolo în întuneric, contemporanii au murit, hrisoavele au fost nimicite de către regele David: un bărbat care pune să-i spânzure şi pe ultimii urmaşi în linie bărbătească ai înaintaşului său ce mai sunt în viaţă trebuie să şteargă şi amintirea lui.

Povestitorii de istorii din pieţe şi de sub porţile oraşelor relatează că Saul se întorcea de pe ogor, în urma vitelor, şi a auzit tânguielile norodului: Nahaş, a aflat el, principele amoniţilor, împresura oraşul Iabeş din Galaad şi ameninţa să scoată ochiul drept tuturor celor din oraş, spre ruşinea întregului Israel. În acea clipă, aşa se spune, s-a pogorât duhul lui Dumnezeu preste Saul. Acesta a luat o pereche de boi şi i-a tăiat bucăţi şi a trimis bucăţile, prin soli, la toate hotarele lui Israel. Oricum, i s-au alăturat destui oameni pentru ca să-i poată împărţi în trei cete; cu aceştia a purces el spre Iabeş şi a năvălit peste amoniţi în vremea strajei din faptul zilei; până ce ziua a prins să se înfierbânte, el îi bătuse pe duşmani şi despresurase Iabeşul.

Acolo se ridicase, din porunca lui Iahve, o nouă căpetenie peste Israel, precum Ghideon,

precum Iefta, precum Samson cel cu plete lungi. Dar acum norodul avea nevoie de un rege. Şi au pornit toţi cu Saul la jertfelnicul din Ghilgal şi, după ce s-au adus jertfele trebuitoare, Saul a fost uns acolo rege.

De către norod, nu de către Samuel.

„Tremuri de frig, Etan, prietene al meu."

„Furtunile, care prefac lumea, suflă rece."

„Coapsele mele sunt pline de căldură pentru tine, Etan; am să mă deschid iubitului meu."

„Miere şi lapte curg de pe limba ta, Lilit, draga mea, iar mireasma straielor tale e ca mireasma Libanului. Cât de frumoasă e dragostea ta, cu mult mai bună decât vinul."

3

De când Avram, străbunul nostru, a pornit din cetatea Ur a Caldeilor spre Țara Canaanului, poporul nostru a colindat adesea. Încercările ne-au învățat să pornim la drum cu poveri ușoare și să avem încredere în Dumnezeu.

Dar arhivele și însemnările mele se alcătuiau din numeroase tăblițe de lut și suluri de piele, pe care trebuia să le iau cu mine, fără excepție. Și, ținând seama de mulțimea asinilor ce duceau lăzile cu arhivele mele, cum puteam s-o opresc pe Estera, nevasta mea, să-și ia cu ea sipetele și covoarele, pe Hulda, mama feciorilor mei, să-și ia toate vasele și oalele, dar pe țiitoarea mea, Lilit, să ia toate cutiuțele și băuturicile și săculeții cu pudră? Dar calabalâcul puiește alt calabalâc, căci la doi asini cu poveri de folos se adaugă un al treilea, care duce merinde pentru animale și pentru cei ce le mână. Mi-am blestemat ușurința, căci uitasem să lămuresc cu regele Solomon și problema cheltuielilor de călătorie.

Zilele treceau. De câte ori priveam în urmă și vedeam caravana pe drumul nisipos – patruzeci de asini împreună cu cei ce-i mânau și cu familia! – mă gândeam la lungul drum prin pustiul Sinaiului. De bună seamă că, socotit pe cap de om, copiii lui Israel vor fi cărat cu ei din Egipt mai puține bunuri decât căram noi de la Ezrah; dar oare nu ne aștepta și pe noi, la Ierusalim, tot atâta nesiguranță cât îi așteptase pe ei în Țara Făgăduinței?

Estera ședea pe asinul ei de călărie, clătinându-se sub soarele nemilos, cu pete întunecate sub ochi; se sprijinea de Șem și Șelef, feciorii mei cu Hulda, care mergeau alături de ea. Inima mea s-a întors spre Estera și am poruncit să facem popas la umbra unei stânci mari, în vârful căreia se înălța o tufă de terebint.

Dar Estera a zis:

„Știu ce zor ți-e să ajungi la Ierusalim, Etan."

Am văzut chipul ei istovit și am auzit cum horcăia când își trăgea răsuflarea și mi-am adus aminte cum fusese odinioară: cu toane și plină de viață, cu duh scăpărător și senină și de o mare frumusețe lăuntrică. Și am grăit:

„Țin mai curând să ajung acolo împreună cu tine, Estera, draga mea."

Ea a răspuns:

„Dacă Domnul vrea, o să trăiesc. Dar dacă Domnul nu vrea, o să vină un înger al Domnului și o să-mi cuprindă inima cu mâinile, așa încât să se oprească."

Și Iahve i-a hărăzit Esterei somn acolo, la umbră, până ce a venit vântul înserării și s-a făcut vremea să pornim mai departe. Calea a început să ne pară lungă și nu înaintam decât anevoie, căci făceam popas ori de câte ori o cuprindea slăbiciunea pe Estera. Totuși în ziua a șaptea am ajuns pe culmea de deasupra pârâului Chedron, de unde se zărește Ierusalimul, meterezele și porțile și turnurile de deasupra porților, acoperișurile lui scânteietoare, tabernaculul, un punct de culoare purpurie, alături de albul palatului și al cetății.

Atunci m-am aruncat în genunchi înaintea Domnului și i-am mulțumit că m-a condus pe

mine şi pe ai mei până am ajuns să vedem Ierusalimul şi am făgăduit să jertfesc un miel gras şi un ied fraged pe jertfelnicul pe care îl înălţase regele David în aria de treierat a lui Ornan Iebuseul: mielul ca semn de mulţumită pentru împlinirea călătoriei, iar ieduţul ca ajutor la rugăciunea pentru ocrotirea dumnezeiască în oraşul lui David şi la curtea regelui Solomon.

Acolo însă stăteau la creneluri şi în turnuri străji care ne iscodeau de departe şi nu-şi luau ochii de la noi, în timp ce ne apropiam de poarta cea mare. Străjerul cheretian ne-a oprit şi, când i-am arătat zapisul, l-a strigat pe căpitan.

„Istoric, ai?"

Căpetenia porţii ştia să citească.

„Avem nevoie în Ierusalim de pietrari, de zidari, de salahori la căratul tencuielii; chiar şi un cizmar ar fi de folos; da' ia te uită, ne vine un istoric."

I-am arătat pecetea regească.

„Norodul ăsta are nevoie de un letopiseţ, a continuat vorba căpitanul, aşa cum am eu nevoie de un buboi pe mădularul bărbăţiei mele. Ei se nasc tâmpiţi şi mor la fel, se împreunează cu mamele lor şi cu oile, şi tu vrei să le dai o istorie. N-o duc ei destul de greu şi aşa, fără istorie?"

A pus degetul butucănos şi murdar pe una din lăzi: „Ce e aici înăuntru?"

„O parte din arhivele mele", am zis eu.

„Deschide."

„Dar or să cadă tăbliţele afară, totul o să se zăpăcească."

„Deschide, am zis."

Nodul nu voia să se dezlege. Am tras de curea. Deodată lada s-a deschis şi preţioasele mele tăbliţe au căzut în colbul drumului. Norodul de la poartă a prins să chicotească. Mi s-a urcat sângele la cap; am vrut să ridic glasul împotriva căpitanului, dar am dat cu ochii de gloată. Era o gloată ciudată, cu totul alta decât într-un orăşel ca Ezrah. Ăştia de-aici erau furi, leneşi, milogi, sclavi fugiţi; nişte ucigaşi cu toţii şi îmbrăcaţi în zdrenţe; de asemenea şi schilozi care ţineau la vedere cioturile pline de scursori, părul încleiat, ochii betegi. Asta era mocirla pe care fusese zidit noul Ierusalim, faţa cealaltă a strălucirii ce-o întruchipa Solomon: scursoare a vremii celei noi, prea înceată, prea leneşă sau, pur şi simplu, prea slabă pentru a pricepe duhul cel nou, căile cele noi. Şi m-au batjocorit şi m-au ameninţat, poate din pricina celor patruzeci de asini încărcaţi cu avutul meu sau din pricină că eram istoric, şi nu aşteptau decât un semn din cap al căpitanului ca să năvălească peste noi, precum hienele asupra unei ciozvârte de hoit.

Dar căpitanul a smuls un gârbaci de la brâu şi a pocnit cu el pe deasupra capetelor. Şem şi Şelef adunau de sârg tăbliţele. Le-am pus îndărăt în ladă şi am legat-o cât am putut mai bine.

Astfel am păşit în oraş.

Ah, vara asta! Vara asta în Ierusalim!

Fiece zi cu soare orbitor se contopeşte cu următoarea. Estera boleşte. Hulda moţăie şi între timp sudoarea îi curge pe chipul buhăit. Până şi Lilit este istovită şi fără chef.

Ar fi trebuit să mă gândesc la arşiţa de-aici, la muşte, la duhoarea oraşului, mai înainte de-a mă arăta gata să încep lucrul la *Relatarea despre uimitoarea înălţare* a doua zi după sărbătoarea Paştelui şi de-a sta numaidecât la dispoziţie.

Toţi cei cărora le e cu putinţă au fugit din oraş. Regele şi curtea, împreună cu haremul, s-au mutat în casele regeşti de la ţară, pe malul lacului Chineret, pentru a se bucura acolo de apa răcoritoare; doar cele zece ţiitoare ale lui David, pe care feciorul său răsculat Absalom le-a luat în stăpânire sub ochii norodului şi care de-atunci trebuie să rămână părăginite şi neroditoare, n-au voie să meargă şi ele, bietele făpturi. Şi încă am noroc: Iosafat ben Ahilud, marele-grămătic al regelui, a fost reţinut la Ierusalim cu treburi ale slujbei; de-aceea pot să-i dau lui de veste. El mă trimite la administratorul bunurilor regeşti. Această preacinstită faţă, care nu urmăreste şi el decât să părăsească oraşul cât mai curând cu putinţă, mă primeşte pe fugă şi îmi repartizează singura locuinţă pe care o are la îndemână, după cât pretinde, nr. 54 de pe uliţa Reginei din Saba, o casă cu trei încăperi într-o mahala pentru slujbaşi ai domniei şi pentru leviţi de cinul al doilea şi al treilea. Cu toate că meşterii zidari abia au plecat de-acolo, tencuiala a şi crăpat, din tavanele cămărilor atârnă paie, acoperişul s-a povârnit îngrijorător. În afară de asta casa e mult prea mică; ar trebui să pun să-mi mai zidească o încăpere pentru lucru. În temeiul slujbei mele de redactor al relatării despre regele David, un cămătar se arată gata să-mi dea înainte banii trebuitori pentru construcţie, dar cu camătă mare; de unde să iei însă zidari şi dulgheri în Ierusalim? Toţi meşteşugarii care se află muncesc din zori şi până la apusul soarelui, în afara zilelor de Sabat, la zidirea templului, a palatului regesc, a grajdurilor şi magaziilor pentru noile care de luptă ale regelui, a locurilor de mas pentru toată adunătura lui, a clădirilor pentru dregătoriile ce se înmulţesc întruna. Şem şi Şelef, a căror şcoală e închisă din pricina verii, hoinăresc pe uliţe ca nişte câini fără stăpân; ei povestesc că la Ierusalim poţi avea orice, numai să cunoşti oamenii potriviţi şi să ungi mâinile potrivite. N-am nimic împotrivă să folosesc legăturile lor şi să pun la bătaie câţiva arginţi; dar sunt încă străin în oraş, slujba mea e încă prea nouă şi prea nesigură, situaţia generală e încă prea ceţoasă; nu-mi pot îngădui nici un pas greşit.

Aşa că sunt nevoit să renunţ la modestele mele planuri de construcţie. În plus şi banii ameninţă să mi se isprăvească. În vistieria regească, spre soare-amiază de locul unde se zideşte templul, abia dacă mai sunt câţiva slujbaşi, iar aceşti puţini o şterg şi ei din cămările dregătoriei, cât pot mai des; după o aşteptare de ore întregi, izbutesc să găsesc pe un anume Penuel ben Muşi, revizor de cinul al treilea, care mă ascultă răbdător. Apoi, după ce a răscolit printr-o grămadă de tăbliţe de lut şi suluri de piele prăfuite, îmi împărtăşeşte că n-a sosit nici o poruncă de plată pentru mine şi nici vreo altă îndreptare sau vreun alt zapis; înainte de sărbătoarea tabernaculelor, pe care regele Solomon şi atotputernicii săi o vor petrece din nou la Ierusalim, nici nu prea e de aşteptat ceva.

Izbucnesc în tânguieli şi întreb, dacă nu se află chiar nimeni în Ierusalim care să aibă împuternicirea de-a încuviinţa o plată înainte şi care să poată fi înduplecat s-o facă?

La care Penuel răspunde, alungând muștele de pe chipul său încrețit: chiar de s-ar afla în Ierusalim un asemenea atotputernic, oare ar fi de-ajuns iscălitura lui? Azi iscălește unul, mâine poate că acesta nu mai e acolo, iar iscălitura e fără valoare. Au știe cineva ce anume se mai află pe lista pe care regele David i-a înmânat-o pe patul de moarte feciorului său Solomon? De-aceea, vezi bine, e nevoie neapărat de o a doua iscălitură și de pecetea regească pe orice poruncă de plată.

La aceasta, adulmecând informații de preț am zis: am auzit și eu de listă, dar a văzut-o oare cineva? Poate că faimoasa listă nu e decât un zvon, răspândit ca să justifice măsurile luate de Benaia ben Iehoiada?

La care Penuel, temându-se ca discuția să nu meargă prea departe, a spus: au nu e vremea pentru un mic prânzișor, dat fiind că soarele s-a urcat pe cer și se apropie amiaza?

Atunci eu, fără a lua seama la punga mea sfrijită, l-am întrebat dacă n-ar vrea să-mi țină tovărășie la o masă modestă, poate că știe și vreun local liniștit, în afara zidurilor orașului, unde am putea găsi umbră și un vin care să nu fie prefăcut și o halcă gustoasă de friptură de miel?

Căci cercetarea istoriei nu se alcătuiește doar din îndeletnicirea cu tăblițele de lut ars.

ISTORIA TABERELOR DIN ISRAEL ÎN VREMEA URCĂRII PE TRON A LUI SOLOMON, FECIORUL LUI DAVID, CU INCLUDEREA CELOR COMUNICATE DE PENUEL BEN MUȘI, REVIZOR DIN CINUL AL TREILEA AL VISTIERIEI REGEȘTI; CU UNELE DIN REFLECȚIILE SALE – DEOARECE DEVENISE GURALIV DIN PRICINA FRIPTURII ȘI VINULUI – REDATE ÎNTOCMAI ȘI PUSE ÎN PARANTEZE

Acum regele David era înaintat în vârstă și ajuns la adânci bătrâneți și nu se putea încălzi, cu toate că Abișag Sunamiteanca, o fecioară frumoasă și binefăcută era alături de el și se străduia cu gingășie să-l slujească. Și el știa că zilele îi erau numărate; dar, chiar dacă avea vreo preferință pentru Adonia sau pentru Solomon sau pentru un altul dintre feciorii săi, tăcea chitic în privința asta. (Acu' regele zăcea acolo și privea țintă în tavan și simțea cum îi aluneca puterea din mâini. Și vedea bine cum toți îl pândeau și așteptau un cuvânt al lui spre a-l folosi în lupta pentru a-i urma la tron; acest cuvânt era tot ce-i mai rămăsese din slava lui.)

Dar era Adonia, feciorul lui David de la nevasta sa Haghita, un flăcău voinic, iar tatăl său îl zămislise îndată după Absalom. Și Adonia a zis: Eu am să fiu rege; și și-a gătit care de război și călăreți și cincizeci de oameni care să-i alerge înainte și să strige: La o parte, mișeilor! Drum liber pentru urmașul la tron, pentru alesul regelui David! Și, chiar când a auzit, el însuși, zarva, regele a tăcut și nu i-a cerut socoteală lui Adonia.

(Nici nu se mai sinchiseau de el. Iar lui nu-i rămânea altceva decât să aștepte

până când Domnul Iahve avea să aplece talgerul balanței într-o parte sau într-alta. Căci el nu mai avea decât cuvântul său, cuvântul unui om pe moarte și dacă, Doamne ferește, rostea cuvântul în sprijinul celui greșit, iar acesta era răpus, ce s-ar fi ales atunci de el? Căci părerea oamenilor se află în mâna celor ce vor veni și de fecior atârnă dacă părintele va continua sau nu să trăiască în amintirea norodului.)

Și Adonia s-a sfătuit cu Ioab, căpetenia oștii lui David, pentru a-și asigura ajutorul oștilor, și cu Abiatar, marele preot, îndărătul căruia stăteau preoții din cuprinsul țării, ce năzuiau să-și păstreze micile lor altare și jertfelnice de pe înălțimi precum și veniturile ce le aveau de la ele; și amândoi l-au sprijinit pe Adonia. Atunci Adonia a înjunghiat oi și boi și viței grași la piatra Zohelet, cea de lângă En-Roghel, și a chemat pe toți frații săi, fiii regelui, dimpreună cu toți bărbații seminției Iuda, care erau în slujbă la rege. Numai pe fratele său Solomon nu l-a poftit.

(Micuțul, al doilea născut de Batșeba, se va fi gândit regele pe moarte: micuțul, vestit încă de la o vârstă fragedă pentru hotărârile lui înțelepte, Dumnezeu l-a părtinit vădit pe Solomon, numai că nu prea se știa bine ce-avea în inimă. Adonia avea oastea; dar oastea trebuia mai întâi adunată laolaltă; iar preoții de la sate ai lui Abiatar erau împrăștiați prin țară și se mișcau greu, căci numai la înfulecat și bețivit și preacurvit îi aflai fără zăbavă la îndemână. Hotărâtor era cum avea să răspundă Benaia, pe care regele îl pusese mai mare peste gloata de cheretieni și peletieni care alcătuia straja regească, întrucât aceasta era singura trupă ce se afla numaidecât la îndemână.) Dar profetul Natan și Țadoc, celălalt mare preot care lupta pentru un mare sanctuar, cu putere nesmintită asupra tuturor preoților și leviților, – aceștia doi nu făceau parte din tabăra lui Adonia și se temeau foarte. Și Natan a vorbit cu Batșeba ca să-și mântuie viața ei și pe a feciorului ei, Solomon. A sfătuit-o să intre la rege și să-i spună: Au nu tu, stăpânul și regele meu, te-ai jurat către roaba ta zicând că fiul meu Solomon va fi rege după tine și va ședea pe tronul tău? Pentru ce se poartă, dar, Adonia ca și cum el ar fi rege? Și Natan i-a făgăduit Batșebăi să vină în urma ei la rege și să-i întărească spusele. Iar Batșeba a mers la rege, în cămara unde odihnea, și i-a grăit, cum o învățase prorocul Natan, și a mai spus pe deasupra: Stăpâne și rege al meu, ochii întregului Israel la tine cată, pentru ca tu să le arăți cine va ședea pe tron după tine; altfel, când stăpânul și regele meu va răposa întru părinții săi, s-ar putea ca eu și feciorul meu Solomon să tragem ponosul.

(Pe-atunci David sta culcat în patul său cu fecioara Abișag, care se străduia cu gingășie să-l slujească, iar femeia aceasta îi vorbea, încercând să-l convingă. Făcuse într-adevăr asemenea făgăduială? Ultima pasiune a bărbatului e și cea mai puternică: ucisese pentru asta, iar Solomon era copilul ispășirii. Dar, după moartea sângeroasă a lui Amnon și după Absalom, care a stat atârnat în stejar de propriul său păr, Adonia era primul în șirul celor ce urmau la tron. Femeia vârstnică din față-i, care vorbea pentru fiul ei, și cea tânără, care se lipea de el, erau cam prea mult pentru el; suntem călători în trecere pe pământ, iar el era

aproape de ținta călătoriei sale.)

Şi iată, în timp ce Batşeba încă vorbea cu regele, a venit înăuntru şi prorocul Natan şi a zis: Stăpâne şi rege al meu, au spus-ai tu oare: Adonia va fi rege după mine şi va şedea pe tronul meu? Pentru că a poftit la el pe toți feciorii regelui şi pe Ioab şi căpeteniile oastei şi pe deasupra şi pe preotul Abiatar; şi, iată, ei mănâncă şi beau dinaintea lui şi strigă: Trăiască regele Adonia! Dar pe fiul tău Solomon nu l-a poftit, nici pe mine, robul tău preasupus, şi nici pe preotul Țadoc şi nici pe Benaia ben Iehoiada. Regele însă s-a întors către Abişag şi a privit-o şi a spus: Aşa bine făcută şi atât de plină de haruri şi nu vrea să se clintească nimic. Iar lui Natan: Am auzit bine – nici pe Benaia? Şi profetul i-a dat răspuns: E aşa precum ți-am spus, stăpâne şi rege al meu; Benaia ben Iehoiada şi paza regească n-au fost poftiți de Adonia la En-Roghel. Atunci regele David s-a ridicat în capul oaselor şi a zis către Batşeba: aşa vreau să fac azi, cum ți-am jurat pe Domnul Dumnezeul lui Israel. Şi a grăit: Chemați la mine pe preotul Țadoc şi pe Benaia, fiul lui Iehoiada. Şi, când au păşit ei înaintea regelui, acesta le-a zis: Să luați pe cheretieni şi peletieni cu voi şi să puneți pe fiul meu Solomon pe catârul meu şi să-l duceți până jos la Ghihon; şi acolo să-l miruiască preotul Țadoc şi prorocul Natan ca rege peste Israel; şi apoi să sunați din trâmbițe şi să strigați: Să trăiască regele Solomon! Şi a zis Benaia ben Iehoiada: Amin, şi fie ca Domnul, Dumnezeul stăpânului şi regelui meu, să spună şi el da şi amin la asta.

(Iar el s-a lăsat pe spate, pe perne. Talgerul balanței Domnului Iahve se aplecase limpede, iar cuvântul lui Dumnezeu venise la el. Dar fusese anevoios şi trebuia să stăruie în hotărârea sa până ce se întorcea micuțul de la Ghihon: mai era acolo şi lista, pe care voia să i-o dea, pentru ca să se lămurească tot ceea ce el nu avusese puterea să lămurească. Câți nu umblaseră să afle această listă în iatacurile lui şi în cămara însemnărilor tainice. Nerozi, se va fi gândit regele pe patul de moarte. Nu se afla nici o listă pe care s-o fi putut găsi cineva. Avea numele în minte. Pe toate.)

Şi Natan şi Țadoc şi Benaia au făcut cum le poruncise regele David şi, de-ndată ce l-au miruit pe Solomon, au sunat din trâmbiță. Atunci tot norodul a strigat:

Să trăiască regele Solomon! şi au cântat din trâmbite şi au pornit îndărăt spre Ierusalim şi era bucurie mare pe popor, că şi pământul se zguduia de strigătele lor. Iar Adonia şi toți cei pe care îi poftise la ospăț au auzit zgomotul. Şi Ioab a întrebat: ce este acest zgomot şi vuiet de care răsună cetatea? Şi, iată, au şi venit atunci soli alergând, printre ei şi feciorul preotului Abiatar, şi au povestit ultimele întâmplări. Şi toți cei care erau cu Adonia şi-au dat seama că Ioab, care era pus mai mare peste oaste, nu avea nici o oaste cu el, iar căpeteniile peste cete de-o sută şi de-o mie nu aveau nici o ceată de-o sută sau de-o mie cu ei; iar Benaia ben Iehoiada avea cu el cheretienii şi peletienii, paza regească. Atunci s-au înspăimântat oaspeții şi nici n-au mai apucat să se şteargă la gură după mâncare, ci s-au sculat şi s-au dus fiecare în drumul său. Iar Adonia a fugit în tabernacul şi s-a încleştat cu mâinile de coarnele jertfelnicului. Acum, Solomon încă nu era sigur de noua lui putere; de-aceea a zis: Dacă el va fi om cinstit, nici un

fir de păr din capul lui nu se va clinti, iar dacă va fi om viclean va muri. Astfel a venit Adonia şi s-a înclinat regelui Solomon; şi Solomon i-a zis: Du-te la casa ta! însă marele-grămătic Iosafat ben Ahilud, care zăcuse bolnav în casa sa de ţară din Liban în tot timpul frământărilor acestora, s-a întors la Ierusalim şi s-a închinat noului rege şi s-a bucurat de mila lui Solomon. Iar Benaia, feciorul lui Iehoiada, a fost pus peste oaste în locul lui Ioab. Dar cei nemulţumiţi din Israel şi cei ce se simt asupriţi ridică ochii spre Adonia şi aşteaptă ca Ioab să sune din trâmbiţă; iar regele Solomon i-a poruncit lui Benaia să aibă o mie de urechi; şi glasul lui Israel s-a făcut abia auzit, ca o adiere într-un lan de grâne.

Către sfârşitul istorisirii sale, Penuel ben Muşi, omul meu de încredere, era într-o stare de usoară chercheleală. M-a îmbrăţişat şi m-a încredinţat că regii seamănă unul cu altul, Adonia sau Solomon; jecmănitori de oameni, niciodată sătui; şi că întreaga casă a lui Iesei a fost blestemată de Iahve din pricina sângelui ce mânjeşte din belşug mâinile lui David şi din pricina a ceea ce a făcut poporului.

Pe când ne întorceam spre seară pe poarta oraşului, iată că s-a auzit tropot de copite şi huruit de roţi şi zarva alergătorilor ce strigau: „La o parte, mişeilor! Faceţi loc lui Benaia ben Iehoiada, care e mai mare preste oaste şi preste cheretieni şi peletieni, paza regelui!" Şi prietenul meu a pierit de parcă îl înghiţise Şeol; eu însă stam locului singur şi încremenit. Şi un glas din înalt a zis:

„Prrr, bestiilor!"

Roţile au scârţâit şi de sub copite au ţâşnit scântei, iar glasul a grăit mai departe:

„Cutare şi cutare să-mi facă mie Dumnezeu dacă nu-l am în faţa mea pe Etan, feciorul lui Hosaia şi redactorul *Relatării privitoare la uimitoarea înălţare* şi aşa mai departe." M-aş fi prosternat în praf, de n-ar fi fost mâna care mi-a poruncit să mă urc în car.

„Te duc cu carul acasă, Etan, dacă ăsta ţi-e ţelul", a spus Benaia. „Am auzit deja că eşti la Ierusalim. De ce nu mi-ai făcut nici o vizită?"

M-am căţărat în carul lui.

„Eram încredintat că stăpânul meu se află deopotrivă într-una din casele de ţară ale regelui", am zis eu, „sau pe ţărmul mării sau pe povârnişurile Libanului, unde zăpada cea veşnică dă apă cedrilor foşnitori."

„Cedrii foşnitori."

Benaia a pornit pe neaşteptate şi eu a trebuit să mă ţin bine. „Cine o să apere mielul rătăcitor de leul care sfârtecă sau de şacal, dacă eu părăsesc Ierusalimul?"

În faţa mea vedeam crupele netede ale iuţilor cai şi toiegele albe ale nenumăraţilor alergători; în jurul meu răsuna necontenit numele Benaia ben Iehoiada. Atunci a coborât peste mine duhul Domnului şi am înţeles ce simţăminte plăcute mijloceşte omului puterea.

Dar mâna cu care Benaia ţinea hăţurile era lată şi cu vine groase; iar el a râs din adâncul pieptului şi a zis:

„Taică-meu a fost şerb în Israel şi a săpat după aramă în mine şi şi-a scuipat bojocii tuşind şi a murit. Dar eu, Benaia, feciouul lui, am învăţat să citesc, şi tăbliţele tale nu mai au nici o

taină pentru mine. Vreau să te şi ocrotesc, Etan, câtă vreme scrii ceea ce e pe placul meu şi pe acela al ochilor lui Solomon; dar dacă nutreşti gânduri potrivnice sau chiar le sapi într-una din tăbliţele tale, am să-ţi pun tigva la vedere într-un par înalt, iar trupul am să poruncesc să-l ţintuiască la zidul oraşului ăsta."

La care vorbe eu l-am asigurat pe Benaia că nimic nu e mai departe de mine decât a nutri gânduri potrivnice; apoi că sunt un tată de familie cu o purtare întru totul în sprijinul statului şi al rânduielilor lui, fie ele de natură militară administrativă sau religioasă.

Carul s-a oprit.

„De-aici trebuie să umbli pe jos, Etan."

Benaia a făcut un semn spre uliţa care se strâmta şi abia de mai îngăduia trecerea a doi asini unul pe lângă altul.

„Oraşul nu e zidit pentru mersul cu carul."

Am sărit jos, i-am mulţumit lui Benaia şi i-am urat ca Iahve să-i hărăzească sănătate şi bogăţii; părea că nu m-a auzit. A silit caii să se dea îndărăt şi a izbutit, nu ştiu cum, să întoarcă în loc carul; apoi a urmat iarăşi larma alergătorilor, tropotul cailor, zdroncănitul roţilor. În linişte ce s-a lăsat mai apoi, mi-am adus aminte că uitasem să-i cer bani. Căci iscălitura *lui* ar fi avut preţ fără doar şi poate.

4

Arşiţa a prins să se domolească.

Sărbătoarea tabernaculelor a început şi oraşul parcă era îmbătat de vinul nou şi de fumul cărnurilor ce sfârâiau pe jertfelnice.

În viile de la Baal-hamon ale regelui, în colibele de frunziş care erau înălţate în amintirea fugii din Egipet, zăceau pe jos, în îmbrăţişare strânsă, perechi de îndrăgostiţi, adesea de acelaşi sex. Era de parcă zeii Canaanului, Baalii şi Astaroţii, îşi sărbătoreau reînvierea. Pe un jilţ împletit cu ghirlande, cu fruntea încununată de frunze de viţă, trona marele eunuc regesc şi se complăcea în rolul de mare preot al întregii petreceri. Cu elegantele sale gesturi egiptene, îndrepta fecioarele cu sâni îmbelşugaţi şi flăcăii înguşti în şolduri spre unul sau altul din frunzare, ba chiar le trimitea şi slujitori cu burdufuri proaspete de vin şi cu talere pline de dulciuri.

M-am apropiat de el.

„Etan ben Hosaia?" a întrebat el cu glasul din gât al oamenilor de pe Nil; şi, când am dat din cap a încuviinţare, a zis: „n-ai adus nici una din femeile tale?"

Amenhotef – aşa mi se istorisise – era o nouă achiziţie la curte, un dar al faraonului către regele Solomon: meşter mare în felul de a se purta cu femeile, era foarte preţuit în haremul regesc pentru alesele sale maniere străine, care se deosebeau ca de la cer la pământ, dar în chip plăcut, de purtarea grosolană a vechilor supraveghetori.

„M-am simţit cât se poate de onorat de porunca regelui", am răspuns eu, „şi am fost foarte uimit şi am presupus că poftirea era numai pentru mine."

„E cu adevărat o poftire neobişnuită. O persoană de neam cât se poate de înalt doreşte să te cunoască."

A zâmbit puţin, cu profilul întors spre lumina unei facle. Era o raritate printre cei de-o seamă cu el, un eunuc slăbănog; doar carnea fleşcăită de sub bărbie şi glasul uneori foarte subţire mărturiseau operaţia căreia îi fusese supus.

I-a făcut semn unui purtător de faclă să se apropie şi eu l-am urmat pe acesta. Noaptea era plină de glasuri, mireasma strugurilor în pârgă plutea pretutindeni. Cineva, însoţit de un fluier, cânta fals, dar cu mult simţământ; un altul a râs, apoi râsul a contenit.

M-am împiedicat; cât pe-aci să cad grămadă. Mă aflam într-una din colibele de frunziş. Înăuntru, rezemată de niste perne scunde, şedea o femeie, subţirică, cu veşmântul întunecat strâns bine pe gât. Purtătorul de faclă dispăruse dar o feştilă cu oloi răspândea oarecare lumină, iar luna trimitea fâşii subţiri de argint printre frunzele acoperişului. Femeia şi-a întors chipul spre mine, un chip însemnat de ani, cu buze mari, boite şi cu ochi mari, sulimeniţi.

M-am aruncat la pământ:

„Principesă Micol!"

Încă n-o întâlnisem niciodată, dar auzisem, ca toată lumea, multe despre ea: fiica lui Saul, care trebuise să vadă cum toate cimotiile ei fuseseră ucise, una după alta, în afară de schilodul Mefiboşet; de două ori nevasta lui David, femeia care şi-a bătut joc de el şi, de-aceea, a rămas fără copii.

„Sluga voastră supusă nu e decât un biet câine ce se târăşte la picioarele voastre, o, lumină, o, soare!"

Vorbele îmi curgeau de pe buze; această femeie avea în firea ei ceva care te silea la umilință.

„Stăpâna mea a poruncit să fiu chemat, la acest ceas şi aici?"

S-a sprijinit într-un cot şi s-a ridicat în capul oaselor. Era şi mai bătrână decât mă făcuseră zvonurile să cred; mâinile ei erau doar piele şi oase, iar dinții, sau ce mai rămăsese din ei, lungi şi spălăciți.

„Aşadar tu urmează să scrii istoria lui David?"

Vocea ei păstrase ceva din răsunetul tineresc.

„În cel mai bun caz, principesă, voi aduna laolaltă ceea ce alții vor face să ajungă la urechea mea; şi chiar şi asta doar cu încuviințarea celui mai înțelept dintre regi, a lui Solomon."

Un gest de stăpână.

„Ce ştii tu despre David?"

„În afară de stăpânul de azi al tronului, de Solomon, David a fost, fără tăgadă, cel mai însemnat bărbat din Iuda şi Israel, alesul Domnului Dumnezeului nostru care a încheiat un legământ cu David şi care i-a bătut pe duşmanii lui David şi i-a făcut de ocară pe toți cei ce-l urau şi care, mai apoi, a făgăduit că sămânța lui David va dăinui veşnic."

„Cu alte cuvinte" – din nou gestul din mână – „nu ştii absolut nimic."

Am tăcut.

„Cum de te poți sumeți să vrei a scrie despre el sau chiar doar a aduna laolaltă, ceea ce alții vor face să ajunga la urechea ta?"

„Omul e însăşi legenda lui."

Chipul ei s-a schimonosit.

„Doreşti să nimiceşti legenda, stăpână?"

„Vreau ca cineva să ştie totul despre el, când n-oi mai fi eu în viață."

Am aşteptat.

„Era frumos la înfățişare", a zis ea, „nu înalt de stat, ca părintele meu sau ca Ionatan, mai curând gingaş; apoi părul roşcat peste fața puternic pârlită; şi a venit la noi cu muzica lui şi cu stihurile lui... "

MĂRTURIA PRINCIPESEI MICOL LA ÎNTREBĂRILE LUI ETAN BEN HOSAIA ÎN COLIBA DE FRUNZAR DIN VIILE DE LA BAAL-HAMON ALE REGELUI

Întrebare: Desigur, curtea părintelui nostru, regele Saul, nu era așezarea cuprinzătoare și făloasă pe care o avem azi. Totuși, la curte vine feciorul unui anume Iesei din Betleem. Chiar dacă presupunem că Iesei era un om avut și cu vază...

Răspuns: ... ceea ce nu era. Mai târziu s-a răspândit zvonul, pentru a face o impresie bună, că Iesei ar fi stăpânit multe turme și o casă mare și că glasul său ar fi avut greutate în sfatul seminției Iuda și că spița lui mergea îndărăt până la întemeietorul tribului. În fapt, Iesei era un țăran sărăntoc și neînsemnat, care avea mai mulți feciori decât putea hrăni. Trei dintre ei au mers la oaste, iar David ar fi păzit încă multă vreme cele câteva amărâte de oi ale părintelui său, dacă preoții din Betleem n-ar fi descoperit farmecul trupului lui și felul deosebit al glasului său.

Întrebare: Preoții i-au dat învățătură?

Răspuns: Când a venit la noi știa cum să se poarte. Nu mai vorbea ca un păstor de la oi. Cânta din strune. Știa cântările cunoscute și alcătuia altele noi. Și se pricepea cum să se poarte cu părintele meu, regele Saul.

Întrebare: Mai știe stăpâna mea cine a fost cel care l-a recomandat, care l-a ales dintre alții, care l-a poftit să vină?

Răspuns: Asta n-a spus-o David niciodată. Erau întrebări la care se ferea să răspundă.

Întrebare: Și nici vreun altul nu v-a vorbit despre asta, pe-atunci?

Răspuns: Nu-mi amintesc. Pe vremea aceea n-aveam nici treisprezece ani și eram îndrăgostită de fratele meu, Ionatan; flecăreala de la curte nu mă atingea.

Întrebare: Povestiți slujitorului vostru ceea ce vă mai aduceți aminte.

Răspuns: O boală grea de la Domnul s-a abătut peste părintele meu, Saul. Am chemat medicii și oamenii lui Dumnezeu și vracii descântători. Am încercat cu buruieni de leac, cu lăsat sânge, cu arderi de tot pe jertfelnic, cu vrăji și descântece. Apoi cineva ne-a îndemnat la muzică.

Întrebare: Dar la curte nu se aflau muzicanți?

Răspuns: în mare număr. Și au zdrăngănit, au suflat, au ciupit strunele, au sunat din trâmbițe, au bătut darabanele, până ce părintele meu, regele Saul, i-a alungat cu un blestem și cu o lovitură de picior. Muzica lui David era altcum. Muzica și cuvintele lui și felul cum cânta dezlănțuiau durerea și umpleau inima de dor. Pacea s-a reîntors în privirea părintelui meu, regele Saul, și s-a așternut pe chipul lui; mâinile lui s-au destins; și după zile întregi de sminteală a aflat somn.

Întrebare: Care anume era boala lui?

Răspuns: Duhul Domnului s-a îndepărtat de la el și un duh rău trimis de Domnul a prins să-l muncească.

Întrebare: Ați putea să zugrăviți lucrătura duhului rău?

Răspuns: Era înspăimântătoare. Și astăzi încă, după atâția ani, mă urmărește. Acel om uri-

aş, care sta neclintit în bătălii, ca un turn, se ascundea târâş într-un ungher al cortului său, bolborosea de spaimă şi îşi muşca gleznele sau mocnea în sine ceasuri în şir, asculta glasuri pe care nu le putea auzi decât el sau o lua la goană cu spume la gură.

Întrebare: Se putea băga de seamă vreo rânduială anume? Duhul rău se vădea la răstimpuri mai mult sau mai puţin deopotrivă de mari?

Răspuns: Cetitorii în stele au cercetat schimbările lunii şi crugurile stelelor, dar n-au putut da de urma nici unei legături cu boala. La început se scurgeau luni întregi între două răbufniri ale bolii; mai târziu duhul se ivea tot mai des şi părintele meu, regele Saul, nu mai afla decât puţine zile de odihnă.

Întrebare: Vă aduceţi aminte când l-a muncit duhul rău pentru prima oară?

Răspuns: Cred că a fost după biruinţa asupra lui Amalec. Prin Samuel, profetul, Iahve i-a poruncit părintelui meu, regele Saul, să pună să ucidă bărbaţii şi femeile, copiii şi pruncii de sân, boii şi oile, cămilele şi asinii din Amalec. Părintele meu a izbit întreg norodul cu tăişul sabiei; dar vitele le-a cruţat. Era ţăran şi nu putea îndura măcelărirea fără rost a vitelor; în afară de asta, oamenii lui îşi cereau partea de pradă, iar el era regele *lor*.

Întrebare: L-a cruţat şi pe Agag, regele Amalecului?

Răspuns: Puterea ţi-o poţi arăta prin moarte, dar şi prin îndurare.

Întrebare: Dar această putere sta în mâna lui Iahve.

Răspuns: Iahve nu mai era rege. Părintele meu era rege.

Întrebare: Iahve era Dumnezeu.

Răspuns: Iar Samuel era glasul lui. Samuel a venit la părintele meu, regele Saul, la Ghilgal, şi l-a mustrat şi i-a zis: Nesupunerea faţă de Dumnezeu e ca păcatul vrăjitoriei, iar împotrivirea e la fel cu închinarea la idoli. Samuel a mai zis: Ai lepădat cuvântul Domnului şi Domnul te-a lepădat şi el pe tine, ca să nu mai fii rege peste Israel. Când Samuel s-a întors să plece, părintele meu, regele Saul, l-a apucat de poala hainei; şi haina s-a rupt. Atunci Samuel i-a zis: Aşa a rupt, dar, Domnul regatul Israel de la tine şi l-a dat aproapelui tău, care e mai bun decât tine.

Întrebare: Şi părintele vostru a crezut asta?

Răspuns: A căzut în genunchi înaintea lui Samuel şi l-a rugat să se reîntoarcă cu el înaintea bătrânilor poporului şi înaintea lui Israel, pentru ca el să se închine Domnului Dumnezeului lui. Dar Samuel a zis: Adu la mine pe Agag, regele amaleciţilor. Agag s-a apropiat de părintele meu – am văzut-o chiar cu ochii ăştia –, a păşit liniştit înaintea lui şi a zis: De bună seamă că amărăciunea morţii a trecut. Dar părintele meu, regele Saul, a stat locului şi a privit cum Samuel, profetul, l-a tăiat bucăţi pe Agag înaintea Domnului, la Ghilgal.

Întrebare: Şi după aceea a început să-l bântuie duhul rău?

Răspuns: Da.

Principesa s-a lăsat pe spate în perne. O vinisoară albăstrie se zbătea pe tâmpla ei. Întâmplarea pe care o zugrăvise mă îngrijora; şi mă treceau fiori, în ciuda aerului molcom al nopţii.

„Ți-e sete, Etan?"

Principesa a bătut din palme. Apoi către un slujitor:

„Vin. Fructe. Prăjituri."

Şi iar către mine:

„Ştiu, sunt o femeie bătrână, iar aducerea aminte a mea e înțesată cu mii de amintiri, care se învălmăşesc mai des decât îmi e pe plac. Dar chipul tânărului David mi-e întru totul limpede. Se istoriseşte că s-ar fi purtat înțelepțeşte pe toate căile sale. Eu aş spune mai curând, că avea un farmec firesc. Câştiga oamenii din câteva cuvinte, dintr-o privire, cu o mişcare a mâinii. Părea să fie atât de prietenos, atât de fără răutate. Dacă toate acestea erau prefăcute, atunci a fost cel mai mare fățarnic după şarpele care a înduplecat-o pe Eva să mănânce rod din pomul cunoaşterii binelui şi răului. Dintre noi toate, eu sunt cea care i s-a împotrivit mai mult. Nu era nici o taină că tocmai în noaptea când muzica lui a alungat duhul rău el a împărțit patul cu părintele meu, regele Saul. Abner ben Ner, care era mai mare peste oaste în vremea părintelui meu, pretinde că nu atât muzica lui David, cât mai curând dosul său i-a adus uşurare regelui. Dar eu ştiu bine cât de drăgăstos putea fi David şi că apropierea lui aducea alinare precum ploaia ogorului uscat de secetă."

Principesa a luat un ciorchine de strugure.

„Şi apoi Ionatan. Cunoşti, doară, cântecul de jale pe care l-a scris David la moartea lui:

Jale grea este în mine, după tine, frate-meu Ionatane!
Căci mult mi-ai fost tu drag.
Mai de preț mi-era iubirea ta
Decât dragostea femeilor...

I-am privit adesea cu luare-aminte pe amândoi. Nu cred că au luat seama la mine sau la simțămintele mele. În orice caz, Ionatan nu! El avea nevastă şi copii, avea țiitoare; dar prin David părea să fi descoperit un nou cuprins al vieții. Ionatan şi-a dat arcul, spada şi brâul de care era atârnată, ba chiar şi haina de pe trup, pentru a-l împodobi pe David cu ele; i-ar fi dăruit jumătate din regat, dacă ar fi fost al lui. David a primit toate astea cu drăgălăşenia care îi era proprie; zâmbea, spunea stihurile sale şi cânta din lăută. Potolea pofta părintelui meu, regele Saul, când dorea acesta; se culca cu fratele meu Ionatan şi îl lăsa să-i sărute picioarele, coapsele, mâinile, gâtul; iar în noaptea când mi-am pierdut cumpătul şi când am spus vorbe grele împotriva lui, a venit mai târziu la mine şi am fost a lui."

Principesa a împins ciorchinele de strugure într-o parte. Eu i-am umplut iar hanapul.

„Am crezut atunci că era zeul Baal prefăcut în om, plăcerea cărnii întruchipată, şi totuşi înzestrat cu acea nepăsare pe care o au doar zeii. În restriştea mea, am strigat chemându-l pe Iahve. Dar Iahve n-a răspuns: însă David, de parcă auzise strigătul meu, mi-a desluşit în treacăt, a doua zi, că el era alesul lui Iahve şi că, în tot ceea ce spunea şi făcea, împlinea doar vrerea lui Iahve. Încă nu văzusem pe nimeni altul care să fi fost ales de Iahve, în afară de Samuel; şi Samuel era costeliv, doar oasele de el, veşnic cu buboaie pe țeastă, cu urdori la colțurile ochilor şi cu o barbă rară, ce sta de obicei țeapănă din pricina jegului. Dar oare de ce să nu fi turnat Iahve duhul său o dată şi într-un vas plăcut simțurilor? Şi alte întâmplări următoare au părut să întărească minunea. Cine mai auzise vreodată ca un oarecine

să fie scăpat de sulița aruncată de părintele meu regele Saul? Sulița părintelui meu era aducătoare de moarte, țintuia victima lui de perete, în timp ce coada ei încă tremura de puterea aruncării. Totuşi David a scăpat de trei ori. Parcă avea ochi la ceafă. Şi avea nevoie de ei. Fie că Ionatan şi-o fi dat în vileag fără ruşine simțămintele pentru David, fie că Rițpa, țiitoarea tatălui meu, i-o fi şoptit la ureche una sau alta, fie ori că Abner ben Ner, care era mai mare peste oaste, o fi amintit în darea lui de seamă din fiece lună despre noul cântec pe care leviții îl făceau să răsune de pe înălțimi: *Să nu fie nici o curvă printre fiicele lui Israel şi nici un curvar printre fiii săi.* – duhul cel rău trimis de Domnul s-a înființat iar la părintele meu regele Saul, mai puternic ca înainte, şi i-a îndrumat gândul şi mâna. Uneori m-a cuprins bănuiala că David se juca într-adevăr cu duhul. Dar David tăgăduia una ca asta. Când pe tatăl meu îl năpădeau gândurile negre, David se aşeza la picioarele lui, nu chiar aşa ca să-i atingă, dar destul de aproape pentru ca părintele meu să-i simtă prezența. Apoi scotea câteva acorduri, lăsa capul pe spate şi începea să cânte: melodii care-ți purtau gândul la caravanele ce se îndreaptă spre soare-apune sau la tristețea ce se-abate asupra omului în ceasul de după clipa dragostei. Atunci deodată părintele meu răcneşte – şi apoi sulița aruncată, ce tremură înfiptă în perete. Şi întrebarea lui David: Ce am făcut? Cu ce am păcătuit? Care e greşeala mea, de vrei să-mi răpui viața?”

Principesa a dat din cap, pe gânduri: aceasta fusese doar o părticică din toată grozăvia pe care o trăise; şi a fost fiica unui rege şi de două ori nevasta unui rege şi învățase să-şi stăpânească simțămintele.

„Mai târziu, cândva, l-am întrebat: David, dragul meu, de fapt nu ți-a fost frică niciodată? M-a privit, apoi a spus: Inima mi-e plină de frică; sunt poet; am destulă fantezie pentru a-mi putea închipui sulița înfiptă în trup.”

Prințesa mânca din boabele de strugure.

„Astfel, părintele meu, regele Saul, l-a făcut căpetenie peste o mie de oameni şi l-a trimis contra filistenilor. Iar eu i-am spus fratelui meu Ionatan: ăsta e sfârşitul lui David; şi Ionatan se temea foarte pentru viața lui David şi a zis: I-am dat arcul meu şi spada mea şi cingătoarea mea pentru spadă, de ce nu-i pot da ochiul meu şi tăria pumnului meu. Dar de anul nou s-a întors David, cu chipul mai pârlit de soare ca oricând şi cu barba netăiată, şi agonisise biruințe în lupte şi pradă multă şi ucisese nenumărați filisteni. Am auzit ce vorbeau oamenii lui despre el: la începutul campaniei stătuseră şi ei întrucâtva pe gânduri; dar când l-au văzut pe David în luptă, părerea lor s-a schimbat; în bătălie, tânărul chipeş se prefăcea parcă într-un fel de om apucat de beția sângelui. Era şi iscusit la întocmirea planurilor, avea privirea ageră față de slăbiciunile duşmanului. Şi s-a răspândit atunci vorba în norod, căci, oricând femeile din oraşele lui Israel ieşeau cântând şi dansând pentru a-l întâmpina pe regele Saul cu tamburine şi clopoței şi țimbale, aveau şi un cântec antifonic: *Saul a bătut mii, dar David zeci de mii.* Aşa exagerate cum erau, cifrele au făcut ca voia bună a părintelui meu să se întunece şi mai mult. S-a dus cu gândul la prezicerea lui Samuel, prorocul, şi şi-a pus întrebarea: Ar putea oare să fie acesta aproapele de care a vorbit şi care e mai bun decât mine? Şi şi-a zis: Lui David i-au recunoscut zeci de mii, iar mie numai mii; ce alta mai poate el să vrea decât regatul?”

Prințesa a rămas cu privirea pierdută, de parcă ar fi cugetat la voința Domnului, prin care tocmai atrăgătorul cântăreț, care trebuia să alunge duhul rău, îl stârnea să se ivească.

„Fratele meu, Ionatan, care a auzit antifonul femeilor, l-a iubit pe David şi mai mult din pricina asta; iar eu, care îl dorisem atâta, întrucât era la război, m-am supus voinţei lui. Însă părintele meu se tot frământa cu gândul cum să se descotorosească de David. Din nefericire, era mai mult soldat decât meşter în uneltiri, iar Domnul Iahve nu era cu el, astfel încât nu i-a venit altceva în minte decât repetarea vechiului său şiretlic, dar adăugându-i o răsplată. *Eu* trebuia să fiu răsplata. Cum o să plătesc oare zestrea miresei? a întrebat David şi a amintit că era om sărac şi de puţină însemnătate. La care regescul mijlocitor de căsătorie a întors vorba cum că regele Saul ar fi gata să primească o sută de prepuţuri de filisteni drept plată pentru mireasă. Astfel s-a ridicat David şi s-a dus, el şi bărbaţii săi, şi a răpus două sute de filisteni şi s-a întors la Ghibea, la părintele meu, Saul. Şi David călărea pe un catâr cenuşiu-deschis, şi avea pe şa un coş acoperit. Şi a dus coşul la părintele meu, de faţă cu întreaga curte. Imaginea aceea o văd încă şi acum aievea: David, care dă deoparte învelitoarea coşului şi revarsă pe masă penisurile pline de sânge închegat. Şi l-am auzit numărându-le până la două sute. În noaptea aceea a venit la mine cu biciul, iar eu am adăstat lungită înaintea lui, şi el m-a pedepsit şi eu am îndurat."

Purpuriul zorilor a prins să se înalţe peste podgoriile din Baal-hamon ale regelui, astfel încât în acoperişul umbrarului au început să se desluşească marginile fiecărei frunze. Chipul prinţesei era de culoarea cenuşii.

„Omul e însăşi legenda sa."

Privirea îi devenise din nou rătăcită. „N-ai spus tu asta, Etan ben Hosaia?" M-am plecat adânc.

„Acesta a fost rodul amărât al priceperii slugii voastre, stăpână."

„Acum poţi pleca", a mai spus.

5

Binecuvântat fie numele Domnului, Dumnezeului nostru, al cărui adevăr este ca o pajişte smălţată de flori colorate, de unde fiecine o culege pe cea care-i place.

Eu, Etan ben Hosaia din oraşul Ezrah, acum cu locuinţa la nr. 54 pe uliţa Reginei din Saba, Ierusalim, am fost chemat azi, a doua zi după sărbătoarea tabernaculelor, în casa stăpânirii, pentru a lua parte acolo la prima şedinţă regulată a comisiunii regeşti pentru întocmirea *Unei şi singurei relatări adevărate şi hotărâtoare, istoriceşte exacte şi recunoscute oficial, privitoare la uimitoarea înălţare, la viaţa cu frica lui Dumnezeu, precum şi la isprăvile de vitejie şi la minunatele înfăptuiri ale lui David ben Iesei, rege peste Iuda timp de şapte ani şi peste amândouă seminţiile, Iuda şi Israel, vreme de treizeci şi trei de ani, alesul Domnului şi părintele regelui Solomon*, pe scurt *Relatare despre regele David*. Şi am fost îndrumat de către un slujitor într-o tindă unde se aflau trei indivizi bărboşi, nu tocmai curaţi, aşa cum găseşti în piaţă sau pe la porţile oraşului. Aceştia mi-au agrăit cum că sunt Iorai, Iohan şi Meşulam, povestitori de istorii şi legende îngăduiţi de ocârmuire, şi că fuseseră chemaţi din poruncă regească să se înfăţişeze acolo; în ce scop anume nu ştiau, că doar îşi plătiseră totdeauna la timp birurile şi dările, iar acum erau cuprinşi de mare înfricoşare. De asemenea voiau să ştie dacă şi eu eram povestitor de istorii şi legende; şi, când am confirmat asta cu anumite limite, au început să se tânguiască de faptul că nu mai merg treburile; dar şi-au dat cu părerea că, judecând după înfăţişarea netedă a chipului meu, trebuia să fi avut succes mare; apoi au întrebat în ce anume mă specializasem: în tradiţii din vremurile vechi, în istorii despre marele exod sau despre judecători ori în întâmplările cele mai noi?

Slujitorul m-a izbăvit de cei trei barzi şi m-a dus într-o încăpere mare, rânduită cu nespusă fală. Iar acolo şedeau pe perine odihnitoare membrii comisiunii; la mijloc, între ei, adăsta, pentru răcoreală şi gustare, un coş cu roade, alături de un ulcior cu apă plăcut mirositoare şi de un taler plin cu gumă de mestecat îmbălsămată, ce era făcută din diferite răşini aromate. Dar Iosafat ben Ahilud mi-a poruncit să iau loc lângă o masă scundă, ce trebuia sămi fie de ajutor la scris; şi a bătut din palme şi a deschis şedinţa, dând expresie bucuriei sale că membrii comisiunii sunt bine sănătoşi şi că s-au întors la Ierusalim, pare-se, minunat odihniţi. Mai departe a spus că membrii vor fi citit sau pus să li se citească, fără îndoială, o mulţime de cărţi despre o mulţime de teme şi vor fi ştiind că sunt multe feluri de-a povesti ceva; mergând cu istorisirea înainte sau de-a-ndăratelea ori începând de la mijloc spre ambele capete ori totul de-a valma, ceea ce se poate denumi harababură şi este tocmai foarte la modă printre autorii mai noi. Oricum, a continuat el, pentru ţelurile *Relatării despre uimitoarea înălţare* şi aşa mai departe, i se pare a fi cel mai bun lucru să se înceapă cu începutul, adică de la ungerea tânărului David de către Samuel, profetul, şi de la povestea cu Goliat. Oare membrii sunt de aceeaşi părere?

Membrii n-au avut nimic de obiectat.

Oare eu, Etan ben Hosaia, în calitatea mea de redactor, am cumva alte propuneri?

Am răspuns că n-am.

În legătură cu ungerea, a desluşit Iosafat ben Ahilud mai pe larg, stă la dispoziţie, datorită bunăvoinţei lui Ţadoc, preotul, o relatare scrisă din arhiva propriului templu din Rama al lui Samuel. A făcut semn cu mâna spre un teanc de tăbliţe de lut din stânga lui. L-am rugat să-mi arate o tăbliţă. Mi s-a dat una şi mi-am dat seama, după soiul literelor şi după felul de prelucrare a lutului, că era de dată mai proaspătă şi că, fără nici o îndoială, nu provenea din ţinutul Rama. Ţadoc a părut să observe îndoielile mele şi a amintit că tăbliţele din Rama cuprind în esenţă aceeaşi relatare, pe care a dat-o şi Samuel în cartea sa. Fireşte, anumiţi oameni pretind că ungerea tânărului David de către profetul Samuel n-ar fi decât o legendă, răspândită pentru a întări pretenţia lui David la tronul lui Saul; asemenea oameni sunt, în mod vădit, duşmani ai regelui Solomon, ai adevăratei credinţe şi ai oricărei stăpâniri legiuite; dar rostul meu, ca redactor al *Relatării despre regele David,* este să prelucrez materialul în asemenea fel, încât să nu mai ofere nici un fel de părţi vulnerabile.

„Dacă stăpânii mei ar îngădui slujitorului lor câteva observaţii cu privire la acest punct", am răspuns eu. „Am cercetat temeinic cartea lui Samuel şi cunosc şi ce s-a povestit din gură-n gură. De-aceea cred că îmi pot îngădui să spun cum că aici avem înaintea noastră una dintre cele mai încântătoare şi poetice istorisiri din tinereţea unui bărbat menit a ajunge mare. Să ni-l închipuim, numai, pe bătrânul proroc, cum ajunge la Betleem cu sufletul plin de cuvântul Domnului Dumnezeu: Vreau să te trimit la Iesei, cel din Betleem, căci am ales ca împărat pe unul dintre feciorii săi. Iată aievea păstorii de oi ce-l împresoară pe Samuel, fetele tinere, muierile bătrâne şi ştirbe; se roagă cu toţii să le dea binecuvântarea lui sau o mică prorocire la un preţ mai la-ndemână; dar Samuel, deşirat, costeliv şi întunecat la chip, îndeamnă la drum mai departe spre coliba lui Iesei. Sătenii din locul acela întind gâturile: ce caută oare marele profet sub acoperişul acela umil? Iar marele profet pune în coliba lui Iesei să-i treacă pe dinainte toţi feciorii acestuia, şase neghiobi necioplţi, în timp ce Iahve îi şopteşte: Nu te uita la înfăţişarea lor şi nici la statura uriaşă; căci treaba nu merge după cum vede omul: omul se uită la ceea ce bate la ochi, dar Domnul se uită la inimă. Şi Samuel i-a zis lui Iesei: Ăştia sunt toţi feciorii tăi? Atunci este adus de la staulul oilor şi tânărul David; îşi croieşte drum prin mijlocul mulţimii ce cască gura şi păşeşte înaintea feţei lui Samuel; pârlit de soare, cu ochi frumoşi şi binecroit la făptură – descrierea aceasta presupun că e cunoscută stăpânilor mei. Şi, în cele din urmă, Domnul Dumnezeu care îi porunceşte lui Samuel: Scoală-te şi unge-l, căci el este!

Benaia ben Iehoiada bătea darabana cu degetele pe genunchiul său, iar Iosafat ben Ahilud înghiţea de parcă îi rămăsese în gâtlej ceva cleios; doar Ţadoc, preotul, radia de mulţumire cu tot chipul său unsuros.

„Ei", a întrebat profetul Natan oarecum nesigur, „are vreun cusur relatarea asta?"

Nădăjduiam că altul va da la iveală părţile ce nu se potriveau. Într-un târziu mi-am luat inima în dinţi şi am vorbit:

„Să zicem că Samuel a venit cu adevărat la Betleem şi că s-a purtat aşa cum se povesteşte; – dar oare n-ar fi ajuns atunci David flăcăul cel mai vestit din satul său şi n-ar fi vorbit oamenii din Betleem luni în şir despre asta şi oare cei şase fraţi mai vârstnici ai săi n-ar fi mers degrabă la toţi unchii şi verii şi cumnaţii lor, ce locuiau într-alte părţi, pentru a-i în-

cunoştinţa de noua lor mărire? Întreg neamul lui Iuda ar fi aflat în cel mai scurt timp despre treaba asta şi s-ar fi fudulit că unul dintre flăcăii săi plini de nădejdi va ajunge în curând rege al lui Israel! Trebuie să ne punem întrebarea: oare cât ar fi trecut, până ce ar fi aflat despre asta şi regele Saul şi până când ar fi pus să-l ridice pe tânărul David de-acasă şi să-l tragă în faţa judecăţii pentru însuşirea nedreaptă a unei demnităţi sau chiar pentru uneltire? Şi totuşi, când David se înfăţişează pentru prima oară la curte, ridică vreunul glasul să spună: Uite colo, regele şi stăpânul meu, oare tânărul chipeş cu lăuta şi cu stihurile nu e acelaşi David ben Iesei care a fost uns de curând, de către Samuel, să fie rege în locul tău? – Nici măcar unul!"

Ţadoc m-a măsurat cu o privire furioasă.

„Mă bucur că Etan ben Hosaia a ridicat chestiunea asta", a spus el răguşit, „căci este o chestiune de principiu, pe care o putem rezolva tot atât de bine şi acum. Există, după cât se pare, două feluri de adevăr: unul pe care prietenul nostru, Etan, doreşte să-l afle, şi altul care se întemeiază pe cuvântul Domnului Iahve, aşa cum a fost mijlocit de către profeţii săi şi de către preoţii săi."

„Intru slava învăţăturii", a spus Benaia şi a vârât în gură o bucată de gumă de mestecat.

„Întru slava învăţăturii, da, fireşte!" s-au umflat obrajii bucălaţi ai lui Ţadoc. „Şi unde cele două feluri de adevăr nu se potrivesc între ele, eu trebuie să cer să urmăm învăţătura. Căci unde am ajunge dacă fiecare s-ar îndoi de orice şi ar porni, el însuşi, în căutarea adevărului? Marele şi strălucitorul templu pe care îl înălţăm s-ar prăbuşi mai înainte ca zidirea lui să se fi încheiat; tronul pe care l-a făurit regele David şi pe care şade feciorul său Solomon s-ar nărui!"

Iosafat ben Ahilud a ridicat, împăciuitor, mâinile. „Domnul meu Ţadoc este întru totul îndreptăţit în cererea sa de-a fi luate în seamă tradiţiile care au fost consfinţite de-a lungul anilor şi care au devenit o parte din moştenirea transmisă nouă, chiar şi dacă ele par să contrazică realitatea. Pe de altă parte, Etan ben Hosaia trebuie să ne dea de veste despre orice capcane ce s-ar afla ascunse în materialul nostru: asta face parte din îndatoririle sale. Dar contrazicerile Etan, există pentru a fi aplanate, nu pentru a fi scoase în evidenţă. Contrazicerile zăpăcesc şi amărăsc sufletul; dar cel mai înţelept dintre regi, Solomon, doreşte ca noi toţi şi mai ales autorii, să apăsăm pe aspectele mai înălţătoare ale vieţii. Rostul nostru este de-a oglindi măreţia vremurilor noastre, alegând o cale de mijloc fericită între ceea ce este şi ceea ce trebuie să creadă oamenii."

Elihoref ben Şişa, unul dintre grămătici, a cerut atunci ca istoria ungerii să fie cuprinsă în *Relatarea despre uimitoarea înălţare şi aşa mai departe*, iar frate-său Ahia a sprijinit propunerea. Propunerea a fost încuviinţată în unanimitate dar cu condiţia suplimentară ca eu să redactez corespunzător hrisovul templului în părţile care nu ar suna destul de convingător. După care Iosafat ben Ahilud a propus o întrerupere pentru a putea gusta un prânzişor ca vai de el, şi anume: bucăţele de carne de miel la frigare, ceea ce moabiţii şi copiii lui Edom numesc şaşlic. Iar după prânzişor, la care mi-a fost îngăduit să iau parte şi eu, profetul Natan i-a îmbiat pe ceilalţi cu un răgaz de odihnă sub pomii umbroşi ai palatului regesc, până ce va fi trecut arşiţa amiezii şi simţământul de preasătul care îi apăsa pe toţi.

Şi, după ce au picotit o ţâră de vreme ori s-au preumblat prin grădini, membrii s-au adu-

nat din nou în sala de ședințe și Iosafat ben Ahilud, marele-grămătic, a arătat că punctul al doilea al ordinii de zi era povestea cu Goliat și, cum aceasta este în primul rând o treabă războinică, ar fi de dorit ca Benaia, feciorul lui Iehoiada, să înfățișeze felul său de-a vedea lucrurile.

Benaia a ridicat privirea. Istoria cu Goliat, a spus el, deși e fără îndoială o chestiune a armatei, totuși nu cade întru totul în acest domeniu; alte elemente, în parte de natură personală, în parte de natură dinastică, sunt împletite în această tărășenie și nu pot fi privite separat de aspectele lor militare – precum sunt folosirea armelor ușoare împotriva trupelor împlătoșate sau efectul vorbelor de batjocură și de amenințare de dinaintea bătăliei asupra moralului trupelor. La solicitarea prietenului său Iosafat ben Ahilud, a pus să se facă unele cercetări în însemnările și depozitele de tăblițe ale lui Abner ben Ner, care era mai mare peste oaste pe vremea regelui Saul și care a avut conducerea tactică la Efes-damin împotriva filistenilor; dar, oricât de temeinică a fost căutarea, oricât n-au lăsat necercetată nici o tăbliță de lut și nici un sul de piele, nu s-a putut afla nici o vorbă despre faptul că David ar fi ucis un uriaș pre nume Goliat înainte de bătălie, în timpul ei sau după ea. Aceasta nu înseamnă, firește, că la Efes-damin n-a fost ucis un uriaș cu acest nume sau că David nu l-ar fi putut răpune; o bătălie e alcătuită din mii de amănunte și nu s-ar putea da câte un scrib fiecărui soldat care a zdrobit țeasta dușmanului său. Totuși pare ciudat ca o vulpe atât de șireată cum era Abner – care, pe deasupra, mai era silit să fie și prevăzător din pricina drăgostelii lui cu Rițpa, țiitoarea căpeteniei sale supreme în război, regele Saul – să fi scăpat prilejul de-a face o însemnare cu privire la o luptă în doi care, după câte s-ar părea, a hotărât soarta campaniei.

Profetul Natan a vrut să știe dacă nu se găsește nici altundeva ceva scris, precum în *Analele* regelui Saul.

Grămăticul Elihoref ben Șișa a clătinat din cap, iar fratele său Ahia a întărit că nu se afla nimic asemenea în *Analele* regelui Saul.

„Dar existau, sper, urieși printre filisteni!" a strigat preotul Țadoc.

Benaia părea plictisit. „Mai multe cete."

„Și câțiva dintre urieși au fost răpuși de copiii lui Israel?" „Știm că, la Ghezer, un uriaș pre nume Sipai a fost ucis de Sibehai, husatitul", a spus Benaia, „iar într-o altă încăierare Elhanan ben Iair l-a răpus pe uriașul Lahmi; și, la Gat, un uriaș, al cărui nume n-a putut fi stabilit, dar care avea douăzeci și patru de degete la mâini și picioare, câte șase la fiecare mână și la fiecare picior, a fost omorât de Șimeon ben Simea; și, dacă mi-e îngăduit să amintesc, eu însumi am doborât oameni ca niște lei din Moab și pe un egiptean înspăimântător, care avea o suliță în mână; dar eu m-am năpustit asupra lui cu un par și i-am smuls egipteanului sulița din mână și l-am prăvălit cu propria lui suliță."

„Atunci de ce David să nu-l fi putut ucide pe Goliat cu o piatră din râu?" a spus Țadoc. „Sau dorești domnia ta să tăgăduiești această ispravă?"

„Cetele de oaste", a întors vorba Benaia, „și mai cu seamă cheretienii și peletienii, au cel mai mare interes ca toți copiii lui Israel să fie pătrunși de duhul care l-a însuflețit pe tânărul David la fapta sa vitejească și să arate că părintele regelui Solomon nu era doar un mare poet și muzicant, filozof și teolog, administrator și organizator, strateg și diplomat, ci că

nici nu s-a dat îndărăt să se bată el însuşi, chiar când adversarul era de două sau trei ori mai mare decât el ori, dacă vreţi, de patru ori. Dar oştirea nu poate oferi documentaţia pentru asta. N-o avem şi nici nu putem face rost de atestări. Asupra acestui fapt am vrut să atrag atenţia."

Şi-a împreunat mâinile uriaşe. Cu toată lăudăroşenia şi îngâmfarea sa, Benaia era totuşi cel mai deştept dintre toţi: dacă, într-o zi, cineva avea să dovedească lumii că povestea cu Goliat n-a putut avea loc aievea şi că regeasca comisiune, Dumnezeu s-o binecuvânteze, s-a lăsat păcălită de un basm frumos şi, astfel, avea să zdruncine credinţa în Relatarea despre regele David – *el* n-ar fi avut nici o vină în această privinţă.

La aceasta, Iosafat ben Ahilud, marele-grămătic, a declarat că, ţinând seama de lipsa de date scrise, comisiunea avea să se bizuie pe tradiţia orală. A trimis slujitorul, şi slujitorul i-a adus înaintea comisiunii pe Iorai, pe Iahan şi pe Meşulam, povestitori de legende şi istorii încuviinţaţi de dregătorie; s-au aruncat în praf şi au lovit cu fruntea în podele şi s-au rugat de îndurare, în numele Domnului. Iosafat le-a poruncit să se ridice şi le-a desluşit că trebuie să povestească puternicilor domni aci de faţă istoria despre David şi Goliat, fiecare cu cuvintele sale şi aşa cum a aflat-o de la învăţătorul său. Atunci Iorai, Iahan şi Meşulam au făgăduit să facă aceasta cu toată credinţa şi clipeau din pleoapele înroşite şi îşi mângâiau bărbile lăţoase şi trăgeau cu ochiul, pofticioşi, la coşul cu poame şi la ulciorul cu apă bine mirositoare şi la talerul plin de gumă aromatică de mestecat, care este făcută din felurite răşini; dar asemenea desfătări nu erau pentru alde ei şi mi-am adus aminte de zicala că pasărea flămândă ciripeşte cel mai frumos.

Dintre cei trei barzi a fost ales să înceapă Iorai. Şi Iorai a prins să ciupească strunele harfei sale, care arăta destul de zgâriată şi burduşită, de parcă ar fi luat parte la mai multe ciomăgeli pe uliţă, şi a început să cânte din ea şi şi-a înălţat glasul.

Eu însă am scris punctele cele mai de seamă ale povestirii sale şi le-am numerotat în ordinea lor.

MAREA LUPTĂ A LUI DAVID ÎMPOTRIVA LUI GOLIAT, DUPĂ RELATAREA LUI IORAI, POVESTITOR DE ISTORII ŞI LEGENDE ÎNCUVIINŢAT DE DREGĂTORIE, ÎN REZUMAT

1) Rânduiala oştilor lui Israel şi ale filistenilor la Efesdamin. Filistenii pe un deal dincolo, Israel pe un deal dincoace de valea Elah; valea dintre ei cu râul din ea este ţara nimănui.

2) Goliat, un luptător înaintaş al filistenilor, înălţimea: şase coţi şi un lat de palmă; armura: coif de bronz, cămaşă de solzi (cinci mii de sicli greutate), pulpare pornind de la şold, pavăză de bronz pe umeri; arme: sabie (lungimea necunoscută), suliţă (ca un sul de urzeală de la războiul de ţesut) cu vârf de fier (greutate şase sute de sicli), scut (cărat de purtătorul de scut).

3) Goliat cheamă israelitenii la lupta din ţara nimănui; vorbele lui de ocară şi ameninţare ca îndeobşte înaintea bătăliei, de două ori pe zi, în mai multe zile la rând.

4) David vine în tabăra lui Israel pentru a aduce celor trei frați mai mari ai săi, care slujesc în oaste, pâine şi dulciuri, precum şi zece caşcavaluri pentru căpetenia cetei lor de-o mie, pentru ca să le fie binevoitor.

5) David aude zarva făcută de Goliat; observă lipsa de voluntari pentru lupta împotriva uriaşului. Pune întrebări, află de încurcătura conducătorilor oastei, de răsplata pe care o făgăduieşte Saul învingătorului lui Goliat: bogății, fiica regelui, casă scutită de biruri.

6) Fratele mai mare, Eliab, se mânie pe David pentru cutezanța şi răutatea inimii lui. (N.B.: Eliab pare să fi uitat respectul pe care îl datorează, conform tăblițelor de lut din Rama, mezinului, ca unui uns al Domnului.)

7) Saul află despre tânărul din tabără, care e gata să se măsoare cu Goliat, şi porunceşte să vină David. Saul se îndoieşte că flăcăiandrul prizărit poate da piept cu uriaşul; David îl asigură că a ucis cu propria mână un leu şi un urs şi să n-aibă grijă, căci, la nevoie, mai e încă şi Domnul Dumnezeu pe-aproape. (N.B.: Nici înaintea convorbirii, nici în timpul ei Saul nu cere să afle numele tânărului sau numele părintelui său; şi David uită să-şi spună numele.)

8) Saul se simte îndemnat să-i împrumute lui David spada şi platoşa sa; David, nefiind în stare să se mişte cu atâta fier pe trup, dă armura îndărăt, mulțumindu-i.

9) Armele lui David: toiag de păstor, cinci pietre lucioase din râu, o praştie.

10) În țara nimănui: Goliat îl observă pe David care se apropie, îl dispre țuieşte şi jură să arunce carnea fragedă a lui David păsărilor cerului şi fiarelor de pe câmp.

11) David se dovedeşte egalul lui Goliat în rostirea ocărilor şi amenințărilor; se juruie să-l doboare pe Goliat şi să-i taie capul, căci hotărârea luptei vine de la Domnul. (N.B.: Asta e întru totul în felul de-a fi al lui David; căci îi place să se laude cu legătura sa personală cu Iahve.)

12) Goliat se apropie cu pas îndesat; David se fereşte cu îndemânare de el, aruncă o piatră, nimereşte în fruntea filisteanului, piatra străpunge osul.

13) Uriaşul cade la pământ cu fața în jos; David îi sare în spinare, apucă sabia lui Goliat şi îi retează capul. După înfrângerea luptătorului lor înaintaş, fuga filistenilor şi urmărirea de către oastea lui Israel.

14) Cu capul lui Goliat sub braț, David se întoarce din lupta în doi. Abner îl întâlneşte din întâmplare şi îl duce pe David la Saul, împreună cu capul tăiat. Abia acum, în sfârşit, Saul cere să afle: Al cui fecior eşti, tinere? La care David: Sunt feciorul slugii voastre, Iesei din Betleem.

15) Saul hotărăşte să-l păstreze la. curte pe tânărul plin de merite.

Iorai a făcut o temenea şi şi-a pus harfa în traistă; iar Iahan a ieşit în față cu lăuta, care arăta la fel de rău ca şi harfa lui Iorai, pentru a povesti acum, la rândul său, istoria despre marea luptă a lui David împotriva lui Goliat; şi după el a venit Meşulam, care avea două tobe mici, pe care bătea darabana cu degetele, uneori încetişor, uneori mai tare şi *furioso* în clipa când Goliat cade în nas. Şi, după ce au terminat toți trei, iar relatările lor au fost compara-

te, iată că se potriveau întru totul, de la primul până la ultimul cuvânt, cu toate că Iorai își povestise relatarea cu multă pasiune, gesticulând cu brațele în jur și schimonosindu-se, în timp ce Iahan grăise cu glas măsurat, asemenea unuia care descântă să cheme duhurile, iar Meșulam urlase și dăduse ochii peste cap ca un preot al lui Baal, idolul canaaniților și atunci profetul Natan nu mai contenea să se mire de minunea relatărilor ce sunau la fel; uita însă că ascultătorii din piețe și de la porțile orașelor al acestor povestitori de istorii sunt asemenea copiilor care pretind ca poveștile lor să fie spuse totdeauna cu aceleași cuvinte. Într-adevăr, a spus Natan, Domnul Dumnezeu a vorbit prin gura acestor oameni, iar asta atârnă mai greu decât încă odată pe-atâtea tăblițe de lut. Și era limpede cât de ușurați se simțeau membrii comisiunii, căci în privința minunilor nu se pot purta discuții contradictorii.

„Când să se fi petrecut toate astea?" m-am interesat eu cu umilință. „Înainte ca David să fi fost chemat pentru a îmblânzi cu muzica sa duhul cel rău care îl muncea pe regele Saul sau după aceea?"

Mutrele domnilor s-au lungit: în bucuria lor asupra minunii întreitei versiuni asemănătoare a luptei cu Goliat, membrii comisiunii uitaseră de cealaltă relatare, după care tânărul David a fost chemat la curtea lui Saul din pricina duhului rău. Dar, în amândouă relatările, David și Saul se întâlnesc pentru prima oară; deci David răpunătorul uriașului și David terapeutul muzical se excludeau reciproc; asta era marea dificultate.

„Înainte! După!"

Țadoc, preotul, era mânios.

„Care e deosebirea? Iahve avea de gând ca David și Saul să se întâlnească și, pentru mai multă siguranță, a făcut să se întâmple asta de două ori." „Frumos", a spus Iosafat ben Ahilud, marele-grămătic.

„Iahve este atotputernic, dar chiar și Iahve face lucrurile în ordine: la început a făcut cerul și pământul, apoi a despărțit lumina de întuneric, după aceea apele de sub firmament de cele de deasupra și așa mai departe, o săptămână în șir, până ce a creat, în cele din urmă, bărbatul și femeia după chipul și asemănarea sa.

„De ce nu-l lăsăm pe prietenul nostru Etan să hotărască ordinea?" a propus Benaia ben Iehoiada. „El e specialistul."

„Să binevoiască stăpânul meu Benaia să-l ierte pe slujitorul său", am răspuns eu mieros. „În calitatea mea de redactor, pot ajusta nițel istoria oamenilor, înfrumusețând-o pe ici sau pe colo, dar împuternicirea mea nu e îndestulătoare pentru a o schimba."

Atunci grămăticul Elihoref ben Șișa s-a scărpinat în cap și a zis:

„Să presupunem că David l-a omorât pe Goliat înainte de-a fi apărut la curte pentru a cânta în fața lui Saul. Ar fi asta o ieșire?"

„Una nu prea fericită", am răspuns eu. „De ce să mai caute în tot Israelul un muzicant cu însușirile necesare, de ce să mâne soli la bătrânul Iesei din Betleem, pentru ca să trimită la curte pe feciorul său, David, de la oi, dacă vestitul biruitor al lui Goliat șade încă de pe acum la masa regească? Sau, privind lucrurile din perspectiva lui David – oare nu s-ar fi

ridicat acesta îndată, după ce a aflat de tratamentul necesar împotriva duhului rău, şi n-ar fi spus: Nu mai cheltuiţi bani cu solii; sunt aici şi sunt gata să slujesc; de-ndată ce Domnul şi regele meu va fi terminat de ospătat, începem cu muzica mea. Ori credeţi că nu?"

Atunci s-a lăsat tăcere printre membrii comisiunii. Într-un târziu, celălalt grămătic, Ahia ben Şişa, întreabă cu glas nesigur:

„Şi dacă presupunem că David vine mai întâi la curte, pentru a cânta înaintea lui Saul, şi că abia după aceea porneşte ca să-l omoare pe Goliat? Asta ne-ar ajuta?"

„Mai deloc", am întors eu vorba. „Dacă David se află deja la curte şi cântă înaintea regelui Saul pentru a izgoni duhul rău, cum îl ducem îndărăt la Betleem, unde trebuie să ajungă pentru a lua pâinea şi dulciurile pentru fraţii săi ce slujeau la oaste, precum şi cele zece caşcavaluri pentru căpetenia lor? Iar regele Saul, când îl cheamă la el, pe viteazul care-l înfruntase şi-l chemase la luptă pe Goliat, n-ar băga de seamă că acesta este totuna cu tânărul bărbat care cântă atât de frumos şi se însoţeşte singur din lăută? Ştim de la Iorai, Iahan şi Meşulam că Saul i-a pus lui David propria sa platoşă şi i-a împrumutat spada sa – prilej îndestulător, aşadar, ca să-l poată recunoaşte. Iar după bătălie, când David mai vine o dată la Saul cu capul lui Goliat şi când, la întrebarea regelui, spune numele părintelui său, oare regele nu bagă în sfârşit nimic de seamă? Nicidecum. Mai curând îl pofteşte cu însufleţire pe David să trăiască la curte, unde proaspătul erou se bucura încă de mult, ca vraci-cântăreţ al regelui, de adăpost şi de ospătare pe seama craiului. E drept că regele Saul era muncit de duhul cel rău trimis de Domnul, dar nu stă nicăieri scris că era sărac cu duhul."

După aceasta s-a aşternut din nou tăcere, mai lungă decât cea dinainte. Iar la urmă Elihoref şi Ahia au ridicat amândoi, braţele şi au spus:

"După cum se pare, trebuie să lăsăm deoparte una din Istorii."

„Dar care"? am întrebat eu.

Atunci s-a pornit în comisiune un adevărat turn al lui Babel de voci, unul din membri spunea una altul alta şi nu se mai înţelegeau între ei, de parcă Domnul Dumnezeu le încurcase limbile. În cele din urmă marele-grămătic Iosafat a bătut din palme şi a grăit:

„Dar nu putem lăsa nici una deoparte." Şi, întrebat cum aşa, el a desluşit:

„Căci una din istorii e adevărată; şi mai trăiesc încă oameni care l-au cunoscut pe tânărul David la curtea lui Saul. Iar cealaltă este o legendă; dar o legendă în care poporul crede preţuieşte tot atât cât şi adevărul, de fapt chiar şi mai mult, căci oamenii cred mai curând o legendă decât faptele reale."

„Dacă stăpânii mei vor să-l ierte pe slujitorul lor..." am început eu.

Dar Benaia ben Iehoiada s-a încruntat, s-a sculat şi a grăit:

„Dumnezeu să-mi facă cutare şi cutare, dacă voi mai îngădui ca buchereala prea-învăţată a bărbatului acesta Etan să-mi încâlcească mai departe o treabă întru totul limpede. Trebuie să preluăm amândouă istoriile în relatarea noastră? Aşadar, să le preluăm. Trebuie să-l ducem pe David de la curtea lui Saul îndărăt la Betleem? Aşadar, să-l ducem îndărăt. O să scriem – lăsaţi-mă să mă gândesc – o să scriem: *Dar David a plecat iarăşi de la Saul, ca să păzească oile părintelui său la Betleem.* Şi dacă sunt aici unii cărora vorbele astea le par neîndes-

tulătoare şi care despică firul de păr în patru şi vor să pună la îndoială lucrarea unei comisiuni rânduite de cel mai înțelept dintre regi, de Solomon – şi cu ăştia vom sta de vorbă cum se cuvine."

Şi astfel stă scris în relatarea despre regele David şi amândouă istoriile sunt cuprinse în ea.

6

Acasă, Estera mi-a pus dinainte pâine şi brânză şi o bucată de carne de berbec rece. Şi am întrebat-o dacă a avut o zi bună şi dacă n-o chinuiseră durerile în piept şi răsuflarea scurtă. A zâmbit şi mi-a răspuns că asta n-are nici o însemnătate; dar oare pe mine nu mă apasă nimic pe suflet şi n-aş dori să-mi descarc inima?

Acu', eu nu arătasem nici cu vorba, nici cu fapta că într-adevăr mi-era sufletul greu: Estera însă avea însuşirea de-a citi pe chipul meu, de parcă ar fi fost o tăbliţă de lut. Aşa că am spus:

"Să ne ducă perine în grădină şi o învelitoare călduroasă, de asemenea şi o feştilă, căci aş vrea să şed cu Estera sub măslin."

Şi amândoi am purces într-acolo şi am culcat-o pe Estera pe perne şi am învelit-o şi ne ţineam de mână unul pe altul.

După o vreme am vorbit:

„Oraşul acesta, Ierusalim, e ca un blestem. E clădit pe stâncă, aşa se spune, dar pământul lui se clatină şi e alunecos. Iar fiece om e un lup pentru celălalt."

„Mi-e grijă de vremea când n-am să mai fiu aici", a spus Estera.

„Estera, draga mea," am încercat eu a râde, "tu ai să trăieşti mai mult decât noi toţi."

M-a bătut uşor pe dosul mâinii, de parcă aş fi fost un copil. Dunga albicioasă ce-i tivea irisurile m-a surprins; era ceva nou, neliniştitor. Cât de tăcută sta culcată! în cele din urmă a spus:

„Nu e dorinţa mea să plec, Etan. Ca oricine, mă tem şi eu de Şeol. Am să-mi silesc inima să bată cât se va putea..."

Frunzele măslinului foşneau, feştila pâlpâia. M-am aplecat peste Estera şi am sărutat-o.

„Nu oraşul e ceea ce te munceşte, Etan, bărbatul meu", a continuat ea. „Un oraş e din piatră şi nu e nici bun, nici rău." I-am istorisit atunci despre diferitele feluri de adevăr şi despre părerile membrilor comisiunii şi despre hotărârile ce fuseseră luate.

Sunt acolo tabere şi tabere înlăuntrul taberelor, şi comisiunea însăşi e împărţită, astfel încât un autor e ca o pasăre în timpul potopului celui mare, când nu ştie unde să se lase jos din zbor."

Estera a cătat la mine.

„Ani mulţi de-a rândul, a spus ea, Domnul Iahve ne-a hărăzit pace şi un venit mijlociu, în veşnică creştere, de pe urma frumoaselor succese literare şi a unor proprietăţi statornice; cu toate astea, am urmat totdeauna legile Domnului; Domnul Dumnezeu însă e un Dumnezeu drept şi nu va alunga de la el pe cei ce-au mers pe calea lui."

„Domnul Dumnezeu", am răspuns, „l-a îndemnat pe Benaia ben Iehoiada să mă oprească după şedinţă. Benaia m-a cuprins cu braţul pe după umeri, de parcă aş fi fost cel mai bun prieten al lui, şi mi-a împărtăşit că este în posesia unor însemnări ale lui Abner ben Ner, care era mai mare peste oaste în vremea regelui Saul; au fost date la iveală când a pus să fie cercetate arhivele cetelor de oaste pentru a afla dovezi despre marea luptă a lui David împotriva lui goliat; o să mi le trimită, iar eu să-i dau de veste ce părere am despre însemnări. "

„N-o fi oare pentru că Benaia preţuieşte cunoştinţele tale şi părerea ta de om învăţat?" a întrebat Estera.

Benaia preţuia cunoştinţele şi părerile savante cel mult în măsura în care erau prielnice ţelurilor lui; dar, mai înainte de a-i fi putut răspunde asta s-a iscat zarvă mare la uşă. M-am sculat pentru a mă duce acolo; dar Şem şi Şelef se grăbiseră să ajungă înaintea mea şi se întorceau cu o căpetenie a cheretienilor şi cu nişte soldaţi, care aduceau în casă o traistă plină cu tăbliţe de lut.

ACEASTA ESTE ÎNSĂ CEEA CE STĂ SCRIS PE TĂBLIŢELE DE LUT, PE CARE MI LE TRIMISESE BENAIA BEN IEHOIADA

Către regele Saul, căpetenia în bătălie, unsul lui Dumnezeu, de la Abner ben Ner.

Iahve hărăzească-i stăpânului meu să trăiască această vreme a anului în deplină sănătate. În privinţa lui David ben Iesei din Betleem am procedat precum ai poruncit. Am pus să se facă o cercetare şi l-am numit pe Doeg, edomitul, conducător al ei; mai departe, am pus la treabă doi dintre cei mai buni oameni ai mei, adică pe Şuppim şi Huppim, amândoi leviţi, care sunt în legături de prietenie cu preoţii atât din templul lui Samuel de la Rama, cât şi din templul de la Nob. Doeg a făcut drumul până la Betleem, pentru a face cercetări în norod şi îmi dă veste că David ben Iesei a fost la oi până la vârsta de unsprezece ani; apoi însă n-a mai fost văzut în sat până ce s-a întors acasă, în al şaisprezecelea an de viaţă, şi a păzit din nou oile tatălui său. Unii din Betleem afirmă că nişte călători străini l-ar fi cărat cu ei în Egipet, cum s-a întâmplat cu Iosif, căruia părintele său, Iacob, i-a dat strai bălţat; dar alţii sunt de părere că David a stat la preoţii din Nob. Pe David însuşi nu l-a auzit nimeni vorbind despre lucrurile astea; cântă din lăuta sa şi dă glas din gură cântecelor sale; iar când vreun miel se depărtează de turmă şi se rătăceşte, se duce după el şi îl aduce îndărăt şi îl slujeşte pe părintele său Iesei, betleemitul şi îşi asteaptă vremea.

Către regele Saul, mândria lui Israel, stăpânitor ales peste douăsprezece seminţii, de la Abner ben Ner. Iahve să îndepărteze duhul cel rău pentru totdeauna şi pentru vecii vecilor de la stăpânul meu. Am primit veste de la Şuppim, levitul, care s-a dus la Rama cu o gloată de oameni pentru a aduce jertfă acolo şi a trage cu urechea la Samuel cum ţine judecată, căci acum Samuel nu mai colindă prin ţară, ci se ocupă doar de pricinile ce sunt aduse înaintea lui şi rosteşte hotărâri în schimbul unei mici răsplăţi. Şuppim a vorbit cu preoţii din tagma de jos şi cu novicii şi cu unii oameni din norodul adunat; şi aceia spuneau că Samuel e plin de ură împotriva regelui şi stăpânului meu, pentru că regele şi stă-

pânul meu s-a împotrivit să asculte de porunca lui Samuel. De asemenea, Şuppim a dus un miel gras lui Samuel şi i-a spus că aceasta este ultima ardere de tot ce-o poate aduce Domnului, căci regele Saul se face stăpân pe toate. Atunci s-a sculat Samuel şi a întins brațele spre cer şi i-a grăit lui Şuppim în fața întregului norod: aşa cum vezi pierind norul de colo de sus, tot aşa va pieri şi Saul; eu l-am făcut şi eu îl voi sufla de pe fața pământului, aşa grăieşte Domnul. Căci Saul n-a ținut porunca Domnului Dumnezeului nostru, iar acum împărăția lui nu va dăinui; Domnul şi-a căutat un om după placul inimii sale. În felul acesta sapă Samuel pământul de sub picioarele regelui şi stăpânului meu.

Către regele Saul, marele eliberator, pavăza poporului, de la Abner ben Ner.

Iahve să-i dăruiască stăpânului meu pace şi bogății şi sănătate. Azi am aflat veste de la Huppim, levitul, care a fost trimis la templul din Nob. Huppim însă s-a împrietenit cu Ahimelec, marele preot din Nob, şi i-a spus că doreşte să aibă un învățăcel al templului, pentru ca să-i învețe pe copiii săi cuvântul Domnului Dumnezeu şi Alef-bet-ghimel-ul; şi i s-a îngăduit să cerceteze lista învățăceilor templului. Şi, ce să vezi, a găsit acolo, pe listă, un David ben Iesei din Betleem, şi sta scris despre el că e plin de grație şi nespus de dornic de învățătură şi plin de haruri, precum şi cu minte ascuțită şi cu o fire plăcută, atrăgătoare. Şi Huppim i-a spus lui Ahimelec: poți să mi-l dai pe tânărul acesta David? Dar Ahimelec s-a veselit foarte pentru asta şi a zis: doar nu-ți închipui că irosim atâta timp şi strădanie cu un copil, ca să ajungă apoi dascăl în casa lui Huppim? Nu, tânărul acesta a fost ales şi şcolit pentru un țel deosebit şi se află acum la regele Saul şi cântă înaintea lui, însoțind-se din lăută şi, cu toate că nu sunt un profet ca Samuel, cred că o să mai auzim de el.

Către regele Saul, cel puternic între oameni, sabia lui Veniamin, de la Abner ben Ner.

Să dea Iahve ca stăpânul meu să simtă bucurie cu privire la izbândirea cercetării noastre: Huppim şi Şuppim mi-au dat veste că dialogul cântat *Saul a bătut mii dar David zeci de mii* a fost scris şi i s-a făcut muzica la Nob şi că preoții au fost cei care au răspândit cuvintele lui de la Dan până către Beerşeba, pentru ca să fie cântate de femei oriunde s-o arăta stăpânul meu, regele Saul.

Către regele Saul, biruitorul în războaie, spaima netăiaților împrejur, de la Abner ben Ner.

Să dea Iahve linişte sufletului stăpânului meu. L-am trimis pe Doeg, edomiteanul, la Ahimelec, marele preot din Nob. Doeg i-a spus lui Ahimelec că legăturile lui cu profetul Samuel ne sunt cunoscute, aşijderea şi planurile lui în legătură cu David, feciorul lui Iesei şi că îi vom reteza capul lui Ahimelec, iar trupul i-l vom țintui de zidurile propriului său templu, dacă nu vrea să mărturisească tot, dar dacă va mărturisi, îi vom arăta îndurare şi vom îndrepta mânia noastră împotriva adevăraților vinovați. Ahimelec însă s-a înfricoşat foarte şi a recunoscut că planul vine de la Samuel; că Domnul Iahve i-a grăit lui Samuel, când acesta l-a hăcuit bucăți pe regele Agag, şi i-a spus: aşa să tai bucăți sufletul lui Saul; şi că Samuel a chemat din adâncuri duhul cel rău, care îl munceşte pe stăpânul meu Saul; şi că, pentru a veghea la venirea şi plecarea duhului, l-au adus încoace pe flăcăul David, ca să cânte din glas şi din harfă înaintea regelui; că, oricum, Iahve a fost prielnic planului lor, astfel încât David s-a ridicat până la a fi ginerele stăpânului şi regelui său. Şi povața mea este să trimitem zbiri la casa lui David să pună mâna pe el încă înainte de ziua de mâine.

De la regele Saul în persoană, către Abner ben Ner.

Fă cum crezi de cuviință.

Către regele Saul, stăpânul cetelor de oşti, păstrătorul dreptății, de la Abner ben Ner.

Să dea Iahve ca stăpânului meu să-i ajungă veşti bune.

Am trimis zbiri la casa lui David, după porunca ta. Aceştia au fost primiți de Micol, fiica ta, şi Micol i-a rugat să păşească uşor, căci bărbatul ei David zace bolnav în pat şi doarme. Întrucât mai marele zbirilor a zis că treaba nu suferă amânare, Micol a dat perdeaua la o parte. Şi iată că David zăcea în pat, sub o velință, şi nu se clintea. Aşa că mai marele zbirilor a lăsat acolo patru din oamenii săi, doi în fața casei şi doi îndărătul ei, şi a venit la mine ca să-i spun mai departe ce să facă. I-am poruncit să-l aducă pe David de sârg la mine – dacă e nevoie, cărându-l cu patul lui cu tot. Dar mai marele zbirilor s-a întors iarăşi fără David şi a spus: Am intrat în casă deodată prin față şi prin spate şi am împins-o deoparte pe Micol, fiica regelui, şi am dat perdeaua în lături şi am găsit în patul lui David o păpuşă acoperită cu straie, un chip cioplit din lemn cu blană de capră la cap. Şi atunci am cercetat casa pe de-a rândul, până sub acoperiş, şi în curtea din fund şi primprejurul zidului, dar David ben Iesei scăpase cu fuga. Am dat poruncă îndată ca mai marele zbirilor să capete cincizeci de bice, şi fiecare din oamenii săi câte douăzeci şi cinci.

„Etan!"

Glasul Esterei care mă readucea în prezent.

„Etan, arăți de parcă ți-ar fi apărut un duh rău trimis de Domnul."

Am dat din cap:

„Şeol s-a deschis şi din hăul lui au ieşit la iveală stafiile trecutului."

„Doar e meseria ta să ai a face cu stafiile."

Atunci am înțeles că nu duhul lui David era cel care mă chinuia, nici cel al lui Samuel sau al lui Saul ori vreun altul, ci Benaia ben Iehoiada, care era întru totul viu şi care după cum îmi spusese singur, ştia să citească şi, de-aceea, trebuia să aibă ştire despre relatările lui Abner către stăpânul său, regele Saul. Cum se explica atunci faptul că Benaia ascultase poveştile, îndrugate azi în timpul şedinței, şi întreaga discuție, fără măcar să fi pomenit de faptele sale? Şi că apoi mi-a trimis mie tăblițele de lut?

„Ştie, doară, că nu pot folosi nimic din ele", am zis după ce i-am vorbit Esterei pe scurt despre cuprinsul tăblițelor şi despre gândurile mele în legătură cu ele. „Cel puțin câtă vreme preotul Țadoc şi profetul Natan sunt în comisiune."

„Benaia ştie că tu ai o slăbiciune pentru adevăr", a zis Estera.

„Şi pesemne că nu i-a scăpat neluat în seamă cum mi-am dat drumul la gură", am mărturisit eu. „Poate îşi zice că am s-o fac iar."

„Nădăjduiesc că te vei stăpâni."

„Nu sunt din cei ce-şi iau singuri viața. Sau crezi cumva că regele Solomon s-ar bucura dacă i s-ar înfățişa dovada scrisă că părintele său a fost în slujba preoților ca târfă bărbătească?"

„Asta nu prea e de crezut", a spus Estera.

„Pe de altă parte", am tors eu firul gândului mai departe, „regele ar putea privi lucrurile și altcum. Care e punctul de căpătâi în relatările lui Abner către stăpânul său, regele Saul?"

Estera a prins a zâmbi:

„Asta oi fi știind-o tu."

„Punctul de căpătâi", am zis eu, „este, pare-se, unirea unui profet și a unui preot în urzeala împotriva unui rege. Și asta, oare, să nu-l pună pe gânduri și pe Solomon, despre care se zice că e chiar mai înțelept decât însuși Etan din Ezrah?"

„De bună seamă", a vorbit Estera.

Dar eu am început să chibzuiesc asupra posibilităților mele. Existau fapte care nu puteau fi răsturnate, care erau cunoscute public și care se potriveau cu tăblițele de lut ale lui Abner. După ce David fugise din casa lui, se dusese la Samuel, în Rama, și de-acolo la preoții din Nob. Dacă începeam de-aici, ca un țesător care vâră un fir nou în țesătură, nu puteam împleti în relatarea despre regele David una sau alta din cele scrise de Abner?

„Oare n-aș putea..."

„N-ai să faci nimic!"

Gândurile Esterei o luaseră înaintea alor mele.

„Dacă s-ar ști sigur cum o să privească regele cuprinsul tăblițelor, Benaia i le-ar fi trimis totuși lui. Pentru Benaia, tu ești precum credinciosul regelui; numai că vinul ăsta s-ar putea să fie otrăvit, și, acum, sunt obosită, Etan, și mă doare inima. Mai pune-mi, te rog, o pernă sub cap și stinge lumina." Am făcut cum mă rugase și am vegheat lângă ea până ce a adormit. Apoi m-am îndepărtat în vârful picioarelor, m-am dus în cămara mea de lucru și i-am scris lui Benaia ben Iehoiada precum urmează:

> Copleșească-l Iahve pe stăpânul meu, Benaia, cu bine. Sluga voastră a luat cunoștință de relatările lui Abner ben Ner către regele Saul în privința profetului Samuel și a lui Ahimelec, marele preot din Nob, și a lui David, părintele regelui Solomon. Sluga voastră propune, cu tot respectul, ca regele să fie informat de stăpânul meu despre cuprinsul tăblițelor; apoi să hotărască regele dacă trebuie să intre ceva, și cât, din ele în *Relatarea despre regele David*. Odată cu trimiterea îndărăt a tăblițelor, sluga voastră făgăduiește să păstreze taina cu privire la cuprinsul lor până când regele sau stăpânul meu va da încuviințarea cu însăși mâna sa, pentru publicare.

Și de-atunci s-a așternut tăcere în jurul trebii acesteia și nici Benaia ben Iehoiada, nici altcineva n-a mai pomenit de ele. Știam însă de-acum a cui creatură era tânărul David, care venea de la țarcul oilor; iar Benaia știa că o știam.

7

În ziua aceea, când m-am întors din târg cu o spată de miel și cu flori pentru nevasta mea, ce să vezi: în fața casei mele adăsta o lectică verde cu stinghii de aur și cu un acoperiș roșu cu ciucuri, ai cărui purtători leneveau la umbra intrării casei. O mulțime de norod se adunase și căsca gura, printre ei și milogi și furi, iar ștrengarii de pe uliță alergau în jurul ei, astfel încât cu greu am putut ajunge până la propria mea ușă.

În casă însă plutea o miresmă dulceagă, iar din încăperea din mijloc răzbătea zvon de voci. Șem și Șelef, feciorii mei, mi-au ieșit degrabă înainte și mi-au dat binețe chicotind și sărind în sus, cu care prilej Șem își legăna șoldurile, iar Șelef își răsucea mâinile; și mi-au spus că Amenhotef, marele eunuc al regelui, mă așteaptă înăuntru. La care i-am luat de urechi pentru obrăznicia lor de-a maimuțări înalții slujbași și le-am dat ciozvârta de miel ca s-o ducă la bucătărie.

Amenhotef ședea pe pernele mele, avea sprâncenele încondeiate cu tuș, unghiile boite cu vopsea și bea din vinul meu și mânca plăcinte cu brânză. Între timp le povestea femeilor mele despre splendorile Egipetului: despre puterea zeilor lui, despre grația bărbaților, despre viața minunată a nobilelor lui Doamne. Iar Estera îl asigura de compătimirea ei pentru faptul că fusese aruncat în mijlocul unui popor atât de necioplit cum erau copiii lui Israel; iar el răspundea că e răsplătit din plin de slujba la niște femei atât de grațioase cum erau nevestele și țiitoarele celui mai înțelept dintre regi. Eu însă am văzut cum o dezbrăca din ochi pe Lilit și inima mi-a fost cuprinsă de presimțiri rele.

Dar eunucul își lăsă mâna sărutată pe rând de Estera, de Hulda și de Lilit; și privi în urma lor, când plecară, și vorbi:

„Cred că mai cunosc ogorul, chiar dacă nu-l mai ar eu însumi. Rareori găsești o femeie care să aibă în măsură satisfăcătoare cele trei virtuți de seamă ale sexului. De-aceea ai fost înțelept să-ți alegi o nevastă pentru sufletul tău, una pentru sămânța ta și una pentru plăcerea coapselor tale. Mă rog ca Dumnezeul tău Iahve să-ți păstreze până la sfârșitul zilelor toate cele cu care ai fost binecuvântat."

Își însoțea sunetele rostite din gât cu aceleași răsuciri ale mâinii pe care fiul meu Șelef le imitase cu atâta îndemânare. Pentru mine însă nu era nimic plăcut în asta; eleganța egipteană a gesturilor făcea ca prietenoasele lui cuvinte să pară mai curând a amenințare.

Așa că am spus:

„Cu siguranță că stăpânul meu nu și-a dat osteneala să cerceteze casa slugii sale de pe o uliță urât mirositoare din mahalaua cea mai urât mirositoare a Ierusalimului pentru a mă lăuda cu privire la alegerea tovarășelor mele de viață?"

La aceasta Amenhotef a scos dintr-o cută a veșmântului său o sticluță.

„O mică încercare?" m-a îmbiat el. „O primesc de-a dreptul de la cel care o face, de la o casă foarte bună din orașul Zeului Soarelui Ra din Egipet."

L-am lăsat să-mi stropească dosul mâinii cu un pic din licoare. Nasul mi s-a umplut de mireasmă de levănțică și de esență de trandafir. M-am gândit la cele zece plăgi cu care Domnul Iahve i-a bătut pe egipteni și i-am dorit vizitatorului meu măcar una sau două din ele. Dar el urma să grăiască fără grijă și vorbea în chipul cel mai distractiv despre arta pregătirii sosurilor pentru salată, ca și despre întrecerile de bărci de pe râul Nil, despre cele nouăzeci și nouă de poziții ale actului împerecherii și despre cine va fi fost mai din vechi, Domnul Iahve sau zeul soarelui, Ra.

Deodată a întrebat, cu o răsucire foarte neobișnuită a mâinilor:

„Etan, cum se face că prințesa Micol dorește să te mai vadă o dată?

„O dorește ea asta?"

„Sunt aici ca să te poftesc înaintea ei."

„Nu pot decât să-mi dau cu presupusul", am zis și m-am întrebat pentru cine altul oare mai lucra marele eunuc regesc în afară de regele Solomon. „Dar eu sunt istoric. Mă îndeletnicesc cu fapte, nu cu presupuneri."

„Ai vorbit aproape o noapte întreagă cu prințesa, Etan. Ai mai mult decât presupuneri pentru a-ți forma o părere." „A fost o noapte de basm, stăpâne. O dată pe an avem în Israel o asemenea noapte, când aerul e îmbălsămat de aroma vinului. Să zicem că prințesa a visat, iar mie mi-a fost hărăzit să trag cu urechea la visele ei."

Eunucul mi-a oferit o priveliște a profilului său: frunte teșită, nas mare.

„Noi doi, Etan, suntem venetici în orașul ăsta. Ceea ce vrea să spună că amândoi suntem vulnerabili și avem nevoie de un ajutor prietenesc. Totuși, întrucât ești în stare să iubești și să fii iubit, ești mai vulnerabil decât mine."

Aici era amenințarea: Lilit.

„Am să-ți deslușesc gândurile mele, Etan. Se spune că Dumnezeul tău, Iahve, a creat omul după chipul și asemănarea sa. Dar s-a ferit cu grijă să-l facă întru totul aidoma: omul e muritor. Totuși este undeva în om imboldul de-a fi egal cu zeii, de-a trăi veșnic, fapt pentru care regii țării mele pun să fie îmbălsămați și să fie zidiți în cămările cele mai dinlăuntrul piramidelor, înconjurați de slujitori și cu tot ce e de trebuință pentru viața de veci. Însă tu, Etan, și toți cei ce se îndeletnicesc cu meșteșugul tău, înălțați omul până la nemurire prin cuvintele voastre, astfel încât, peste mii de ani, norodul încă să mai cunoască numele celor despre care ați scris. În asta stă puterea voastră. De aceea oamenii își deșartă inimile față de voi. De aceea vrea femeia asta bătrână să-i asculți basmele. Eu însă..."

N-a dus vorba până la capăt. S-a sculat și a rămas în picioare înaintea mea, zvelt, îngrijit și elegant până în vârful sandalelor.

„De când mi-au fost nimicite podoabele bărbăției, a încheiat el discuția", „nu mai cred în nici un zeu, numească-se el Iahve sau Ra."

Și a plecat.

Haremul regesc era rânduit în cercuri, în jurul unei încăperi rotunde, în mijlocul căreia cli-

pocea uşor un havuz cu izbuc. Clădirea era plănuită, pare-se, pentru ca să poată fi mărită mai târziu: cercuri noi, cu încăperile trebuincioase, puteau să fie adăugate, în măsura în care regele Solomon sporea numărul concubinelor sale. Fireşte că atunci şi aerul abia de ar fi mai îngăduit să-ţi tragi răsuflarea; încă în starea de acum, se aşternea în gâtlej şi plămâni un amestec acrişor de tot felul de izuri de trupuri şi de mirozne aromate scumpe.

Amenhotef se dusese să mă vestească principesei Micol, dar părea să nu se grăbească. Mă simţeam de parcă duzini intregi de ochi mustrători m-ar fi iscodit prin golurile ornamentelor sculptate ale pereţilor. M-am făcut că sunt adâncit în contemplarea mozaicurilor colorate: mai mult flori stilizate, care păreau prea puţin voluptuoase în sine. Deodată am auzit un lipăit mărunt şi un foşnet şi înaintea mea a apărut o fecioară cu sâni la fel de bine făcuţi ca ai lui Lilit, dar mai plini, şi cu bucile tari şi miezoase ca pepenii din valea Israel. Îşi umezea senzualele buze roşii cu cel mai încântător vârf de limbă, ochii ei rotunzi vorbeau mai elocvent decât vorbitorii tocmiţi în faţa regelui Solomon în ziua de judecată şi mi-a făcut semn cu degetul ei trandafiriu.

Dar eu i-am şoptit:

„Îţi atragi numai neplăceri, micuţă frumoasă; în afară de asta, sunt un învăţat în scripturi şi un părinte de familie." Dar tocmai atunci s-a întors şi Amenhotef.

„Şterge-o!" a ţipat el cârâit.

Şi fecioara s-a înspăimântat şi a început să tremure şi s-a făcut nevăzută la fel de neaşteptat precum venise.

„Ce-a spus?" a întrebat Amenhotef degrabă.

„Nimic", i-am răspuns. „Mi-a făcut doar semn cu degetul ei trandafiriu."

Eunucul a răsuflat uşurat. M-a întrebat dacă ştiam cine era domnişoara. Şi, cum nu ştiam, mi-a desluşit:

„Asta, Etan, e de bună seamă muierea cea mai neroadă din Israel: Abişag Sunamiteanca, aceea care a fost aleasă să se culce lângă regele David, pentru ca să-l încălzească, atunci când era înaintat în vârstă şi ajuns la adânci bătrâneţe. Acu' nu e nici o taină că n-a putut să treacă nimic din fierbinţeala ei şi asupra lui şi i-a rămas întreaga văpaie şi arde în măruntaiele ei. Dar nu-i e îngăduit nimănui să-i stingă focul, căci a stat culcată alături de regele David şi oricine ar pătrunde în ea ar ridica, prin asta, pretenţii la regatul lui David şi la tronul pe care îl stăpâneşte acum fiul său, Solomon. Numai că domnişoara nu vrea să înţeleagă situaţia şi şi-a pogorât ochii asupra principelui Adonia, fratele mai mare al lui Solomon, care, şi fără asta, e vârât în destule buclucuri. Adonia s-a lăsat ispitit de farmecele ei; iar ea îi trimite necontenit veşti, prin meşterii care-i fac sandalele sau prin cei ce coc prăjituri, prin cel ce spală pe jos sau curăţă oalele de noapte, prin cei ce-o masează sau îi taie unghiile – nu alege, îi e totuna; eu însă trebuie să prind toate misivele, iar ea ştie că eu le prind şi că treaba asta o să sfârşească urât; atunci de ce tot încearcă mereu?"

I-am spus că sufletul femeiesc nu poate fi cercetat în adâncul lui; şi el mi-a dat dreptate, amărât, şi m-a condus într-un iatac mic, împodobit din belşug cu perne şi măsuţe scunde şi cu covoare, şi m-a îndemnat să aştept.

AL DOILEA RÂND DE RĂSPUNSURI ALE PRINCIPESEI MICOL LA ÎNTREBĂRILE LUI ETAN BEN HOSAIA, ÎNTR-UN IATAC AL HAREMULUI REGESC DIN IERUSALIM.

Întrebare: ... şi a fost ideea voastră, stăpână, să puneți chipul de lemn în patul soțului vostru?

Răspuns: Da. De fapt David nu se aştepta ca părintele meu, regele Saul, să acționeze. David avea încredere în Domnul Jahve, cum că va netezi căile alesului său, ca totdeauna; acum însă, întrucât Ionatan îi trimisese veste despre intențiile lui Abner...

Întrebare: Ascult.

Răspuns: Omul care a omorât filistenii cu sutele şi care mi-a adus prepuțurile lor ca dar în dimineața nunții, a părut deodată neajutorat. L-am luat în brațe ca pe un copil şi i-am zis: Trebuie să pleci, bărbatul meu, dragul meu; dacă nu-ți scapi viața la noapte, mâine te vor ucide.

Întrebare: El, personal, nu făcuse nici un fel de pregătiri pentru fugă?

Răspuns: Catârul lui se afla în grajdurile călăreților regelui; spada era la făurar şi nu aveam nici pâine în casă. Întrucât zbirii regelui pândeau deja lângă poartă, i-am dat drumul pe fereastră; şi am pus chipul cioplit în pat şi l-am învelit.

Întrebare: Nu v-ați temut că v-ar fi putut omorî în locul lui David?

Răspuns: Dimineața, când zbirii lui Abner m-au târât înaintea părintelui meu, regele Saul, am crezut că a sosit clipa. Acolo, Ionatan sta în fața părintelui meu, iar acesta striga: De ce i-ai trimis veste lui David ca să-l previi? Ionatan a răspuns: Au de ce să moară? Ce-a făcut? Atunci părintele meu s-a aprins de furie împotriva lui Ionatan şi i-a zis: Fecior de târfă şi iubitor de bărbați, oare nu ştiu eu că ți l-ai ales pe David întru rătăcirea ta şi spre ocara mumei tale? Căci câtă vreme va umbla pe pământ feciorul lui Iesei nu vei dăinui nici tu, nici regatul tău. Şi părintele meu a aruncat cu sulița în Ionatan, dar a dat greş, iar Ionatan a plecat plin de ură ascunsă şi de amărăciune. După aceea s-a întors părintele meu către mine şi a grăit: De ce m-ai amăgit şi ai lăsat pe duşmanul meu să fugă, astfel încât a putut scăpa? I-am răspuns că David m-ar fi amenințat cu moartea dacă nu-i dam ajutor. Dar părintele meu a strigat: Priviți la ruşinarea regelui! Să vă legați voi cu toții împotriva mea şi să nu fie nici unul care să dezvăluie urechilor mele că însuşi fiul meu a făcut legământ cu trădătorul şi să nu fie nici unul printre voi pe care să-l doară sufletul de mine! Îmi simțeam gura plină de amărăciune din pricina privirii chinuite a părintelui meu, regele Saul. Şi părintele meu îşi clătina capul într-o parte şi într-alta, ca un urs căruia i s-a înfipt o săgeată în grumaz, şi privirea lui s-a oprit asupra unui fecior de casă care sta înfricoşat la intrarea sălii şi i-a făcut semn să se apropie şi l-a întrebat: Al cui fecior eşti tu? Iar acela a răspuns: Sunt Paltiel, feciorul lui Laiş din Galin şi sluga voastră. Dar un ochi al lui Paltiel era pieziş, flăcăul avea dinții strâmbi, iar un umăr era mai sus decât celălalt. Atunci părintele meu i-a zis: Cu aceasta ți-o dau de nevastă pe această femeie, Micol, fiica mea, ca să-ți slujească. Şi Paltiel s-a aruncat în genunchi înaintea mea şi mi-a sărutat picioarele. Îmi amintesc de

atingerea buzelor sale: erau fierbinți și tremurau.

*

Aici trebuie să adaug ciudata relatare cu privire la Saul când a mers la profeți, măcar în măsura în care am izbutit să dau de firul lucrurilor.

Sigur este faptul, și mi-a fost confirmat și de către principesa Micol, că David, în timpul fugii de Saul, s-a oprit la Samuel, în templul din Rama. Dar nu există nici o certitudine cu privire la ceea ce s-a petrecut în templu și nu se știe sigur nici dacă nu s-a dus acolo și regele Saul și dacă nu s-a pogorât acolo duhul lui Dumnezeu asupra lui, astfel încât să-și fi lepădat veșmintele și să fi prorocit înaintea lui Samuel și să fi șezut toată ziua și toată noaptea despuiat în pulbere.

În speranța că Țadoc, preotul, va fi având în stăpânirea sa câteva dovezi valabile, am mers la el. Dar Țadoc m-a întrebat de unde vine interesul meu neobișnuit, că doar scriem istoria lui David și nu pe cea a lui Saul?

I-am întors vorba că întreaga dihonie cu Saul face parte din istoria lui David. Că de trei ori a trimis Saul zbirii săi la Rama, ca să pună mâna pe David; că de trei ori i-a întâmpinat pe aceștia o ceată de profeți care proroceau și Samuel era în fruntea lor; și de trei ori s-a pogorât duhul lui Dumnezeu asupra zbirilor, astfel încât au căzut în extaz și au prorocit și ei. În cele din urmă așa se spunea s-a dus Saul însuși la Rama și a fost cuprins deopotrivă de delir; de unde vine și zicala: S-a dus și Saul printre profeți?

Țadoc a zâmbit și a grăit:

„De vreme ce știi atâtea, Etan, de ce mă mai întrebi pe mine?"

Eu însă i-am răspuns:

„Cu siguranță că stăpânul meu nu vrea să afirme că o hoardă de vizionari care-și rostogolesc ochii în cap și își scălâmbăie brațele și fac spume la gură a putut să-l înrâurească cu gângăvelile lor în asemenea măsură pe regele Israelului? Ar fi nebunie curată".

„Dar dacă însuși regele începe să înnebunească?"

Din nou a zâmbit Țadoc.

„Au nu era nebunie, oare, să arunce cu sulița în însuși feciorul său? Nu era nebunie să-l alunge de la el pe David, singurul care se pricepea să izgonească duhul cel rău de la Domnul?"

M-am gândit la relatările lui Abner către stăpânul său, regele Saul. Cât știa Țadoc despre participarea lui David la jocul cu suferințele regelui? Dar chipul lui Țadoc rămase de nepătruns.

„Și un om ca Samuel, " am spus, „un profet ce poate fi luat în serios și un preot vestit pretutindeni, cândva judecătorul cel mare al Israelului și sfătuitorul norodului, să se fi pus el în fruntea unei gloate de posedați?"

Țadoc și-a împreunat mâinile puhave peste burtă. „N-a fost și Samuel posedat de Domnul când l-a hăcuit în bucăți pe Agag?"

Dar eu am văzut că nebunia îi stăpânea pe amândoi, pe Saul ca și pe Samuel, și m-am cu-

tremurat din pricina forțelor întunecate care îl mână pe om.

*

AL DOILEA RÂND DE RĂSPUNSURI ALE PRINCIPESEI MICOL, CONTINUARE

Întrebare: ... ați spus, stăpână, că ați fost dată lui Paltiel, feciorul lui Laiș.

Răspuns: A, da, Paltiel! Paltiel avea grijă de mine, mă spăla când îmi era prea cald, mă încălzea când tremuram de frig, iar în pat se culca la picioarele mele. Stângaci cum era, m-a ajutat totuși să rămân în legătură cu David: eu eram sub supraveghere; dar el era atât de nearătos.

Întrebare: Așadar, ați auzit de David?

Răspuns: Numai că era în viață și că se ținea ascuns.

Întrebare: Unde?

Răspuns: Mai întâi la preoții din Rama, apoi la cei din Nob. De-acolo a fugit în pustiul din Iuda de miazăzi, în peșteri.

Întrebare: S-a întâmplat ca, în timpul urmăririi lui David, părintele vostru, regele Saul, să vină la Rama?"

Răspuns: Nu.

Întrebare: E sigur asta?

Răspuns: Rama însemna Samuel; părintele meu nu s-ar fi dus niciodată acolo. Dar s-a folosit de dreptul lui regesc pentru a-i chema în fața sa pe preoții din Nob; și aceștia au venit.

Întrebare: Ați fost de față la înfățișare?

Răspuns: Părintele meu ținea giudeț înaintea întregului norod. Îmi amintesc șirurile de călugări în straiele lor de pânză cenușie; în fruntea lor, în alb, marele preot Ahimelec. Și părintele meu, regele Saul, a grăit către oamenii din alaiul său, care stăteau în picioare lângă el: Ascultați, oare David ben Iesei vă va da ogoare și vii și vă va face căpetenii peste cete de-o mie și de-o sută? Nu e nimeni aici printre voi care vrea să iasă în față și să dea mărturie împotriva trădătorului?

Întrebare: Și a ieșit careva în față?

Răspuns: Un om mărunt, care părea blajin ca o doică. A spus că era Doeg, edomitul și conducătorul cercetării în pricina lui David ben Iesei. A mai spus că a făcut drumul până la Nob și că a văzut cum David a venit la marele preot Ahimelec. Ahimelec, a spus el, a întrebat oracolul în privința lui David și i-a dat merinde și, de asemenea, o sabie.

Întrebare: Nici un fel de alți martori?

Răspuns: Spusele lui Doeg i-au fost d-ajuns părintelui meu. S-a întors către Ahimelec și i-a grăit: Ascultă, de ce te-ai legat în uneltire împotriva mea, dând feciorului lui Iesei pâine și sabie și întrebând oracolul cu privire la el, astfel încât să se sumețească împotriva mea și să-mi caute moartea așa cum e limpede ca lumina zilei? Dar Ahimelec a ridicat mâna pentru jurământ și a tăgăduit vina sa. A spus că David i-ar fi dezvăluit cum că regele l-a trimis cu solie de taină și că treaba fusese atât de grabnică, încât nu putuse să-și ia la el nici sabia

sa, nici alte arme; după aceea i-ar fi cerut cinci pâini şi o suliţă şi o spadă. Eu însă mi-am zis, aşa a grăit Ahimelec mai departe, cine dintre slujitorii regelui e tot atât de credincios ca ginerele regelui şi merge la drum din porunca regelui; de aceea am făcut aşa cum a cerut David. Dar departe de mine gândul de-a întreba oracolul cu privire la David; asta să n-o pună regele pe seama mea. Şi toţi preoţii au ridicat mana şi au întărit cu jurământ nevinovăţia lor în aşa fel încât larma s-a auzit până departe, la zidurile oraşului. Iar eu îmi ziceam: slavă Domnului că David, bărbatul meu, n-a fost respins; dar îndată mi-am simţit inima apăsată din pricina părintelui meu, regele.

Întrebare: Şi după aceea a urmat omorârea lor?

Răspuns: Părintele meu s-a ridicat, sprijinindu-se în suliţă, şi a declarat: Ahimelec, trebuie să mori, tu şi toată casa tatălui tău. Şi a poruncit paznicilor care stăteau în preajma lui: Mergeţi şi omorâţi-i pe netrebnicii de preoţi, căci şi mâna lor e cu David; şi, când au ştiut că e fugar, nu mi-au descoperit-o. Dar nici unul n-a voit să ridice mâna ca să-i ucidă pe preoţi. Şi părintele meu, regele, a grăit: de ce vă temeţi? Aceştia nu sunt sfinţi, nici nu sunt de folos cuiva. Sunt ca viermii din hoit şi se îngraşă din ceea ce aduce prinos norodul lui Iahve. Şi s-au pornit toţi să şoptească în jur şi fiecare aştepta ca duhul cel rău de la Domnul să se abată asupra părintelui meu, regele, şi să-l sugrume sau să-i sucească faţa la spate; dar părintele meu sta locului liniştit şi i-a făcut un semn lui Doeg, edomitul. Şi i-a zis lui Doeg: Mergi tu şi loveşte-i tu pe preoţi. Atunci s-a ridicat Doeg, edomitul, şi a ucis în ziua aceea optzeci şi cinci de bărbaţi care purtau efod de in, şi noi am fost de faţă.

Tăbliţele de lut, pe care îmi făcusem însemnările, erau acoperite toate de scris. Aerul din rotondă părea să se fi făcut şi mai apăsător. Dar principesa nu-mi da drumul să plec. Şedea pe perna ei, foarte dreaptă, cu mâinile scheletice întinse pe genunchi şi privea ţintă înaintea ei.

Deodată, ca prin vis, a grăit:

„Tu cum îl vezi, de fapt, pe David?"

Ciudată întrebare adresată redactorului care scrie *Una şi singura relatare adevărată şi hotărâtoare, istoriceşte exactă şi recunoscută oficial, privitoare la uimitoarea înălţare* şi aşa mai departe. Am aruncat o privire spre ornamentele cu găuri ale tavanului sculptat şi m-a prins bănuiala că, îndărătul lui, trebuie să fie deschideri ce duc la urechea lui Amenhotef.

„Stăpână", am spus, „este părintele regelui Solomon." A zâmbit cu dispreţ.

„Iar regele Solomon va hotărî cum îl vezi tu pe omul care mi-a fost de două ori soţ şi care era ibovnic a fratelui meu Ionatan şi târfa părintelui meu, regele Saul?"

Am plecat capul.

Dar ea a trecut, cu un gest din mână, peste regretul meu şi a zis:

„Avea atât de multe chipuri. Admit că asta îngreunează încercarea de a-l înţelege. Fratele meu Ionatan şi cu mine am vorbit deseori despre asta. Ne-am apropiat foarte mult unul de altul în zilele acelea. Adesea porneam călare de la casa regelui din Ghibea, mergeam până la stâncile roşii şi ne urcam pe ele pentru a iscodi largul zărilor, de parcă ne-ar fi putut ajunge vreun semn de la el, vreun semn de fum pe deasupra munţilor. Dar nu era nimic

acolo, doar vulturii zburând în cercuri. Şi Ionatan îmi vorbea de legământul pe care îl făcuse cu David, întrucât îl iubea ca pe însusi sufletul său; şi spunea că David era alesul Domnului; şi că David îi jurase să fie oricând ocrotitorul şi păzitorul copiilor lui, de dragul marii lor prietenii şi al legământului lor. Dar cum stau lucrurile cu regatul, am întrebat eu; oare n-o să fii tu rege, frate Ionatan?"

Principesa s-a sculat şi s-a pornit să umble de colo până colo. Picioarele ei, în sandalele deschise, erau de o frumuseţe remarcabilă.

„Şi Ionatan mi-a spus: Pentru a domni, trebuie să vezi doar un ţel – puterea. N-ai voie să iubeşti decât un singur om – pe tine însuţi. Până şi Dumnezeul tău trebuie să fie exclusiv Dumnezeul tău, care să justifice fiecare din fărădelegile tale şi să le acopere cu numele lui sfânt."

Principesa s-a oprit locului şi a cătat spre mine.

„Ţine seama, Etan: toate astea le ştia Ionatan şi totuşi l-a iubit pe David. Vulturii pluteau în înalt. Apoi unul a ţâşnit săgeată în jos. Am întrebat: Ştii pe unde îşi face veacul David? Şi Ionatan mi-a dat răspuns: E în peştera Adulam şi au venit la el acolo fraţii lui şi toate rudeniile lui şi tot felul de oameni, care sunt la ananghie şi care sunt înglodaţi în datorii, şi mulţi nemulţumiţi, laolaltă cam vreo patru sute de oameni, iar el e căpetenia lor. Şi parcă l-am văzut pe David, bărbatul meu, cum ieşea la lumină din peştera Adulam în fruntea bandei sale, i-am văzut chipul pârlit de soare şi trupul mlădios şi am zis către fratele meu Ionatan: chiar de-ar fi fur de cai sau tâlhar la drumul mare, simt o dorinţă în mine şi vreau să merg la el. Dar Ionatan a întors vorba: Mai aşteaptă; iscoadele regelui se aţin prin preajma ta, oameni de-ai lui Abner ben Ner; ar pune mâna pe tine şi te-ar ucide. Şi am aşteptat şi au venit ploile şi apoi primăvara, iar Paltiel, feciorul lui Laiş, îmi ţinea mâinile; şi n-a mai venit nici o vorbă de la David, nici prin Paltiel, nici prin fratele meu Ionatan. Dar, când s-au întors ploile din nou, am auzit spunându-se că David a luat-o de femeie pe Abigail, văduva unui oarecare Nabal, pe care îl lovise damblaua. Atunci am urlat şi am fost deznădăjduită şi mi-am rupt hainele de pe mine şi n-am pus nimic în gură, până când a venit Paltiel şi mi-a adus vin, să beau, şi oloi, ca să mă ung cu el, şi şi-a dat silinţa să fie drăguţ şi l-am lăsat să facă ce vrea, dar n-am simţit nimic cu acel prilej."

M-am ferit să privesc spre ea.

A râs, de rândul ăsta încetişor, şi a spus cu glas schimbat:

„E atât de mult de-atunci."

Şi din nou s-a ivit Amenhotef, marele eunuc regesc, şi a făcut o plecăciune:

„Cina a fost pregătită. Stăpâna e aşteptată în sala de mâncare."

A plecat cu pasul ei uşor ţeapăn, dar cu o ţinută minunată, când te gândeai la vârsta ei. În pragul uşii s-a mai întors o dată şi a dat din cap spre mine, de parcă am fi fost uniţi prin jurământ la vreo uneltire, şi a grăit:

„Cu vremea o să-l vezi cum trebuie, aşa cred."

8

Lăudat fie numele Domnului Dumnezeului nostru, care își dezvăluie adevărul în visele vizionarilor și poeților, dar care de la alții cere atâta cercetare grijulie și atâtea trudnice investigații.

Căpetenia efemeră a unei bande de hoți și tâlhari mai curând își va pierde urma decât să lase în urmă tăblițe de lut cu înșirarea faptelor sale de vitejie și cu listele prăzilor luate. Se va feri de ciocniri cu apărătorii legii; de aceea relatările despre el, din această sursă, vor fi pe sponci și de puțină încredere. O baladă, câteva cântece care proslăvesc faptele lui pot să ne dea unele indicii; sau poate că mai e în viață vreun martor care a văzut cu ochii săi expedițiile lui tâlhărești, vreun mădular al bandei sale sau vreuna din victimele ei.

Abigail a murit. Întrebările pe care tare aș fi vrut să i le pun rămân fără răspuns. A murit la Hebron, când regele David era plecat din Iuda, după ce îi născuse un fiu, Chileab, un biet copil sărac cu duhul, cu țeasta deformată de la naștere. Din tot ce știm despre ea, era o femeie remarcabilă; trebuie să fi avut mare înrâurire asupra lui David în vremea când era căpetenie de tâlhari, surghiunit și mic rege local în Hebron.

Am avut o convorbire despre ea cu o anume Debora. Această bătrână vioaie ține în gazdă meșteri străini din Sidon și Tir, care au fost tocmiți pentru zidirea templului. Debora fusese una din cele cinci fecioare slujitoare de iatac pe care le adusese Abigail cu ea în căsătoria cu David. În această slujbă a văzut și a auzit, firește, câte ceva din cele petrecute între stăpâna ei și David. Apoi mi-a fost adus de către slugile lui Benaia ben Iehoiada un anume Mibsam ben Mișma, un milog bătrân, cu un singur picior, de la poarta orașului; piciorul lipsă, a afirmat el, i-ar fi fost tăiat pe când se afla cu David în pustiu. După mărturia proprie, Mibsam se afla în fruntea celor zece flăcăi pe care David i-a trimis la Nabal, primul soț al lui Abigail, pentru a-l îmbia cu pace și a cere de la el o ofrandă plină de mărinimie.

Au mai fost și alții cu care am stat de vorbă, apoi câteva documente; astfel mi-a fost cu putință să alcătuiesc, din diferitele pietricele, un mozaic, chiar și neîmplinit.

De la Madmana ben Ierahmeel, patriarhul ales al tribului Kaleb:

Prețuirea lui Nabal, membru al tribului nostru, locuind la Maon, dar pășunile lui sunt în Carmel, oi – trei mii la număr, capre – o mie la număr.

Mibsam ben Mișma mi-a istorisit precum urmează:

David hoț de vite? Niciodată. Pentru asta era mult prea șiret. Oameni buni, ne-a zis el adesea, dacă prind pe vreunul din voi că ia cu el fie și numai o singură coadă de miel, cutare și cutare să-mi facă mie Domnul dacă nu pun să-l bată cu gârbaciul până i-o cădea pielea de pe trup. Căci ce ne aduce furtul de oi până la urmă? Încă după primele jafuri, păstorii vor fugi din calea noastră și își vor ascunde turmele; sau s-ar putea să se adune laolaltă și să ne țină piept cu praștiile lor, și un păstor bun cu o praștie bună poate veni de hac oricărui luptător, căci vreau să cred că ați auzit de povestea mea cu Goliat; sau ar putea să-i trimită veste regelui Saul, iar regele ar trimite vreo câteva mii de oameni din cetele lui de

oaste împotriva noastră, şi atunci ce-am făcut? Nu, oameni buni, ne-a spus David adesea, nu asta e calea de-a ieşi la liman în pustie. Dar bunul Domn Iahve mi s-a ivit în vis şi a grăit: David, dacă vei urma legea pe care am dat-o străbunilor tăi, vreau să-ţi arăt calea cea bună, pentru ca să vă meargă bine şi ţie, şi alor tăi; şi calea asta se cheamă calea înduplecării prieteneşti. Nu furaţi de la păstori şi nici nu-i atacaţi, ci încheiaţi prietenie cu ei, a zis Domnul, şi apăraţi-i de furi şi de nomazi şi de cei care le iau vitele. Iar când va sosi vremea ca turmele să fie mânate la stăpânul lor pentru tunsul oilor, cu care prilej se ţine sărbătoare şi se bea şi au loc tot felul de petreceri, atunci să vă înfiinţaţi şi voi pentru a vă cere partea voastră din darurile lui Dumnezeu, drept răsplată pentru apărarea păstorilor şi a oilor. Astfel mi-a grăit Domnul în vis şi, în felul ăsta, avem asigurate veniturile noastre în bani sunători şi în bunuri, precum carne, grăunţe prăjite şi vin şi toate cele ce sunt bune şi scumpe; şi întreg Israelul ne va preţui şi ne va fi prieten. Iar, dacă vreun stăpân de oi se va codi şi va spune: Cum aşa, eu nu vă cunosc şi nu v-am rugat să-mi apăraţi ce-i al meu! atunci o să-i spunem: Ascultă, fecior al lui Belial, cutare şi cutare să ne facă nouă Domnul dacă David ben Iesei va mai lăsa în viaţă dintre ai tăi vreunul care se pişă pe zid.

Mibsam ben Mişma şi-a frecat ciotul piciorului, care era roşu şi inflamat şi îl mânca, iar în ochii lui urduroşi mijea ca o răsfrângere a strălucirii care fusese David. Şi a urmat vorba astfel:

Acest Nabal, vezi bine, avea mii de oi, toate grase şi cu lâna cea mai aleasă, şi capre de soiul cel mai bun, tot cu miile; astfel că ne lăsa gura apă când ne gândeam la vremea tunsului oilor lui. Şi David mi-a grăit aşa: Mibsam, ştiu că ai un cap de ispravă pe umeri şi o limbă meşteră. Aşa că alege-ţi nouă flăcăi, toţi voinici la trup ca tine, şi mergi călare la Nabal şi pofteşte-i bună pace şi adu-i aminte că el trăieşte în îndestulare, în timp ce noi ne aflăm în şa prin pustiu şi apărăm ceea ce e al lui, şi că am venit pentru o zi bună şi că ne aşteptăm să aflăm îndurare în ochii lui şi că-l rugăm să-ţi dea ce are la îndemână pentru prietenul lui, David ben Iesei. Dar Nabal era gras la trup, osânza îi atârna până la genunchi şi sub bărbie avea o guşă puhavă. Şi s-a aprins de mânie şi a cârâit: Cine-i David ben Iesei acesta? Prea s-au înmulţit slugile care fug de la stăpânii lor; şi, pentru asta, eu să iau pâinea mea şi vinul meu şi carnea mea, ce le-am pregătit pentru tunzătorii mei, şi siclii mei buni şi tari şi să dau toate astea la niste oameni pe care nu-i cunosc şi nu-i ştiu de unde sunt? Şi m-am temut să nu-l lovească pe Nabal damblaua, aşa se schimbase la faţă şi se făcuse purpuriu ca pruna; dar mi-am adus aminte că David spusese: să te păstrezi întruna cuviincios, Mibsam; şi aşa am grăit liniştit către Nabal: Nu te mânia, tu, culme a dărnicei, o să mai auzi tu de feciorul lui Iesei.

Mibsam ben Mişma s-a scărpinat la subsuoară şi a prins ceea ce vânase şi l-a muşcat între dinţi şi l-a scuipat cât-colo. Apoi a continuat precum urmează:

Dar tot timpul a cătat la noi femeia aceea. Era trupeşă şi plăcută la privire şi avea straie alese şi inele pe degete şi brăţări la glezne. Am băgat de seamă că îşi pironise privirea asupra mea, căci eram lat în umeri şi strâmt la mijloc şi stam mândru în şa; şi, când tocmai dam să plec călare de-acolo, după vorbele schimbate cu Nabal, mi-a ieşit înainte şi a zis:

David ben Iesei ăsta, căpetenia ta, îţi seamănă? Iar eu i-am răspuns: Frumoasă femeie, dacă e adevărat că eu am aflat îndurare în ochii tăi, atunci pentru David o să ţi se

aprindă inima în sân ca focul în codru, căci el e de zece ori mai bărbat decât sunt eu; dar tu au cine eşti? La care ea mi-a zis: Sunt Abigail, nevasta lui Nabal; şi, după sunetul glasului ei, mi-am dat seama că îi era drag bărbatul cum ţi-e drag un buboi în fund. Şi un duh de la Domnul mi-a şoptit: o s-o mai revedem pe nevasta lui Nabal şi i-am tras catârului un pumn între urechi, de-a zburat din loc ca un vultur. Când am ajuns la locul de întâlnire pe care ni-l numise, David ne şi aştepta cu toţi oamenii lui; şi i-am dat seama despre vorbele lui Nabal. Atunci David a grăit: Fiecare să-şi încingă spada la brâu. David şi-a încins şi el spada şi a făcut jurământ ca în zori să nu mai rămână nimic din Nabal şi din toţi ai lui care se pişă pe zid; iar mie mi-a zis: Mibsam, tu şi cu două sute de oameni rămâneţi la buclucuri şi la căruţe şi le privegheaţi, căci am de gând să călăresc de sârg. Şi au pornit după el ca la vreo patru sute de oameni; şi mai mult nu ştiu ce s-a mai întâmplat, afară doar că în zori a adus îndărăt o groază de lucruri şi părea mulţumit de sine, precum un brotac care a înghiţit musca.

Printre lucrurile pe care Abigail, nevasta lui David şi văduva lui Nabal, le-a lăsat la moartea ei şi care au fost puse la păstrare într-o magazie a haremului regesc, se aflau mai multe cioburi de lut; acestea mi-au fost aduse de un slujitor al lui Amenhotef, marele eunuc al regelui. Pe unul din cioburi era o listă, scrisă de mână nedeprinsă şi cu multe greşeli. Iată lista:

Pentru David fecior al lui Ieseiu
2 suce puini rutunde
2 purdufe di vin din şel mai bun
5 oaie gada fripde
5 mesure grounţe prejite
1 suce legature de strafide
2 suce legature de şmochini
8 azini puntru carat

Debora, slujnica lui Abigail, mi-a grăit precum urmează:

Gustă din vinul ăsta, stăpâne. Cutare şi cutare să-mi facă mie Dumnezeu, dacă e din amestecătura pe care-o pun dinainte celor ce iau masa zilnic la mine, căci ăia nu ştiu să deosebească între oţet şi pişatul unei capre. E mai bun chiar decât vinul ce vine din viile regeşti de la Baal-hamon şi a adăstat toţi anii lui în vasul ăsta. Este din cel mai bun al lui Nabal, primul bărbat al stăpânei mele, pe care l-a trăsnit damblaua. Stăpâna mea, îndura-s-ar Dumnezeu de sufletul ei, mi l-a dăruit şi a zis: Debora, pune-l bine şi păstrează-l pentru ziua când va veni bărbatul care te va înflăcăra cum m-a înflăcărat David pe mine; atunci deschide vasul şi bea cu bărbatul acela ceea ce afli în el. Dar a venit un bărbat, stăpâne, şi apoi altul şi niciodată n-am ştiut întocmai dacă m-a înflăcărat oare aşa cum a înflăcărat-o David ben Iesei pe stăpâna mea; şi vasul a rămas pecetluit. Şi bărbaţii au tot venit şi s-au tot dus şi am ajuns bătrână şi încreţită la faţă şi uneori îmi spuneam: Debora, poate că vasul ăsta cu pecete e ca viaţa ta – vinul cel mai dulce negustat.

Aşa că îl deschid acum, stăpâne, cu gândul la Abigail, stăpâna mea. Să nu crezi că se deschidea aşa repede şi cu bunăvoinţă oricărui bărbat. Nu mai era o mieluşea când l-a întâlnit pe feciorul lui Iesei; avea cu vreo şase sau opt ani mai mult ca el; dar carnea îi era încă tare şi sânii împungeau înainte ca berbecii de bătut ziduri. Ea ducea casa şi poruncea slugilor şi

făcea socotelile, în timp ce Nabal, bărbatul ei, înfuleca şi se beţivea de nu mai putea, până ce a ajuns ca un crâmpei de maţ îndopat şi la fel de atrăgător, pentru o femeie, ca şi acesta. Se vorbea că stăpâna mea a luat la ea un măgărar şi un olar călător şi un argat de la grajd şi un povestitor de istorii şi legende şi un ridicător de biruri; dar ea era o femeie plină de virtuţi şi voia mai curând tovărăşia celor cinci fecioare ce-o slujeau, printre care eram şi eu; şi trebuia s-o alintăm şi s-o dezmierdăm, s-o sărutăm şi s-o giugiulim, s-o mângâiem şi s-o strângem până când suspina, uşurată de plăcerea simţurilor ei, şi da ochii peste cap.

Domnul Iahve să binecuvânteze acest piculeţ de raza-soarelui curgătoare. Acu', când Abigail, stăpâna mea, i-a văzut pe flăcăii ce-i trimisese David la Nabal, bărbatul ei, şi când a auzit cum acesta i-a făcut de ocară, mi-a spus: Debora, draga mea, dacă acest David ben Iesei seamănă cu flăcăii lui, ne putem aştepta la multe. De-aceea ia ciobul ăsta şi strânge laolaltă ce-am înşirat pe el şi pune să încarce lucrurile pe asini; şi grăbeşte şi mergi înainte cu cei ce mână asinii; vezi că o să vin după tine. Dar nu vorbi de asta cu Nabal, bărbatu-meu, a mai adăugat ea, căci ştii ce fecior al lui Belial e, o să mă înţeleagă anapoda. Când ne-a prins apoi din urmă, călărind pe măgarul ei, avea ochii încondeiaţi şi obrajii sulimeniţi cu roşu; iar buzele parcă erau carnea rodiilor şi mirosea îmbătător ca o întreagă grădină de flori. Şi când am ajuns devale, în umbra muntelui, s-a iscat o zarvă mare şi David cu oamenii lui veneau către noi; dar Abigail, stăpâna mea, a mers călare înaintea noastră şi întru întâmpinarea lor.

Vinul e într-adevăr bun; încă un păhărel, stăpâne! Dacă vrei să scrii despre stăpâna mea, aşa cum mi-ai spus, ascultă bine, căci acum vine întâlnirea cu David. Era acolo drept în şa cu păr roşu deasupra unui chip pârlit de soare, iar în ochii lui era o lumină; dar Abigail, stăpâna mea, a lunecat jos de pe asin şi s-a prosternat, cu faţa în ţărână, înaintea lui David. David a întrebat: Cine-i femeia din praful dinaintea mea? Aşa că am socotit nimerit să-l desluşesc şi am zis: Stăpâne, este stăpâna mea, Abigail, nevasta lui Nabal din Maon, care îşi are proprietăţile în Carmel. Şi David a descălecat şi a grăit aşa ca să audă toţi: îmi pare rău, femeie frumoasă, dar eu am apărat tot ce-a avut Nabal la păşune, iar el îmi plăteşte binele cu răul. Însă Abigail, stăpâna mea, şi-a ridicat chipul spre David, astfel încât el a putut vedea cum îi stăteau sânii ca berbecii de bătut zidurile. Şi ea a grăit: Mie, stăpâne, mie să-mi pui în seamă păcatul. Să nu întoarcă stăpânul meu luarea-aminte asupra lui Nabal; căci nebunia se ţine de el. Mai curând priveşte cu milostivire la slujitoarea ta, căci inima slujitoarei tale bate mai tare înaintea feţei tale, pentru că tu stăpâne lupţi pentru cauza lui Iahve şi pentru că nu s-a putut afla nici un rău pe seama ta în toată viaţa ta. Şi acum aceste binecuvântări pe care ţi le-a adus slujitoarea ta, adică două sute de pâini rotunde şi două burdufuri de vin şi cinci oi fripte şi cinci măsuri de grăunţe prăjite şi o sută de legături de stafide şi două sute de legături de smochine, pune să le împartă între flăcăii tăi. Şi când Domnul se va fi milostivit de stăpânul meu, atunci adu-ţi aminte de slujitoarea ta.

Vinul ăsta, stăpâne, are şartul lui. Aduce din nou la iveală amintiri vechi, despre Abigail, stăpâna mea, şi despre David ben Iesei. Să fi văzut cum a ridicat-o de la pământ şi cum a sprijinit-o cu gingăşie. Binecuvântat fie Domnul, Dumnezeul Israelului, i-a spus el, care mi te-a trimis azi înainte. Şi binecuvântată fii şi tu, care m-ai împiedicat azi să fac vărsare de sânge. Căci pe cât e de adevărat că Domnul Dumnezeul Israelului este viu, dacă nu te-ai fi grăbit şi nu m-ai fi întâmpinat, nu i-ar fi mai rămas lui Nabal, până la ivirea zorilor, nici o

făptură care se pişă pe zid. Şi David s-a închinat înaintea ei şi cei doi au mers o bucată de drum în pustiu şi, când s-au înturnat, stăpâna mea îşi ţinea capul de părea cu zece ani mai tânără. Iar David i-a spus: Mergi în pace acasă; căci ţi-am ascultat vorbele şi am avut grijă de tine.

N-ai golit paharul, stăpâne. N-avea nici o grijă în privinţa mea, te rog mult; pe gâtlejul ăsta bătrân a curs mai mult vin decât ar putea cuprinde o mie de burdufuri de capră. Astfel s-a întors Abigail, stăpâna mea, la Nabal, bărbatul ei; şi el era beat şi zăcea în borâtura lui proprie, întrucât petrecuse în tot acest răstimp, din care pricină ea nici nu i-a spus nimic până ce nu s-a luminat de ziuă. Dar când el s-a trezit gemând şi puţind ca o cocină de porci şi când nu mai ştia unde-i era capul şi unde coatele, ea s-a dus înaintea lui, proaspătă ca roua de pe trandafir, şi i-a grăit: Of, sac de osânză, beţivanule, munte de impotenţă, ţi-am scăpat viaţa grăbindu-mă să-i ies înainte lui David ben Iesei şi ducându-i, din bogăţiile tale, pâine şi vin şi carne friptă şi grăunţe prăjite şi stafide şi smochine, căci, altfel, la vremea asta David n-ar fi mai lăsat în viaţă pe nimeni dintre ai tăi care se pişă pe zid. Nabal a sărit în sus mai iute decât un purice şi şi-a ridicat mâinile spre cer şi a strigat către Iahve: Ai auzit, Dumnezeule, ce-a vorbit drăcoaica asta, târfa lui Belial? Ea e pieirea mea, o să mă ducă de râpă! Oi şi grăunţe prăjite şi smochine! Usca-i-s-ar sânii şi veşteji-i-s-ar născătoarea, căci tu, Doamne Dumnezeule, eşti un Dumnezeu drept, care-i pedepseşte pe cei răi. Şi a strigat să vină vătaful şi argaţii şi s-a mâniat şi a urlat ca turbat, până ce i s-au învineţit buzele şi apoi întreaga faţă şi a căzut pe spate şi a rămas acolo ca de piatră. Vătaful a spus că trebuie să-i lase sânge lui Nabal, iar slujitorii au dat fuga să-l caute pe băieş; dar Abigail, stăpâna mea, a zis: Rugaţi-vă cât vreţi lui Iahve, dar nu vă atingeţi de sângele stăpânului vostru, căci de la Dumnezeu s-a îngroşat şi s-a oprit să mai curgă şi facă-se voia lui Dumnezeu. Zece zile în şir s-au rugat argaţii şi a aşteptat băieşul, iar stăpâna mea şedea lângă Nabal, bărbatul ei, care zăcea ca de piatră; dar a zecea zi Domnul l-a lovit pe Nabal de-a murit.

Abigail avea un suflet mare, stăpâne, să bem pentru el, oriunde s-o fi aflând acum. Să stai zece zile acolo şi să priveşti cum îţi moare bărbatul şi să te îngrijeşti să moară, asta vădeşte cu adevărat o fire tare. După ce l-au îngropat, stăpâna mi-a spus: Debora, să-ţi pună şaua pe un asin şi du-te la David şi dă-i veste: slăvit fie Domnul, care a răzbunat împotriva lui Nabal ruşinarea ta şi te-a ferit de fapta cea rea; căci Domnul i-a plătit lui Nabal răutatea cu însuşi capul lui. Şi am întâlnit mai mulţi flăcăi de-ai lui David, nu departe în pustiu, şi ei m-au dus la feciorul lui Iesei, iar eu i-am spus tot, aşa cum îmi poruncise stăpâna mea. La care David m-a răsplătit îmbelşugat cu o brăţară de argint şi cu zece palme din cea mai bună pânzătură de in, lată de trei palme, şi a trimis cu mine câţiva din slujitorii lui. Şi când am ajuns cu toţii la stăpâna mea în Carmel, ei i-au grăit astfel: David ne trimite la tine, pentru ca să te ia de nevastă. În jurul buzelor stăpânei a mijit un surâs ca după o izbândă; iar ea s-a plecat de sârg cu faţa spre pământ şi a spus: Uite, aici e slujitoarea voastră, pentru ca să-i slujească pe argaţii stăpânului meu şi să le spele picioarele. Apoi s-a ridicat şi a pornit degrabă călare pe asin, împreună cu noi, cele cinci slujitoare de iatac, drept alai; şi am mers călare în urma solilor lui David şi ea a ajuns nevasta lui.

SHIGGAION AL LUI DAVID, PE CARE L-A CÂNTAT DOMNULUI

Sfârşească-se răutatea păcătoşilor şi întăreşte pe cel drept,
Cel ce încerci inimile şi rărunchii, Dumnezeule drept;

Scutul meu este la Dumnezeu, Cel ce mântuiește pe cei drepți la inimă.
Dumnezeu este judecător drept, tare și îndelung-răbdător;
și în fiecare zi se mânie împotriva celor răi.
Dacă vreunul nu se întoarce la calea cea dreaptă, el își ascute sabia, întinde arcul său și ochește.
Și în el a gătit unealtă ucigașă; săgețile le-a pregătit împotriva prigonitorilor.
Iată, nelegiuitul a urzit răutatea, a zămislit silnicia și a născut minciuna.
A săpat o groapă și a pregătit-o și cade în groapa pe care a făcut-o.

9

Cuvintele lui Etan ben Hosaia, adresate membrilor comisiunii regale pentru întocmirea *Unei și singurei relatări adevărate și hotărâtoare, istoricește exacte și recunoscute oficial, privitoare la uimitoarea înălțare, la viața cu frica lui Dumnezeu, precum și la isprăvile de vitejie și la minunatele înfăptuiri ale lui David ben Iesei, rege peste Iuda timp de șapte ani și peste amândouă semințiile, Iuda și Israel, vreme de treizeci și trei de ani, alesul lui Dumnezeu și părintele regelui Solomon,* pe scurt *Relatarea despre regele David,* la ședința lor cu privire la latura militară a conflictului dintre regele Saul și David ben Iesei.

Stăpânilor! Vă cer iertăciune dacă mă restrâng la campania sau campaniile regelui Saul împotriva lui David ben Iesei. Tema întreprinderilor războinice ale lui David în slujba filistenilor îi apare prea încâlcită slujitorului vostru pentru a putea fi tratată de un redactor. În rest, aș vrea să-i aduc mulțumirile mele adânc simțite stăpânului meu, marele-grămătic Iosafat ben Ahilud, pentru că mi-a dat pe seamă anumite însemnări despre vorbele schimbate cu regele David; stăpânului meu Benaia ben Iehoiada, căpetenia în luptă a oastei, pentru că mi-a pus la îndemână unele lucruri din depozitele lui Abner ben Ner; iar stăpânilor grămătici Elihoref și Ahia b'nai Șișa pentru căutările lor dezinteresate, dar din păcate fără izbândă, în arhivele regești.

Documentele și dovezile ce stau în fața noastră se bat cap în cap și de-aceea e greu să precizezi câte campanii a purtat de fapt regele Saul împotriva lui David. Aflăm despre trei: una, în pustia din Zif și Maon, a trebuit să fie curmată, pentru că filistenii au năvălit iarăși în ținutul Israel; o a doua, în peșterile și văgăunile din locurile sălbatice de la Enghedi, precum și o a treia, din nou la Zif, s-au încheiat, amândouă, cu întâlnirea față în față, nespus de memorabilă, a lui Saul și David. În amândouă rândurile David a izbutit să se furișeze pe nebăgate de seamă, cu câțiva însoțitori, până lângă regele Saul: la Enghedi lucrurile s-au petrecut într-o peșteră, unde regele Saul a intrat ca să-și deșerte mațele, iar la Zif în timp ce sta culcat și dormea în mijlocul întăriturilor făcute din care. De fiecare dată, însoțitorii au stăruit pe lângă David să-l ucidă pe rege; o asemenea împrejurare prielnică nu trebuia scăpată, i-au deslușit ei, căci au n-a spus Domnul totdeauna: Uite, vreau să ți-l dau în mâinile tale pe vrăjmașul tău? În amândouă rândurile, David s-a împotrivit pe temeiul că: oare cine poate ridica mâna asupra unsului Domnului și rămâne apoi nepedepsit? – o atitudine ușor de înțeles la un om care se vede în chip de viitor rege. Dar, în timp ce în peștera din Enghedi David taie încetișor poala hainei de deasupra a lui Saul, care se ciucise liniștit, la Zif ia cu el sulița regelui și vasul cu apă. Atât la Enghedi, cât și în Zif, îl strigă pe Saul după ce ajunge departe, la loc sigur, și îi spune numele său și îi arată dovezile îndrăznelii sale; la care regele îi răspunde: Uite, nebunește m-am purtat și am greșit foarte mult, nu-ți voi mai face rău, pentru că sufletul meu a fost acum scump în ochii tăi și acum știu că ai să ajungi rege și că regatul Israel va fi în mâna ta.

Stăpânii mei! Acestea sunt vorbe profetice, pline de simțăminte nobile și, venind de pe buzele lui Saul, sunt de o însemnătate deosebită, pentru că întemeiază încă o dată dreptul lui David la tronul Israelului. De asemenea, aici nu e vorba de povești pe care norodul le-a

născocit şi le-a împodobit în fel şi chip; nu, însuşi regele David în persoană a istorisit amintitele întâmplări stăpânului meu Iosafat, iar acesta le-a însemnat pe tăbliţe. Fireşte că este aici şi o nepotrivire; nici în arhivele regeşti, nici în depozitele lui Abner ben Ner, care era mai mare peste oşti în vremea regelui Saul, nu se găseşte nici cea mai neînsemnată vorbuliţă cu privire la o campanie în locurile sălbatice de la Enghedi sau la o a doua campanie în pustiul din Zif.

Abner relatează doar despre o singură încercare: anume cea care a trebuit să fie curmată când a sosit veste despre încurcăturile cu filistenii. Aflăm de la Abner că David, după ce se limitase multă vreme la mici raite de jaf din ascunzătorile pustiului, s-a hotărât în cele din urmă să-şi facă rost de un loc statornic în oraşul Cheila. Cheila avea adeseori de suferit din pricina năvălirilor filistenilor; David a izgonit aceste bande, socotind că, prin asta, îşi va asigura prietenia locuitorilor oraşului. Dar acum, după ce părăsise desişurile nepătrunse, nu-şi mai putea tăinui venirile şi plecările, şi Saul a aflat unde îşi făcea David veacul. Saul jubila: Dumnezeu l-a dat în mâinile mele, căci s-a băgat singur în închisoarea zidurilor, de vreme ce s-a dus într-un oraş care are porţi şi zăvoare. Gândul ăsta i-a venit şi lui David şi i-a pricinuit multe griji; de aceea, după ce a întrebat oracolul, s-a despărţit de Cheila şi de locuitorii săi, care erau prieteni nesiguri, şi s-a dus în pustiul Zif. Dar tocmai atunci venea Saul împotrivă-i cu o ceată de oaste de trei mii de oameni aleşi. David a părăsit pustiul Zif şi s-a retras în cel de la Maon, iar Saul l-a urmărit într-acolo. Saul mergând pe una din laturile muntelui, David şi cu ai săi pe latura cealaltă. Printr-o operaţie măiestrit înfăptuită, trupele lui Saul l-au încercuit pe David şi e îndoielnic dacă David ar fi putut scăpa, de n-ar fi sosit în tabăra lui Saul o ştafetă cu solia: grăbeşte şi vino, căci filistenii au năvălit în ţară.

Stăpânii mei! Nu m-am ocupat pe larg de problemele astea pentru a arunca îndoiala asupra uneia sau alteia dintre ele; căci cine ar fi atât de proclet, încât să pună spusele lui Abner mai presus de cele ale regelui David? Am încercat doar să fac oarecare lumină într-o vreme tare nestrăvezie din viaţa feciorului lui Iesei şi să prefigurez greutăţile de redactare ce decurg de-aici pentru noi. Ţin încă foarte bine minte înţeleptele zicale cu privire la valoarea comparabilă a adevărului şi legendei, pe care stăpânii mei le-au rostit în ultima reunire a comisiunii. În ciuda dovezilor ce se bat cap în cap, voi face tot ce pot pentru a îmbogăţi nobila imagine a alesului Domnului, pentru a pune temelie solidă pretenţiilor sale la tron şi a sprijini ţelurile pentru care Solomon, cel mai înţelept dintre regi, a dat poruncă să se întocmească *Relatarea despre regele David*.

În ceea ce priveşte însă trecerea lui David de partea duşmanilor Israelului, filistenii: aceasta este, precum am lăsat să se înţeleagă la început, o împrejurare prea anevoioasă pentru a rămâne numai în seama slujitorului vostru, şi aştept în legătură cu asta hotărârea stăpânilor mei.

Discuţia membrilor comisiunii regale pentru întocmirea *Relatării privitoare la uimitoarea înălţare* şi aşa mai departe în legătură cu problema includerii de fapte stânjenitoare în opera istoriei şi cu căile înfăţişării ei în scrierea lui Etan ben Hosaia.

Iosafat ben Ahilud, marele-grămătic: Domnilor, aţi ascultat cuvintele lui Etan, redactorul nostru. Sunt unele obiecţii? Completări? Domniile voastre sunteţi, aşadar, de acord ca diferitele istorisiri despre campaniile regelui Saul să fie incluse în relatarea despre regele David?

Ahia ben Şişa, grămătic: De acord.

Iosafat: în felul ăsta am ajunge la al doilea punct. Domnia sa, Ţadoc?

Ţadoc, preotul: Cum e cu cina?

Iosafat: Astă-seară are loc la palat o primire în cinstea soliei egiptene, cu băuturi şi cu miel la frigare; au n-a fost poftit a fi de faţă şi domnia sa, Ţadoc?

Ţadoc: Tare mi-aş dori ca nevastă-mea să renunţe de-a mai face rânduială pe masa mea.

Iosafat: De fapt primirea ne mai lasă doar puţin timp. Pot presupune, de bună seamă, că domniile voastre cunoaşteţi în linii mari împrejurarea. David s-a dus cu cei şase sute de bărbaţi ai săi la Achiş, regele Gatului, care era unul din cele cinci regate aflate în uniunea filistenilor. David şi ceata sa, împreună cu ai lor, au adăstat o vreme în Gat, până ce Achiş i-a colonizat în oraşul său, Ţiclag. Primind Ţiclagul în stăpânire, David a luat asupră-şi să dea ajutor în război filistenilor şi a făcut învoială cu duşmanul ce era urât de întregul norod.

Ţadoc: Ţinând seama de caracterul gingaş al acestui pas, tare mi-ar fi plăcut să aud ce-a avut de spus David în legătură cu asta.

Benaia ben Iehoiada: Purtarea lui David era întru totul limpede: într-o bună zi tot aş fi căzut în mâinile lui Saul a spus el, de aceea nimic nu-mi părea mai prielnic decât să scap fugind în ţara filistenilor.

Ţadoc: Dar omul din piaţă şi de la porţile oraşului va spune : Vezi, uite un flăcău acătării, o căpetenie în Israel, un uns al Domnului, şi ce se-apucă să facă? – Se leagă la bine şi la rău cu netăiaţii împrejur, împotriva însuşi norodului său. Şi ce-am putea răspunde la asta?... Avem nevoie de o justificare, bună să le închidă gura celor cu gânduri rele. Nu i-ar fi putut porunci Domnul lui David? N-a lăsat regele niciodată să se înţeleagă asemenea lucru?

Iosafat: Regele David nu vorbea decât rareori despre treaba asta; şi, când o făcea, nu părea că asemenea făptuire îi apăsa prea tare inima.

Natan, prorocul: Şi de ce i-ar fi apăsat-o? Alesul Domnului avea îndatorirea să scape cu viaţă; cum altfel s-ar fi împlinit voinţa lui Iahve şi ar fi ajuns David rege peste Israel şi părinte al regelui Solomon?

Ţadoc: Tu ştii asta şi eu o ştiu, dar o ştie şi norodul?... N-ar fi mai deştept lucru să nu pomenim deloc întâmplarea asta?... De fapt, cât a stat David la filisteni?

Iosafat: Un an şi patru luni.

Ţadoc: Şi sunt două mii de ani de când Noe a rămas pe uscat cu corabia în vârful muntelui. Ce înseamnă un an văzut din perspectiva istoriei?

Natan: Eu nu mă hrănesc din jertfele cu ardere de tot ale norodului, ca prietenul meu, Ţadoc. Am legătură nemijlocită cu Dumnezeu. De aceea eu zic să fim consecvenţi: dacă suntem înţeleşi că David este unsul Domnului, atunci toate făptuirile sale sunt în folosul şi spre binele lui Israel. Dar, cum cunoaşterea faptelor îl poate uşor duce pe om la gânduri

primejdioase, trebuie să relatăm lucrurile astfel încât gândirea lui să fie îndrumată pe calea cea adevărată.

Țadoc: Așa s-a încercat de când Domnul Dumnezeu i-a împărtășit lui Adam, în grădina Edenului, anumite fapte. Cele mai bine intenționate cuvinte pot fi răstălmăcite de orice șarpe care trece pe drum.

Benaia: Tare aş vrea să ştiu cum Domnul meu Natan întoarce asta în folosul şi spre binele lui Israel. De-ndată ce s-au stabilit în Țiclag, David şi ai săi nu mai aveau decât o singură cale pentru a face rost de merinde: jaful. Dar cei mai apropiați, de la care se putea jefui ceva, erau din însuși neamul lui David, din Iuda. Asta însemna să-i măcelărească pe toți din sat până la unul, bărbați, femei, copii, căci, de-ar fi rămas doar unul în viață, acesta ar fi umblat prin țară şi ar fi strigat împotriva lui David. Ceea ce se potrivea întru totul cu intențiile regelui Achiş din Gat. Achiş spunea: Acesta a ajuns să fie urât de poporul său, Israel, şi va fi pe veci sluga mea.

Natan: Dacă n-aş fi recunoscut glasul Domnului Benaia, aş fi crezut că aud pe unul dintre bârfitorii lui David, părintele regelui Solomon.

Benaia: Sunt doar consecvent, aşa cum a cerut domnia sa Natan. Drăguțul de Dumnezeu va fi ştiut el ce face când l-a ales pe David ben Iesei să domnească preste Israel şi să întocmească împărăția. Şi, dacă aşa stau lucrurile, atunci tot voința lui Dumnezeu a fost ca regele ce domnea, Saul, şi feciorul lui Saul, Ionatan, să fie înlăturați. Atunci a fost drept şi echitabil ca David să se vândă lui Achiş, regele Gatului, şi să pornească mai târziu spre miazănoapte, gata să-i sprijine pe filisteni în bătălia de la Afec, în care oastea lui Israel a fost nimicită, iar Saul şi Ionatan şi-au aflat moartea. Dacă însă calea pe care l-a condus Iahve pe alesul său pare prea întortocheată, prietenul nostru Etan n-are decât s-o mai îndrepte pentru țelurile relatării despre regele David.

Țadoc: Căile pe care a mers David vor fi fost ele încâlcite, dar nu erau căile nelegiuitului.

Benaia: Căile nelegiuitului! Am luptat pentru David, când s-a ridicat împotrivă-i însuşi feciorul lui şi mai târziu de asemenea; şi l-am văzut pe David la treabă, când era vorba să ia hotărâri. David ştia ce înseamnă să cucereşti puterea prin luptă şi s-o păstrezi. Şi când, cu prilejul ăsta, cuvântul Domnului nu voia să se potrivească cu ceea ce David socotea că e necesar, atunci David se îndrepta către Domnul şi vorbea cu el, şi după aceea Dumnezeu îşi potrivea cuvântul cu necesitățile.

Iosafat: Bag seamă că domniile voastre tăceți. Ei, atunci să ne relateze Etan, redactorul nostru, ce concluzii a tras din discuțiile noastre şi cum plănuieşte să dezvolte acest capitol din relatarea despre regele David.

Dar când am vrut să încep a vorbi membrilor comisiunii, s-a iscat larmă şi s-au deschis uşile şi un slujitor a vestit apropierea regelui Solomon. Şi marele-grămătic Iosafat ben Ahilud a făcut o plecăciune adâncă şi toți s-au aruncat pe jos, în timp ce regele intra purtat pe un tron, unde şedea între o pǎreche de heruvimi lucrați foarte măiestrit.

Regele ne-a spus să ne ridicăm. Părea mai gras decât ultima oară; era într-o dispoziție excelentă şi a grăit:

„Azi e o zi cu adevărat mare pentru Israel, deoarece vă aflu străduindu-vă întru munca

Domnului şi, în afară de asta, a sosit o solie egipteană să mă îmbie a lua pe fiica faraonului de nevastă şi o să fie băuturi şi miel la frigare."

După aceasta a urmat una din liniştile care se lasă atunci când cineva din cei mari a rostit un gând mare. Apoi a întrebat Iosafat dacă regele doreşte să afle despre consfătuirile comisiunii; şi regele a răspuns că aceasta era într-adevăr dorinţa lui; iar Iosafat i-a înfăţişat o scurtă recapitulare şi a terminat cu constatarea:

„Şi acum, o tu, cel mai înțelept dintre regi, tocmai eram gata să-l ascultăm pe Etan ben Hosaia, redactorul nostru."

Atunci regele a bătut din palme şi a zis:

„A, da, Etan, despre care se spune din Dan şi până în Bersabee că ar fi unul dintre cei mai înțelepți oameni din Israel."

Am plecat capul:

"După cum prea bine ştie regele meu, biata mea înțelepciune, pusă alături de a lui, este ca şoarecele pe lângă elefantul ce trăieşte în regatul Saba."

Regele a mângâiat nestematele fără preț de pe aripile heruvimilor şi-a răspuns:

„Să auzim, Etan, ce ai de spus cu privire la includerea unor fapte stânjenitoare în scrierile istoriei şi despre căile înfățişării lor."

Am început arătând că sunt chiar recunoscător puternicilor stăpâni ce fac parte din comisiune pentru că au desprins atât de frumos miezul de coajă şi au vorbit cu atâta ascuțime a duhului despre asta. În temeiul discuţiei lor, am zis eu, am alcătuit o listă a diferitelor posibilități de-a proceda cu faptele incomode: a) să relatez totul, b) să relatez cu discreție, c) să nu relatez nimic. A relata totul (posibilitatea a) este, pare-se, neînțelept; norodul ar trage foarte repede concluzii greşite şi şi-ar forma tot atât de repede păreri greşite cu privire la persoane cărora li se cuvine o înaltă preţuire. A nu relata nimic (posibilitatea c) ar fi un lucru deopotrivă de neînțelept; tot s-ar vorbi despre lucrurile acelea, iar oamenii ar afla totdeauna ceea ce n-ar trebui de fapt să afle. Astfel nu ne-ar rămâne decât posibilitatea b: să relatăm cu discreție. De fapt discreţia, am spus eu, nu poate fi pusă câtuşi de puţin pe aceeaşi treaptă cu minciuna; cel mai înțelept dintre regi, Solomon, cu siguranţă că n-ar îngădui folosirea unor minciuni în istoria părintelui său, regele David. Discreţia, am mai adăugat, este adevărul strunit de înțelepciune.

„Dacă regele şi stăpânii mei îngăduie", am grăit eu, „aş încerca să înfăţişez cum se poate proceda cu discreție în zugrăvirea căilor destul de încâlcite pe care a umblat alesul Domnului. S-a pus aici o întrebare în sânul comisiunii în legătură cu raitele de jaf pe care le-a făcut David din Ţiclag. Acu', când regele Achiş a vrut să ştie de la el pe unde jefuise azi, David a recunoscut singur: în partea de miazăzi de Iuda. Dar ce dovedesc vorbele astea rostite de un bărbat aflat într-o situaţie ca aceea a lui David? Au nu putea să fie răspunsul lui un şiretlic? Dar oricum, fie că i-a spus adevărul lui Achiş, fie că nu, şi într-un fel, şi în celălalt nu există martori, căci, în locurile pe care le-a jefuit, David a poruncit să-i omoare pe toţi. Şi atunci n-am fi oare îndreptăţiţi să lăsăm să se înţeleagă din textul nostru, cum că David şi-a îndreptat raitele de jaf mai curând asupra seminţiilor duşmane din Gheşur sau din Ghezer sau din Amalec decât asupra propriului său norod, Iuda? Mai departe este

problema rolului avut de David în bătălia contra lui Saul şi a norodului Israel care a avut loc la Afec. David a fost de faţă la Afec, împlinind datoria sa de ascultare faţă de regele Achiş din Gat. Dar a luat el oare parte la bătălie? Nu putem presupune mai curând că s-a iscat vrajbă între principii filistenilor, cu care prilej aceştia i-ar fi spus regelui Achiş: Au nu e ăsta acelaşi David despre care se cântă pe drumurile Israelului: *Saul a bătut mii, dar David zeci de mii?* Pune-l să facă degrabă calea întoarsă şi să rămână în locul pe care i l-ai hotărât, pentru ca să nu se întoarcă împotriva noastră în bătălie; căci sângele trage la sânge şi, dacă ar vrea să se împace cu stăpânul său, regele Saul, cum ar putea-o face mai potrivit decât în temeiul capetelor tăiate ale războinicilor noştri?... Un lucru este însă sigur: în ultimele ceasuri ale bătăliei, când oastea Israelului a fost împrăştiată prin munţii Ghilboa şi când trupurile lui Saul şi Ionatan au fost ţintuite la zidurile oraşului Bet-şan, David şi ai săi au pornit, în marşuri forţate, îndărăt spre Ţiclag, unde năvăliseră bande din Amalec. I-au prins din urmă pe tâlhari şi i-au nimicit şi şi-au scăpat astfel femeile, printre ele şi pe Abigail, şi au luat pradă atât de bogată, încât David a putut trimite din ea daruri bătrânilor din Iuda. Iată, le-a trimis el vorbă, vă trimit dar din prăzile pe care le-am luat de la vrăjmaşii Domnului."

Regele Solomon a cătat la mine cu privirea lui sfredelitoare, a râs fără bucurie şi a grăit:

„Ştii să mânuieşti vorba cu şiretenie, Etan, şi să îndrumi gândurile oamenilor, astfel încât mi se pare că am ales înţelept şi că am pus omul potrivit ca redactor al relatării despre părintele meu, regele David."

Dar eu mi-am zis: dacă părintele său, regele David, a fost un mare ucigaş, ăsta e un mic tâlhar. Şi am răspuns:

„Ce este slujitorul vostru în faţa chipului celui mai înţelept dintre regi altceva decât un căcat de muscă, un fir de pleavă, o umflătură fără însemnătate."

La care regele a ridicat degetul scurt şi gras şi a zis:

„Fiecare după meritul său. M-aş bucura să te văd astă-seară la primire."

Şi, milostiv, a făcut semn oamenilor ce-l purtau şi a fost dus afară.

Eu însă m-am îndreptat spre casa din uliţa Reginei din Saba nr. 54 şi am pus-o pe Lilit să-mi spele picioarele şi pe Hulda să-mi curețe barba şi i-am povestit Esterei despre cinstea ce mi se făcuse.

„Păzeşte-ţi paşii, Etan," a spus ea şi, când mi-am pus veşmântul cel nou cu vârci verzi şi m-am pregătit să plec, a ridicat mâna, de parcă ar fi vrut să mă binecuvânteze.

Primirea a fost înfrumuseţată prin nenumăraţi muzicanţi cu ţimbale şi flaute, cu psalterioane şi tamburine şi harfe; prin dansatori, care săltau prin aer şi se răsuceau şi se aplecau îndemânatic în toate părţile, şi prin cântăreţi, mai mult sau mai puţin dăruiţi cu har, care cântau viersuri întru slava Domnului, pentru slăvirea lui Solomon, cel mai înţelept dintre regi, şi în cinstea faraonului, din ale cărui coapse fusese zămislită frumoasa principesă Hel-ankamen, cu ochii ca nişte nestemate întunecoase şi cu şolduri precum coloanele templului Amon-Ra. Chipul lui Amenhotef strălucea de mulţumire de sine şi, întrucât băuse un strop din vinul viilor regeşti de la Baal-Amon, mi-a spus:

„Bun, nu-i așa? Și prințesa va fi a lui Solomon, dacă bineînțeles îngăduie trecerea liberă prin Israel pentru bunurile egiptene."

Atunci am băut întru mulți ani pentru Amenhotef și i-am zis:

„Mă întreb, stăpâne, dacă ești mai curând un mijlocitor de căsătorii sau un om priceput în negoțul dintre noroade."

„Ei, Etan", a răspuns el, „pentru mulți sunt un toate-cele, dar ție îți sunt prieten, pentru că ești un venetic aici, ca și mine, și fiindcă ai o minte deșteaptă."

Și, ghiontindu-mă cu cotul în coaste:

„Știi cine-i omul de colo, care rumegă bucata de coadă grasă?"

Acela era însă întunecat la chip, cu părul țepos ușor încărunțit, și ar fi putut trece drept un bărbat frumos, dacă n-ar fi avut bărbia piezișă.

„Era cât pe-aci să ajungă rege", a spus Amenhotef, „principele nostru Adonia. De la vârful nasului în sus, așa se vorbește în șoaptă, este leit părintele său, regele David, dar gura și bărbia vin de la o căpetenie de arcași, după care se aprinsese Haghita, muma lui."

Principele Adonia, cu halca de carne într-o mână și cu vin în cealaltă, l-a zărit pe Amenhotef și a venit în grabă la el.

„Ce face cea mai încântătoare dintre făpturi", a întrebat el, „Doamna Abișag din Șunam? Nu ți-a dat nici un răvaș pentru mine?"

Amenhotef a făcut o plecăciune:

„Doamna Abișag este bine, ca și celelalte Doamne din haremul regesc."

„Asigur-o de adorația mea", a mai spus principele. „Spune-i că robul ei așteaptă cu dor cuvintele ei sau vreun gaj al simțămintelor ei, o șuviță din cosița ei, poate și legăturica cu smirnă ce-o poartă între încântătorii ei sâni."

Și Lilit – mi-a trecut prin minte – poartă o legăturică cu smirnă între încântătorii ei sâni, de când ne-am strămutat la Ierusalim. Totuși am băgat de seamă cum Adonia a devenit mai reținut. Amenhotef însă s-a aplecat până la șold și un murmur și o șopoteală s-a pornit în jur, căci regele Solomon se îndrepta spre noi cu întreg alaiul său, printre care marele-grămătic Iosafat ben Ahilud și Natan, profetul, și Țadoc, preotul, și Benaia ben Iehoiada, căpetenia în luptă a oastei.

Regele arăta minunat, în aur și argint. Pe degete îi scânteiau inele și i-a grăit lui Adonia, fratele său:

„După cum văd, domnia ta stai de vorbă cu Etan ben Hosaia, a cărui înțelepciune nu e întrecută decât de a mea și care este redactorul *Relatării privitoare la uimitoarea înălțare* și așa mai departe a părintelui nostru, regele David."

Până atunci, Adonia nici nu mă băgase în seamă; acum însă m-a iscodit cu privirea, din ochii săi mari și cenușii revărsându-se raze, așa cum se spune că era și felul părintelui său, David. Apoi și-a șters buzele unsuroase de mâneca veșmântului său și a spus:

„Sunt curios cum va trata chestiunea succesiunii la tron." La care regele Solomon a tresărit

mânios; eu însă mi-am plecat capul şi i-am spus lui Adonia:

„Slujitorul vostru este în măsură să vă asigure, stăpâne, că fratele vostru Solomon, cel mai înțelept dintre regi, nu doreşte să afle în cartea asta altceva decât adevărul lui Dumnezeu."

„Atunci *Relatarea privitoare la uimitoarea înălțare* va deveni, fără doar şi poate, una din cele mai neobişnuite cărți ale lumii", a întors vorba Adonia.

„Asta fireşte!" a grăit regele. Şi, întors către mine:

„Aflu de la prietenul tău Amenhotef că Lilit, țiitoarea ta, este frumoasă la chip şi încântătoare şi înțeleaptă întru căile dragostei. Vreau să cred că zugrăvirea lui se potriveşte?"

Am simțit spaimă în măruntaie şi am răspuns:

„Sluga voastră e ca un vierme în fața voastră, iar înaintea strălucirii voastre tot ce-i al meu este ca un grăunte de nisip, nu merită atenția stăpânului meu."

„Un om umil este plăcut în ochii Domnului", a grăit regele Solomon. „Eu doresc totuşi să-ți arăt prețuire pentru gândurile adânci pe care le-ai închinat istoriei lui David, părintele meu, şi mă gândesc dacă n-ar fi potrivit, în chip de prețuire, s-o aduc pe Lilit a ta ca soață de joacă a principesei Hel-ankamen, fiica faraonului – pe care o iau de nevastă – bineînțeles, dacă voi îngădui trecerea liberă prin Israel a bunurilor egiptene."

Am aruncat o privire către eunuc, care îşi răsucea mâinile în elegantul lui fel egiptean, şi m-am gândit că, dacă boaşele nu i-ar fi fost deja zdrumicate, mi-ar fi făcut plăcere să i le zdrumic eu; şi am făcut o plecăciune înaintea regelui şi i-am spus că această nouă cinstire e mult prea mult pentru mine, că îmi ajunge din plin cinstirea dinainte, cu care m-a copleşit făcându-mă redactorul *Relatării privitoare la uimitoarea înălțare* şi aşa mai departe. Dar regele a ridicat mâna sa ciotoroasă şi a grăit:

„O să vedem", şi s-a întors de la mine şi a plecat cu alaiul său.

Principele Adonia, fratele regelui, m-a îmbiat binevoitor cu o parte din bucata sa de miel de soi; dar eu am refuzat, mulțumindu-i totuşi.

10

Într-o noapte, când dormeam alături de Lilit, mi-a apărut în vis un înger al Domnului, care avea două capete, una din fețe era plină de bunătate, cealaltă însă era groaznică la vedere și pe fruntea ei se încolăceau vipere. Cele două capete au început să se sfădească. Cel prietenos a spus: Lasă-l în pace, că doar l-ai chinuit destul. Celălalt însă a răspuns: Nu, doar l-am pișcat puțintel și trebuie să pun mâna pe bici, ca să-l fac să scormonească mai adânc și să răzbată până la rădăcinile lucrurilor. Atunci primul cap a zâmbit a râde și a zis: Dar poate oare omul să răzbată până la rădăcinile lucrurilor? Desigur că nu, a răspuns capul care era groaznic la vedere, și a mai adăogit: Cu toate astea trebuie să încerce. După care amândouă capetele s-au topit unul într-altul și au devenit unul a cărui față era plină de acea mare indiferență pe care o pot vădi doar chipurile îngerilor. Și acest cap mi-a grăit: Du-te la En-Dor, Etan ben Hosaia, și caută muierea care are duh de prezicătoare și întreab-o despre sfârșitul regelui Saul.

M-am trezit scăldat în sudoare. Lilit s-a mișcat și a spus adormită:

„Te-am auzit vorbind, Etan, prietene, dar nu ți-am înțeles vorbele."

„Nu sunt sigur că erau vorbele mele", am răspuns. S-a ridicat în capul oaselor și a cătat lung la mine. Am ogoit-o:

„Vor fi fost totuși vorbele mele. Căci ce altceva sunt visele decât noi înșine în căutarea unui drum?"

Lilit mi-a zvântat fruntea.

„Maică-mea, odihni-i-ar Dumnezeu sufletul în pace, mi-a povestit că în visele noastre trăiesc zeii care nu mai sunt în ființă pentru că Domnul Iahve i-a surghiunit în Șeol și i-a cetluit cu lanțuri grele: zeul tunetului și zeul pădurilor, zeul mării furioase și zeul vântului din pustiu care îi vătăma omului bojocii; și zeița rodniciei, cu borțul la gură, și zeița izvorului care țâșnește din stâncă murmurând; și toate ielele și duhurile pădurii și stafiile care umblă prin noapte; și Belial însuși, feciorul de târfă al focului și al întunericului din adânc – pe toți ăștia i-a surghiunit Domnul Iahve, dar ei se reîntorc și trăiesc în visele noastre."

Atunci m-am dus cu gândul la îngerul Domnului cel cu două capete și la muierea din En-Dor, despre care norodul vorbea înfiorându-se, și la regele Saul, care i-a poruncit femeii să cheme din străfunduri duhul lui Samuel, profetul; și din frica dinlăuntrul măruntaielor mele s-a iscat setea de viață și pofta cărnii, astfel încât mădularul mi-a crescut întru dragoste și am pătruns în țiitoarea mea Lilit.

Dar printre membrii comisiunii regești pentru întocmirea *Unei și singurei relatări adevărate și hotărâtoare, istoricește exacte și recunoscute oficial, privitoare la uimitoarea înălțare* și așa mai departe s-au iscat multă nedumerire și clătinări din cap, din pricina dorinței mele de-a mă călători la En-Dor și de-a cerceta mai departe împrejurările sfârșitului regelui Saul. Preotul Țadoc a mârâit că nu va ieși cine știe ce lucru deștept din asta; Natan, profetul, a desluşit că într-adevăr înțelept este cel ce lasă câinii adormiți să doarmă mai departe; marele-

grămătic Iosafat ben Ahilud a spus că nu are bani la îndemână pentru vrăjitorii şi pentru chemarea duhurilor din adâncuri şi că trebuie deci să scadă cheltuielile de drum din leafa mea; Benaia ben Iehoiada însă mi-a oferit o ceată de călărime uşoară ca să mă însoţească. I-am mulţumit foarte şi i-am dat a înţelege că oştenii se prea poate să înfricoşeze norodul şi că un om învăluit de frică e prea puţin potrivit pentru îmbogăţirea cunoştinţelor noastre. Benaia, gânditor, şi-a muşcat îndelung buza de jos şi mi-a zis:

„În acest regat, Etan, ochiul legii adastă asupra ta, oricum ai călători."

Şi astfel, în faptul zilei, Şem şi Şelef m-au ajutat să pun şaua pe asinul sur pe care îl închiriasem; şi, după ce au fost rostite rugăciunile şi după ce le-am sărutat pe Estera şi pe Hulda şi pe Lilit, am purces la drum, pe poarta de miazănoapte, înspre Şila, care se află în Efraim.

Nimic nu e atât de liniştitor pentru suflet ca mersul agale pe asin, pe drumurile Israelului. În urma ta rămâne zarva şi frământarea din Ierusalim. Pe lângă tine trec, într-o procesiune lentă, colinele acoperite de primăvară cu crini şi toporaşi pestriţi; mieii privesc de sub ţâţele mamelor lor; femeile de prin sate, cu un coş sau un ulcior cu ulei pe cap, păşesc cu gingăşie în drumul lor. Ici negustorii aduc mărfuri, înjură pe cei ce mână asinii şi îi îndeamnă la grabă; colo pelerinii îşi duc ofrandele sărăcăcioase la cel mai apropiat jertfelnic; o ceată de-o sută din oştire vine în lungul drumului, suduită de căpetenia călare pe un cal bălţat. Pe marginea drumului stau ciuciţi milogii, întind mâinile şi îşi tânguie nevoia; povestitorii de istorii strigă să adune ascultătorii; ţăranii vând drumeţului ostenit grăunţe prăjite şi lapte acru de capră. Ah, şi hanurile, înţesate de oameni care asudă şi duhnesc, râgâind iz de usturoi şi de brânză. O odaie? Un pat? Ce-ţi închipui, omule, unde crezi că te afli: în palatul lui Solomon, cel mai înţelept dintre regi, unde orice fluieră-vânt şi fecior al lui Belial îşi are şirul lui de cămări cu scoarţe şi cu perine şi cu un lux păgân? Intră şi te dumireşte, oamenii stau lungiţi pe jos ca peştii într-un coş, nu e nici o palmă de loc între ei. Cutare şi cutare să-mi facă mie Domnul Iahve dacă mai pot adăposti măcar unul aici. Se lasă noaptea? Şi drumul mai departe e cu primejdie? Drumul, scumpule, a fost cu primejdie încă de pe când Avraam, străbunul nostru, a mers pe el din Urul Caldeei, iar noaptea a urmat după zi de când Dumnezeu a despărţit lumina de întuneric, asta nu cred că e ceva nou pentru tine, că doar pari un om trecut prin multe. Cum? O, Domnul Iahve să-şi reverse binecuvântarea asupra ta şi a femeilor tale şi a copiilor tăi, născuţi şi încă nenăscuţi, zilele tale să se înmulţească. De ce ai zăbovit să aminteşti de punga din brâul tău? Păreai a fi unul din cei ce trebuie să trudească pentru pâinea lor de toate zilele şi care două zile din trei nici măcar nu apucă s-o aibă între dinţi. A, să dau la o parte câţiva dintre feciorii ăştia de târfe, aşa ca să-ţi facă loc şi ţie; aici e un colţişor frumuşel, plăcut; micile pete negre de pe perete nu înseamnă nimic, gângăniile au capetele zdrobite şi nu mai muşcă. Iar mai târziu, la noapte, se vor ivi aici, în casă, un număr de dănţuitoare moabite, cu nişte sâni pe care nu-i poţi cuprinde cu amândouă palmele, şi cu nişte dosuri dolofane şi îndesate; şi toate astea se cutremură în timpul danţului, de cad leşinaţi de plăcere până şi bărbaţii care doboară un bou cu o lovitură de pumn. După dănţuială însă, fata ce ţi-e pe plac ţi se va alătura şi va bea cu tine şi îţi va îngădui s-o pipăi, ca să te convingi singur că farmecele ei sunt aşa cum le-a făcut Domnul Iahve, netede şi vârtoase. Du-ţi asinul sur în fund, în grajd. Preţul fânului intră în socoteală; dar plăteşti acum numaidecât, stăpâne.

Cu voia lui Dumnezeu am intrat călare în En-Dor în cea de-a cincea zi a călătoriei mele,

după ce mi-am rostit rugăciunea la mormântul lui Iosif de la Sichem din Manasse și după ce, apoi, am trecut prin En-Gannin din Isahar și am străbătut valea Izreel înspre soare-răsare, având mereu muntele Ghilboa în dreapta; ultima noapte o petrecusem în Sunam, de unde era de fel Abișag, frumoasa domniță care se străduise cu gingășie să-l încălzească pe regele David, întrucât era înaintat în vârstă și ajuns la adânci bătrânețe și nu se mai putea încălzi. Ziua era luminoasă, nici un norișor pe cer, ciocârliile se ridicau în zbor de pe ogoare și porumbeii uguiau în crâng. Femeile din En-Dor stăteau la fântână sporovăind; stropii de apă de pe găleata cu care scoteau apa scânteiau.

Dar una dintre femei, una dolofană, cu gropițe, s-a întors către mine și a grăit:

„Ce te tot holbezi, străine? Ești vreun negustor care caută să vândă mirosne plăcute sau zeamă de păduchi cu care se boiește pânza ca purpura? Ori ți-e poftă și pândești până ce ne-om apleca peste ghizdurile fântânii, ca să-ți afli desfătare la asemenea priveliște?"

„Nici una, nici alta, drăgălașo", i-am răspuns eu. „Sunt un biet drumeț care caută sfat și luminare."

„Așa zic toți", a sărit cu vorba alta. „Dar după aia caută pe sub fustele muierilor."

„Dacă mă uit la tine", am întors eu vorba, „nu prea știu ce lucru aducător de lumină ar putea fi sub a ta. Mai curând aș pofti să aflu aici o femeie înțeleaptă, care să aibă duh de prezicătoare și care trebuie să fie foarte bătrână, dacă mai e cumva în viață.

Atunci dolofana cu gropițe a zis:

„Eu sunt femeia înțeleaptă, care are duh de prezicătoare; am învățat meșteșugul de la maica-mea și de la muma maică-mii.

„Ca să spun drept, copilă frumoasă", am răspuns eu, „nu văd la tine pielea încrețită, dinții gălbejiți, părul lățos și nici negii de pe nas și de pe pielea capului, care se potrivesc, toate, cu chipul unei vrăjitoare."

„Dacă duhurilor nu le pasă de asta", și-a dat ea capul cu trufie pe spate, „de ce te stânjenește pe tine?"

După care a tras găleata fântânii spre ea, și-a umplut ulciorul de lut și a pornit în calea ei; femeile însă chicoteau și arătau spre mine, astfel încât m-am simțit tare nerod și m-am întrebat dacă nu cumva îl înțelesesem greșit pe îngerul cu două capete al Domnului și dacă drumeția mea până la En-Dor nu se va dovedi o strădanie zadarnică.

Dar, în timp ce adăstam încă pe măgărușul meu sur și nu știam încotro să-l mân, iată că a venit spre mine un om bătrân care se sprijinea într-o cârjă. Mi-a spus că e Șufam ben Hufam și unul din bătrânii din En-Dor și m-a întrebat cine sunt și care e rostul venirii mele. I-am spus numele meu și al părintelui meu și i-am istorisit că mi-a apărut în vis un înger al Domnului și că mi-a spus: Du-te la En-Dor și caută muierea care are duh de prezicătoare și întreab-o.

Dar nu i-am dezvăluit care era țelul întrebării mele și nici că îngerul meu avea două capete. Șufam ben Hufam a plescăit cu limba. În En-Dor, a spus el, n-a mai fost nici o asemenea muiere de când regele Saul oprise cu strășnicie orice vrăjitoare și le surghi-

unise pe toate cele care aveau duh de prezicătoare. La care i-am răspuns că știam și eu de porunca regească, ca și de alte porunci date de regele David; că era, însă cale lungă de la sfatul regelui până la colibele săracilor și că poruncile celor puternici sunt în gloata norodului ca un pumn de apă pe care cineva o picură în nisipul pustiului; și l-am întrebat dacă n-a venit regele Saul însuși la muierea cea înțeleaptă din En-Dor, ca s-o roage să-i prezică viitorul cu duhul ei de prezicătoare, atunci când Domnul Iahve a tăcut la întrebările lui și când nu i-a dat răspuns nici prin oracolul arșicilor, care se cheamă Urim și Tumim, și nici prin glasul profeților?

Șufam ben Hufam a stat o vreme pe gânduri, apoi a clipit șiret și a grăit:

„Îmi dau seama din răspunsul tău, Etan ben Hosaia, că ești un om de-o înțelepciune neobișnuită; cum se face atunci că nu vrei să vezi casele noastre dărăpănate, ogoarele noastre părăginite, coapsele slăbănoage ale vitelor noastre? Oare nu știi că Solomon, cel mai înțelept dintre regi, a chemat toți bărbații tineri, în putere, să slujească în cetele lui de oaste și la meșterii lui ziditori și că vătafii regelui ridică totuși zeciuiala? De aceea bătrânii din En-Dor s-au adunat la sfat și au zis: Domnul Dumnezeul nostru îi ajută pe cei care se ajută singuri; de ce, atunci, să nu facem ca străinii să vină la noi și să-si lase siclii aici; și au ce alta ar putea atrage mai tare străinii într-un loc decât o muiere înțeleaptă care are duh de prezicătoare? Vremea ei de robotă să fie de la răsăritul lunii până la primul cântat al cucoșilor, iar plata ei doi sicli de fiecare întrebare, și fără scăzământ."

Astfel am ajuns oaspetele lui Șufam ben Hufam în casa lui și am mâncat din pâinea lui și am băut din vinul lui acru; dar, când a venit noaptea, și-a luat cârja și a pornit înaintea mea șonticăind spre coliba de pământ în care își împlinea vrăjitoarea din En-Dor meșteșugul. Și în colibă am dat cu ochii de prietena mea dolofană cu gropițe, iar ea mi-a surâs, arătând două șiraguri de dinți cum nu se află mai frumoși și a grăit:

„Așadar, tot ai venit; așază-te colo pe pernă, în curând am să mă ocup de tine."

Șufam ben Hufam însă s-a ciucit pe jos într-un ungher, și-a pus toiagul lângă el și a tăcut.

Femeia a mai aruncat căcăreze de oaie pe foc. Fumul a prins să se învălătucească și m-au usturat ochii; ea însă mesteca fiertura vâscoasă din cazan și a mai pus buruienuțe și prăfulețe, astfel încât au început să se ridice deasupra bășici care plesneau cu un pocnet ușor; între timp mormăia ceva, dar nu erau vorbe, ci formule magice, și a strigat de câteva ori duhul. Mi-am zis: cutare și cutare să-mi facă mie Domnul: asemenea nerozii pot prosti pe țărani, regele Saul avea totuși prea multă minte pentru a lua în serios asemenea sminteală. Vrăjitoarea amesteca mai departe, iar eu i-am zâmbit, căci pentru o muiere meșteră în vrăji și o fiică a lui Belial era nespus de nurlie. S-a întâmplat însă că flăcările aproape s-au stins și nu mai rămăsese decât o pâlpâială care arunca umbre uriașe. Atunci vrăjitoarea a vârât o lingură în cazan și a pus puțină fiertură într-un blid și mi-a adus-o, zicându-mi:

„Mestecă asta bine."

Iar eu am întrebat:

„Ce e asta?"

„Este o fiertură", a zis ea. „O fierbea maică-mea și înaintea ei muma maică-mii și îi zice hașiș."

„Și asta cheamă duhurile?"

„Asta cheamă orice vrei", a răspuns ea și s-a întors, astfel încât rotunjimea șoldului ei s-a văzut limpede în lumina aruncată de restul de jăratic.

„Ia-o și mestecă; nu mă face să aștept aici."

Și am luat un pic de fiertură din blid și am gustat-o: avea un gust ciudat, oarecum cam ca miezul de nucă, dar și iute; și mirosea a mirodenii. Și am început să mestec aluatul acela cleios și sucurile din el s-au revărsat cu îmbelșugare și erau îmbătătoare și le-am înghițit.

„Ia tot ce e în blid", a poruncit vrăjitoarea.

Am ascultat-o și am simțit cum povara lumii aluneca de pe umerii mei și am știut că puterea mea nu cunoștea limite și că puteam și eu să poruncesc duhurilor adâncului, care urcau la lumină venind din Șeol. Și i-am spus vrăjitoarei:

„Tu ești îngerul visului meu; dar unde e cel de-al doilea cap al tău?"

Cu toate că râsul ei era râsul unei fiice a lui Belial, mi-a sunat plăcut la ureche; și ea m-a privit batjocoritor și a întrebat:

„Pe cine să chem să vină?"

Am spus:

„Adu-mi-l pe regele Saul."

Atunci ea a pălit și a zis:

„Aș face-o fără plăcere; e prea de groază chiar și printre umbre."

De rândul ăsta am râs eu de ea:

„Așadar, ți-e frică tocmai de meșteșugul tău? Eu nu mă tem; dau zilnic la iveală prin descântec umbre din Șeol, doar în ziua de Sabat nu, și o fac fără hașișul tău."

Îndată s-a întors către foc; și flăcările s-au învâlvorat când a ridicat mâinile, iar straiele au căzut de pe ea, astfel încât sta despuiată în mijeala luminii gălbui; și a țipat cu glas puternic. Iar eu am întrebat-o:

„Ce vezi?"

„Văd zei ridicându-se din miezul pământului", a zis ea și s-a zvârcolit de durere.

„Dar îl vezi pe regele Saul?" am întrebat. „Cum arată?"

„E înalt de statură", a gâjâit ea răgușit, „mai înalt decât orice alt om; are trupul însângerat străbătut de cuie lungi și își ține capul sub braț."

Și mi s-a părut că văd ivindu-se printre umbre o făptură uriașă, regele ucis, al cărui cap retezat de filisteni a fost purtat pretutindeni prin țara lor pentru a vesti fapta în casa

idolilor lor, dar al cărui trup a fost țintuit de zidul cetății Betleem. M-am dus cu gândul la rege, cum a intrat în coliba asta înaintea ultimei sale bătălii, dar îmbrăcat în alte straie. Adu-mi-l la iveală pe Samuel, îi spune el vrăjitoarei; și duhul lui Samuel se înființează, ca un bătrân costeliv, înfășurat în mantie, și îl întreabă pe Saul: De ce m-ai tulburat punând să mă cheme din adâncuri; iar Saul grăiește: Sunt tare înspăimântat, căci filistenii se luptă împotrivă-mi, iar Dumnezeu s-a depărtat de mine și nu-mi mai răspunde nici prin proroci, nici în vise; și glasul înfundat al lui Samuel a profețit: Domnul va face ceea ce a grăit prin mine; va lua domnia din mâinile tale și o va da lui David, aproapele tău, iar mâine tu și fiii tăi veți fi cu mine și tabăra lui Israel o va da Domnul în mâinile filistenilor.

Și atunci i-am strigat vrăjitoarei:

„Adu-mi-l încoace pe Samuel."

Iar de undeva glasul lui Șufam ben Hufam:

„Asta îndoiește prețul."

Și din nou s-au înălțat flăcările învolburându-se și chipul vrăjitoarei s-a schimonosit a durere și trupul ei se încolăcea și se scutura înfiorat, iar întunericul din partea de dincolo de flăcări a părut că se desparte în două și un glas de moșneag a cârâit:

„De ce m-ai tulburat punând să mă cheme din adâncuri?"

„Așadar, tu ești duhul lui Samuel?" am întrebat eu și am cercat să deslușesc, printre umbrele șovăitoare, ivirea prorocului.

Dar se pare că un lucru anume nu era cum trebuia să fie, căci chipul vrăjitoarei a vădit spaimă înfricoșătoare, iar ea și-a cătat scăpare la mine, pitulându-se în brațele mele. Și am mai simțit prezența cuiva în încăpere și am știut că era David, feciorul lui Iesei, ieșit la fața pământului de pe tărâmul morților, și duhul lui David i-a grăit duhului lui Samuel:

„Te-am aflat, în sfârșit, prietene și părinte al meu. De ce fugi de mine? Căci te-am căutat în cele șapte hăuri ale Șeolului și am mers în cele de șapte ori șapte iaduri și în fiecare din ele mi-au spus că tocmai plecaseși de acolo."

Și duhul lui Samuel și-a acoperit ochii cu mâinile, de parcă ar fi vrut să alunge de la sine un chip al groazei, și a grăit:

„O, fecior al lui Iesei, îl vezi tu pe regele Saul? Cu trupul străpuns de cuiele lungi cu care l-au țintuit, își poartă căpățâna sub braț."

„Cum te văd și mă vezi", a răspuns duhul lui David, „tot așa îl văd și pe el."

„Și n-a fost el, oare, unsul Domnului?" a rostit duhul lui Samuel. „Cu toate astea ai trimis un tânăr din Amalec ca să-i ia viața.

„Uiți, prietene și părinte al meu", i-a întors vorba duhul lui David, „că și eu am fost la muierea cea înțeleaptă din En-Dor înainte de luptă și i-am poruncit să te cheme din Șeol; și ai venit și mi-ai răspuns întocmai precum îi răspunseseși lui Saul. Eu doar m-am îngrijit, prietene și părinte al meu, ca profeția ta să se poată împlini."

Atunci glasul duhului Samuel a exclamat:

„Au cuvântul Domnului nu era îndestul pentru tine, de te-ai dus acolo și ai tocmit un uci-

gaş ticălos şi ai adus sângele unsului Domnului asupra capului meu şi asupra celui al tău?”

„Ai şi nas să predici despre virtuţi, prietene şi părinte al meu”, a zis duhul lui David. „Dacă a fost voia Domnului ca împărăţia să fie luată din mâna lui Saul şi să-mi fie dată mie, atunci ucigaşul ticălos pe care l-am tocmit eu a fost unealta Domnului, iar faptul că l-am tocmit s-a întâmplat întru împlinirea voinţei dumnezeieşti. Dar în ceea ce priveşte sfârşitul regelui Saul n-ai decât să-l întrebi singur, căci e aici de faţă; cu trupul străpuns de cuiele lungi cu care l-au ţintuit, îşi poartă căpăţâna sub braţ.”

Dar duhul regelui Saul a arătat, muţeşte, spre locul neobişnuit, unde se afla capul, de parcă ar fi vrut să dovedească oarecum că o căpăţâna desprinsă de trup nu prea mai poate să grăiască. Şi duhul lui Samuel şi-a acoperit chipul şi a oftat de să-ţi rupă inima, în timp ce duhul lui David a râs fără să se audă, de parcă toate astea n-ar fi fost decât o glumă înfricoşătoare, pe înţelesul doar al lui; iar femeia din braţele mele tremura şi se cutremura; şi apoi a cântat cocoşul.

M-am trezit. O lumină veştedă cădea prin ferestruica strâmtă şi prin găurile din acoperişul de paie. Vrăjitoarea din En-Dor sta goală în braţele mele, lipită de mine; Şufam ben Hufam însă s-a sculat anevoie în picioare din ungherul lui, a venit spre mine şonticăind, mi-a întins palma deschisă şi a zis:

„Împreună cu slujitul prin făptura ei, face treizeci şi patru de sicli.”

11

Totuşi taina cu privire la sfârşitul regelui Saul şi la partea pe care o avea David mă muncea tot mai mult.

Estera mi-a spus:

„Ce te nelinişteşte, Etan? De la întoarcerea ta din En-Dor vorbeşti cu mine ca un om care e cu gândul aiurea; cu Hulda n-ai pic de răbdare; iar Lilit se furişează prin casă cu ochii plânşi."

Am şovăit. Dar mi se învălmăşeau nestăpânit prin cap mai multe gânduri decât puteau fi cuprinse mai îndelung de o ţeastă de om, astfel încât i-am povestit Esterei, până la urmă, ce-mi dezvăluise femeia care avea duh de prezicătoare. Şi am spus:

„După cât se pare, n-am să-mi aflu linişte până ce nu voi avea răspuns la întrebările ce mă bântuie: au este adevărat că David l-a trimis pe tânărul din Amalec pentru a-l ucide pe regele Saul şi, tot astfel, pe Ionatan, cu care încheiase un legământ? Şi este, oare, adevărat că ucigaşul a făcut ceea ce i-a poruncit David? Şi trebuie ca, la tot celălalt sânge din încălţările lui David, să mai punem la socoteală şi sângele lui Saul şi sângele lui Ionatan, la a cărui moarte David a scris:

Jale grea este în mine, frate Ionatane!
Căci mult mi-ai fost de drag.
Mai de preţ mi-era iubirea ta
Decât dragostea femeilor.

„Şi la ce ţi-ar ajuta dacă ai avea răspunsurile?" a întrebat Estera. "Ai putea să le scrii în relatarea despre regele David sau în vreo altă carte?"

„Nu prea. Dar trebuie s-o ştiu eu însumi. Trebuie să ştiu cine era omul David. Era o fiară de pradă, care dă iama? Sau avea înaintea lui un ţel, către care gonea cu orice preţ? Sau orice strădanie e deşartă şi chiar cei mai mari dintre noi sunt grăunţe de nisip pe care vântul timpului le spulberă?"

„Biet om", a zis Estera.

„David?" am întrebat.

„Nu, tu".

Şi m-a sărutat pe ochi.

Dar eu m-am dus la casa marelui-grămătic Iosafat ben Ahilud, care se afla în oraşul de sus, aproape de locul unde se zidea templul, şi am cerut să fiu ascultat.

Un slujitor m-a condus înaintea lui Iosafat; acesta a spus că se bucură să vadă cât arăt de bine şi m-a întrebat dacă drumul meu la En-Dor a fost cu folos.

„Stăpâne", am răspuns, "cu cercetarea istoriei, lucrurile stau la fel ca şi cu marele

drum al copiilor lui Israel prin pustiu; urci o colină de nisip doar pentru a o vedea înaintea ta pe următoarea."

„Dar drumul şi-a aflat un sfârşit şi, de pe piscul muntelui Nebo, Moise, conducătorul nostru, a văzut înaintea lui Ţara Făgăduinţei, cu râurile şi ogoarele şi viile şi satele ei."

„Cuvintele stăpânului meu sunt pentru slujitorul vostru ca balsamul. Aşadar, mi se pare adesea că ne rotim în cerc."

Trăsăturile lui Iosafat s-au umbrit:

„Poate că tu te roteşti în cerc, Etan, fiindcă rătăceşti prin prea multe părţi."

„Dacă rătăcesc prin prea multe părţi, stăpâne, o fac pentru că buzele care m-ar putea sfătui rămân pecetluite. De altfel, regele David era şi un om cu o complicată alcătuire lăuntrică, ceea ce impune cercetări în multe direcţii."

„Regele n-avea decât un singur lucru în cuget", mi-a desluşit Iosafat. „În toţi anii cât l-am cunoscut nu urmărea decât să fie pe placul Domnului, clădindu-i împărăţia."

Am făcut o plecăciune şi am spus că întocmai asta trebuie spus mai răspicat în relatarea despre regele David; totuşi mai dăinuiau anumite îndoieli şi încâlceli, care ar putea umbri măreaţa imagine şi care ar trebui lămurite pentru a ocoli răstălmăcirile ce ar putea urma.

„Îndoieli şi încâlceli?"

Iosafat a cătat spre mine cu ochii abia mijiţi.

„În legătură cu ce?"

„În legătură cu sfârşitul regelui Saul şi cu rolul pe care l-a jucat David cu acel prilej."

Mi-au venit în minte oameni care, pentru vorbe mai neînsemnate, sfârşiseră prin a fi descăpăţânaţi şi a li se ţintui trupul la zidul oraşului; şi m-am gândit la cei dragi mie, care ar fi putut pierde pe cel ce-i hrănea.

Iosafat a prins a râde:

„Şi ce e cu bănuială în legătură cu sfârşitul regelui Saul?"

„Pentru domnia ta, stăpâne, se prea poate că nimic. Stăpânul meu a văzut chiar cu ochii lui şi a auzit cu însăşi urechile lui şi nu atârnă de vorbele altora."

„Uiţi: Etan, că am ajuns sfetnic regesc abia după ani şi ani de la moartea lui Saul."

„Şi nu mai trăiesc oare martori", am întrebat eu, „care să fie chemaţi înaintea comisiunii regeşti pentru întocmirea *Unei şi singurei relatări adevărate şi hotărâtoare, istoriceşte exacte şi recunoscute oficial, privitoare la uimitoarea înălţare* şi aşa mai departe, aşa precum au primit poruncă să vină Iorai, Iahan şi Meşulam, povestitorii de istorii şi legende îngăduiţi de dregători?"

„Ar fi unul, de bună seamă", a încuviinţat Iosafat. „Ioab, fiul Ţeruiei, sora lui David, care a fost căpetenie de oaste în lupte; dar mă tem că n-am afla decât puţine lucruri de la el, căci o spaimă de moarte îl scutură în fiece zi şi a făcut din el un moşneag care bâiguie."

„Şi dacă m-aş duce eu la el şi aş încerca să vorbesc cu el în liniştea dintre cei patru pereți ai săi?"

„Socotesc că nu e un lucru recomandabil."

Iosafat a întins mâinile în lături.

„Sau ai vrea să o faci în pofida lui Benaia ben Iehoiada, care are un ochi de veghe asupra lui Ioab? Poate că e mai înțelept să cauți lămurire în depozitele lui Seraia, grămăticul regelui David, care sunt rânduite în arhivele regeşti."

Atunci i-am mulțumit marelui-grămătic Iosafat pentru sfatul său bun şi pentru îngăduința avută. Nu sunt decât un câine nevrednic, am mai adăogat, care s-a însorit la mila stăpânului său şi acum se furişează de-acolo.

Dis-de-dimineață am purces spre arhivele regeşti, care erau aşezate într-un grajd ce fusese zidit pentru caii regelui Solomon. Acolo i-am găsit pe grămăticii Elihoref şi Ahia, care şedeau la o masă şi jucau în zaruri. Ahia avea înaintea lui o grămadă de sicli şi mai multe inele şi o podoabă pentru braț şi o pereche de sandale elegante din piele de Egipet şi un veşmânt din pânză de Byssus; Elihoref însă şedea doar în cămaşă la masă.

Şi Elihoref a grăit către zaruri: „Ah! voi, veri de prima mână cu Urim şi Tumim, oracolul, voi, oscioare ale fericirii, de ce mă lăsați la ananghie? Uitați-vă la Ahia ăsta, voi, îngeraşilor, uitați-vă la avuțiile pe care le-a adunat grămadă omul ăsta, care e un buboi pe chipul omenirii, un puturos ce lenevește pe socoteala regelui! De ce nu vreți să cădeți cum ar fi pe placul lui Iahve; de ce urmați porunca lui Belial, stăpânul tuturor relelor? Veniți, dragile mele zaruri, nu vă întoarceți fața de la mine. O singură aruncătură cu priință numai! Nu mă omorâți cum l-a ucis Cain pe Abel, ci vădiți adevărata voastră fire nobilă de ajutători ai sărmanilor şi de sprijin al celor obidiți. Am să vă dovedesc încrederea mea, dulcile mele zaruri: pun la bătaie pentru voi cămaşa mea, ultimul lucru ce-l mai am. Nu mă lăsați să umblu despuiat şi gol pe ulițele Ierusalimului, întru batjocura fecioarelor lui Israel şi întru revolta muierilor bătrâne. Revărsați norocul vostru asupra mea; hărăziți-mi un trei sau un şapte sau un doisprezece!"

Şi Elihoref ben Şişa a luat zarurile între palmele făcute căuş şi le-a scuturat, în timp ce şi-a înălțat privirea spre cer, la Domnul Iahve, creatorul lumii şi a tot ce se află în ea. Apoi a lăsat zarurile să se rostogolească: aruncase un doi şi un patru. S-a bătut cu pumnii în cap. A blestemat soarele care îl lumina şi pe părintele său care îl zămislise şi berbecul râios din ale cărui coarne erau cioplite zarurile; fratele său Ahia însă, care nici nu clipise între timp, a întins mâna şi a zis:

„Cămaşa ta!"

La care m-a cuprins mila de Elihoref. I-am împărtăşit lui Ahia că venisem la îndemnul marelui-grămătic Iosafat, pentru a afla anumite depozite şi însemnări; pentru asta aş avea nevoie de ajutorul lui şi al fratelui său, care nu va putea merge să caute fără cămaşă pe el.

Ahia i-a aruncat fratelui său cămaşa şi sandalele. Apoi a clătinat din cap şi a spus că nu poate decât să se minuneze cu privire la Iosafat. Au nu ştie marele-grămătic că în arhive domneşte o harababură deplină, astfel încât nu se poate găsi chiar nimic? Şi a arătat cu mâna spre unele despărțituri pentru cai, unde erau stivuite mormane de tăblițe de lut, şi

spre altele, unde zăceau într-o neorânduială groaznică suluri de piele scrise.

„Şi asta încă nu e nimic", a adăugat el. „Să fi văzut arhivele regeşti când erau grămădite într-un hambar, unde vântul sufla nisipul peste hrisoave, iar ploaia şiroia pe ele."

M-a pălit bănuiala că poate Iosafat mă trimisese încoace, pentru a scăpa de mine în chip elegant şi i-am întrebat pe Elihoref şi Ahia dacă nu ştiau cumva de nişte depozite oarecare ale lui Seraia, grămăticul regelui David, şi unde ar putea să se afle, dacă există cu adevărat.

Amândoi au răspuns că auziseră deja de asemenea depozite; Elihoref şi-a dat cu presupusul că s-ar afla în despărţitura a treia din rândul întâi, pe partea stângă a grajdului; dar Ahia a fost de părere că ele ar fi în despărţitura a şaisprezecea din şirul al treilea, în partea dreaptă a grajdului; după care s-au luat amândoi la harţă.

Am întrebat:

„Dar nu se află nici o listă a cărţilor şi depozitelor din arhive?"

Amândoi socoteau că o asemenea listă ar fi tare de dorit; şi Ahia a spus că aflase cum că o asemenea listă urma să fie întocmită de-ndată ce arhivele îşi vor fi aflat locul lor statornic în catul de sus al marelui templu pe care a pus să-l zidească Solomon, cel mai înţelept dintre regi; dar Elihoref a lămurit că omul gândeşte şi Dumnezeu cârmuieşte – şi stai numai să sosească noul schimb de cai din Egipet pentru rege şi să fie adus aici, în grajduri; după care au pornit din nou să se certe.

Eu însă i-am îndemnat să pornim în căutarea depozitelor lui Seraia, grămăticul regelui David; şi Elihoref şi Ahia s-au sculat şi m-au urmat, cu care prilej Elihoref a ales primul rând de despărţituri din stânga grajdului şi Ahia al treilea rând pe partea dreaptă, iar eu şirul al doilea care se afla la mijloc. Şi am răscolit prin tăbliţele de lut şi prin sulurile de piele cu scris pe ele; şi unde nu s-a stârnit o trâmbă de nisip asemenea trâmbei de nori ce mergea înaintea copiilor lui Israel, în lungul lor drum din Egipet şi prin pustiu! Dar în timp ce copiii lui Israel au ajuns, după oarecare rătăcire, în ţara pe care le-o făgăduise Domnul, nici Elihoref, nici Ahia şi nici eu n-am izbutit să găsim depozitele lui Seraia. Şi întrucât ne tremurau genunchii şi ne dureau braţele şi eram plini de sudoare şi de praf şi de pânze de păianjeni, am curmat căutarea, iar Elihoref s-a pornit să tuşească de spaimă şi a zis:

„Cutare şi cutare să-mi facă mie Dumnezeu, dacă m-oi mai atinge vreodată de o singură tăbliţă de lut din arhivele astea. "

Iar Ahia a întregit plin de evlavie:

„Amin!"

„Dacă domniile voastre vor să ierte cuvântul împotrivă al slujitorului vostru", am răspuns eu, „şi eu sunt tot atât de obosit şi de mânjit ca voi amândoi şi mai am două femei acasă, de care trebuie să mă îngrijesc, şi o ţiitoare pe care trebuie s-o mulţumesc. Cu toate astea eu nu cunosc nici istoveală nici şovăială în slujba lui Solomon, cel mai înţelept dintre regi, şi a scrierii istoriei; şi, cu binevoitoarea îngăduinţă a domniilor voastre, mă voi reîntoarce aici într-altă zi, şi anume însoţit de doi sclavi, care se pricep la folosirea Alef-Beth-Ghimmel-ului şi la deslușirea diferitelor feluri de scris."

Ahia însă a grăit:

„Cui îi dă dracu' mâncărime se scarpină de-și smulge pielea de pe el."

Iar Elihoref a mai adăugat:

„Nu amâna prea mult căutarea, Etan; altfel s-ar putea să ne găsești sub cerul liber, cu arhivele pradă păsărilor cerului și șoarecilor și furnicilor roșii celor rele."

Dar eu m-am întors îndărăt în casa din ulița Regina din Saba nr. 54, ca s-o pun pe Lilit să mă îmbăieze și să mă maseze și să mănânc apoi, în tovărășia Esterei, o bucată de pâine cu măsline și cu ceapă.

„Ai de gând să mai pleci o dată la drum?" a întrebat ea.

„Din păcate trebuie să-l caut pe Ioab, feciorul Țeruiei, care poruncea peste oaste în vremea lui David, și să-l întreb în legătură cu sfârșitul regelui Saul și dacă David a pus să-l ucidă și pe Ionatan, cu care încheiase un legământ."

Estera și-a apăsat cu mâna pe inimă:

„Este o ispitire pe care o vei urma veșnic – numele ei este adevărul, vlăstarul soartei."

„Te doare tare rău în piept", am întrebat-o îngrijorat, „și nu pot face oare chiar nimic, ca să te ajut?"

A clătinat din cap.

Și am pornit la drum și am ieșit pe poarta de miazăzi a orașului și am mers prin grădinile de dincolo de poartă, până ce am ajuns la o casă ce era zidită din cărămizi de diferite culori. Și unul dintre peletieni sta de pază în fața ușii și a aplecat sulița și a grăit:

„Coropcar din cei ce te îmbie cu marfa lor nu ești, căci n-ai coropcă pe burtă; dar nu ești nici țăran din cei ce aduc zarzavat ori ouă ori struguri dulci. Așa că lămurește cine ești, astfel încât să poți fi crezut, căci Benaia ben Iehoiada, căpetenia în luptă, are un ochi de veghe asupra acestei case."

„Dumnezeu să te binecuvânteze, flăcăule", i-am răspuns, „căci agerimea minții tale și-a dat seama că nu sunt nici coropcar care te îmbie cu mărfurile lui, nici vreun țăran care aduce produsele lui; cu toate astea, pun la bătaie cinci sicli împotriva unuia al tău și mă prind că nu ghicești cine sunt?"

„Țin prinsoarea", a zis peletianul și mi-a rânjit în față. „Ești Etan ben Hosaia, redactor – ce-o fi și asta – al *Unei și singurei relatări adevărate, istoricește exacte și recunoscute oficial, privitoare la uimitoarea înălțare* și așa mai departe; și stăpânu-meu Benaia a poruncit ca, dacă ții cu tot dinadinsul, să te las să intri, dar să nu te mai las să ieși iar afară."

I-am plătit peletianului cei cinci sicli ai mei și m-aș fi răsucit pe călcâie și aș fi făcut caleantoarsă dacă n-ar fi fost glasul din mine care zicea: Ți-ai vârât gâtul în laț, Etan; acu' poți să te lași spânzurat pentru adevărul întreg.

Din care pricină am intrat în casă și am dat peste un moșneag căruia-i curgeau ochii, care sta ciucit într-un ungher aproape întunecos, cu mâini tremurânde, cu barba încâlcită, cu pecingine pe cap.

„Au tu eşti oare Ioab", am strigat, „cel care au fost pus preste oaste?"

Omul aproape nici nu s-a clintit şi a zis:

„Eu sunt acela."

Am cătat uimit la el, căci nu mi se părea de crezut ca acesta să fie viteazul care a cucerit în iureş Ierusalimul ce nu putea fi luat, astfel încât îl puteau ţine chiar şi ologii şi orbii; viteazul care a înfrânt Siria şi Moabul şi Ammonul şi Amalecul şi regii filistenilor şi pe Hadadezer, regele din Saba; care l-a omorât pe Abner, cel care poruncea peste oaste sub regele Saul, şi pe Absalom, feciorul lui David.

Ioab a zis:

„Ai venit din partea lui Benaia ca să mă chinuieşti mai departe?"

Şi s-a închis iar în sine, şi scâncea ca un copil bolnav.

„Eu sunt Etan ben Hosaia", i-am răspuns, „autor şi istoric; şi am venit de capul meu pentru a te întreba în legătură cu unele puncte care nu-mi sunt limpezi."

„Cum pot eu să ştiu", a zis Ioab, „dacă nu vii totuşi din partea lui Benaia şi dacă vorbele mele nu vor fi întoarse împotriva mea, aşa încât să-mi înfigă capul într-o prăjină şi să-mi ţintuiască trupul la zidurile Ierusalimului pe care l-am cucerit de la Iebusiţi şi i l-am dat în mână regelui David?"

„Tu însuţi te-ai numărat odinioară printre puternicii din regat", i-am întors vorba, „şi printre cei care hotărau, dacă unul e dus cu anasâna la moarte sau dacă îi e îngăduit să-şi încheie zilele în pace. Eu însă hotărăsc cum va continua omul să trăiască după moartea sa, în ochii neamurilor viitoare, şi dacă peste o mie de ani el va trece drept un moşneag ajuns în mintea copiilor, căruia îi curg balele pe barbă şi pişatul în nădragi, sau ca un ostaş care-şi priveşte soarta în faţă cu demnitate şi îndrăzneală. "

Mâinile lui Ioab au contenit din tremurat. S-a sculat şi a păşit spre mine, învăluit în duhoare, şi a grăit:

„Am fost totdeauna ostaş şi am făcut ce mi s-a poruncit. Dar apoi am aflat că regele David m-a afurisit pe patul său de moarte şi că i-a spus lui Solomon: Să faci dar cu Ioab după înţelepciunea ta, ca să nu se pogoare căruntețea lui cu pace în groapă. Închipuie-ţi: omul mă blestemă pentru uciderea feciorului său Absalom şi a lui Abner ben Ner şi a unuia şi a altuia pe care i-am omorât pentru el! O, n-a pus niciodată singur mâna pe vreun om; nici un strop de sânge pe brâul ce-i încingea şalele, nici în încălţările ce le purta în picioare. I se părea mai potrivit să ucidă cu mâna altora."

„Au a pus David să-l omoare şi pe regele Saul", am întrebat, „şi pe Ionatan cu care încheiase un legământ?"

Ioab şi-a scărpinat barba murdară.

„Trage-ţi tu învăţămintele tale. Eu nu pot decât să-ţi istorisesc ce-am văzut şi auzit. Cam într-a treia zi după revenirea lui David la Ţiclag, a sosit acolo şi omul acela tânăr. Hainele îi erau rupte şi îşi pusese ţărână pe cap şi se văicărea că oastea lui Israel fugise din bătălie şi că mult norod căzuse şi murise; şi – mai spunea el – era mort şi Saul, şi feciorul său Iona-

tan. David sta printre oamenii săi și a grăit către el: Ai văzut cu ochii tăi că Saul și Ionatan au murit? Iar omul cel tânăr a răspuns: Stăpânul meu știe că sunt slujitorul lui credincios și că îi sunt foarte îndatorat și că spun adevărul. Din întâmplare m-am dus pe muntele Ghelboa și iată Saul stătea sprijinit pe sulița sa, iar carele și călăreții îl ajungeau. Atunci el s-a întors și, văzându-mă pe mine, mi-a strigat: Cine ești tu? Și eu i-am răspuns: Sunt un amalecit. Atunci el mi-a zis: Apropie-te de mine și mă ucide, căci durerea morții m-a cuprins și sufletul meu e încă tot în mine. Așa că l-am ucis; și am luat cununa regească de pe capul lui și brățara ce era pe mâna lui și le-am adus pe-amândouă aici, la stăpânul meu; și binevoiască stăpânul meu să mă răsplătească după meritul meu."

„Și ce-a făcut David?" am întrebat eu.

„A luat coroana și brățara", a spus Ioab, „și s-a tânguit o vreme pentru Saul și Ionatan, apoi s-a întors spre tânărul din Amalec și a zis: Cum nu te-ai temut tu să ridici mâna, ca să ucizi pe unsul Domnului? Și, cum tânărul om a pălit și a prins a îngăima vorbe fără șir, David i-a grăit: Sângele său să fie pe capul tău, căci buzele tale au mărturisit împotriva ta. Și a poruncit unuia dintre însoțitorii săi să-l ucidă pe tânărul din Amalec."

Iar eu m-am cutremurat, căci am văzut limpede că duhul prezicător al vrăjitoarei din En-Dor grăise adevărul cu privire la moartea regelui Saul și la participarea lui David la ea; și i-am spus lui Ioab:

„Așadar, lucrurile par astfel ca și cum sângele regelui Saul ar fi mânjit încălțările lui David?"

Dar, mai înainte ca Ioab să-mi poată răspunde, s-au auzit glasuri și răsunetul unor pași grei. Ioab a zvâcnit într-o tresărire; mâinile îi tremurau, balele îi curgeau din gură. Și Benaia ben Iehoiaha a intrat în încăpere și i-a zis lui Ioab:

„Iarăși cu intrigile tale?"

Și, întorcându-se către mine:

„Ți-a povestit istoria tânărului din Amalec?"

După aceea, Ioab s-a aruncat în țarină înaintea lui Benaia și i-a sărutat picioarele. Benaia i-a tras un picior în fund, astfel încât Ioab a zburat până-n ungherul lui și a rămas lat acolo.

„Uite", a zis Benaia, „ăsta a ținut cândva puterea regatului în mâinile sale. Și tu, Etan, cu capul tău înțelept și cu vorbele tale pline de înțelepciune, care au mai mult de-un tâlc, ce ai vrut să afli de la această grămăjoară de putregai?"

Am plecat capul și am tăcut.

„Nu fi încăpățânat", a spus Benaia, „sau vrei să-mi aflu răspunsul de la Ioab?"

„L-am întrebat în legătură cu sfârșitul regelui Saul", am zis eu, „și al lui Ionatan, cu care David încheiase un legământ."

„Ioab", a dat glas Benaia, „vino-ncoace!" Ioab s-a apropiat târâș.

„Povestește-ne despre sfârșitul regelui Saul", a zis Benaia, „despre cine l-a ucis pe el și pe Ionatan."

„Filistenii i-au ucis pe Ionatan și pe Abinadab și pe Melchișua, feciorii lui Saul, iar lupta

împotriva lui Saul ajunsese cumplită și arcașii l-au lovit cu arcurile pe acesta, care a fost greu rănit. Atunci Saul a grăit către purtătorul său de arme: Trage-ți sabia și mă străpunge cu ea, ca să nu vină aceşti netăiați împrejur și să mă ucidă și să-și bată joc de mine. Purtătorul de arme însă n-a voit, căci se temea cumplit: atunci Saul și-a luat sabia și s-a aruncat în ea. Văzând purtătorul de arme că Saul a murit, s-a aruncat și el în sabia sa și a murit dimpreună cu el."

„Şi de unde ştii tu că aşa stau lucrurile?" a întrebat Benaia.

„O căpetenie a arcaşilor filisteni", a zis Ioab, „pe care l-am luat prins și l-am întrebat mai târziu, s-a jurat pe toți zeii lui că a văzut chiar cu ochii săi și că a văzut și un tânăr, care a sărit dintr-un tufiş și a jefuit cununa regească și brățara și a luat-o la sănătoasa, mai înainte ca arcaşii filisteni să fi apucat să descalece lângă regele mort."

„Aşa încât se pare că încălțările lui David nu sunt mânjite nici de sângele regelui Saul, nici de cel al lui Ionatan", a mai zis Benaia.

„Şi nu-i asta o glumă?" a apucat să zică Ioab.

Atunci Benaia a ridicat pumnul și l-a lovit pe Ioab în față, de l-a podidit sângele pe gură și a căzut la pământ. Eu însă am făcut o plecăciune și i-am mulțumit lui Benaia pentru marele ajutor pe care mi-l dăduse la căutarea adevărului cu privire la sfârșitul regelui Saul și al lui Ionatan, cu care David încheiase un legământ. Benaia a cătat la mine cu nişte ochi care parcă erau de plumb, iar eu m-am rugat lui Dumnezeu să lase să treacă de la mine clipa aceea. Şi Domnul m-a ascultat, căci Benaia a prins să se hlizească și mi-a tras un cot în coaste de mi-a tăiat răsuflarea și a zis:

„Dacă știi atât de mult, Etan, precât cred eu că știi, atunci cred că știi prea multe."

12

Slăvit fie numele Domnului Dumnezeului nostru, care îi binecuvântează aici pe cei ce caută adevărul lui şi care hărăzeşte uneori câte-o grăuncioară şi găinii oarbe.

S-a întâmplat însă, în ziua a şasea a căutării noastre în grajdurile regelui, unde se aflau arhivele regeşti, ca acei doi sclavi care se pricepeau la folosirea Alef-Beth-Ghimel-ului şi la desluşirea diferitelor feluri de-a scrie să izbucnească în strigăte de bucurie. Şi, când m-am dus de sârg la ei, am zărit sub un morman de gunoi un vas de lut, care fusese spart; în jurul lui zăceau o grămadă de cioburi şi tăbliţe de lut, acestea din urmă în parte vătămate. Scrisul de pe cele mai multe din tăbliţe se potrivea cu felul scribilor casei Iuda din vremea când regele David domnea în Hebron; cioburile de lut însă şi câteva tăbliţe erau scrise de-o mână diferită: unele în felul scribilor din Efraim, iar altele, iarăşi, în al celor din Veniamin.

La început n-am îndrăznit a crede că puteam avea aici, înaintea mea, depozitele lui Seraia, grămăticul regelui David în timpul celor şapte ani din Hebron şi al celor douăzeci şi trei din Ierusalim. De aceea am strigat cât m-au ţinut puterile după Elihoref şi după fratele său Ahia, şi ei au venit acolo, iar eu i-am întrebat de unde era vasul cel vechi.

Elihoref a ridicat de jos un ciob de lut şi l-a privit îndelung, şi Ahia a zis că nu dăduse încă niciodată cu ochii de un asemenea vas şi că, pesemne, ajunsese acolo prin vrăjitorie. La care Elihoref a dat drumul ciobului de lut din mână, de parcă şi-ar fi fript degetele, şi a strigat:

„Cutare şi cutare să-mi facă mie Dumnezeu dacă voi mai îngădui aici chiar numai o noapte vasul şi tot ce ţine de el."

Cum era ziua a şasea şi ajunul Sabatului se apropia, cei doi sclavi împreună cu mine am pus cioburile şi tăbliţele în mai multe traiste; pe acestea le-am cărat în uliţa Reginei din Saba nr. 54, unde am sosit tocmai când soarele se pregătea să asfinţească după valul dinspre soare-apune al oraşului.

Iar Estera a binecuvântat lumina din lampă şi casa în care se afla lampa şi pe toţi cei ce adăstau în casă; şi mi-a părut tânără şi minunat de frumoasă, întrucât o priveam cu inima plină de iubire; dar, dincolo de asta, eram cuprins de nerăbdarea de-a trece Sabatul, pentru a putea desface traistele şi rândui ceea ce găsisem.

Eu, Etan ben Hosaia, am ales din depozitele lui Seraia acele documente ce sunt de însemnătate pentru istoria şi duhul omului David. Acolo unde o tăbliţă sau un ciob erau vătămate şi ceea ce lipsea n-a putut fi pus la loc sau întregit, în ciuda celei mai harnice strădanii, am lăsat textul în forma lui trunchiată. Toate glosele, întrebările şi altele asemenea sunt de la mine.

Depozitele, atâtea câte s-au găsit, cuprind vremea de la marşul lui David asupra Hebronului, unde trebuia să fie uns ca rege în Iuda, până la, inclusiv, legământul său cu Abner ben Ner şi cu alţii întru doborârea lui Işboşet, singurul fecior în viaţă al lui Saul, care era rege peste Israel la Mahanaim. Întâmplările de mai târziu au fost însemnate, fără în-

doială, cu aceeaşi grijă de către Seraia şi adunate împreună cu toate scrisorile ce ţineau de ele; dar, fie vasele ce le cuprind zac în altă parte şi aşteaptă acolo să vină descoperitorul lor, fie, ferească Dumnezeu, s-au pierdut.

DAVID ÎI VORBEŞTE LUI SERAIA

David ben Iesei a grăit către mine:

„Seraia, uite oamenii ăştia, care au venit la Ţiclag fără un ţel vădit şi care iscodesc în jur ce-o fi făcând fiecare dintre noi, dacă se ascute vreo suliţă sau se făureşte vreo sabie. Cu siguranţă că sunt iscoadele lui Achiş, regele din Gat, stăpânul meu, sau ale celorlalţi regi ai filistenilor, care n-au încredere în mine. Şi asta nu fără îndreptăţire, căci printre copiii lui Israel lucrurile sunt încâlcite şi pline de cele mai felurite posibilităţi. De-o parte este Abner ben Ner cu rămăşiţele oştii care a fugit din muntele Ghelboa: Abner i-a adunat pe risipiţi în apropiere de Mahanaim, la soare-răsare de râul Iordanului în ţinutul neamului Gad, şi l-a făcut rege acolo pe Işboşet, singurul fecior în viaţă al lui Saul. Iar de cealaltă parte stau în Ţiclag eu, David, feciorul lui Iesei, cu aproape o mie de oameni înarmaţi. Între mine şi Abner însă, în toţi munţii de la apus de Iordan, până către Dan, nu găseşti nici o putere sau căpetenie; cel care va da iureş, primul, în acest ţinut, poate să-şi agonisească un regat."

„Dacă o vrea Dumnezeu", am zis eu, „si dacă toate merg cu priinţă."

După aceasta a grăit David:

„Du-te şi pune să-mi aducă de la oi parte bărbătească, dar să fie fără nici un cusur, şi cheamă-l pe Abiatar, preotul, şi spune-i să-şi spele mâinile murdare, căci vreau ca el să aducă o jertfă Domnului."

Am făcut cum mi-a poruncit şi m-am întors după aceea la David, care tocmai se spăla şi îşi ungea trupul cu ulei şi îmbrăca veşmânt curat. Şi l-a urmat pe Abiatar, preotul, în tabernacul, şi Abiatar a spintecat beregata berbecelui. Când însă abureala sângelui s-a înălţat spre Iahve, David i-a grăit lui Dumnezeu şi a zis: „O, Doamne, tu ai..."

(Aici se întrerupe tăbliţa. Astfel, nu ne este cu putinţă să aflăm de la Seraia cum s-a desfăşurat vorbirea în doi dintre David şi Domnul. Dar David a pornit spre Hebron şi acolo bătrânii lui Iuda l-au miruit rege.

De ce însă principii biruitori ai filistenilor nu l-au împiedicat pe David să-şi întemeieze stăpânirea sa în Hebron? Răspuns la asta e, fără doar şi poate, că, prin ruperea lui Iuda de Israel, David le făcea jocul. Şi, când Iuda şi Israel au mai şi început să se războiască întreolaltă, filistenii au putut sta liniştiţi deoparte.

Plină de tâlc pentru asprimea cu care a dus David acest război este sfada cu Ioab, pe care a însemnat-o Seraia. Sfada cade în vremea de după cunoscutul măcel de la iazul din Ghibeon, unde s-au întâlnit slugile înarmate ale lui Işboşet, conduse de Abner ben Ner, şi ceata de oaste a lui David, condusă de Ioab, şi au numit fiecare câte doisprezece luptători, care s-au apucat unii pe alţii de chică şi şi-au împlântat în acelaşi timp unii altora sabia în coastă şi au căzut împreună; apoi s-a dat în ziua aceea bătălia cea mai crâncenă şi oamenii lui Isboşet au fost bătuţi de oamenii lui David şi au dat bir cu fugiţii, iar Abner, care fugea, l-a nimerit cu coada suliţei pe urmăritorul său, Asael, fratele lui Ioab, sub coasta a cincea,

astfel încât sulița a trecut printr-însul și el a căzut chiar acolo și a murit pe loc; apoi a sunat Ioab, în cele din urmă, din trâmbiță și mai mult n-a urmărit pe israeliți, întrucât Abner i-a strigat vorbe de îmbunare.)

DESPRE UNIRE ŞI DEZBINARE

... astfel ai încheiat un armistițiu cu Abner. Cu ce drept? Cine ți-a dat împuternicire? Au a fost acolo un înger al Domnului care te-a sfătuit s-o faci? Aveai acolo pe Abner în mâna ta; nu mai trebuia decât să închizi cercul în jurul lui şi ar fi însemnat sfârşitul lui şi al lui Işboşet, feciorul lui Saul; dar a trebuit să te duci tu acolo şi să suni din trâmbiţa ta blestemată.

Să nu-i fie cu supărare stăpânului meu şi fratelui mamei mele, Țeruia; când i-am văzut stând pe dealul Amma, am auzit un glas care îmi striga: Uite, Ioab, carne din carnea ta şi sânge din sângele tău; au nu sunt aceşti copii ai lui Israel asemenea ție şi alor tăi?

A fost asta înainte de-a te fi strigat Abner sau după aceea?

Înainte, stăpâne, înainte.

Atunci a fost cu siguranță glasul lui Belial, pe care fireşte că nu l-ai recunoscut, deoarece creierul tău nu e mai mare decât cel al unei păsărele.

Dar nu sunt oare copiii lui Israel din aceeaşi sămânță? Au nu este unirea mai bună decât dezbinarea, nu e pomul mai tare decât crengile lui?

Gândești ca un om de ieri, Ioab. Mai înainte de-a putea fi unire, trebuie să fie dezbinare; înainte de-a putea creşte pomul cel nou, trebuie doborât cel vechi şi rădăcinile lui trebuiesc desțelenite. Au nu m-a miruit pe mine Samuel, prorocul? Au nu m-a ales Iahve rege preste Israel, preste întregul Israel?

Stăpânul şi regele meu are dreptate. Şi am să răzbun sângele fratelui meu Asael, pe care Abner l-a ucis cu coada suliței.

Iar priveşti lucrurile dinspre partea simțămintelor, Ioab.

De aceea nu-ți dai seama că vremea noastră este o vreme a marilor schimbări, în care tot ce se află acum este întors cu susul în jos şi se nasc mari regate, astfel încât oamenii nu vor mai trăi mult aşa cum le place şi nu vor mai merge unde îi ispitesc toanele lor, ci vor munci sub o stăpânire tare şi sub o lege nouă. Tu însă ori vei înțelege şi vei gândi în felul ăsta, Ioab, și te vei purta cum trebuie, ori vei fi aruncat pe grămada de gunoi a istoriei...

Aşa cum Dumnezeu e viu și sufletul meu e viu, nu vreau să fii aruncat pe grămada de gunoi a istoriei. Sunt oştean şi...

(Toată căutarea după bucățica din tăblița de lut, ce cuprindea sfârşitul sfadei dintre regele David al lui Iuda şi căpetenia sa în luptă, Ioab, s-a vădit a fi zadarnică. Totuşi mă îndoiesc că Ioab înțelegea deplin felul de-a gândi al fratelui mai mic al mamei sale.)

RELATARE AFLATĂ ÎNTRE TIMP

... şi a fost duşmănie lungă între casa lui Saul şi casa lui David. David însă se întărea mereu, iar casa lui Saul slăbea din ce în ce mai mult...

... au venit la Hebron doi venetici, chipuri întunecate, ale căror treburi nu erau limpezi, şi au fost luaţi prinşi de zbirii lui Ioab şi duşi înaintea regelui David. Şi David a zis:

Cine sunteţi voi? Ei au răspuns: Suntem Baana şi Rechab, feciorii lui Rimmon Beeroteanul şi căpetenii de oştire în slujba lui Işboşet, feciorul lui Saul, din Mahanaim. Şi David a zis: De ce aţi venit aici la Hebron, dacă nu cu gând rău? Dar Baana şi Rechab s-au aruncat la picioarele lui David şi au strigat: Cutare sau cutare să facă Dumnezeu cu noi şi încă şi mai mult să facă, dacă n-am venit din cele mai nobile motive şi cu ţeluri ce sunt plăcute în faţa ochilor Domnului, şi anume să închinăm viaţa noastră şi puterile noastre şi sabia noastră lui David ben Iesei, care a fost miruit să fie rege peste Israel.

După care David le-a poruncit lui Baana şi Rechab să se ridice şi i-a întrebat: Cum vă gândiţi să folosiţi viaţa voastră, puterile voastre şi sabia voastră în slujba mea? Şi Baana a zis că n-ar fi nimic pe care să nu-l facă, iar Rechab a adăugat: Pentru un preţ corespunzător. Şi David i-a întrebat dacă regele Işboşet nu-i plăteşte corespunzător. Atunci Baana a scuipat jos şi a spus: Se poate stoarce ulei din piatră sau se pot scoate mirodenii din căcăreze de oaie? Iar Rechab a adăugat: Ah, stăpâne, acest fecior al lui Saul aproape că nu mai are nimic pentru a-şi acoperi starea jalnică a goliciunii lui; şi-a amanetat sufletul cămătarilor şi toată averea lui ar avea loc pe spinarea unui asin.

Dar David a grăit: Duceţi-vă îndărăt la Mahanaim şi rămâneţi acolo cu războinicii voştri şi urmaţi, deocamdată, poruncile lui Işboşet şi pe cele ale lui Abner ben Ner; dar daţi-mi veste despre tot ce trebuie să ştiu şi despre tot ce o priveşte pe Micol, nevasta mea, care i-a fost dată de regele Saul lui Paltiel, feciorul lui Laiş. Şi veţi fi răsplătiţi după meritele voastre.

Şi David a poruncit să-i ducă pe Baana şi Rechab b'nai Rimmon dincolo de porţile Hebronului şi să le dea drumul să plece...

(Din cele ce urmează, unele au fost scrise cu pensula şi cu tuş pe cioburi de lut. Din pricina păstrării nepotrivite a preţioaselor documente, scrisul a fost pe-alocuri vătămat şi în parte e chiar neciteţ.)

SCANDAL LA MAHANAIM

Către David ben Iesei, unsul Domnului, leul lui Iuda, de la Baana şi Rechab b'nai Rimmon.

Dar-ar Iahve ca sămânţa ta să strălucească la fel de numeroasă ca stelele deasupra Hebronului. Aici sunt ultimele noutăţi şi anume din izvor de obicei sigur.

... Abner s-a trudit cu tărie pentru casa lui Saul...

... doarme cu Riţpa, care a fost ţiitoarea lui Saul şi i-a născut doi feciori. Işboşet este însă cât se poate de nemulţumit, căci cine intră într-una din femeile regelui ridică pretenţii la tronul regelui. Işboşet a băut din vinul dulce care e amestecat cu scorţişoară şi a mestecat din buruiana ce-i zice haşiş, astfel încât i s-a umplut capul de îndrăzneală; şi i-a zis lui Abner: La ce dormi tu la ţiitoarea părintelui meu? Au nu sunt destule muieri pentru tine printre fiicele lui Efraim sau Manase sau Veniamin? Sau este asta, oare, fe-

lul în care te pregăteşti să ajungi rege în Israel?

... Abner a fost tare mânios din pricina acestor vorbe ale lui Işboşet şi a zis: Au doară sunt eu un câine plin de purici ca să-mi găseşti azi o vină pentru o muiere? Aş fi putut să te dau în mâinile lui David; dar ţi-am dovedit îndurare până în ziua de azi ...

... l-am făcut pe unul rege şi pot să fac şi doi...

... cutare şi cutare să-mi facă mie Dumnezeu şi încă şi mai mult să-mi facă, dacă n-am să lucrez precum i-a jurat Domnul lui David şi dacă n-am să iau domnia de la casa lui Saul şi n-am să-l ridic pe David în tron peste întreg Israelul şi Iuda, de la Dan până către Beer-Şeba...

... şi n-a putut Işboşet să-i răspundă lui Abner nimic, căci era ca un burduf de capră, golit de vinul din el, şi fleşcăit şi fără cutez şi se temea de Abner...

COPIE

De la Seraia, grămăticul regelui David, către Baana şi Rechab b'nai Rimmon, slujitorii credincioşi ai regelui Işboşet.

Iahve să vă hărăzească putere pentru lucrarea cea bună.

Regele meu a primit vestea voastră şi doreşte să lucraţi şi mai departe astfel cu folos. Dar au n-aveţi nici o veste despre Micol, fiica lui Saul, care a fost dată de nevastă stăpânului şi regelui meu în schimbul a o sută de prepuţuri de filisteni? De asemenea vi s-a trecut pe numele vostru la vistieria din Hebron, pe numele fiecăruia, câte o sută de vite: douăzeci de vaci cu lapte şi patruzeci de oi şi capre în număr de patruzeci. Pentru asta veţi...

(Restul scrisului de pe ciobul acesta este şters. Putem să presupunem totuşi că David n-ar fi plătit două sute de capete de vită pentru servicii fără însemnătate.)

ÎNCHEIEREA UNUI LEGĂMÂNT

Către regele David, omorâtorul lui Goliat şi iubitul Domnului, de la Abner ben Ner, căpetenie în luptă a oastei.

Iahve să înmulţească sămânţa coapselor tale, fie zilele tale pline de izbândă şi nopţile tale izvoare de bucurie. Aici, aşadar, e propunerea mea...

... căci au nu e unirea mai bună decât dezbinarea şi pomul mai tare decât crengile lui? Şi nu te-a făcut Domnul să fii mai puternic şi nu m-a întărit şi pe mine, pentru ca să se împlinească cuvântul lui? Ar trebui să fie un rege peste Israel şi Iuda şi o căpetenie în luptă peste cetele lor de oaste reunite...

... Încheie legământul tău cu mine şi eu voi lua domnia de la casa lui Saul şi ţi-o voi da ţie...

... cu încuviinţarea ta, stăpâne, voi veni călare la Hebron cu douăzeci de oameni călări înarmaţi şi voi suna din trâmbiţă în faţa porţii tale, în semn de pace, de trei ori şi, de-ndată ce trâmbiţa va da glas de răspuns, iarăşi de trei ori...

MICOL SE TOPEŞTE DE DOR

Către David ben Iesei, rege în Iuda, cel mai înțelept dintre oameni, cel mai vrednic de iubire dintre stăpânitori, cel mai darnic dintre principi, de la Baana şi Rechab b'nai Rimmon.

Facă Iahve să piară rândurile duşmanilor tăi şi să se înmulțească cetele prietenilor tăi mai tare decât peştii din mare. Micol plânge cu lacrimi de la răsăritul soarelui şi până la apusul soarelui şi se topeşte de dor după tine. Paltiel însă țopăie în jur ca un țap tânăr şi o mângâie şi o drăgăleşte şi o giugiuleşte, încât biata de ea nu mai ştie încotro să se îndrepte şi se dă învinsă cu chiu şi vai cu multe oftaturi şi văicăreli. De altfel i-a luat la ea şi pe cei cinci feciori ai surorii ei Merab, care trec drept fiii lui Saul din spița următoare; căci Merab a murit, iar copiii sunt orfani de mamă.

Acum, în ce priveşte bunurile pe care stăpânul nostru le-a orânduit pentru noi cu atâta milostivire la vistieria din Hebron: cine nu s-ar osteni cu plăcere şi de bună voie pentru ca să se împlinească cuvântul lui Iahve? Dar noi n-avem avuții şi trebuie să ne hrănim şi să ne îmbrăcăm singuri războinicii şi să-i ținem bine înarmați astfel încât două sute de capete de vite sau prețul lor în sicli de argint sunt pentru noi ca o gură plină de nisip pentru însetat. Dar regele David s-a întărit şi chiar şi o mie de capete de vită sau două mii înseamnă pentru el mai nimica...

COPIE

De la regele David către Abner ben Ner, căpetenie în luptă.

Am să fac un legământ cu tine: dar cer un lucru de la tine, şi anume: să nu dai ochii cu mine, când vei veni să mă vezi la față, dacă nu mi-ai adus-o mai înainte pe Micol, fiica lui Saul.

COPIE

Către Işboşet, regele lui Israel la Mahanaim, iubitul meu cumnat, de la David ben Iesei.

Reverse Iahve binecuvântarea lui asupra ta şi hărăzească-ți sănătate şi avuții şi urmaşi din coapsele tale. Dă-mi pe femeia mea Micol, pe care am luat-o pentru o sută de prepuțuri filistene, pe care Saul, părintele tău, a dat-o însă...

(E vrednic de luat în seamă faptul că David se şi socotea în vremea aceasta destul de puternic pentru a da porunci cumnatului său, regele Işboşet. Şi, într-adevăr, acesta se găsea într-o situație disperată, fie că o ştia, fie că nu: fără venituri proprii, cu fidelitatea semințiilor îndoielnică, cu casa plină de iscoade, chiar căpetenia în luptă a lui în uneltiri ascunse cu David, astfel se afla în fața unui potrivnic hotărât la orice, care părea vădit ajutat de mâna Domnului.)

AFACERILE LUI ABNER BEN NER

Către regele David ben Iesei, steaua lui Iuda care se înalță spre culmea cerului, alesul lui Iahve, de la Baana şi Rechab b'nai Rimmon.

Dar-ar Iahve să izbutească toate planurile tale. Işboşet a trimis ştafete şi a luat-o pe sora sa, Micol, de la Paltiel. Iar Abner a avut vorbă de taină cu bătrânii din Israel şi a grăit şi în urechile neamului Veniamin şi a zis: Voi şi ieri, şi alaltăieri ați dorit ca David să fie rege peste voi; acum faceți aceasta, căci Domnul a zis despre David: *Prin mâna robului*

meu David voi izbăvi poporul meu Israel din mâna filistenilor și din mâna tuturor vrăjmașilor lui...

(Aici se întrerupe textul de pe tăbliță. Pe o altă tăbliță de lut, dar cu același scris, se găsesc alte părți din vestea trimisă de Baana și Rechab b'nai Rimmon.)

... Abner însă a mers la regele Ișboșet și a grăit către el:

Iată, lucrurile stau rău în ce ne privește și oamenii noștri flămânzesc și colindă țara jefuind; și mulți au fugit la colibele lor și la familiile lor. De aceea trebuie să încheiem un armistițiu și un legământ cu David, regele din Hebron, pentru ca într-o altă zi să putem lupta iar împotriva lui. Vreau să merg la el cu douăzeci de oameni înarmați călări și cu o trâmbiță care va suna de trei ori...

... și să ne învoim cu David...

... dar Isboșet ne-a chemat să venim în casa lui unde șade între doi heruvimi de lemn, care sunt vopsiți galben, că nu mai are aur defel. Ișboșet a grăit către noi: Știu că voi și războinicii voștri sunteți slugi credincioase ale casei părintelui meu Saul și că veți face ceea ce e plăcut în ochii Domnului. Acu' Abner va merge la Hebron cu douăzeci de oameni călări înarmați și cu sora mea, Micol pe care am luat-o de la Paltiel; urmează să încheie acolo un armistițiu și un legământ cu David, pentru ca într-o altă zi să putem lupta iar împotriva lui. Dar cutare și cutare să-mi facă mie Dumnezeu și încă și mai mult să-mi facă, dacă Abner nu plănuieste să vă vândă feciorului lui Iesei căci am avut schimb de vorbe grele unul cu altul din pricina dragostei lui cu Rițpa, țiitoarea părintelui meu, și a amenințat să ridice tronul lui David peste întreg Israelul și Iuda, de la Dan până către Beer-Șeba; el crede că eu am uitat asta; dar eu țin minte tot ce s-a vorbit, căci atât de înțelept ca Abner sunt și eu în fiece zi a săptămânii. De aceea, Baana și Rechab, vă poruncesc acum să porniți călare pe urma lui Abner, cu războinicii voștri, și să cădeți asupra lui și să-l loviți sub coasta a cincea și să-mi aduceți capul lui; după care vă voi numi căpetenii în luptă și voi scrie pe seama voastră zeciuiala neamului Efraim; dar pe sora mea, Micol, să mi-o aduceți nevătămată îndărăt...

(În depozitele lui Seraia s-a mai aflat un ciob de lut, care e de mare însemnătate pentru noi. Scrisul și cuprinsul lasă să se înțeleagă că este de la Baana și Rechab.)

... În privința înscrisului către vistieria regească din Hebron pentru câte trei sute cincizeci de capete de vită: nouăzeci de vaci cu lapte, zece boi, o sută douăzeci și cinci de oi și de o sută douăzeci și cinci capre sau prețul lor în sicli, declarăm că ne învoim; și inimile noastre sângerează gândindu-ne la starea de restriște a feciorului lui Iesei, care îl împiedică să ne răsplătească după toate meritele noastre.

Nu mi se cade mie să aprețuiesc. Eu adun, rânduiesc, împărțesc în părți, un slujitor umil în casa științei; tălmăcesc și încerc să înfățișez starea lucrurilor și să însemnez mersul lor. Totuși vorba își are viața ei proprie: nu poate fi apucată, ținută, strunită, este cu două înțelesuri, ascunde și dezvăluie, amândouă deopotrivă; și îndărătul fiecărui rând te paște primejdie.

Doamne, Dumnezeul nostru, de ce m-ai ales pe mine, dintre toți fiii tăi, ca să trebuiască să-l reînviez pe regele mort din mormântul lui! Cu cât aflu mai multe despre el, cu

atât mai mult se face una cu mine; îmi este ca un buboi pe trup, ca o ghindură rea; aş vrea să-l ard şi totuşi nu pot.

13

Ioab ar trebui să știe ce s-a întâmplat când a venit Abner ben Ner să vadă fața lui David. Dar buzele lui Ioab nu se vor mai deschide a doua oară pentru mine; de altfel nici nu cutez să merg la el fără încuviințarea lui Benaia, iar acesta are bănuială asupra mea.

Astfel rămâne iarăşi numai principesa Micol. Micol a călătorit împreună cu Abner de la Mahanaim la Hebron; te poți aştepta ca să-şi amintească de cele ce s-au petrecut acolo mai departe. Totuşi Micol nu m-a mai chemat la ea, şi cine sunt eu ca să pot cere să mă înfățişez înaintea unei fiice de rege care a fost de două ori soția unui rege?

În cele din urmă am trimis un slujitor la Amenhotef, l-am pus să-i ureze viață lungă şi bogății şi l-am rugat să-mi îngăduie un pic din timpul lui prețios. Şi Amenhotef mi-a trimis vorbă că peste trei zile, la ceasul prânzului, are de gând să împartă cu mine un dumicat de pâine şi o înghițitură de vin, şi anume în ospătăria pe care dregătoria regească a caselor pentru oaspeți a rânduit-o pentru fiii lui Israel ce trudesc pe ogorul artelor: cântăreți şi povestitori de istorii şi legende, cântăreți din psalterion şi din corn, ziditori de tabernacule şi alcătuitori de mozaicuri şi scriitori de scrieri învățate cu privire la felul cum trebuie să cânte şi să povestească istorii şi legende şi să cânte la psalterion şi să zidească tabernacule şi să alcătuiască mozaicuri.

Când m-am înființat acolo în a treia zi, către ceasul prânzului, am fost condus într-o sală încăpătoare; înăuntru era o învălmăşeală de oameni ce se îmbulzeau spre frigarea în care un bucătar slinos învârtea un berbec de vârstă venerabilă; cine izbutea însă să rupă o bucată de carne din hoit era asaltat de cei care rămăseseră cu buzele umflate; şi răsunau blesteme şi strigăte de durere. Unde era îmbulzeala şi zarva mai mare i-am zărit pe Iorai, Iahan şi Meşulam, povestitorii istoriei despre marea luptă a lui David împotriva lui Goliat. Fiecare din ei rotea câte un ciolan mare cu câteva tendoane pe el şi loveau fără deosebire în toate țestele care le erau la îndemână; când au dat cu ochii de mine, au venit în goană şi au strigat:

„Rogu-te, stăpâne, dă mărturie pentru noi înaintea nemâncaților ăstora de fii ai lui Belial, că am fost chemați ca specialişti înaintea comisiunii regeşti pentru întocmirea *Unei și singurei relatări adevărate și hotărâtoare, istoricește exacte și recunoscute oficial, privitoare la uimitoarea înălțare* şi aşa mai departe şi că de aceea suntem îndreptățiți să ne împărtăşim din darul Domnului, care este învârtit colo în frigare; căci anumite persoane de-aici, care sunt de fapt mari la duh, dar mărunte şi pizmăreţe la fire ne refuză recunoaşterea artistică, astfel încât n-am căpătat decât ciolanele astea bătrâne, care sunt rămăşițe de ieri."

Am întărit că Iorai, Iahan şi Meşulam cu adevărat fuseseră chemați înaintea comisiunii regeşti şi înfățişaseră acolo istoria despre marea luptă a lui David împotriva lui Goliat, cu care prilej textele lor au fost atât de asemănătoare, încât Natan, profetul, a privit asta ca o minune.

La care Iorai, Iahan şi Meşulam au declarat:

„Da, da, voi, bărbaţi învăţaţi, cu glasurile voastre gingaşe şi cu purtarea aleasă, care le pizmuiţi simplilor cântăreţi de povestiri populare până şi înghiţitura din darul Domnului, uite, noi suntem făcători de minuni! Dar va veni vremea când Iahve vă va izgoni de la oalele cu carne şi când siclii regilor vor curge în pungile noastre; căci toate întortocherile vorbelor voastre cioplite frumos, limba voastră înflorată, măiestria voastră desăvârşită ca formă folosesc prea puţin dacă nu vă pricepeţi să potriviţi textele voastre şi să plăceţi unor bărbaţi puternici ca Natan, profetul.

Atunci mulţimea s-a tras îndărăt cu veneraţie iar Iorai Iahan şi Meşulam s-au îndreptat spre frigare. Au smuls coada cea grasă a berbecului şi un hartan mare de la şold şi s-au întors la mine cu prada lor, s-au ciucit la picioarele mele şi s-au pornit sa mestece, să plescăie din gură, să înfulece.

Dar s-a făcut că au venit doi alergători-înainte, care au strigat:

„La o parte din drum, bastarzilor! Faceţi loc, scursură a omenirii, care spuneţi doar «da» şi vă linguşiţi, faceţi loc pentru puternicul şi nobilul Amenhotef, marele-eunuc regesc, care e pus peste femeile regelui şi preste ţiitoarele lui şi preste văduvele părintelui regelui!”

Şi toţi s-au plecat până la pământ, iar unii s-au aruncat în ţărână, printre ciolane şi gunoaie. Amenhotef a intrat in toată splendoarea. I-a dat bineţe chiar marelui vătaf al birtului; şi, când a mers curmeziş prin încăpere şi a trecut pe lângă frigare, şi-a ridicat poala brodată a veşmântului său pestriţ şi a clătinat cu dezgust capul, cu părul încreţit şi ţeapăn, scuturându-se din pricina obiceiurilor vulgare ale copiilor lui Israel şi din pricina duhorii ce se înălţa din hoitul ciopârţit al berbecului; mie totuşi mi-a făcut un semn îngăduitor din cap şi m-a poftit să-l urmez. Aşa s-a făcut că am găsit loc într-o încăpere deosebită, cu privelişte spre o grădiniţă umbroasă, având în faţa noastră o masă încărcată cu talere, pe care adăstau cele mai minunate mâncăruri, şi anume: cepe tinere murate şi usturoi proaspăt şi sardele gingaşe şi, în sfârşit, mândria bucatarului: ochi de miel ce cătau spre oaspete dintr-un fel de masă piftioasă abia străvezie, căreia egiptenii îi zic aspic. La o bataie din palme a marelui vătaf al sălii de mese au venit îndată slujitoare tinere. Acestea erau goale până la şolduri, iar sânii lor îşi legănau tare gingaş vârfurile când s-au apropiat de noi şi când ne-au pus dinainte o supă de broască ţestoasă şi un minunat vin alb din viile regeşti de la Baal-Hamon şi porumbei tineri fierţi în ulei şi copţi în frunze de viţă şi pepeni răciţi în adâncul fântânii şi mere cu brânză şi un pocal cu vin dulce cafeniu, care se face din struguri uscaţi.

Amenhotef şi-a sters buzele cu un petic de pânzătură de Byssus şi a grăit către mine:

„Asta încă a fost o mâncare acătării, nu-i aşa, Etan?” I-am dat dreptate şi am spus că mâncasem cu multă plăcere şi că niciodată nu m-aş fi aşteptat să găsesc asemenea servire bună şi o atât de minunată bucătărie într-o ospătărie care era sub privegherea dregătoriei regeşti pentru birturi.

Dar Amenhotef mi-a răspuns filozofic:

„Asta dovedeşte doar, Etan, că nu tot ce e făcut de slugile cârmuirii trebuie să fie jalnic şi mai puţin bun şi fără cap. Dacă îl cunoşti pe marele vătaf al întreprinderii şi dacă îi ungi mâna cu numărul cuvenit de sicli ca s-o faci catifelată, o să te împărtăşeşti din tot ce-i mai bun şi o să fii primit aşa cum e plăcut înaintea ochilor lui Iahve, Dumnezeul tău. Dar dacă te laşi pe seama iubirii norodului faţă de rege sau pe seama sârguinţei lor întru cauza cea bună, o să fii slujit târziu, dacă oricum vei fi totuşi slujit, şi o să afli nisip în supă şi fire de păr în cârnaţi."

„Vorbele domniei tale mă umplu de mâhnire", am spus eu şi am băut din vinul dulce cafeniu, „căci oare nu sunt aici legea şi cuvântul Domnului şi învăţăturile înţelepţilor şi ale judecătorilor şi profeţilor, cele pe care ar trebui să le urmeze norodul?"

Amenhotef m-a privit pe sub pleoapele sulemenite şi a zis:

„Zău Etan mă uimeşti. Au tu, care cercetezi de-a rândul întâmplările istoriei mai proaspete sau mai vechi, n-ai băgat seama că gândirea oamenilor e ciudat de împărţită în două, precum le este şi limba? Că doar parcă am trăi în două lumi: într-una care e zugrăvită în învăţăturile învăţaţilor şi judecătorilor şi profeţilor şi într-una care e prea puţin pomenită, dar care nu e pentru asta mai puţin adevărată; într-una care e îngrădită prin lege şi prin cuvântul Dumnezeului tău Iahve şi într-o alta ale cărei legi nu sunt scrise nicăieri, dar sunt urmate pretutindeni. Şi slăvită fie această împărţire în două a duhului, căci prin ea omul poate face ceea ce pretind legile lumii adevărate de la el, fără a trebui să renunţe, din pricina asta, la frumoasa credinţă în învăţăturile înţelepţilor şi judecătorilor şi profeţilor: şi nu sfârşesc prin a ajunge la disperare decât cei care, cunoscând marea împărţire în două se încumetă să potrivească realitatea cu învăţăturile. Căci nu se află cale de întors îndărăt la grădina Edenului, despre care am citit în cărţile voastre, şi nimeni nu poate face nefăptuit păcatul strămoşului vostru, care a mâncat fructul din pomul cunoaşterii binelui şi răului; oamenii au învăţat să trăiască totuşi cunoscând asta."

„Sluga domniei tale e copleşită de ascuţimea gândului domniei tale", am zis eu. „În afară de asta, ai atins miezul lucrurilor în legătură cu munca mea la relatarea despre regele David: Şi gândirea mea e veşnic despicată în două, de vreme ce ştiu una şi spun alta sau încerc să spun ceea ce ştiu sau spun ceea ce nu gândesc sau gândesc ceea ce nu spun sau aş vrea să spun ceea ce nu trebuie să gândesc sau aş vrea să ştiu ceea ce n-am voie să spun şi mă învârtesc astfel în cerc precum un câine ce vrea să prindă puricii care-l muşcă de coadă."

Recunoscusem mai mult decât era bine şi am simţit deodată teamă. Dar el mi-a zis părinteşte:

„Poate că ar fi nimerit, Etan, să-ţi faci hadâmbă gândirea. Castrarea te doare doar o dată; după aceea te simţi cu atât mai bine: liniştit, aproape fericit. Şi nu uita marele număr de oameni care n-au avut niciodată un gând bărbat."

Am râs nesigur şi, întrucât mă temeam să nu mă încurc şi mai mult, i-am adus la cunoştinţă rugămintea mea, fără alte ocolişuri: trebuia să mai vorbesc o dată cu principesa Micol, pentru a o întreba despre anumite fapte şi întâmplări; şi, cum el era pus preste femeile regelui şi preste ţiitoarele lui şi preste văduvele părintelui regelui, nădăjduiam că mă puteam bizui pe ajutorul lui.

Ochii săi sulemeniți s-au mijit.

„Ştii, Etan, că sunt prietenul tău. Dar a stârnit nedumerire faptul că principesa Micol a şi vorbit până acum de două ori cu tine, şi încă fără martori. Solomon, cel mai înțelept dintre regi, m-a întrebat cum se face că încă nu i-ai dat seama despre ce s-a vorbit între tine şi principesă. I-am răspuns că, desigur, tot ce s-a vorbit între tine şi principesă va sta scris în relatarea despre regele David; dar el a zis că acela ce se încredințează măgarului călăreşte prost şi că principesa Micol i-a mai pricinuit necazuri şi părintelui lui, înaintea lui."

Am privit țintă în pocalul meu gol şi m-am întrebat ce vor fi grăit cu adevărat regele şi eunucul.

Amenhotef a făcut semn uneia din slujitoare să-mi umple pocalul din nou. Şi am băut mai departe din vinul dulce cafeniu şi am ascultat sunetele din gâtlej ale egipteanului.

„Ei, Etan", a început acesta, „alungă umbrele din sufletul tău, căci un înger al lui Iahve, Dumnezeul tău, ar mai putea să schimbe gândul lui Solomon, cel mai înțelept dintre regi, sau principesa Micol ar putea simți dorința să-ți împărtăşească şi alte amintiri. Dar, între timp, am pentru tine o despăgubire, o surpriză, un fel delicios, cu care gazda îl îmbie pe scumpu-i oaspete după un ospăț bun."

Amenhotef şi-a răsucit mâinile cât a putut mai grațios, a zâmbit a taină şi a adăugat:

„Te-ai îndeletnicit totdeauna cu istoria, Etan, ai suflat colbul de pe bătrânele tăblițe de lut şi ai adunat urmele anilor dispăruți. Eu însă vreau să te duc într-un loc unde poți vedea istoria în desfăşurarea evenimentelor."

... o fi vinul balsamul florilor arşița sau aromele acestui fiu hadâmb al unei târfe egiptene am amețit de tot uimitoare putere a degetelor zvelte îmi zdrobeşte mâna istoria în desfăşurarea evenimentelor istoria privită printr-o gaură din frunzişul gardului viu o perechiuşă puțin înainte de împreunare câți încă aş vrea să ştiu pândesc asta cu încordare şi asudând de plăcere bărbatul Dumnezeule este doară Adonia de la vârful nasului în sus chip leit al părintelui său David dar gura şi bărbia de la o căpetenie a arcaşilor pentru care muma lui Haghita se înflăcărase geme Abişag A-bi-şag întinde brațele plin de dor după ea de parcă ar fi un înger al Domnului dar este întru totul din carne pârguită mustind de sevă şi atât de neroadă ochii nerozi gura neroadă cea mai neroadă muiere din Israel să vină aici şi să se întâlnească cu fratele regelui Solomon dar şi Adonia e la fel de nerod ce mai rege ar fi devenit şi ăsta cu nimic altceva în cap decât fecioara din Sunam asta n-o are de la taică-său David nu era tot unul subjugat de pofta coapselor sale. David putea ucide din pricina unei femei dar să-şi primejduiască pentru ea propriul cap ca idiotul său de fecior niciodată ăla geme iar Abişag A-bi-şag smulge văl după văl de pe ea şi ea începe să-şi rotească uşor şoldurile respingătorul de eunuc îmi zdrobeşte mâna ce poate simți el voluptatea e doar spirituală la el o plăcere perversă că doar nu ştie ce înseamnă efectele strădaniilor acestui ibovnic deja cam vârstnic să scape de straiele de pe el o Doamne Dumnezeul nostru au ăsta e chipul şi asemănarea ta arătăm cu toții atât de absurd un fiu al lui Israel cu pieptul turtit cu burta țuguiată cu picioare ca de paing geme A-bi-şag o fi oare vinul balsamul florilor arşița mi-e rău de-mi vine să vărs istorie în desfăşurarea evenimentelor nu mai bine să țin în mine supa de broască țestoasă porumbeii fierți în ulei şi copți în frunze de viță pepenele mărul cu brânză slavă Domnului mâna mi-e liberă uite câinele puturos al cărui strămoş

puturos a rămas în viață printr-o regretabilă întâmplare când Iahve a lovit toți întâi-născuții din Egipet uite râde fără zgomot de Abişag piele trandafirie ca scoica mării sâni plini aleasă dintre toate fecioarele lui Israel să-l îngrijească şi să-l slujească pe regele David când era deja în vârstă şi ajuns la adânci bătrânețe şi nu putea să se încălzească Abişag care îngenunchează şi se îngrijeşte şi-l slujeşte pe Adonia dar el întoarce ochii către Domnul şi geme şi se roagă spune o rugăciune de mulțămită şi făgăduieşte jurându-se să jertfească Domnului doi iezi de capră în plus un tăuraş şi geme şi cade la pământ şi intră în ea un fiu al lui Israel cu pieptul turtit cu burta țuguiată cu picioare ca de paing care face unei femei ceea ce i se cade dar ea se încolăceşte şi se încovoaie în sus şi se zgârie cu unghiile şi scânceşte cutare şi cutare să-mi facă mie Dumnezeu şi chiar mai mult dintr-una şi mai mult din cealaltă şi încă mai mult şi încă şi încă şi încă...

După ce însă Adonia, feciorul lui David, se despărțise cu lacrimi de Abişag, frumoasa domniță sunamiteancă, şi fiecare pornise în calea lui, Amenhotef, marele eunuc regesc, s-a întors spre mine şi a zis:

„Aş vrea să îndrept ceva, Etan. Ți-am spus odată că femeia asta e muierea cea mai proastă din Israel; dar nici o femeie nu e pe deplin proastă, căci când creierul ei nu mai poate gândi, tot gândeşte încă poala ei."

Am răspuns:

„E aşa cum spune stăpânul meu; dar mă tem de urmările gândurilor care vin de aici."

Atunci Amenhotef şi-a răsucit mâinile, de parcă ar fi vrut să spună că asta deja nu mai ține de domeniul său.

14

„Stăpână”, am zis eu, „urmând chemarea voastră, sluga voastră a venit la voi în goană, ca pe aripile heruvimului, ochii mei cată la voi cu recunoştinţă, iar inima îmi zburdă ca un miel tânăr.”

Principesa şi-a strâns buzele într-o schimă de dispreţ. „Propun să-ţi îndrepţi recunoştinţa către prietenul tău egiptean, la rugămintea căruia ţi s-a îngăduit să vii înaintea feţei mele; în schimb el a fost însărcinat să asculte cu grijă vorbele mele şi să relateze tot ce se cade a fi relatat din spusele mele.”

Amenhotef s-a înclinat politicos.

„Sunt sigur că stăpâna mea nu va vorbi decât ceea ce sună plăcut la urechile regelui.”

Am observat supărarea clocotitoare a principesei şi m-am grăbit să desluşesc că vorbirea între Doamna Micol şi mine va privi doar vremuri trecute de mult şi nu vor putea cu nici un preţ să stârnească nici chiar cele mai sensibile simţăminte ale celor în viaţă azi.

„Vremuri trecute de mult”, a repetat eunucul. „Şi tu eşti convins că anumite persoane din vremea noastră nu se vor vedea batjocorite sub masca celor vechi şi nu vor putea izbucni în mânie din pricina asta? Nu e oare o zicală la norodul Israel: cine se teme de oglindă, se sperie de orice băltoacă?”

Principesa şi-a îngăduit o mişcare nerăbdătoare din mână:

„Sunt o femeie bătrână, pe care moartea a cruţat-o din pricini ce nu pot fi înţelese.”

„De voi, stăpână, nu se poate atinge nimeni, şi cine din Israel va cuteza să vă asuprească?”

Amenhotef şi-a răsucit mâinile. „Dar de prietenul meu, Etan?”

AL TREILEA RÂND DE RĂSPUNSURI ALE PRINCIPESEI MICOL LA ÎNTREBĂRILE LUI ETAN BEN HOSAIA ÎN CĂMĂRILE LUI AMENHOTEF, MARE EUNUC REGESC, ŞI DE FAŢĂ CU EL

Întrebare: Pentru a nu face risipă de timp, stăpână, aş vrea să reamintesc pe scurt ceea ce cunoaştem din alte izvoare. Vă rog să binevoiţi a îndrepta greşelile mele.

Răspuns: Ascult.

Întrebare: în timp ce soţul vostru, David, era urmărit de regele Saul şi în timp ce îşi făcea veacul la Ţiclag, împreună cu oamenii săi, şi slujea filistenilor, aţi rămas în casa părintelui vostru în tovărăşia tânărului Paltiel, căruia i-aţi fost dată.

Răspuns: E aşa precum spui.

Întrebare: Şi după moartea părintelui vostru şi a fratelui vostru Ionatan aţi urmat rămăşiţele oastei peste Iordan şi v-aţi alăturat fratelui vostru Işboşet la Mahanaim,

ați stat acolo cu Paltiel și ați luat la voi pe cei cinci feciori ai surorii voastre Merab, care murise.

Răspuns: E așa precum spui.

Întrebare: Și în tot timpul când David a sporit în putere și a ajuns rege în Iuda, n-a trimis niciodată după voi și nici n-a dat vreun semn de viață?

Răspuns: Niciodată.

Întrebare: Nici nu i-ați trimis vreo veste?

Răspuns: Nu.

Întrebare: Nu mai simțeați nimic pentru el?

Răspuns: Simțămintele unei femei au puțină însemnătate.

Întrebare: Totuși ați fost fericită când fratele vostru Ișboșet v-a dat de știre că David a trimis soli la el cu cererea: Dă-mi-o pe femeia mea, Micol, pe care am luat-o de nevastă pentru o sută de prepuțuri de filisteni.

Răspuns: Mai mult decât fericită... Dar și amărâtă. Și plină de teamă. Și mai era și bietul Paltiel.

Întrebare: Fratele vostru Ișboșet s-a supus fără împotrivire dorinței soțului vostru?

Răspuns: Fratele meu Ișboșet se gândea, de bună seamă, că va dobândi o amânare de câteva luni, dacă mă va da pe mine lui David.

Întrebare: V-a spus David cândva ce motive l-au împins să pună să vă aducă de la Mahanaim?

Răspuns: Nu.

Întrebare: Care erau motivele, după părerea voastră?

Răspuns: N-aș putea rosti decât bănuieli.

Întrebare: Dar întrucât voi, stăpână, sunteți unul dintre puținii oameni care l-au cunoscut până-n fundul sufletului pe David în vremea aceea, bănuielile voastre sunt de mare însemnătate.

Răspuns: în călătoria de la Mahanaim am avut răgaz destul să fac presupuneri. Mergeam pe asinul meu prin arșița dogoritoare; înaintea mea, unde călărea Abner cu oamenii lui, ușor zăngănit de arme, în urma mea însă Paltiel gâfâind, care se ținea de coada asinului meu. Mă gândeam la David și la cele o sută, nu, două sute de prepuțuri pe care le dase ca plată; și mă gândeam că acum vrea să capete îndărăt ceea ce plătise și că ajunsese destul de puternic ca să și-l ia. Și apoi m-am gândit: poate că mă vrea totuși pe mine, vrea femeia care eram când a venit la mine și m-a luat. Dar atunci de ce tăcerea lui îndelungă? Din pricina lui Abigail ori a alteia dintre femeile sale sau din pricina bărbaților tineri, pe care îi prefera când avea poftă de așa ceva? Și mi-a venit în gând ceea ce-i stăpânea gândurile în tot timpul: că era alesul Domnului. Asta era pricina pentru care voia să mă aibă după toți anii scurși. Avea nevoie de mine pentru planurile lui: prin fiica lui Saul dobândea un drept le-

giuit la tronul lui Saul.

(Aici a întrerupt-o Amenhotef şi a zis: „Îngăduiţi slugii voastre, stăpână, să vă atragă luarea-aminte, că vorbiţi despre părintele lui Solomon, cel mai înţelept dintre regi, şi despre tronul pe care şade el." La care principesa Micol a răspuns: „Vorbesc despre bărbatul meu.")

Întrebare: Poate ne întoarcem îndărăt la întâmplările din călătorie. Aţi povestit despre Paltiel, care alerga după voi ţinându-se de coada asinului.

Răspuns: Bietul Paltiel. Dar era o mângâiere să ştiu că acolo, la coada asinului meu, alerga după mine singurul om care mă îndrăgea. De fiecare dată când priveam îndărăt vedeam cum căta cu nespusă iubire la mine. Nopţile, după ce mi se înălţa cortul, se furişa târâş la mine şi îşi culca pe umărul meu capul şi i se rostogoleau lacrimi pe faţă, în barba rară. Abner şi oamenii săi păreau să nu-l bage de seamă pe Paltiel şi nici nu-i dădeau nimic din merindele luate cu ei; el mânca ce-i lăsam eu. Dar când am ajuns la Bahurim, unde ţinutul seminţiei Veniamin se mărgineşte cu Iuda, Abner s-a întors pe cal către Paltiel şi i-a zis:

Vino încoace. Şi Paltiel s-a apropiat de el şi a stat acolo, cu un umăr, ca totdeauna, mai ridicat decât celălalt, şi a zis: Aici sunt, stăpâne. Şi Abner a grăit către el: Este vremea să te întorci. Şi Paltiel s-a întors şi nu l-am mai văzut niciodată.

(Principesa a băut din apa amestecată cu mirodenii, care era lângă ea pe tavă, s-a lăsat pe spate, rezemându-se, şi şi-a închis pleoapele albicioase.)

Întrebare: Să continui, stăpână?

Răspuns : Te rog.

Întrebare: Cei cinci feciori ai surorii voastre Merab, ocrotiţi de voi, au rămas la Mahanaim?

Răspuns: Fratele meu Işboşet şi cu mine am fost, amândoi, de părere că urmaşii bărbăteşti ai părintelui meu, Saul, sunt cel mai bine feriţi cât mai departe de David.

(La aceasta Amenhotef şi-a răsucit mâinile nespus de înspăimântător, astfel încât m-am văzut nevoit să schimb subiectul.)

Întrebare: Şi ce s-a întâmplat, stăpână, când aţi ajuns la Hebron?

Răspuns: Când am păşit în regatul soţului meu David mă aşteptasem să mi se ureze bun sosit, cum i se cuvine soţiei regelui, cu un alai de alergători care să alerge înaintea mea şi cu o lectică, împreună cu purtătorii cuveniţi şi cu daruri. Totuşi, deşi începând de la Bahurim, unde am trecut graniţa dinspre Iuda,am fost ţinuţi tot timpul sub supraveghere, a trebuit să călăresc până la Hebron pe asinul meu istovit şi cu rosături de la şa. Când s-a zărit Hebronul însă, Abner ben Ner a pus să sune din trâmbiţă, de trei ori, şi dinspre poartă a răsunat răspuns, tot de trei ori, şi o căpetenie călare, cu douăzeci de călăreţi a iesit în galop pe poartă. Au mers până la Abner; căpetenia călare şi Abner şi-au dat bineţe unul altuia, după care au intrat împreună, la trap, în oraş; pe mine şi pe asinul meu însă ne-au lăsat să adăstăm în plin câmp, printre milogii care se adunaseră acolo. Şi aceştia au întins mâinile şi mi-au pipăit veşmintele şi sandalele şi inelele de pe

degete şi au zis: Cine eşti tu, stăpână, de te-au lăsat singură în urmă pe câmp, printre milogi? Şi eu am spus: Sunt Micol, fiica regelui Saul. Ei însă au început a râde şi s-au pornit să ţopăie şi să sară în sus şi să facă tumbe, iar cei care erau schilozi şi aveau buboaie în cap mergeau şchiopiş pe lângă mine, când mi-am îndreptat asinul spre poarta oraşului, şi strigau: Uitaţi-o pe fiica regilor printre milogi: ce vremuri mari au venit în Iuda, dacă un fur şi tâlhar de drumul mare se sumeţeşte a fi alesul Domnului, iar o târfă se dă drept fiica regelui.

(La aceasta, Amenhotef a bătut necăjit din palme şi a spus pe tonul său cel mai din gât: „Şterge asta din însemnările tale, Etan.")

Întrebare: Fără îndoială, stăpână, că până la urmă v-a ieşit înainte vreun slujitor de-al regelui David şi aţi fost dusă înaintea feţei soţului vostru?

Răspuns: O, da. Mi s-a explicat că se făcuse o greşeală şi că regele îşi cere iertăciune. Şi m-au dus în casa lui David şi am fost îmbăiată şi unsă cu alifii şi stropită cu esenţă de trandafiri şi de mirt şi am căpătat veşminte frumoase. Simţeam cum îmi revine viaţa în mădulare şi bucuria în inimă şi am stat culcată şi l-am aşteptat pe David, dragul meu, care mă luase de femeie pentru două sute de prepuţuri de filisteni. Când s-a lăsat noaptea, apoi, a venit şi el. A intrat în cercul de lumină al lămpii. Era el: cu ochii lui cenuşii care străluceau atât de ciudat, cu buzele ce-mi rămăseseră de neuitat; şi totuşi, era pentru mine un străin. S-a aşezat lângă mine pe pat şi m-a cercetat cu privirea şi a zis: Fiica lui Saul, nu încape îndoială. Eu am spus: Părintele meu, Saul, este mort. El a zis: Ai să fii nevasta regelui lui Israel. Am spus: Işboşet, fratele meu, este rege al lui Israel. David a făcut o mişcare din mână, de parcă ar fi vrut să înlăture un păianjen de pe veşmânt şi a grăit...

(Atunci s-a ridicat Amenhotef şi a zis: „Stăpână, trebuie să încercaţi din rodiile astea. Le capăt de la neguţătorul meu personal, care cercetează, din porunca mea, grădinile din jurul Ierusalimului şi cultivatorii de pomi roditori." A desfăcut o rodie şi principesa a luat din carnea ei dulce şi a mâncat.)

Întrebare: Şi ce a răspuns David, soţul vostru?

Răspuns: A zis: Am scris în ultima vreme unele stihuri destul de interesante. Poate că ai vrea să le auzi odată. Eu, însumi, abia dacă mai cânt; am un meşter în coruri şi cântăreţi cu voci felurite, înalte precum şi joase, care cântă însoţindu-se din psalterion sau din harfă sau din lăută; o să trimit cu plăcere câţiva la tine. Aşa că i-am mulţumit şi i-am spus că îmbierea lui e cât se poate de milostivă şi că el este poetul meu cel mai îndrăgit.

Întrebare: Şi apoi?

Răspuns: Apoi mi-a pus patru degete pe frunte şi a grăit: Domnul Iahve să-ţi binecuvânteze sosirea în casa asta; noapte bună. Şi a plecat.

ÎNSEMNĂRI ALE LUI ETAN BEN HOSAIA SCRISE ÎN GRABĂ ÎN TIMPUL CELEILALTE PĂRŢI A RĂSPUNSURILOR PRINCIPESEI MICOL

două fapte sângeroase repede unul după altul prin care Abner și Ișboșet sunt înlăturați amândoi fiind singurii care mai stânjeneau luarea puterii de către David preste întregul Israel

Întrebare: mâna lui Dumnezeu sau mâna lui David

laturi comune

în ambele cazuri faptă cu folos pentru David care plânge în gura mare pe cei uciși (ceea ce a fost primit cu admirație de norod)

în ambele cazuri făptașii cu credința că le este asigurată marea milostivire a lui David dar acesta îi blestemă cu cuvinte aspre în parte

poetice

deosebiri

uciderea lui Abner de către Ioab posibil și răzbunare a sângelui pentru Asael fratele lui Ioab pe care Abner l-a omorât cu coada suliței (vezi măcelul de la iazul Ghibeon)

fapta ucigașă a lui Baana și Rechab b'nai Rimmon dimpotrivă din dorința de câștig și spre folosul și binele presupusului care le-a cerut-o și purtarea lui David diferită față de făptași Baana și Rechab petrecuți în moarte pe loc (vezi și tânărul flăcău din Amalec care a mărturisit omorârea lui Saul)

David cu prilejul aducerii capului însângerat al lui Ișboșet de către Baana și Rechab: *Dacă pe cel ce mi-a adus vestea și a zis: „Iată a murit Saul și Ionatan" și se socotea pe sine vestitor de bucurie, eu, în loc să-l răsplătesc, l-am prins și l-am ucis în Țiclag, apoi, cum, când niște oameni netrebnici au ucis un om nevinovat în casa lui și în patul lui, oare nu voi cere sângele lui din mâinile voastre și nu vă voi stârpi de pe pământ?*

în schimb Ioab este blestemat doar în treacăt

David: *Niciodată să nu lipsească din casa lui Ioab cei ce pătimesc de scurgere, cei leproși, cei ce merg în cârje, cei omorâți de sabie și cei lipsiți de pâine!*

blestem fără urmare asupra lui Ioab în cariera lui următoare (Ioab rămâne căpetenia oastei în toate războaiele următoare în afară de unul)

abia pe patul de moarte (vezi spusele lui Penuel ben Mușî și ale altora) David către Solomon: *Să faci dar cu Ioab după înțelepciunea ta, ca să nu se pogoare căruntețea lui cu pace în iad.*

la sosirea lui Abner în Hebron Ioab absent din pricina unei mici raite de jaf

convorbiri ale regelui David din Iuda cu Pibner căpetenia în luptă a lui Israel între patru ochi

totuși rămas-bun cordial al lui Abner de la David la poartă îmbrățișări sărutări deci mai curând încheierea mulțumitoare a tratativelor

Ioab întors cu pradă bogată află de vizita lui Abner mare enervare

Ioab către David: *Ce ai făcut? Iată a venit la tine Abner; de ce i-ai dat drumul să plece? Tu știi pe Abner fiul lui Ner; el a venit să te înșele și să afle pe unde intri și pe unde ieși și să cunoască tot ce-ea ce faci tu.*

neprobabil ca David să creadă asemenea vorbe dar foarte posibilă schimbare de păre-re după plecarea lui Abner în sensul că tronul Israelului poate fi cumpărat mai ieftin prin înlăturarea lui Abner

Ioab purcede la fapte

Întrebare: cu sau fără știrea lui David

David despre asta: *Nevinovat sunt eu și regatul meu în veac înaintea Domnului de sângele lui Abner; fiul lui Ner; cadă el pe capul lui Ioab.*

după litera legii David fără vină întrucât fapta e doar a lui Ioab

Ioab trimite gonaci după Abner și l-au întors aceștia de la fântâna Sira și i-au cerut să vină îndărăt la Hebron

Ioab l-a întâlnit pe Abner în Hebron la poartă și l-a dus deoparte ca și cum ar fi vrut să vorbească cu el în taină și i-a înfipt jungherul sub coasta a cincea care era ținta pre-ferată a lui Ioab ca și a lui Abner dar Ioab mai iute de mână

David poruncește ca totdeauna îngropăciune cu fală doliu oficial pentru Abner toți oamenii mari din Israel își rup hainele se încing cu saci

David merge după sicriu la mormântul cel mai ales din Hebron așezat pe deal cu pri-veliște și cu chiparoși

înalță glasul și plânge la mormântul lui Abner plânge poporul întreg

CÂNTEC DE JALE AL LUI DAVID, ALCĂTUIT LA PRETIMPURIA SĂVÂRȘIRE DIN VIAȚĂ A LUI ABNER BEN NER

Murit-a Abner cum moare unul fără minte?
Mâinile nu ți-au fost legate, nici picioarele nu-ți erau încătușate
Ci ai căzut precum cei doborâți de tâlhari.

În timpul ultimei părți a celui de-al treilea rând de răspunsuri, principesa Micol era deja destul de stârnită.

„Ai băgat de fapt de seamă", m-a întrebat ea și a arătat spre marele eunuc regesc, „cât de mult seamănă cu unul dintre zeii lui cu cap de pasăre?

Am tăcut discret.

„Și tu, Etan, îmi ești deopotrivă cauză de supărare cu veșnicele tale însemnări! Ce-ea ce poftește să afle Solomon cel mai înțelept dintre regi, i-o pot spune în față.

Am pus tăblița mea cerată deoparte; iar Amenhotef a făcut o plecăciune și a între-bat:

„Dacă socotiți mai nimerit să ne îndepărtăm, stăpână...

„Rămâneți”, a grăit ea înțepat, „vreau să v-o povestesc până la capăt.”

S-a ridicat, foarte costelivă în veşmântul ei negru.

„Capul lui mi-e de neuitat. Doar capul; cum arăta în rest, cum, îşi ţinea mâinile, cum se mişca şi vorbea aproape că nici nu mai ştiu. În ziua aceea, la Hebron, David a trimis solie în casa femeilor şi a pus să-mi spună: Regele doreşte să te înfăţişezi înaintea feţei lui. Am fost uluită; dar l-am urmat pe slujitor. Şi, în sala tronului, David şedea între heruvimi, iar Ioab sta acolo dimpreună cu mulţi dintre cei puternici; şi m-am plecat înaintea lui David şi am zis: Slujitoarea ta a venit la tine după dorinţa ta, stăpâne. El a ridicat mâna şi a arătat spre un lucru ce se afla pe o masă mică, înfăşurat într-o pânză întunecată, şi a grăit: Uite, fratele tău, Işboşet. Un slujitor a dat pânza la o parte şi am văzut capul: părul înnodat ca un laţ pentru a putea fi apucat cu mâna, ochii ca două pietricele cenuşii, barba şi gâtlejul – o masă plină de sânge închegat.”

Principesa a băut o înghiţitură din apa amestecată cu miresme plăcute. Apoi s-a îndreptat spre Amenhotef, cu pasul ţeapăn ce-i era caracteristic, l-a lovit cu evantaiul ei peste încheietura mâinii şi a zis:

„Dacă este prea mult pentru gingaşii tăi nervi egipteni, n-ai decât să pleci.”

„Stăpână”, a întors el vorba, „nu prin nervi gingaşi i-am convins noi pe strămoşii voştri să îmbine la locul lor grelele blocuri ale celor mai frumoase dintre piramidele noastre.”

„Dar noi am supravieţuit”, a zis principesa. „Suntem o rasă care dăinuie.”

Apoi a tăcut, m-a privit încruntând fruntea:

„Unde rămăsesem? A, da – soţul meu, regele David, s-a întors apoi spre doi oameni, ce stau înaintea lui, şi a grăit: Ei, Baana şi Rechab b'nai Rimmon, aveţi bunătatea să repetaţi povestea voastră în faţa soţiei mele, Micol, fiica lui Saul şi sora lui Işboşet. Şi Baana şi Rechab au pălit şi au pierdut ceva din stăpânirea lor de sine şi au spus: Dacă nu vă e cu bănat, stăpână, am mers la casa lui Işboşet când era ziua mai cu arşiţă şi am intrat de-a dreptul înăuntru, fiindcă Işboşet ne dăduse anumite însărcinări în legătură cu Abner ben Ner, iar slujitorii lui Işboşet ştiau că ne aşteaptă. Ne-am dus în mijlocul casei, în camera de culcare a lui Işboşet, care era lungit pe pat şi îşi făcea somnul de prânz sforăind, în timp ce muştele îl bâzâiau pe faţă. Atunci l-am înjunghiat şi i-am tăiat capul şi am purces la drum pe calea pustiei şi am mers toată noaptea. Şi am adus capul lui Işboşet către Hebron, la soţul vostru, David, şi i-am grăit regelui: Iată, aici e capul lui Işboşet, feciorul vrăjmaşului tău, care a căutat sufletul tău; acum Domnul a răzbunat pe Domnul meu, regele, împotriva lui Saul, vrăjmaşul său, şi împotriva urmaşilor lui.”

Principesa s-a aşezat pe perna ei şi şi-a cuprins genunchii cu mâinile. Am văzut expresia din jurul gurii ei şi cutele de pe chipul ei şi m-am dus cu gândul la David şi la nemaipomenitul lui simţ pentru spectacular.

„Dar David s-a ridicat în picioare între heruvimi”, a continuat principesa, „şi a grăit: Ascultaţi, feciori ai lui Rimmon, şi tu de asemenea, Micol, fiica lui Saul. Şi a vorbit des-

pre tânărul amalecit, care îi adusese coroana lui Saul şi brăţara de pe braţul lui Saul şi care crezuse că va dobândi răsplată pentru vestea lui şi pe care a pus să-l sugrume la Ţiclag. Apoi, cu glas ridicat, a grăit către Baana şi Rechab şi către mine şi către toţi cei care erau în jurul lui : Viu este Domnul care a izbăvit sufletul meu din tot necazul; apoi cum, când nişte oameni netrebnici au ucis un om nevinovat în casa lui şi în patul lui, oare nu voi cere sângele lui din mâinile voastre şi nu vă voi stârpi de pe pământ? Şi, cum Baana şi Rechab au strigat către el şi s-a pornit o hărmălaie, David a dat poruncă oştenilor lui şi i-au omorât pe amândoi ucigaşii şi le-au tăiat mâinile şi picioarele şi le-au spânzurat deasupra iazului din Hebron."

Principesa şi-a pus mâinile, cu palmele întinse, în poală. "Nu ştiu ce gând morbid l-a împins pe David să îngroape capul lui Işboşet în mormântul lui Abner la Hebron. Au nu fusese Işboşet în aceeaşi măsură jertfa lui Abner şi a ucigaşilor săi, Baana şi Rechab? Sau era această apropiere în moarte gândită ca un simbol cu tâlc, ca o pildă tainică, înţeleasă doar de David şi de Dumnezeu?

15

Lucruri scrise, însemnări şi consideraţii ale lui Etan ben Hosaia cu privire la războaiele externe ale lui David, ca şi la diferite alte întâmplări din timpul domniei lui David, care au fost discutate, la noua lor şedinţă, de către membrii comisiunii regeşti pentru alcătuirea *Unei şi singurei relatări adevărate şi hotărâtoare, istoriceşte exacte şi recunoscute oficial privitoare la uimitoarea înălţare* şi aşa mai departe.

Totul îi revine celui pe care l-a ales Domnul; dar cei cărora le e menit să se prăbuşească sunt făcuţi una cu pământul.

Aşa cum *beth* urmează după *alef*, tot aşa a trebuit să urmeze ungerea lui David după uciderea lui Işboşet. Bătrânii Israelului au venit la David şi au grăit: Iată, noi suntem oasele tale şi carnea ta încă de ieri şi de alaltăieri, când Saul domnea preste noi, tu ai condus în luptă pre Israel şi ai adus pradă bogată şi aşa să fii tu conducător preste Israel. Şi regele David a încheiat cu ei legământ la Hebron înaintea Domnului; şi au miruit pe David rege peste tot Israelul.

După toate pasiunile şi pătimirile, vicleniile şi crimelee, mişcările şi contramişcările, încheierea aceasta trebuie să fi fost totuşi oarecum nesatisfăcătoare pentru David.

CUVÂNTAREA REGELUI DAVID CĂTRE OASTEA SA ADUNATĂ PENTRU PREGĂTIREA IUREŞULUI ASUPRA CETĂŢII SION; CUM A FOST SUPUSĂ ADUNĂRII DE CĂTRE BENAIA BEN IEHOIADA ŞI CUM A FOST ÎNFĂŢIŞATĂ DE EL MEMBRILOR COMISIUNII

„Aşadar, copii ai lui Israel şi Iuda, ascultaţi-l pe alesul Domnului. Preoţii noştri au tăiat berbeci şi au întrebat şi oracolul Urim şi Tumim; ei îmi jură că încă n-a fost vreo zi mai prielnică pentru a porni iureşul împotriva Ierusalimului, oraşul iebuseilor, şi a-l smulge păgânilor. În afară de asta, am visat şi un vis, în care Iahve, Domnul cetelor de oaste, mi s-a arătat şi a grăit către mine: Iată, am scos pe Israel din Egipet şi am mers înaintea lor ziua ca un stâlp de nori, iar noaptea ca un stâlp de foc; aşa vreau să merg şi înaintea ta şi a norodului tău, când vor porni asupra meterezelor Ierusalimului."

(Strigăte de ura.)

„Ah, vitejii mei, a căror sabie bagă spaima în inimile duşmanului; voiesc să vă aruncaţi în ţarină înaintea Domnului şi să-i mulţumiţi pentru că v-a ales să trăiţi ziua aceasta. Căci veţi fi pizmuiţi în vecii vecilor pentru că aţi fost aleşi, dintre toţi bărbaţii lui Israel, să năvăliţi asupra cetăţii Sionului şi s-o luaţi pentru Domnul Dumnezeul cetelor de oaste şi pentru regele vostru, David, şi să vă nemuriţi prin asta numele şi să agonisiţi pe lângă asta pradă mare, fiecare dintre voi."

(Strigăte puternice de ura.)

„Acu', au fost şi unele glasuri, şi eu am auz foarte bun pentru glasuri, care au pus întrebarea: Au de ce vrea David, de fapt, acest Ierusalim ca oraş al său? Nu e decât o grămadă de pietroaie, dogorit vara, friguros iarna şi la urma urmei neplăcut. Dar în visul pe care am avut prilejul să vi-l amintesc Iahve mi-a grăit mai departe şi a zis: David, tu eşti rege peste toţi copiii lui Israel, de aceea oraşul tău să nu fie nici în Iuda şi nici în Veniamin şi nici în Manase şi în nici unul din triburi, ci să fie oraşul tău propriu, oraşul lui David, şi aşezat la mijloc; iar eu, Domnul Dumnezeul tău, voi veni însumi şi voi locui în Ierusalim, spre marele folos al locuitorilor lui şi al întregului norod Israel. De unde vedeţi, luptătorii mei cu inimi de leu, că Iahve, Domnul cetelor de oaste, are gânduri mari cu rolul Ierusalimului în istorie; nouă nu ne revine decât să cucerim oraşul."

(Strigăte de ura.)

„De asemenea s-a spus, şi eu am auz foarte bun pentru tot ce se spune, că cetatea Sionului şi zidurile Ierusalimului sunt atât de neluat, încât le-ar putea apăra chiar şi numai ologi şi orbi. Dar asta nu e decât un zvon răspândit de vrăjmaşii lui David. Căci în visul la care m-am referit de repetate ori Iahve mi-a grăit mai departe şi a zis: David, este acolo o trecere prin stâncă, ducând de la un izvor de-afară, din faţa oraşului, la o cisternă dinăuntrul meterezelor, şi cine urcă prin ea va ajunge în spatele apărătorilor şi va împlini astfel ceea ce este plăcut în ochii Domnului."

(Uimire, strigăte de ura.)

"De aceea, nebiruiţii mei, vă spun: cutare şi cutare să-mi facă mie Dumnezeu şi încă şi mai mult să-mi facă, dacă oraşul Ierusalim nu va fi al nostru la lăsatul nopţii. Şi cine va urca cel dintâi prin trecere şi va ajunge în cisternă şi îi va bate pe iebusei împreună cu ologii şi orbii, acela va fi cel mai mare şi căpetenia mea în luptă. Trâmbiţaş, sună iureşul!"

(Uralele nu mai voiau să contenească. Trâmbiţa sună iureşul.)

Benaia ben Iehoiada sfârşise. Membrii comisiunii simţeau în mod vădit oarecare stânjeneală; şedeau acolo, unii privindu-şi unghiile, alţii scărpinându-se la nas. Pricina stânjenelii era limpede: căci Ioab fusese cel care urcase primul prin trecere şi ajunsese primul la cisternă şi îi lovise pe iebusei; în privinţa lui Ioab însă, după cum se spunea, regele David îl însărcinase pe feciorul său, Solomon: Să faci dară cu el după înţelepciunea ta, ca să nu se pogoare căruntețea lui cu pace în iad.

Dar Iosafat ben Ahilud, marele-grămătic, şi-a lipit palmele apăsându-le una peste alta şi a zis:

„Cum de mai sunt îndoieli în inimile domniilor voastre cu privire la felul cum e tratat Ioab în relatarea noastră? Au nu scrie în Cartea Facerii întru totul pe faţă despre şarpe şi nu se relatează în ea despre Cain, ucigaşul fratelui său, Abel? În cărţile ce apar în anumite ţări străine, cel care nu e bine văzut de regele său este amintit adeseori doar pe scurt sau chiar deloc, încât un om tratat astfel devine o ne-persoană, iar feciorii lui sunt deodată feciorii nimănui. Dar astea sunt căile celor netăiaţi împrejur şi, pe deasupra, sunt şi înţelepte, căci întoarcerea întru totul pe dos a faptelor îi prosteşte doar pe proşti şi face cartea întreagă să fie de necrezut; şi, de-ndată ce se suie un nou rege pe tron, el porunceşte să se scrie totul altfel, cu care prilej ne-persoana regelui trecut este dezgropată din nou, iar favoriţii lui sunt daţi, fireşte, la o parte, astfel încât istoria unui norod atârnă până la urmă de ce ediţie

a ei citeşti. Dar Solomon, cel mai înţelept dintre regi, ar fi mai bucuros dacă această comisiune a noastră l-ar pune cu îndemânare în lumina potrivită pe cel ce trebuie să fie însemnat şi dacă, acolo unde adevărul urmează să fie răstălmăcit, îl va răstălmăci doar în măsură neînsemnată şi dacă, în general, va proceda într-un fel mai subtil, pentru ca norodul să şi creadă ceea ce stă scris; căci regele nădăjduieşte foarte că *Una şi singura relatare adevărată şi hotărâtoare, istoriceşte exactă şi recunoscută oficial, privitoare la uimitoarea înălţare* şi aşa mai departe va dăinui mai mult decât toate cărţile celelalte de acest fel."

Am observat sprânceana încruntată a lui Benaia ben Iehoiada. El a pufnit mânios şi a zis:

„Ajunge! Cutare şi cutare să-mi facă mie Dumnezeu şi încă şi mai mult să-mi facă, dacă nu l-oi chema la judecată înaintea norodului. Am destule dovezi împotriva lui şi destule mărturii iscălite în regulă pentru a-l spânzura de două şi de trei ori, pentru a-i reteza capul şi a pune să-i ţintuiască trupul la primul zid; şi la judecata lui va spune adevărul înaintea întregului norod şi cu toate amănuntele, încât să nu mai rămână nimic de răstălmăcit, nici lucru fără însemnătate, nici altceva."

La aceasta marele-grămătic Iosafat ben Ahilud a prins a zâmbi politicos. Începerea unei proceduri de judecată cade întru totul în sarcina slujbei Domnului Benaia, bineînţeles presupunând încuviinţarea regelui Solomon; dar una este să spânzuri un om şi alta să scrii despre el.

Iată-l pe regele David în toată splendoarea lui.

Părul i s-a făcut roşu-ruginiu, în barbă s-a ivit prima cărunţeală. Constrângerea de-a se păzi mereu i-a săpat cute în jurul ochilor, iar privirea a pierdut ceva din strălucirea de odinioară.

(Stăpânul meu, Iosafat: Să fie amintit aici faptul că Domnul l-a pus pe David rege preste Israel de dragul norodului său, Israel.)

David locuieşte în cetatea Sion şi îi dă numele de Oraşul lui David. Întăreşte zidurile de apărare. Se învoieşte cu Hiram, regele din Tir, care îi trimite cedri şi tâmplari şi cioplitori de piatră pentru zidirea palatului său.

Din rândurile fiicelor Ierusalimului şi-a mai luat alte femei şi ţiitoare. Are nevoie de femei noi, are nevoie de feciori mai mulţi şi trage nădejde că sporirea familiei prin frumuseţi din partea locului o să-l facă iubit de norod.

(Stăpânul meu, Elihoref: în locul ăsta să se adauge numele feciorilor lui David care i s-au născut la Ierusalim.)

Este, vădit, alesul Domnului. Altfel decât casa lui Saul, care s-a năruit după moartea întemeietorului ei, casa lui David va dăinui multe generaţii după el. În mâinile lui, puterea e sfinţită de ţeluri mai înalte. Poezia lui se ocupă pe larg de gândul acesta; odată cu textele, mai-marele muzicanţilor regeşti primeşte şi indicaţii precise cum să le prezinte. Dar el caută o dovadă durabilă a misiunii sale dumnezeieşti.

Şi îşi aduce aminte de chivotul legii.

(Stăpânul meu, Natan: Aici e nimerit un scurt capitol despre aducerea chivotului Domnului la Ierusalim.)

Chivotul legii, asupra căruia tronează nevăzut Iahve întren heruvimi: să fie adus la Ierusalim şi va fi adus împreună cu el şi Iahve, Dumnezeul insezisabil şi nestatornic al triburilor; iar Dumnezeu într-un anumit loc înseamnează şi puterea într-un anumit loc.

Dar unde se afla chivotul? Întrebând de sârg pretutindeni, află că ultima oară a fost cinstit înaintea norodului în timpul când era judecător Samuel, profetul, şi anume după ce regii filisteni îl luaseră pradă în război, dar îl trimiseseră îndărăt lui Israel, fiindcă fuseseră bătuţi de către Iahve cu buboaie pe mădular şi cu trânji. De atunci şedea, acoperit de colb, în şura unui anume Abinadab din Chiriat-Iearim, lângă Ghibea.

(Stăpânul meu, Ţadoc: Orice desluşiri ce pot trezi îndoială cu privire la obiectele de cult trebuie lăsate deoparte.)

Acu', în timp ce chivotul e curăţat de pânzele de păianjen şi îl vopsesc din nou, regele David se apropie cu un alai de treizeci de mii de credincioşi ca să ia chivotul legii din casa lui Abinadab. Chivotul e pus într-un car nou şi Uza şi Ahio, feciorii lui Abinadab, sunt sortiţi să ducă ei carul cel nou.

David ştie ce-i datorează Domnului: aceasta avea să fie cea mai mare procesiune din istoria lui Israel, cu nenumăraţi muzicanţi care cântă înaintea Domnului din harfe, din psalterioane, din timpane, din fluiere, din chimvale, destul ca să înspăimânte şi boul cel mai puternic. Şi, când procesiunea ajunge la aria Nachon, iată că boii se sperie şi căruţa porneşte să se povârnească, iar Uza şi-a întins mâinile sale spre chivotul Domnului ca să-l sprijine. Domnul însă s-a mâniat foarte pe Uza şi l-a lovit Dumnezeu chiar acolo pentru îndrăzneala lui şi a murit Uza acolo, lângă chivotul Domnului.

(Stăpânul meu, Ţadoc: Asta trebuie rostit cu grijă, ca să nu se nască vreo îndoială cu privire la dreptatea veşnică a Domnului.)

David se sperie: dacă Uza a trebuit să moară numai pentru că a sprijinit chivotul Domnului, au ce-l paşte pe cel care se gândeşte să-l folosească pentru propriul său interes?

Aşadar, David umblă să se descotorosească de această mobilă primejdioasă. Leşul lui Uza este lăsat în locul acela. Chivotul Domnului e întors în casa din apropiere a lui Obed-Edom Gateanul, cu scopul de-a fi privegheat mai departe: dacă mânia Domnului se vădeşte a dăinui mai mult, atunci va fi lovit pe faţă şi Obed-Edom.

(Stăpânul meu, Ahia: Alegerea unui străin ca obiect de încercare trebuie subliniată cum se cuvine, întrucât ea vădeşte marea dragoste a lui David pentru norodul său Israel.)

După trei luni încheiate, toate veştile sună la fel: nu numai că Obed-Edom n-a fost bătut cu dropică, cu buboaie deschise şi cu scurgere de puroi, dar Domnul a binecuvântat vădit casa lui Obed-Edom şi tot ce era al lui.

Acum David se hotărăşte să mai încerce o dată. Pentru a merge mai la sigur, pune să jertfească boi şi oi grase, de-ndată ce acei ce duceau chivotul făceau şase paşi. Apoi se încinge cu efodul de in al preoţilor şi joacă în extaz înaintea Domnului, întru marea bucurie a norodului, care admiră bine dezvoltatele lui podoabe dezgolite, şi spre neplăcerea lui Micol, care priveşte de la fereastră săriturile lui în timp ce însoţeşte chivotul până la cortul legii.

(Stăpânul meu, Elihoref: Pentru a scoate în relief mărinimia lui David, aici ar trebui inter-

calat faptul că David a pus în ziua asta să se împartă la toată mulțimea lui Israel, atât bărbaților, cât şi femeilor, aşadar fiecăruia, câte o turtă şi câte o bucată bună de carne friptă şi câte o oca de vin.)

Lista biruințelor lui David asupra diferiților duşmani din afară, alcătuită de Benaia ben Iehoiada şi prezentată de el cu scopul de-a fi inclusă în relatarea despre regele David

AL DOILEA RĂZBOI ÎMPOTRIVA FILISTENILOR:

Filistenii se reîntorc, din nou prin valea Refaim. Domnul recomandă o manevră de învăluire, urmată de un iureş asupra spatelui duşmanului; Domnul va da semnul pentru iureş printr-un foşnet, ca şi cum ar veni pe vârful anumitor aguzi din dumbrăvi. David face precum i-a poruncit Domnul şi îi bate pe filisteni de la Ghibeon până la Ghezer.

URMĂRIREA CELOR BĂTUȚI:

Împotrivirea trupelor risipite ale filistenilor este înfrântă; oraşele filistenilor sunt ocupate; cele cinci regate încetează să mai ființeze.

SUPUNEREA MOABULUI:

Moabitii sunt atacati de către David şi bătuți. Din trei bărbați în stare să poarte armele, pune să ucidă doi, restul au fost făcuți birnici.

MARELE RĂZBOI DIN MIAZĂNOAPTE-RĂSĂRIT:

Hadad-Ezer, regele din Țoba, amenință să-şi întindă puterea peste apa Eufratului. David porneşte la luptă împotriva lui, îl bate, ia prinşi douăzeci de mii de pedestraşi şi şapte sute de călăreți şi face pradă o mie de care de luptă. Scuturile de aur ale ofițerilor lui Hadad-Ezer, ca şi mari cantități de aramă din Tebah şi Berotai, oraşele lui Hadad-Ezer, sunt aduse la Ierusalim.

PRIMUL RĂZBOI ÎMPOTRIVA FILISTENILOR:

Filistenii năvălesc în țară prin valea Refaim. Urmând sfatul Domnului, David îi bate la Baal-Perațim printr-un atac frontal. Filistenii bătuți lasă acolo idolii lor şi David porunceşte să-i ardă cu foc.

OCUPAREA DAMASCULUI:

Sirienii din Damasc vin în ajutorul lui Hadad-Ezer, regele din Țoba. David omoară douăzeci şi două de mii de oameni dintre ei, pune oşti de pază în Siria Damascului, iar sirienii ajung robi şi birnici lui David.

SUPUNEREA IDUMEEI:

La retragerea din Siria, în Valea Sărată, David bate o oaste de ajutor din Idumea, optsprezece mii de oameni. Apoi pune oştiri de pază în Idumea şi face întreg norodul birnic.

MARELE RĂZBOI TRANSIORDANIAN:

Cuprins de mânie împotriva regelui Anon din Amon, care răsese pe jumătate bărbile solilor lui Israel şi îi silise să se întoarcă cu şezutul gol, David trimite pe Ioab cu toată oştirea de viteji. Într-o bătălie îndoită, în fața porților oraşului Rabat-Amon, oştile sirie-

ne de ajutor şi amoniţii sunt biruiţi pe rând. Sirienii se adună iarăşi şi sunt întăriţi cu trupele regelui Hadad-Ezer. David strânge întreaga oaste a lui Israel, trece peste Iordan şi înfrânge la Helam oastea siriană unită sub Sovac, căpetenia de oaste în război a lui Hadad-Ezer. Luptătorii lui David nimicesc patruzeci de mii de călăreţi şi oştenii din şapte sute de care de luptă; Sovac este rănit în luptă şi moare. Diferitele regate siriene se trag îndărăt din luptă. Amon este pustiit de către Ioab; iar capitala Rabat-Amon e asediată şi dărâmată. Norodul din ea a fost robit cu sila; coroana regească a Amonului, în greutate de un talant de aur şi împodobită cu nestemate, şi-a pus-o David pe cap.

CONSTATARE GENERALĂ:

În toate bătăliile şi războaiele acestea, Domnul l-a ocrotit pe David, oriunde mergea.

„Şi acum, domnii mei", a grăit Iosafat ben Ahilud, marele-grămătic, „ultimul nostru punct de azi: de ce, cu toate că regele David a adus chivotul Domnului la Ierusalim, n-a zidit el însuşi templul în care să-şi afle locul acesta, ci a lăsat asemenea lucrare evlavioasă în seama feciorului şi urmaşului său, Solomon?"

M-am temut că Iosafat îmi va trece mie întrebarea. Templul, ale cărui cheltuieli deveneau fără margini, era o pricină veşnică de nemulţumire publică; şi mulţi din norod îl slăveau pe David mai presus de Solomon, pentru că bătrânul rege se ferise cu înţelepciune să pună să se înceapă sfânta clădire uriaşă.

Iosafat s-a hlizit către mine:

„Etan?"

Eu ştiam însă, şi Iosafat ştia şi el, că membrii comisiunii cunoşteau prea bine pricina atitudinii lui David. Nu fusese zgârcenie. Pentru zidirea propriului său palat, David a cheltuit bani; în general, nu avea mâna strânsă la sicli când voia să-şi arate strălucirea domniei sale. Neplăcut era faptul că se temea de zavistiile cu preoţimea. Chivotul legii în tabernaculul său din Ierusalim produsese destulă îndârjire, întrucât asta micşorase veniturile templelor din Şilo şi Şechem, cum şi cele a sute de sanctuare mai mici care erau risipite prin întreaga ţară şi care îşi hrăneau, fiecare, preoţii lor; David era îngrijorat că un templu regesc, bogat în podoabe din lemn de cedru şi din marmură şi din aramă şi din nestemate de preţ, ar fi putut preschimba nemulţumirea acestor preoţi în duşmănie activă şi înmulţi greutăţile, care îl chinuiau în ciuda biruinţelor oştilor sale.

De aceea am spus că li se cade oamenilor lui Dumnezeu să-şi spună părerea cu privire la templul Domnului şi la tot ce e în legătură cu el; că eu nu sunt decât un umil vas care adastă în aşteptare, pentru a fi umplut de cuvintele înţelepciunii rostite de ei. La care preotul Ţadoc şi profetul Natan au prins a se îmbia unul pe altul să ia cuvântul, până ce Benaia ben Iehoiada a voit să ştie dacă nu cumva comisiunea trebuie să şadă acolo toată noaptea.

În cele din urmă a început Ţadoc şi a zis:

„Să nu le fie cu bănat stăpânilor mei, dar David a pregătit înainte zidirea templului şi a adunat mult fier şi piroane pentru porţi şi balamale şi aramă şi lemn de cedru. Apoi l-a chemat la el pe Solomon, pe-atunci încă băiat la vârstă fragedă, şi a grăit către el: Fiul meu, în ce mă priveşte, am avut la inimă să-i zidesc Domnului Dumnezeului lui Israel o casă care să fie plină de măreţie neasemuită şi vestită în toate ţările lumii. Dar a fost către mine

cuvântul Domnului care a zis : Tu ai vărsat sânge din belşug şi ai purtat războaie mari; deaceea nu tu ai să-mi zideşti mie casă numelui meu. Dar uite, ți se va naşte un fiu şi el va fi un om paşnic; şi lui vreau să-i dau linişte din partea tuturor duşmanilor săi dimprejur, căci numele lui va fi Solomon paşnicul. Acesta va zidi casă numelui meu şi el îmi va fi fiu, iar eu îi voi fi tată şi voi întări tronul domniei lui preste Israel în veci."

Atunci au bătut toți tare din palme şi Iosafat a desluşit că istoria este foarte plină de tâlc şi de adâncă însemnătate, mai ales cu privire la Solomon, cel mai înțelept dintre regi. Dar Natan, profetul, a încruntat din sprâncene şi a pus întrebarea dacă membrii comisiunii socotesc că e înțelept să îndrepte luarea-aminte a norodului asupra multului sânge de pe mâinile lui David.

La aceasta a răspuns Iosafat:

„Poate că Domnul meu Natan are în stăpânirea sa alte cunoştințe şi binevoieşte să ni le împărtăşească şi nouă."

Cu plăcere, a spus Natan; de altfel, ceea ce ştie nu poate fi răsturnat, căci a aflat-o din gura Domnului, în cartea amintirilor sale, la care lucrează ăst-timp şi pe care se gândeşte s-o intituleze *Cartea lui Natan*, a scris totul: va fi bucuros să le citească membrilor comisiunii din capitolul despre care e vorba.

Atunci Iosafat i-a mulțumit lui Natan şi a fost de părere că vorbeşte, desigur, în numele tuturor membrilor comisiunii dacă primeşte cu bucurie prietenoasa ofertă; Natan însă a plesnit din degete, la care doi slujitori au adus înăuntru un coş plin cu tăblițe de lut; şi el a băgat mâna în coş şi a început să citească din capitolul ce se numea: „Visul lui Natan".

Era un vis frumos şi foarte plin de învățăminte. Bineînțeles că Domnul apărea în el şi grăia îndelung către Natan: despre ieşirea din Egipet a copiilor lui Israel, despre aşezarea semințiilor, despre vremea judecătorilor. În toți aceşti ani, continua Domnul, el a locuit în corturi şi în tabernacule, astfel că încă vreo câțiva ani de locuit incomod nu înseamnă mai nimic.

Şi Natan a ridicat glasul puternic, când a repetat cuvintele Domnului, care îi porunceau: „Mergi şi spune robului meu, David: Când se vor plini zilele tale şi vei răposa cu părinții tăi, atunci voi ridica după tine pe urmaşul tău, care va răsări din coapsele tale, şi voi întări stăpânirea sa. Acela va zidi casă numelui meu; eu voi fi aceluia tată, iar el îmi va fi fiu; casa ta va fi neclintită, regatul tău va rămâne veşnic."

Natan a tăcut scurt.

Apoi a încheiat: „Toate cuvintele acestea şi toată vedenia asta le-am istorisit lui David întocmai."

Atunci s-au pornit iar să bată tare din palme şi Iosafat a arătat că visul este cu totul neobişnuit şi de adâncă însemnătate, mai ales în ce priveşte sămânța din trupul lui David. Dar preotul Țadoc a ridicat din umeri şi şi-a spus părerea cu privire la minune: anume că, în istorisirea pe care a înfățişat-o comisiunii, Domnul a rostit aproape aceleaşi cuvinte ca şi în visul pe care l-a citit Natan înaintea lor din cartea amintirilor sale.

Iosafat ben Ahilud a înghițit. Apoi s-a întors către mine și a zis:

„Ca un cunoscător al lucrurilor, Etan, ce anume ai prelua în relatarea despre regele David, povestirea lui Țadoc sau visul lui Natan?"

„Identitatea cuvintelor Domnului din amândouă", am spus eu după oarecare codeală, „dovedește origina dumnezeiască a amândurora. Așa că doar Dumnezeu poate judeca. Slujitorul vostru e de părere că va trebui să trageți la sorți sau să votați."

„Să votăm", a zis Benaia, „pentru ca să terminăm odată." S-a întâmplat însă că au fost trei glasuri împotriva altora trei, întrucât Benaia ben Iehoiada și grămăticul Ahia și Țadoc ben Ahilud și Elihoref, celălalt grămătic, precum și Natan au fost pentru visul lui Natan. De aceea chestiunea a fost supusă hotărârii celui mai înțelept dintre regi, Solomon.[1]

---

[1] Judecată solomonică, rostită după mai multe luni: *Să se preia amândouă textele.* (N.a.)

16

ÎNSEMNAREA REGELUI DAVID CU PRIVIRE LA CEARTA PE CARE A AVUT-O CU MICOL, SOȚIA SA, LA ÎNTOARCEREA DIN MAREA PROCESIUNE ÎNTRU SLĂVIREA ADUCERII CHIVOTULUI DOMNULUI LA IERUSALIM

Mersul a fost lung şi prin arşiță, şi drumul prăfos; iar jocul meu înaintea Domnului era anevoios. Au nu se poate aştepta un bărbat, după asta, să fie primit în propria lui casă cu vorbe îmbunate şi cu o băutură rece şi cu un lighean cu apă pentru picioare?

Dar Micol, fiica lui Saul, stă în pragul uşii şi îmi dă binețe cu expresia ei batjocoritoare, care e atât de nesuferită, şi, când vreau să aflu unde sunt ceilalți, ea îmi răspunde: Stăpânul meu îi va afla, de bună seamă, în oraş sau la porțile oraşului, în preajma povestitorilor de istorii şi a cântăreților din ulițe şi a scamatorilor şi a înghițitorilor de săbii; că doar nu se întâmplă în fiece zi ca regele să pregătească o serbare a norodului şi asemenea privelişte. Atunci de ce ai stat acasă? am întrebat eu. Eu sunt fiica unui rege, a zis ea, nu mă amestec cu gloata; de altfel am şi văzut destul de la fereastra mea. A, zău, zic eu, şi a fost o privelişte frumoasă?

Atunci cată spre mine. Şi văd cum răsuflă adânc şi cum i se ridică piepții, încă mai are piepții aceia frumoşi şi vârtoşi, şi mă ocărăşte: Câtă cinste şi-a agonisit azi regele lui Israel, dezgolind-se înaintea privirii roabelor nerozilor săi de curteni, neruşinat ca un om desfrânat?

Doamne Dumnezeule! Mânia mi se învolbură din măruntaie până-n țeastă şi mă duc cu gândul la cele două sute de prepuțuri filistine pe care m-a pus părinte-său să le plătesc şi la privirea cu care a cătat la darul meu de nuntă şi zic: Înaintea Domnului m-am arătat, pricepi, înaintea Domnului, cel care m-a ales pe mine, în locul părintelui tău, ca să stăpânesc peste Israel: de aceea cânt şi joc înaintea Domnului. Şi încă şi mai mult decât atât, mă voi smeri şi voi fi încă şi mai mic în ochii lui; iar înaintea roabelor de care ai vorbit nu mi-e ruşine de ce-or să vadă; dar tu să rămâi în afară de rând şi să n-ai copii până-n ziua morții tale.

Ca şi cum te-ai fi apropiat măcar o dată cu dragoste de mine, a zis ea răguşit, de când m-ai luat de la Paltiel şi m-ai ținut în casa ta din Hebron şi, acum, din Ierusalim.

La care eu: Şi au de ce să înmulțesc cu sămânța mea sângele lui Saul, care e duşmanul meu?

O, David! strigă ea din rărunchi. Şi apoi: Domnul Dumnezeu ştie că inima ta e un sloi de gheață care face să înghețe iubirea celor ce-ți sunt aproape şi care e aducător de moarte pentru sufletul tău; va veni ziua când vei simți cum se lățeşte răceala în tine şi strădaniile gingaşe ale oricâtor fete din Israel nu vor mai fi în stare să-ți dăruie căldură.

Dănțuitorii şi jucătorii de la porțile oraşelor joacă o piesă care vorbeşte despre spânzurarea la Ghibeon a celor şapte feciori al lui Saul şi despre cum Rițpa, țiitoarea lui Saul, mama lor, a adăstat cu răbdare sub furci, alungând păsările ziua şi fiarele noaptea, de la începutul

secerişului orzului până ce au venit ploile în sfârşit, şi biruindu-l astfel pe regele David.

Acu', cinci din cei şapte nu fuseseră de fapt feciorii lui Saul şi ai Riţpei, ci erau nepoţii regelui Saul, născuţi de fiica sa, Merab, care a murit de tânără, astfel încât băieţii au fost crescuţi de principesa Micol, soră cu Merab, şi ea le-a fost ca o a doua mumă. Şi din nou s-a făcut ca mâna lui Micol să ţină lumina care putea lumina bezna; dar calea mea către ea era închisă.

Şi din nou m-am sfătuit cu nevastă-mea Estera şi am hotărât să mă feresc de-a ajunge să atârn şi mai mult de Amenhotef şi să-i cer mai curând lui Iosafat, marele-grămătic, să-mi îngăduie a mă înfăţişa înaintea principesei. Dar acesta m-a chemat la el după câteva zile şi a spus:

„Etan, Doamna Micol nu se simte bine; cel mai înţelept dintre regi ne sfătuieşte să-mi înfăţişezi mie întrebările tale."

Am îngheţat pe dată până-n rărunchi, căci mi-am dat seama că regele n-avea încredere în mine, iar sfetnicii lui se îndoiau de mine, din care pricină nu-mi îngăduiau să merg la Micol; dar am fost destul de cu cap ca să-mi exprim îngrijorarea cu privire la starea sănătăţii principesei; după care Iosafat a vrut să ştie ce gândeam s-o întreb.

„Stăpâne", am zis eu, „cu întrebările e la fel ca şi cu unele plante: cresc una dintr-alta."

„Mi se pare", a răspuns el, „că-ţi preţuieşti prea sus rolul, Etan. Scribul să scrie, nu să gândească; iar cel care e învăţat şi are cunoştinţe, să se restrângă la învăţătura sa."

„Sluga voastră nu cercetează de dragul cercetării sau din indiscreţie", i-am întors eu vorba. „Au nu m-a numit Solomon, cel mai înţelept dintre regi, şi nu mi-a făgăduit ajutor dacă m-aş clătina sau m-aş afla în neştiinţă unde e greşeala şi unde e adevărul? Atunci de ce nu mă ajută nimeni să merg mai departe? De ce mi se învăluie şi mi se ascunde ceea ce trebuie să ştiu ca să scriu? Zău, mai bine m-aş întoarce la Ezrah şi aş trăi în pace, decât să-mi chinui sufletul cu *da* şi *nu* şi cu *poate* şi *însă*."

„Atunci întreabă", a icnit el încruntând fruntea.

„În legătură cu danţul regelui David şi cu extazul lui înaintea chivotului Domnului, prin care s-a iscat neplăcerea lui Micol, care văzut totul de la fereastră..."

„Ştiu", a zis Iosafat, „a fost vorba despre asta la ultima şedinţă a comisiunii. Crezi cu adevărat că o sfadă între soţi este vrednică să fie pomenită într-o scriere istorică serioasă?"

„Danţul regelui înaintea chivotului Domnului este o acţiune sfântă, de bună seamă vrednică să fie pomenită într-o scriere istorică serioasă; şi, dacă femeia regelui se sfădeşte cu el din pricina asta, este spre ruşinea ei."

Atunci Iosafat a oftat şi a spus că văzuse venind întrebarea mea şi că e pregătit pentru ea; după care a împins spre mine câteva tăbliţe de lut. Acestea semănau a însemnări personale, făcute de o mână pricepută întru ale scrisului, cu literele bine rotunjite şi cu multe prescurtări.

Mie însă mi s-a părut că parcă aripa sorţii îmi atinge uşor fruntea şi am întrebat, cu toate că ştiam răspunsul dinainte: „Acesta e scrisul regelui David?"

Iosafat a aprobat din cap: „Din depozitele mele."

Mi-a lăsat timp să citesc. Mai târziu mi-a fost îngăduit să copiez tăbliţele şi ceea ce sta scris pe ele am arătat mai sus. Când am terminat de citit, m-a întrebat:

„Ce zici despre ele?"

„Dumnezeu singur ştie", am zis eu, „ce se petrece în inima unui bărbat şi a unei femei care au fost atât de legaţi unul de altul ca David şi Micol."

„Asta e tot ce vezi tu în cuvintele lui David?"

Am tăcut.

„Nu simţi frica ascunsă în ele şi stafiile ce se ivesc din ea? Şi stafiile au toate acelaşi chip: al regelui Saul."

M-am întrebat de unde venea aşa, deodată, încrederea lui. Au se şi hotărâse poate că nu aveam să trăiesc atâta încât să mă folosesc rău de ea?

„Să mă ierte stăpânul meu", am spus eu, „dar mie mi se pare că David nu era omul care să se ocupe de stafii; mai curând era în legătură cu îngerii şi cu Domnul Iahve în persoană.

Iosafat a prins să zâmbească:

„Atunci priveşte asta la lumina soarelui. Întrucât el însuşi pusese mâna silnic pe putere, David bănuia că şi alţii plănuiau acelaşi lucru împotriva lui. Statul pe care îl întemeia era trebuitor şi de aceea plăcut în ochii Domnului; dar îndârjea pe bătrânii triburilor, a căror putere o micşora. Războaiele lui erau costisitoare, dregătoriile lui sugeau din avutul norodului; în curând copiilor lui Israel a început să le fie dor de zilele lui Saul, când regele încă umbla pe brazdă în urma plugului şi când ţăranul păstra pentru sine cea mai mare parte din roadele muncii lui. Ce putea fi mai firesc decât ca dezamăgiţii şi nemulţumiţii, cei în suferinţă şi cei sărăciţi să-şi pună nădejdea în duhul lui Saul şi în ultimii urmaşi încă în viaţă ai lui Saul?"

Şi câtă vreme mai trebuie apoi, am gândit eu până la capăt gândul lui Iosafat, câtă vreme pentru ca până şi un cap potolit şi rece să vadă în fiece reunire întâmplătoare o ceată, în fiecare vorbă şoptită o uneltire? Câtă vreme până când statul întemeiat în numele Domnului să se prefacă într-un moloh hrănit cu carnea nevinovaţilor?

„Stăpânul meu doar nu vrea să lase a se înţelege", am zis eu îngrijorat de propria mea îndrăzneală, „că David ar fi pus la cale spânzurarea celor cinci feciori ai fiicei lui Saul, Merab, şi a celor doi feciori ai Riţpei, ţiitoarea sa?"

„Treaba asta te nelinişteşte?"

M-am grăbit să-l asigur că ştiu bine cum că cei şapte tineri n-au fost ucişi de David, ci de către locuitorii oraşului Ghibeon, care nici măcar nu făceau parte din Israel, întrucât erau locuitorii străvechi ai ţării, rămăşiţe ale poporului amoreilor; că totuşi mi se pare greu de închipuit ca un oarecine din Israel să fi putut fi spânzurat de o haită de băştinaşi sărăntoci, afară doar cu încuviinţarea regelui David.

„Şi acum îţi dai cu presupusul", a zis Iosafat, „că sfada lui David cu Micol şi tot ce se leagă de ea trebuie privit dimpreună cu spânzurarea din Ghibeon."

Pălisem, căci mă iscodea tare ciudat cu privirea.

„Stăpâne", am zis eu, „oameni cu cuget rău și din cei ce-i vor răul lui Solomon, cel mai înțelept dintre regi, pot răstălmăci asemenea lucruri înlăuntrul întâmplărilor; totuși nu știu cum am putea ocoli o relatare a spânzurării, de vreme ce chiar și dănțuitorii și jucătorii de la porțile orașelor se hrănesc din istoria asta."

„Vai, Etan", a grăit el, „cu toată truda ta, îl cunoști prost pe David ben Iesei, alesul Domnului; că doar David însuși a dat răspuns tuturor celor ce voiau să-l ponegrească."

Uimirea mea a părut să-l înveselească și el a continuat:

„A fost atunci foametea aceea din zilele lui David, îți amintești. N-a fost o foamete deosebit de grea; a ținut abia trei ani. Dar a fost totuși așa, că s-au ridicat murmure de cârteală în norod și s-a zis că Dumnezeu pedepsește pe Israel din pricina sângelui de pe mâinile lui David. Și vorba asta a ajuns la urechile lui David, căci avea urechile lui până și în cel mai mic sat, și atunci el a grăit către mine: Iosafat, sângele care e pe mâinile mele a fost vărsat în numele Domnului și cu un scop bun; de aceea Domnul nu va fi pedepsind norodul Israel din pricina mea. Dar dacă ți-ar trece prin minte vreo fărădelege cu vărsare de sânge care încă nu e răscumpărată și pe care am putea-o răscumpăra, am putea izbuti să punem capăt în același timp foametei și zvonurilor urâte."

Iosafat și-a turnat vin în pocal.

„Atunci mi-am adus aminte", a continuat el, „că regele Saul, când era încă nou în slujbă, pornise o raită și, în zelul său, ucisese un mare număr de locuitori din Ghibeon și anume, călcând legământul de pace pe care copiii lui Israel îl făcuseră cândva, sub jurământ, cu ghibeoniții. I-am amintit lui David de acea întâmplare și el a închis ochii și și-a plecat capul, de parcă ar fi auzit glasuri; însă când și-a venit iar în fire după visarea sa, mi-a spus că tocmai i-a grăit Domnul; că recunoaște glasul Domnului din o mie de glasuri; și că Domnul i-a vestit, în legătură cu foametea, că aceasta s-a abătut din pricina lui Saul și a casei lui mânjite de sânge, pentru că Saul i-a ucis pe ghibeoniți."

Iosafat și-a privit pocalul, de parcă se temea că vinul din el se înăcrise, și a vorbit mai departe:

„Regele mi-a poruncit apoi să chem la Ierusalim pe bătrânul ghibeoniților rămași în viață și să le dau a înțelege că regele are de gând să dea ispașă pentru răutatea lui Saul. Astfel au venit ghibeoniții înaintea lui David și el i-a întrebat: Ce să fac pentru voi? Și cu ce să ispășesc? Iar ghibeoniții au grăit către el: Nu poftim la aur sau argint; pe omul care ne-a șters de pe fața pământului acum vrem să-l ștergem noi de pe fața pământului; poruncește să ne dea în mână șapte din urmașii lui bărbați; iar noi vrem să-i ridicăm în furci înaintea Domnului."

Iosafat a băut și a plescăit din buze. Apoi a zis:

„Au fost unii în Israel care au făcut constatare că ghibeoniții i-au cerut lui David viața a șapte urmași bărbați ai lui Saul pentru că s-a nimerit ca, în afară de Mefiboșet, fiul lui Ionatan, care era schilod și deci nu putea deveni rege, mai erau în viață tocmai șapte dintre ei. Dar cei ce grăiau astfel erau guri spurcate și gloata norodului a ținut-o una și bună, că David trebuia să le împlinească cererea, și anume cât mai curând, din pri-

cina foametei."

„Dar cum s-a purtat principesa Micol față de acest eveniment dureros pentru ea?" am întrebat eu.

„A îndurat cu demnitate", mi-a desluşit Iosafat, „cum îndura toate. Cealaltă, acea Rițpa, ne-a făcut greutăți."

„Sub furci?" am zis eu.

"Au fost dați morții în zilele culesului grânelor", a vorbit Iosafat după oarecare gândire, „în primele zile, la începutul strânsului orzului. Şi Rițpa a luat pânză de sac şi a întins-o pentru ea pe stânca de sub spânzurați şi a rămas lângă cei doi feciori ai ei şi lângă cei cinci feciori ai lui Merab de la începutul strânsului, până ce a venit în sfârşit ploaia, şi a alungat ziua păsările cerului, iar noaptea fiarele sălbatice ale câmpului..."

Glasul i s-a stins. Abia după o vreme a început iar, de rândul ăsta supărat:

„Ah, Rițpa era o vicleană, țiitoarea lui Saul. Cunoştea norodul şi cunostea inima slabă a lui David, care avea să se milostivească de-ndată ce avea să înceapă să se şoptească în norod despre această mamă din Israel, care şedea acolo şi alunga vulturii hoitari şi şacalii de la trupurile copiilor ei. Şi David se temea că din oasele neîngropate ale feciorilor lui Saul putea să reînvie încă duhul regelui mort. Dar el mai ştia că copiii lui Israel, în afară de o procesiune zgomotoasă şi o îndestulare cu hrană a gloatei, nu prețuiesc nimic mai mult decât o înmormântare cu fală, aşa cum rânduise el pentru Abner ben Ner şi pentru capul însângerat al lui Işboşet. De aceea David a poruncit să se adune oasele lui Saul şi ale feciorului său Ionatan, care fuseseră luate de la filisteni şi care zăceau acum astrucate la Iabeş-Galaad; în plus, şi oasele celor spânzurați; şi toate osemintele acestea au fost duse în țara tribului Veiamin, la Țela, şi au fost puse să odihnească în mormântul din strămoşi al familiei, în groapa lui Chiş, tatăl lui Saul. Şi regele David însuşi a ales muzica pentru înmormântare şi mi-a poruncit să stau în fruntea celor întristați; cuvântarea la mormânt însă a ținut-o Țadoc, preotul. Iar norodul striga tare şi jelea şi plângea, dar toți, până la unul, au fost de părere că David se purtase cât se poate de mărinimos."

„Ca întotdeauna", am întărit eu, „ca întotdeauna."

DINTR-O POEZIE A LUI DAVID CU TITLUL

Cântare de slavă a lui David pentru izbăvirea de toți vrăjmaşii lui

Domnul îmi răsplăteşte după dreptatea mea,
după curăția mâinilor mele îmi plăteşte.
Căci urmez căile Domnului
şi nu mă abat întru rău de la Dumnezeul meu.
Toată pravila lui stă sub ochii mei
şi de la poruncile lui nu mă abat.
Fără prihană şi cu cinste stau înaintea lui
şi mă feresc de păcat şi nedreptate.
Întru aceea Domnul îmi întoarce după dreptatea mea,
după curăția mâinilor mele, aşa cum se arată ea

înaintea ochilor lui.

„Parcă nu ţi-e bine, Etan, soţul meu", a observat Estera când m-am întors în casa nr. 54 din uliţa Reginei din Saba. „Convorbirea ta cu marele-grămătic n-a fost îmbucurătoare?"

„Am vorbit despre spânzurare."

Mi-a cuprins mâna în mâinile ei:

„Au cine e David ben Iesei, ca să te scarpini când nu te mănâncă? Dumnezeu îi face deopotrivă pe regi şi pe milogi, le rostuieşte sorocul lor sub bolta cerului şi îi face să cadă precum iarba înaintea coasei. Ce-ar fi, Etan, dacă ne-am duce îndărăt la Ezrah, în linişte?"

„Ah, Estera", am zis eu, „suntem ca oaia în ţarc; ori-încotro s-ar îndrepta, tot rămâne prinsă."

Atunci n-a mai spus nimic.

17

Gândul că va trebui să mă ocup de povestea cu Batşeba mă apăsa încă de multă vreme. Căci aceasta era şi mai greu de tratat decât spânzurarea celor şapte fii şi nepoţi ai regelui Saul rămaşi în viaţă, că doar îl privea de-a dreptul pe Solomon, cel mai înţelept dintre regi; în afară de asta, regina-mamă Batşeba este încă foarte în viaţă.

Întregul Israel ştie că Urie heteul, bărbatul Batşebei, a murit tocmai la timpul potrivit, pentru a-i îngădui lui David să se însoare cu văduva şi să-i înalţe pe cei dintâi nou-născuţi ai ei printre principii de sânge. Se vorbise despre întâmplarea asta în toată ţara, mai cu seamă că părtaşii la ea se purtau cu o ciudată lipsă de reţinere; şi totuşi faptele adevărate sunt greu de despărţit de scorneli.

Natan, profetul, descrie întâmplarea în amintirile lui şi sunt aplecat să-l cred în multe privinţe; el a fost martor al primejdioasei legături şi a încercat, în felul lui, să dobândească înrâurire asupra ei. Cu toată neîncrederea care mă bântuie ca istoric, sunt totuşi de părere că ne putem socoti norocoşi de a-l avea pe Natan şi cartea lui de amintiri; poate fi folosită în cea mai mare măsură, dacă nu uităm ce fel de om este: plin de îngâmfare şi socotindu-se buricul pământului. Astfel am plecat de-acasă şi m-am dus la Natan, profetul, şi l-am găsit acasă, unde nu făcea nimic.

„A, Etan ben Hosaia! Tocmai mă gândeam la tine şi iată-te în faţa mea."

„Darul clarviziunii stăpânului meu este o minune a vremii noastre. Nu oricui îi dă Dumnezeu vedenii şi vise pline de adânc tâlc, ceea ce trebuie să fie, de fapt, de mare ajutor la scrierea cărţilor."

„Adevărat. Alţi autori trebuie să se gândească încordat şi să folosească alte compendii şi să se lupte cu logica; eu aştept pur şi simplu iluminarea de la Domnul."

„Dar amintirile au nu se întemeiază pe fapte?"

„Ce-ar fi faptele fără vedenii şi parabole? Dar să nu confunzi astea cu toate îngăimările şi bâlbâielile ce se găsesc în operele anumitor contemporani, căci asemenea lucruri nu vin de la Dumnezeu, ci din simpla neputinţă de-a aşterne în scris un gând cu cap şi coadă."

„Presupun că în amintirile voastre, ce poartă deocamdată titlul de *Cartea lui Natan*, relataţi şi despre dragostea gingaşă, care unge la inimă, a regelui David pentru Doamna Batşeba, despre acea legătură dulce şi binecuvântată a două suflete la unison, din care a răsărit, după multă strădanie, persoana stăpânitorului de azi al tronului."

„Am avut grijă să povestesc această istorie cu toate amănuntele ei minunate."

„Poate nădăjdui slujitorul vostru că îi veţi pune la îndemână, pentru relatarea despre regele David, faptele aşa cum le-aţi adunat şi îmbinat? De bună seamă că veţi fi pomenit aşa cum se cuvine."

„Nu am decât un singur rând de tăbliţe de lut. Ai să înţelegi că nu le pot da din mâ-

nă."

„Aş putea, oare, să le citesc aici, la voi?"

„Când cuvintele Domnului se abat asupra mea, le pot înregistra doar folosind semne şi prescurtări pe care nu le-ai putea desluşi. Dar pot să ţi le citesc şi să răspund la întrebările tale..."

CITIREA LUI NATAN, PROFETUL, DIN CARTEA AMINTIRILOR SALE, CU ÎNTREBĂRILE LUI ETAN BEN HOSAIA ŞI CU RĂSPUNSURILE LUI NATAN, PUSE ÎNTRE PARANTEZE

Pentru seara aceasta, regele David ne-a poftit pe mine şi pe câţiva prieteni mai apropiaţi să discutăm treburi de stat, cu care prilej eu urma să prorocesc, în caz de nevoie. Împotriva deprinderii sale, regele a întârziat la cină şi părea împrăştiat, astfel încât m-am simţit îndemnat să întreb dacă nu cumva, în timpul puişorului de somn de după-masă, a avut vreun vis care să aibă nevoie de tălmăcire.

Regele a cătat la mine de parcă i-aş fi vorbit de pe altă lume şi a grăit: Un vis? Nu, Natan, o vedenie în toată regula!

Abiatar, preotul, şi Seraia, grămăticul, şi alţii au vrut să afle mai multe: dacă regele a avut vedenia în somn şi dacă semăna mai curând cu un înger sau cu un om şi tot întrebări de-acestea, multe, astfel încât s-a iscat o adevărată harababură. Regele David însă şi-a mângâiat barba şi a spus că ar fi crezut că i-a apărut un înger, dacă persoana nu s-ar fi spălat după cum spune legea, când a zărit-o de pe acoperişul casei domneşti, în lumina soarelui ce da să apună, tocmai când el se sculase din crivat. La care Seraia, grămăticul, a desluşit îndată că trebuie să fie vorba de Batşeba, fiica lui Eliam, soaţa lui Urie heteul, care era căpetenie peste o roată de-o mie de oameni şi care lupta sub conducerea lui Ioab pentru încercuirea oraşului Rabat-amon, căci ea şi bărbatul ei se mutaseră de curând în casele pentru ofiţeri dinspre soare-apune de palat. Dacă regele pofteşte, a mai adăugat Seraia, se va duce la femeie şi o va vesti că a aflat preţuire în ochii regelui; tot restul e treabă simplă.

Nu chiar atât de simplă, a zis regele.

Dar Seraia a întrebat: au nu-i aparţin regelui toate fiicele lui Israel, dimpreună şi cu acelea care erau căsătorite cu străini ca alde Urie heteul?

Toate, a întors vorba regele, în afară de femeile oştenilor ce se află la luptă. Acestea nu e îngăduit să fie atinse nici de bătrânii triburilor, nici de regele însuşi; căci cum să-l convingi pe un om să pornească de-acasă şi să se bată pentru Domnul, dacă nu e sigur că femeia şi casa lui sunt ocrotite?

Şi Abiatar, preotul, a întărit acest lucru şi a spus că e vorba de o lege a Domnului, care îi privea ca tabu pe cei netăiaţi împrejur şi că regele David este neobişnuit de înţelept şi de drept.

Atunci regele a bătut cu pumnul în masă şi a strigat: Atunci eu trebuie să îngădui ca focul

ăsta să-mi mistuie măruntaiele şi să nu-l sting?

Abiatar s-a speriat atât de tare, încât bucătura din gură i-a alunecat pe partea ailaltă şi au trebuit să-i sară într-ajutor. De-ndată ce a putut să răsufle iar, a zis: Focul care mistuie măruntaiele regelui trebuie să fie stins, căci sănătatea alesului Domnului este legea de căpetenie. Mai mult, au nu şi-a vădit Iahve limpede vrerea, făcând ca spălarea femeii şi apusul soarelui şi sosirea regelui pe acoperiş să se petreacă în acelaşi timp?

Iar grămăticul Seraia a arătat că tabu-ul nu-şi află rostul de rândul acesta, întrucât, dacă regele se culcă cu Batşeba, femeia lui Urie heteul, acesta nu-şi pierde nevasta; dimpotrivă, Urie va dobândi slavă şi avuţie prin această legătură.

(Aici m-am gândit că ar fi vremea să mă minunez şi am spus că nicicând în viaţa mea nu mi-a ajuns la ureche ceva care să fie scris atât de tulburător şi atât de aidoma cu viaţa! Şi dat fiind că stăpânul meu Natan a fost şi el oaspete la masă în seara aceea, n-a rostit nici o părere cu privire la problema tabu-ului?

Natan s-a hlizit şi a spus umil:

„Eu am rareori o părere, dacă Domnul Iahve nu mă învaţă ce vorbe să rostesc." Şi a citit mai departe.)

Şi David a trimis slugile acolo şi a pus s-o aducă pe Batşeba. Şi ea a venit la el şi el a dormit cu ea, căci ea tocmai se curăţase de necurăţia ei; apoi ea s-a întors la casa ei.

(Din nou l-am întrerupt şi am zis:

„Întrucât din unirea amintitei perechi s-a născut Solomon, cel mai înţelept dintre regi, ar trebui totuşi să avem grijă ca cititorul să nu-şi închipuie că între cei doi n-a avut loc decât cea mai primitivă împerechere. Au n-a vorbit niciodată, chiar şi pe departe, regele David despre giugiuleală gingaşă, despre cuvinte de alintare pe care le-ar fi schimbat între ei el şi Doamna Batşeba în prima lor noapte de dragoste?"

„Regele David mi-a spus odată că încă nu întâlnise în viaţa lui un om, fie el parte bărbătească sau femeiască, mai dăruit în această privinţă decât Batşeba, fiica lui Eliam. Dar, în ce priveşte cuvintele pe care le-au schimbat amândoi în noaptea aceea, mă tem că va trebui s-o întrebi pe regina-mamă însăşi.

„Stăpânul meu o cunoaşte bine?" am iscodit eu cu amabilitate.

„Dacă n-aş fi fost eu, cu sfatul meu" – Natan a tăcut semnificativ – „şi Benaia cu cheretienii şi peletienii lui, n-ar sta azi feciorul ei între heruvimi, ci într-o temniţă întunecată şi înfiorătoare."

„Aşadar, stăpânul meu o poate ruga fără nici o greutate pe regina-mamă să-mi acorde o scurtă convorbire şi să-mi îngăduie câteva întrebări?"

Natan a ridicat sprânceana gălbui-vineţie:

„Ai s-o afli prea puţin vorbăreaţă." Şi a citit mai departe.)

Dar femeia a rămas grea şi a trimis şi a vestit pe David şi i-a spus: Voi avea un copil.

Şi s-a întâmplat în ziua aceea să fiu la rege şi să-i fac unele prorociri mai mărunte. Regele s-a întors către mine şi a grăit: Cutare şi cutare să-mi facă mie Dumnezeu şi încă şi mai rău

să-mi facă, Natan, dar parcă îmi vine să cred că ea își pusese asta în gând. L-am întrebat ce-l face sa aibă asemenea bănuială. Şi el a răspuns: Domnul ştie, căci Domnul nu vede cum vede un om, Domnul priveşte în inimă; dar cam aşa simt eu.

I-am spus regelui că încă un fiu ar fi oricând o binecuvântare, numai dacă să fie sămânța lui.

De asta e cam sigur, a răspuns el; la urma urmei a văzut chiar el cum se spăla după lege şi la câteva ceasuri după aceea a venit la el, spălată de sângele ei şi curățată, iar bărbatul ei, Urie, era la patru zile de călărit de sârg, sub meterezele de la Rabat-amon.

Atunci am spus: Aşadar, se pare că Domnul îi grăieşte robului său, David, prin cuvinte, ca şi prin binecuvântări de fapt.

Dar regele şi-a încruntat fruntea şi a grăit: Şi ce e cu legea Domnului, care îi numeşte tabu pe cei netăiați împrejur? Un bărbat poate tăinui legătura lui cu o femeie, dar un copil nu se poate tăinui; şi ceva ca o neprihănită concepție se poate întâmpla într-o zi în familia noastră, dar până acum nu s-a împlinit.

Aşa că i-am spus regelui: Au l-am înțeles bine pe stăpânul meu că sunt patru zile de călărit de sârg până la Ierusalim de la meterezele oraşului Rabat-amon, care e încercuit de Ioab, şi că Urie heteul slujeşte sub conducerea lui?

Şi regele a spus că aşa este.

După care eu am zis: Aşadar, sunt tot patru zile de călărit de sârg de la Ierusalim până la meterezele oraşului Rabat-amon?

Regele a spus: Dar bineînțeles.

Iar eu am zis: Atunci Urie ar putea ca în răstimp de opt zile să sosească la Ierusalim şi să se culce cu nevasta lui, Batşeba, şi să devină părintele copilului ei, căci cine poate spune la zi cât timp adastă un prunc în pântecele mamei lui?

Regele David însă m-a ghiontit cu cotul în coaste şi a grăit:

Natan, prietene, dacă n-aş şti că eşti un proroc, aş zice că eşti un ticălos.

Mulțumită cuvântului bun pus cu prietenie de stăpânul meu, Benaia, mi-a fost îngăduit să văd mai multe scrisori, găsite în depozitele lui Ioab, care comanda încercuirea Rabat-amonului.

Prima din ele spune:

Către Urie, heteul, căpetenie peste o roată de o mie, acum sub meterezele de la Rabat-amon, de la iubitoarea lui nevastă Batşeba, fiica lui Eliam.

Hărăzească Iahve bărbatului meu viață lungă şi pradă îmbelşugată. Nevasta ta iubitoare se topeşte de dor după îmbrățişările tale. Hai, vino! Atingerea coapselor tale e pentru mine paradisul, mă topesc sub tine ca zăpada sub soare. Hai, vino! Regele David a auzit de numele tău şi îți este binevoitor: vei şedea la masa lui şi vei ajunge puternic înaintea feței lui; dar noaptea vei dormi cu turturica ta. Hai, vino! Dea Iahve ca suspinele mele să ajungă la urechea ta.

Această scrisoare a fost, pare-se, alăturată unei scrisori pe care Urie i-a trimis-o lui Ioab, căpetenia sa şi care sună astfel:

Către Ioab ben Ţeruia, de două ori viteaz al lui Israel, căpetenie în luptă, de la robul său, Urie heteul, căpetenie peste o roată de o mie.

Hărăzească Iahve stăpânului meu biruinţă în toate bătăliile sale. După cum se vede din alăturata, s-au iscat la mine acasă greutăţi mari, care cer să fiu acolo eu însumi. Întrucât încercuirea merge înainte după cum a fost plănuită, slujba mea poate lipsi o vreme. Vă rog de aceea cu tot respectul să mă învoiţi pentru zece zile. La sosirea mea în Ierusalim mă voi înfăţişa la cartierul general.

Cererea lui Urie a fost în aceeaşi vreme cu o veste pe care Ioab a primit-o de la regele său şi căpetenia sa cea mai înaltă:

De la regele David, alesul Domnului, iubitul lui Israel şi leu lui Iuda, către Ioab, care este mai mare preste oaste. Să-ţi dea Iahve tărie. Am auzit de un heteu, pre numele lui Urie, un bărbat vrednic şi viteaz şi un ofiţer destoinic. Ţi-aş fi recunoscător dacă l-ai trimite pentru câteva zile la Ierusalim, deoarece aş pofti să-l cunosc.

CONTINUAREA CITIRII LUI NATAN DIN CARTEA AMINTIRILOR SALE, CU ÎNTREBĂRILE LUI ETAN BEN HOSAIA ŞI CU RĂSPUNSURILE LUI NATAN, PUSE ÎNTRE PARANTEZE

Dar cele mai cutezătoare plănuiri ale omului sunt ca pleava în vânt înaintea Domnului. Şi cine ar fi bănuit că Urie heteul avea să se dovedească un asemenea erou al virtuţii, un asemenea model de abstinenţă, un asemenea luptător pentru principii nobile?

Urie a intrat călare în Ierusalim şi s-a înfăţişat la palat; dar regele David a poruncit să-l cheme înaintea feţei lui şi l-a întrebat ce face Ioab, cum se luptă oastea şi cum merge războiul. Apoi a grăit David către Urie: Du-te acasă şi-ţi spală picioarele. Şi Urie a ieşit din casa regelui şi după el a pornit un dar de carne de la masa regelui.

Dar Urie s-a culcat la poarta palatului regesc, cu toate slugile stăpânului său, şi nu s-a pogorât la casa sa.

Eram la regele David, când a venit un slujitor de la Batşeba şi i-a spus: Urie heteul a fost văzut când intra călare în Ierusalim şi stăpâna mea a pregătit apă caldă pentru picioarele lui şi a fript carnea pe care a trimis-o regele şi a pregătit de asemenea crivatul pentru Urie, ca să doarmă cu ea; dar el nu s-a pogorât în casa lui.

Şi regele a trimis slugi şi a aflat că Urie dormea la poarta palatului şi a poruncit să vină înaintea lui. Şi regele a grăit către Urie: Au n-a fost o călărire istovitoare cea pe care ai făcut-o de la meterezele Rabat-amonului până la Ierusalim în patru zile întregi? Atunci de ce nu te-ai pogorât la casa ta?

Dar Urie a plecat capul şi a zis: Dacă îngăduie stăpânul meu, oi fi eu heteu, dar am luat credinţa cea adevărată, aşa că pun principiile mai presus de plăcere. Când chivotul şi Israel şi Iuda locuiesc în corturi şi stăpânul meu Ioab şi ofiţerii stau tăbărâţi în câmp

deschis, cum o să mă duc eu la mine acasă, să mănânc să beau şi să mă culc cu nevasta mea? Mă jur pe viaţa ta şi pe viaţa sufletului tău că nu voi face aceasta.

Regele David mi-a aruncat o privire întunecată; dar lui Urie i-a zis: Minunat ai grăit, Urie; n-am să uit să i-o spun lui Ioab, mai-marele tău. Dar mai adastă aici o zi sau două, căci vreau să te poftesc la masa mea şi vei sta de-a dreapta mea, lângă Natan, profetul, care e un bărbat cu mare ascuţime a minţii.

(Natan şi-a întrerupt citirea şi a cătat spre mine.

Am spus că zugrăvirea clipei când regele şi Urie stau faţă în faţă este măiastră şi de mare preţ pentru relatarea despre regele David, iar amintirea întâmplătoare a ascuţimii propriei sale minţi este o trăsătură îndeosebi de fină.

Natan a întărit din cap:

„O să mai urmeze şi alte surprize!" Şi a citit mai departe.)

Şi astfel a rămas Urie la Ierusalim şi în ziua aceea, şi în cea următoare. Dar regele David a grăit către mine: Natan, trebuie să-l îmbătăm pe omul ăsta; el e singura noastră nădejde; căci Domnul a creat vinul ca un leac împotriva principiilor.

Şi, când David a poruncit să-l cheme, Urie a mâncat şi a băut cu noi şi ne-am ţinut de capul lui, unul din dreapta, celălalt din stânga; şi regele a slăvit-o pe Batşeba şi l-a îndemnat pe Urie să folosească prilejul, căci dacă ajungem înaintaţi în ani şi bătrâni şi nu ne mai putem încălzi, o să fie prea târziu. Şi eu am stăruit pe lângă Urie şi l-am îndemnat să bea cu mine, până când mi-am zis că acum trebuie să cadă lat.

Dar n-a făcut-o. S-a sculat în picioare, cât era de lung, şi ne-a vestit, cu limba uşor îngreunată, că ar fi trebuit să fie demult în crivat, căci în zori trebuie să se aburce pe cal şi are înaintea lui patru zile de călărit de sârg până la meterezele de la Rabat-amon. După care a ieşit împleticindu-se, fără a spune măcar bună seara.

Regele David a trimis un slujitor după Urie heteul, pentru ca acesta să-l călăuzească sigur până la Batşeba. Slujitorul s-a înturnat curând şi s-a aruncat pe jos înaintea regelui şi a spus că Urie heteul nu s-a pogorât în casa sa, ci s-a culcat la străjile de la poarta palatului.

Regele i-a azvârlit pocalul în cap; apoi a ţipat să vină Seraia, grămăticul, pentru a-i dicta. Eu, însă, şi ceilalţi ne-am împrăştiat încotro am văzut cu ochii.

Poate că la punctul acesta ar fi nimerit să citez încă vreo câteva documente din depozitele lui Ioab, pe care am putut să le parcurg mulţumită cuvântului bun al stăpânului meu, Benaia.

Primul dintre ele e o scrisoare pe care a trebuit s-o înmâneze Urie.

De la regele David, favoritul Domnului, hrănitorul lui Israel şi apărătorul lui Iuda, către Ioab, care e mai mare preste oaste; prin Urie heteul.

Răsplătească-ţi Iahve credinţa prin mereu alte biruinţe noi. Du pe Urie unde va fi lupta mai crâncenă, apoi trageţi-vă înapoi din spatele lui, ca să fie lovit şi ucis.

Al doilea este o însemnare din raportul de zi al lui Ioab.

> Şi i-am poruncit lui Urie să conducă o ceată de iscoadă către poarta a cincea, cu sarcina să ispitească duşmanul a ieşi afară la harţă, astfel încât să prindem câţiva şi să aflăm de la ei cum stau lucrurile în Rabat-amon.

Al treilea document, o însemnare de mai târziu a lui Ioab în raportul său de zi, cuprinde partea principală din porunca dată unei ştafete pe care a mânat-o la regele David.

> După ce vei povesti regelui tot mersul luptei şi vei vedea că regele se mânie şi-ţi zice: De ce v-aţi apropiat să vă luptaţi aşa aproape de cetate? Oare nu ştiaţi că de pe zidurile cetăţii pot să arunce în voi? Au nu o femeie a aruncat de pe zid o bucată de piatră de râşniţă asupra lui Abimelec, fiul lui Ierubaal, şi l-a lovit de-a murit în Tebeţ? Atunci să-i zici: Şi robul tău, Urie heteul a murit.

O ultimă însemnare scrisă de mâna lui Seraia, grămăticul lui David, pare să fie răspunsul regelui către aceeaşi ştafetă.

> Aşa să-i spui lui Ioab: Nu-ţi fă inimă rea din pricina asta, fiindcă aşa mănâncă sabia când pe unul, când pe altul. Înteţeşte lupta împotriva cetăţii şi cucereşte-o.

SFÂRŞITUL CITIRII LUI NATAN DIN CARTEA AMINTIRILOR SALE, CU ÎNTREBĂRILE LUI ETAN BEN HOSAIA ŞI RĂSPUNSURILE LUI NATAN, PUSE ÎNTRE PARANTEZE

Şi, auzind femeia lui Urie că i-a murit bărbatul, a plâns şi l-a jelit. Şi a venit Eliam, părintele ei, şi mama ei de asemenea şi a venit întreaga familie împreună cu verii şi verişoarele şi au şezut în jale şi şi-au rupt straiele şi s-au tânguit şi s-au văicărit, astfel încât a ajuns la urechile regelui.

Regele a grăit către mine: Ei, şi eu sunt pentru cinstirea morţilor, dar Batşeba parcă prea întrece măsura; şi mă tem că gurile rele ar putea spune: Au să nu-l fi cinstit femeia lui Urie pe bărbatul ei în timpul vieţii, de se poartă acum astfel la moartea lui? Au să fi avut vreun ibovnic? De aceea Natan, mergi la văduvă şi ogoieşte-o şi spune-i să se scape de cimotiile cele numeroase, care îi fac casa nesigură.

Am făcut cum mi-a poruncit regele David; şi am aflat-o pe Batşeba cu straiele rupte, cu părul strâns într-un nod, dar cu toate acestea arătând încântător. Şi ea a zis: De ce să nu plâng şi să nu mă tânguiesc şi să nu-l jelesc pe Urie şi să nu-mi las cimotiile să se văicărească? Au nu port eu copil în pântec care se va naşte orfan şi care nu va avea niciodată nici părinte, nici moştenire, cu toate că e de sânge regesc? Una e să porunceşti să vină la rege biata nevastă neajutorată a unui oştean şi s-o sileşti să se culce cu el şi să se străduiască pentru el, deasupra ca şi dedesubtul lui, dar cu totul alta e să stai alături de ea la nenorocire şi să-ţi împlineşti făgăduiala regească. Şi şi-a acoperit faţa cu mâinile şi a ţipat tare şi a spus ce îngrozitor lucru ar fi dacă părintele ei Eliam şi muma ei şi toate cimotiile ar afla de starea ei nenorocită.

Astfel am dus veste regelui despre cuvintele Doamnei Batşeba şi l-am întrebat ce făgăduială regească i-a făcut dacă i-a făcut cumva vreuna. David a dat răspuns: Cum sămi mai aduc aminte? Un bărbat spune câte cele când e culcat cu o femeie.

Aveam presimțiri rele, căci Domnul zice: şi cu femeia aproapelui tău să nu te culci ca să-ţi verşi sămânţa şi ca să te spurci cu ea. Dar regele a grăit: Du-te şi spune-i femeii: când se va isprăvi vremea plângerii, poate să se mute în palat şi am s-o iau de nevastă, dar fără multă zarvă, căci şi aşa se face destulă vorbă în norod din pricina asta.

Şi, după vremea plângerii, Batşeba a venit în casa regelui cu toate lăzile şi dulapurile ei, cu covoarele ei, cu oalele de pământ, cu argintul şi cu toate slugile ei; şi tot Ierusalimul a vorbit despre asta şi despre sărbătorirea nunţii, la care a ţinut mortiş femeia, căci copilul din ea era acum mare, când a păşit, alături de David, sub baldachin şi ea se legăna ca o raţă.

(„Dar de ce s-a arătat regele atât de slab şi a facut în toate pe voia Doamnei Batşeba, aşa cum a cerut?" am întrebat eu.

Natan a ridicat din umeri şi şi-a dat cu părerea că regina-mamă îmi va părea şi mie o fire tare, care ştie să se impună.

„Înseamnă asta că stăpânul meu va încerca să pună la cale o convorbire?"

Natan a făcut, indispus, un semn din mână. „Ajungem acum la vestita mea parabolă", a zis el, şi la mustrările pe care i le-am făcut regelui şi la prorocirea mea cu privire la viitor, şi anume nu o prorocire obişnuită, te rog, cum poţi dobândi pe mai nimic de la prorocii mărunţi din poarta oraşului, ci una care se potriveşte şi este adevărată în orice privinţă." Şi a citit mai departe.)

Curând după nuntă, Batşeba i-a născut regelui un fecior. Dar fapta pe care a făcut-o David nu i-a plăcut Domnului.

Şi Domnul m-a trimis la David. Am mers la el şi i-am zis: Erau într-o cetate doi oameni, unul bogat şi altul sărac. Cel bogat avea foarte multe vite, mari şi mărunte; iar cel sărac n-avea decât o singură oiţă, pe care o cumpărase de mică şi o hrănise şi ea crescuse cu copiii lui. Din pâinea lui mâncase şi ea şi se adăpase din năstrapa lui, la sânul lui dormise şi era pentru el ca o fiică.

Şi a venit un drumeţ la omul cel bogat şi lui i-a venit peste mână să ia din turmele ori din cirezile sale ca să gătească ospăţ drumeţului care venise la el; şi atunci a luat oiţa omului celui sărac şi a gătit-o pe aceea omului care venise la el.

Şi David s-a aprins atunci straşnic de mânie împotriva acelui om şi a zis către mine: Pe Dumnezeul cel viu, vrednic de moarte este omul care a săvârşit aceasta.

Atunci am grăit către David: Tu eşti omul acela.

Dar regele a zis: Mi-am zis eu, de bună seamă, că îndărătul povestirii tale trebuie să fie vreun gând ascuns; de aceea spune-mi, ţi-a apărut cu adevărat Domnul sau ai ticluit-o tu?

Îmi tremurau genunchii nevoie mare, dar duhul Domnului se pogorâse asupra mea şi am zis: Aşa grăieşte Domnul, Dumnezeul lui Israel: Eu te-am uns pe tine rege al lui

Israel şi eu te-am izbăvit din mâna lui Saul, datu-ţi-am casa Domnului tău şi la sânul tău pe femeile stăpânului tău. Datu-ţi-am casa lui Israel şi a lui Iuda şi, dacă aceasta ar fi fost prea puţin, aş mai fi adăugat atâtea şi atâtea. Pentru ce ai nesocotit cuvântul Domnului şi ai făcut ceea ce urgisesc ochii mei? Pe Urie heteul l-ai ucis cu sabia fiilor lui Amon, iar pe femeia lui ţi-ai luat-o ţie de femeie.

Regele însă a zis: Ori vorbeşte cu adevărat Domnul prin gura ta, ori eşti cel mai cutezător om din partea asta a Iordanului, căci au n-ai fost tu de la bun început părtaş la toate astea şi unde a fost atunci glasul tău blajin?

Măruntaiele mi le cuprinsese frica, dar Domnul a grăit mai departe prin gura mea şi i-a zis lui David: De aceea sabia nu se va depărta niciodată de casa ta. Iată, îţi voi urzi prăpădul chiar din casa ta, căci le voi lua sub ochii tăi pe femeile tale şi le voi da aproapelui tău, care se va culca cu femeile tale în văzul soarelui acestuia. Căci tu ai săvârşit fapta în ascuns, dar eu voi săvârşi-o la arătare înaintea a tot Israelul şi la lumina soarelui.

Mi-am zis că acum cu siguranţă mă va ciomăgi şi îmi voi pierde locul de la masa lui şi veniturile mele şi titlul. Dar regele a plecat capul şi a zis: Natan, păcătuit-am înaintea Domnului. Dar este în cea mai mare parte vina Batşebei, nu ştiu cum şi nici de ce, sunt ca lutul în mâinile acestei femei.

Atunci m-am rugat la Domnul; şi duhul Domnului s-a mai pogorât o dată asupră-mi şi a grăit către David: Totuşi Domnul a iertat păcatul tău; nu vei muri, ci, pentru că prin fapta ta ai dat duşmanilor Domnului de mai multe ori prilej să hulească, va trebui să moară pruncul ce ţi s-a născut.

După care duhul Domnului m-a părăsit. Dar, cum regele n-a mai spus nimic altceva şi părea dus pe gânduri, m-am îndepărtat în tăcere şi mi-am văzut de drum.

(Natan a oftat adânc şi a pus deoparte ultima tăbliţă. M-am ridicat şi i-am cuprins mâna şi i-am zis:

„Minunat! Pur şi simplu măreţ! Zguduitor!”)

18

Lăudat fie numele Domnului, Dumnezeului nostru, care l-a făcut pe om după chipul şi asemănarea sa; dar chipul lui sticleşte în multe culori.

Când am isprăvit de citit scrisorile din depozitele lui Ioab şi am venit să i le aduc îndărăt lui Benaia ben Iehoiada, acesta a pus să mă cheme la el şi s-a interesat dacă sunt mulţumit cu cunoştinţele pe care le dobândisem. I-am spus că scrisorile şi însemnările sunt de mare însemnătate pentru relatarea despre regele David şi că întregesc în chip remarcabil istoria despre iubirea gingaşă, care unge la inimă, a regelui David şi a Doamnei Batşeba, aşa cum a scris-o stăpânul meu Natan în cartea sa de amintiri.

„Da' ce-a scris acolo de fapt?" a vrut să ştie Benaia. I-am istorisit pe scurt.

„Şi tu crezi toate astea?" a rânjit Benaia, dezgolindu-şi dinţii. „Mai cu seamă partea ce priveşte moartea la timp a heteului Urie?"

„În afară de faptul că prea se scoate pe sine în faţă", am zis eu, „mi se pare că stăpânul meu Natan a istorisit cam tot ce a văzut cu ochii lui şi a auzit cu urechile lui."

„Ceea ce dovedeşte doar", a observat Benaia, „că, pe lângă ochii şi urechile sale, omul mai trebuie să folosească şi picul de creier cu care l-a hărăzit Domnul. Nu ţi-a bătut la ochi că Urie s-a purtat nespus de ciudat? Iată, se întoarce unul din război. A stat în tabără pe câmpul de luptă, a umblat călare patru zile, este ostenit şi colbăit, dar plin de vlagă – şi se codeşte să meargă la tânăra lui femeie, care i-a trimis o carte aşa cum ai citit-o?"

„Stăpânul meu să binevoiască a-l ierta pe slujitorul său: trebuie să fi fost mulţi martori pentru faptul că Urie s-a culcat la poarta palatului, lângă căpeteniile străjii, şi că nu s-a pogorât în casa lui."

„Şi felul cum a întemeiat cumpătarea sa?"

„Era puţin cam îngâmfat."

„Dar dacă Urie o fi fost la Doamna Batşeba?"

„Când?"

„Încă înainte de-a fi mers înaintea lui David, pentru a da glas simţămintelor lui alese?"

„Stăpânul meu pare să uite că femeia a mânat un slujitor la regele David pentru a întreba de Urie şi că a pus să-i spună regelui că a pregătit apă caldă pentru picioarele lui şi aşa mai departe, dar că Urie nu s-a pogorât în casa sa."

„Asta nu e o dovadă că n-a făcut-o totuşi." Benaia avea dreptate.

„Ia să zicem, Etan, că Urie a mers în casa lui şi că a aflat de la Batşeba că e grea şi de la cine: ce ar fi făcut atunci?"

„Ar fi omorât-o."

„Zău?"

„Măcar ar fi alungat-o de la el."

„Pune-te în situația lui."

M-am dus cu gândul la Lilit și la pierderea ce mă amenința, de vreme ce regele Solomon voia s-o aibă ca soață de joacă a viitoarei sale soții egiptene.

„Stăpânul meu vrea să lase a se înțelege că Urie a stat liniștit și a îndurat totul?"

„Să presupunem, Etan, că Batșeba i-ar fi grăit bărbatului ei cam așa: Urie, dragul meu, știi că nu-mi rămâne altceva de făcut decât să mă culc cu regele. Acum însă, uite că bătrânul iubăreț vrea să se ferească a fi nevoit să-și împlinească făgăduiala și vrea ca pruncul pe care îl port în pântec să pară a fi copilul tău, pentru ca să nu putem veni cu pretenții față de el. Dar, dacă te porți cu înțelepciune, Urie, dragul meu, și nu te pogori astă-seară în casa ta pentru a te culca cu mine, n-o să se poată îndoi nimeni că pruncul e de la David, iar tu te vei înălța în slujba regelui și vei ședea la masa lui printre cei mari ai regatului; iar micul principe pe care-l port în mine o să fie rege preste Israel."

Împotriva voinței mele, a trebuit să-l admir pe Benaia, a cărui ureche ajungea până în ultimul ungher al țării și a cărui minte țesea o plasă înțeleaptă din cele mai felurite fire; și am zis:

„Asta ar face să înțelegem vorbirea cu simțăminte înalte dinaintea regelui și de ce și-a scos atât de tare la vedere devotamentul. Dar au n-a prevăzut Batșeba că David, încolțit prea tare, ar putea să-l înlăture pe Urie?"

„Și dacă ar fi prevăzut?"

Limba mi se uscase în gură. Benaia râdea.

„Rămâne întrebarea de ce Urie a purtat cu el patru zile și patru nopți scrisoarea regelui, fără să o citească. Tu ai fi făcut asta, Etan?"

Speram – am răspuns eu – că nu voi dezamăgi niciodată încrederea regelui și a puternicilor lui.

„Dar, dacă Urie ar fi citit totuși scrisoarea?" a întrebat Benaia.

„Ar fi nimicit-o."

„Dar altă scrisoare cu același cuprins ar fi ajuns la Ioab printr-un alt sol."

„Atunci ar fi fugit cât putea goni calul de iute într-unul din regatele siriene sau în țara străbunilor săi. Oriunde."

„Ar fi fugit de viitorul glorios pe care i-l zugrăvise nevastă-sa Batșeba și care îl aștepta dacă izbutea măcar să rămână în viață până la nașterea copilului?"

„Un mort n-are viitor."

„Văd că n-ai slujit nicicând în război, Etan; altfel ai ști, ceea ce pentru Urie era un lucru de la sine înțeles: anume că nici Ioab și nici măcar regele însuși nu puteau să-l trimită în luptă, acolo unde era ea mai încinsă, afară dacă el însuși ar fi dorit să se du-

că. Oştenii de rând, ca Abimelec ben Ierubaal, trebuiau să meargă în luptă unde era ea mai aprigă şi unde li s-a aruncat în cap o bucată de piatră de moară; dar căpetenia unei roate de-o mie putea să stea oricând dincolo de bătaia aruncăturilor."

„Cu toate astea, Urie a căzut în ziua aceea dimpreună cu Abimelec."

Benaia a bătut din palme şi un slujitor a venit şi mi-a adus o cană de apă amestecată cu arome plăcute şi mai multe tăbliţe de lut.

MĂRTURISIREA LUI IOAB BEN ȚERUIA CU PRIVIRE LA MOARTEA LUI URIE HETEUL, ÎN DOPROSUL LUI BENAIA BEN IEHOIADA

Întrebare: Şi Urie heteul ţi-a înmânat cartea regelui David?

Răspuns: Da.

Întrebare: Ce-ai făcut atunci?

Răspuns: Am urmat îndreptările cuprinse în ea.

Întrebare: Nu ţi-a părut ciudat că regele ţi-a poruncit să jertfeşti una din cele mai bune căpetenii ale tale?

Răspuns: Regele David era alesul Domnului.

Întrebare: Aşadar, l-ai vârât pe Urie în luptă acolo unde era mai încinsă?

Răspuns: L-am trimis să conducă o raită la poarta 5, întrucât mă puteam aştepta ca duşmanul de-acolo să iasă în iureş afară şi să pornească lupta.

Întrebare: Asta a fost tot? Tot ai recunoscut atâtea până acuma, ai putea face o mărturisire până la capăt.

Răspuns: Am poruncit unei cete de arcaşi să fie gata să tragă.

Întrebare: Şi Urie a murit cu o săgeată înfiptă în spate?

Răspuns: Aşa s-a întâmplat.

Regina-mamă Batşeba şedea tolănită leneş între pernele ei; doar ochii dintre văluri erau treji şi ne iscodeau pe rând pe Natan şi pe mine.

Avusesem de gând s-o aduc pe nesimţite la punctul care avea însemnătate pentru mine: au nu fusese decât femeia fără apărare a unui oştean, pe care o siliseră să stingă pojarul din măruntaiele regeşti, sau era ea cauza şi puterea călăuzitoare a tuturor fărădelegilor care au urmat după primul păcat, şi ea îl condusese pe rege, cu ajutorul trupului ei şi al rodului trupului, până acolo încât acum şedea pe tron feciorul ei – nu Ammon, nici Absalom, nici Adonia şi nici vreun altul din feciorii mai vârstnici ai femeilor din căsătoriile mai vechi, ci Solomon al ei, târziu-născutul, feciorul unei femei de obârşie joasă.

Am încercat în toate chipurile. Am vorbit despre suferinţa ce i-a pricinuit-o moartea timpurie a primului ei soţ; a răspuns, ca David odinioară, că sabia mănâncă ba pe unul, ba pe

altul. Am vorbit despre marea bunătate a Domnului, care l-a îngăduit pe Urie să vină la Ierusalim, pentru ca ea să-l mai vadă o dată; a răspuns că necercetate sunt căile Domnului.

Totuşi, când am vorbit despre pruncul ce trebuia să moară, pentru că David dăduse, prin faptele sale, atâtea prilejuri vrăjmaşilor Domnului să hulească, atunci pleoapele ei au început să tremure.

„Era atât de micuţ", a zis ea, „atât de neajutorat."

„Regele David iubea pruncul?"

„S-a rugat Domnului pentru prunc şi a ţinut post şi a mas întreaga noapte lungit pe jos."

„Regele David îşi iubea toţi copiii", a amintit Natan.

„Pruncul a murit pentru el şi în locul lui" a zis Batşeba, „de ce, aşadar, să nu-l fi iubit?"

„David a chemat milostivirea Domnului să lase pruncul în viaţă", a întregit Natan. „Şapte zile şi şapte nopţi a stăruit în ruga sa, şi bătrânii de la curtea lui au venit la el ca să-l scoale de jos; însă el n-a voit şi nici n-a pus nimic în gură."

„Copilul trăgea să moară", a spus Batşeba. „Şi David nu se putea hotărî: să-i mulţumească lui Dumnezeu pentru că punea viaţa copilului drept plată pentru a lui sau să se blesteme singur pentru acest târg încheiat cu Domnul; şi simţământul vinovăţiei a sporit peste măsură."

„N-a fost nici un târg", a contrazis-o Natan. „A fost menită. Căci David era alesul Domnului."

„Şi pentru asta a trebuit să fie pedepsit pruncul?" a întrebat Batşeba.

„Dar Dumnezeu v-a binecuvântat cu un alt fecior, stăpână," a dojenit-o Natan. „Iar acesta a fost menit pentru ceva măreţ – să fie stăpân peste Israel."

„David a venit la mine în noaptea aceea."

Expresia chipului ei se înăsprise.

„Îmbrăcase veşminte proaspete şi se spălase şi se unsese cu ulei şi părea împăcat cu sine însuşi. I-am spus: Cum poţi sta aici şi cum îţi poţi şterge seul de berbec de la gură, de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic? David mi-a răspuns: Când pruncul mai era în viaţă, am postit şi am plâns, căci mă gândeam: Cine ştie? Poate că Domnul se va îndura de mine şi va lăsa copilul în viaţă! Iar acum, dacă a murit, de ce să mai postesc? Pot oare să-l mai aduc înapoi? Eu mă voi duce la el, dar el nu se va mai întoarce la mine."

Batşeba a dat, ostenită, din cap.

„Într-un anumit fel, David avea dreptate. Am contenit din plâns, şi am grăit către el: O fi luat Domnul păcatul de la tine, primind viaţa pruncului drept răscumpărare pentru cea a lui Urie. Dar cum rămâne cu făgăduiala, pe care mi-ai făcut-o înaintea lui Dumnezeu, că feciorul tău şi al meu va sta pe tronul tău? S-a dus şi asta odată cu moartea pruncului?"

A cătat ţintă la inelele de preţ de pe degetele ei.

„Şi David a grăit către mine: Nu-ţi pierde cutezul şi pregăteşte patul. Şi a intrat în mine şi s-a culcat cu mine; şi i-am născut al doilea fecior, căruia i-am pus numele Solomon, de

dragul păcii pe care o încheiase Domnul cu David şi pentru ispăşire; şi Domnul l-a iubit pe Solomon."

Sfârşise de vorbit, în mod vădit. I-am mulţumit; dar ea a făcut o mutră posomorâtă şi s-a dus în cămările ei.

Natan a clătinat îndelung din cap.

„O adevărată minune", a exclamat el. „Încă n-am auzit-o niciodată pe regina-mamă Batşeba vorbind despre lucrurile astea, şi chiar cu atâtea amănunte! Totuşi va trebui să cernem temeinic istoria asta."

Puţine zile mai târziu a venit în casă un slujitor regesc şi mi-a înmânat o chemare să mă înfăţişez a doua zi după ora primirii norodului, înaintea celui mai înţelept dintre regi, şi să aduc cu mine toate cele aflate în legătură cu iubirea gingaşă, care unge la inimă, a regelui David şi a Doamnei Batşeba, până la – inclusiv – naşterea celui de-al doilea fecior, care a fost numit Solomon, de dragul păcii ce-o încheiase Domnul cu David. Omul mi-a mai dat şi o plăcută de aramă în care era săpată pecetea regească; pe aceasta trebuia s-o dau în mână străjii de pază de la intrarea către partea dinlăuntru a palatului.

Şem şi Şelef, feciorii mei, s-au minunat foarte de plăcuţă şi mi-au povestit că acum se află cheretieni şi peletieni în multe clădiri din oraş şi că slujitori de-ai lui Benaia ben Iehoiada făcuseră o vizită şi în şcoala lor şi-i întrebaseră pe dascăli, ca şi pe învăţăcei, ce părere au, de pildă, despre Solomon, cel mai înţelept dintre regi, şi despre preţul grânelor şi despre templul pe care regele îl înălţa Domnului. Şi Şem şi Şelef voiau să afle de la mine dacă e adevărat că regele Solomon este bolnav de frică, astfel încât tremură tot şi se clatină şi doi slujitori trebuie să-l sprijine, unul de-a dreapta şi altul de-a stânga; şi dacă domniţa Abişag, sunamiteanca, aceea care odinioară se trudise gingaş pentru regele David, nu se culcă acum cu principele Adonia; şi dacă Ţadoc, preotul, nu pune să vândă în piaţă cea mai bună parte din carnea adusă jertfă pe altare; şi dacă Iosafat ben Ahilud, marele-grămătic, nu este părtaş la câştigurile dobândite din folosirea muncii silnice întru zidirea templului; şi dacă nu cumva comisiunea regească pentru întocmirea *Relatării despre uimitoarea înălţare* şi aşa mai departe, pentru care lucrez eu, este de fapt o bandă de falsificatori şi de răstălmăcitori de cuvinte; şi dacă, pe scurt, regatul Israel nu e gata-gata să se ducă de râpă.

Atunci m-am aprins de mânie şi am ocărât ticăloşia feciorilor mei, care se ocupau de zvonuri şi de gânduri nemernice în loc să se dedea învăţăturii legilor Domnului, aşa cum au fost păstrate ele de la Moise, învăţătorul nostru. Dar, în adâncul sufletului, eram plin de nelinişte; dacă asta e ceea ce se vorbeşte pe uliţe, ceea ce îşi spun tinerii, atunci s-ar putea întâmpla ca aceia care umblă pe căile Domnului să sfârşească scurtaţi de cap; căci, dacă atotputernicii se simt ameninţaţi, îi lovesc pe cei drepţi.

În dimineaţa următoare, după ora primirii norodului, m-am dus la casa regească şi am fost dus înaintea regelui şi i-am găsit acolo pe Iosafat ben Ahilud, marele-grămătic, şi pe toţi membrii comisiunii, în afară de Benaia ben Iehoiada. Dar când m-am ridicat din ţărână, unde mă prosternasem înaintea regelui, nu m-am putut opri să nu arunc o privire pentru a constata dacă tremura şi se clătina, cum îmi zugrăviseră

Şem şi Şelef.

Însă regele doar bătea cu piciorul în estrada tronului şi se juca alene cu sânii heruvimului din dreapta sa şi m-a întrebat:

„Ce mă priveşti de parcă aş fi bolnav? Au sunt ca Saul, care l-a chemat pe părintele meu, David, să-l tămăduiască?"

Am făcut o plecăciune adâncă şi am spus că privirea mi-e plină de admiraţie pentru strălucirea ce se află pe chipul regelui datorită duhului Domnului.

„Şi eu care credeam că astăzi arăt tare rău", a zis el mohorât, „că doar toată noaptea am stat treaz şi m-am gândit la planurile pentru împodobirea lăuntrică a templului. Am de gând să îmbrac tot interiorul cu aur şi să fac pe toţi pereţii casei podoabe cioplite, chipuri de heruvimi săpate, frunze de palmier şi flori, iar în Sfânta Sfintelor să aşez doi heruvimi din lemn de măslin, înalt fiecare de zece coţi, astfel încât aripa unuia să atingă peretele acesta, aripa celuilalt peretele celălalt, iar aripile lor să se atingă una pe alta în mijlocul încăperii."

A privit în jur, de parcă aştepta ceva, şi m-am grăbit să-l asigur că proiectele sale erau peste măsură de splendide şi că vor deveni cu siguranţă una din minunile lumii.

„Etan", a grăit el, „tu eşti pentru mine la fel de străveziu ca iazurile din Heşbon, de la porţile Bat-rabimului, prin a căror apă vezi viermii ce se încolăcesc pe fund. De fapt tu gândeşti: au nu zideşte regele Solomon acest templu mai curând pentru propria lui slavă decât pentru aceea a lui Dumnezeu şi în aşa fel încât oamenii să vină de pretutindeni şi să zică: iată fala templului lui Solomon? Dar eu îţi zic ţie că veşmântul de preţ al regelui înseamnă pentru omul mărunt mai mult decât o pereche de nădragi cu care şi-ar putea acoperi goliciunea lui, iar un templu strălucind de aur este pentru el mai de preţ decât un bănuţ de aramă în propria lui mână; căci aşa a zidit Domnul Iahve duhul omenesc."

A contenit să se mai joace cu heruvimul şi şi-a adâncit unghiile degetelor în podul palmelor. I-am deşluşit că înţelegerea lui pentru firea omenească este fără seamă, şi rău sfat ar urma cel care ar încerca să-şi ascundă gândul înaintea înţelepciunii regelui.

„Mai departe te gândeşti", a continuat el, „de ce se amestecă regele Solomon în toate treburile, ca un nerod care îşi vâră nasul în toate oalele? Dar eu îţi zic ţie că un conducător care doreşte să-şi păstreze capul pe umeri n-are voie să se preocupe doar de război şi de pace şi de ascultarea cuvântului Domnului, ci trebuie să se sinchisească şi de ce floare va fi sculptată şi pe care perete, precum şi de ce istorie urmează să fie povestită şi în ce fel. Căci puterea nu poate fi împărţită: o piatră care se dezghioacă din lăcaşul ei poate face să se năruie totul."

S-a ridicat şi a coborât de pe tron, de parcă ar fi căutat pe cineva; apoi şi-a aţintit privirea asupra mea. L-am asigurat de sârg că o zidire care e sprijinită de Domnul ar ţine piept chiar şi unui cutremur.

„Cum se simte Lilit, ţiitoarea ta?" a întrebat el. „După cum se pare, o voi lua de soţie pe fiica faraonului şi va trebui să-i zidesc o casă şi să-i dau slujitori, căci, de bună seamă, n-o pot adăposti alături de celelalte Doamne regeşti."

L-am încredinţat că întregul Israel se va bucura nespus de căsătoria cu Egipetul, dar că, desigur, între Dan şi Beerşeba se găsesc din belşug slujitoare ce pot fi alese, toate mai încântătoare şi mai gingaşe şi mai potrivite pentru slujba la fiica faraonului decât ţiitoarea mea, Lilit.

Regele m-a împuns în piept cu degetul întins:

„Dar eu vreau să te cinstesc pe tine, Etan. Marele-grămătic Iosafat şi profetul Natan şi Benaia ben Iehoiada îţi laudă toţi într-un glas sârguinţa; şi de-aceea..."

Aproape de uşă s-a iscat larmă, glasul lui Benaia ben Iehoiada şi zăngănit de arme. Regele s-a întors degrabă într-acolo şi a mers zorit înaintea lui Benaia şi l-a întrebat:

„S-a împlinit?"

„S-a împlinit", a zis Benaia.

„Ai ridicat mâna asupra lui?"

„Am ridicat mâna asupra lui."

„Şi e mort?"

„Mort."

„Domnul fie lăudat!"

„Amin!" a spus Benaia.

Dar mie mi s-a umplut inima de spaimă, căci bănuiam care nume fusese şters de pe lista pe care regele David o înmânase fiului său pe patul de moarte; totuşi Solomon, cel mai înţelept dintre regi, părea să se simtă grozav de uşurat când s-a reîntors la tronul său şi s-a aşezat, prevăzător, pe el.

„Ei, atunci", a vestit el, „de vreme ce întreaga comisiune pentru întocmirea *Unei şi singurei relatări adevărate şi hotărâtoare, istoriceşte exacte şi recunoscute oficial, privitoare la uimitoarea înălţare* şi aşa mai departe este adunată laolaltă, dimpreună cu Etan, redactorul nostru, atunci hai să purcedem la treabă."

După care Iosafat ben Ahilud m-a pus să-i înfăţişez regelui o scurtă schiţă a istoriei despre dragostea gingaşă, care unge la inimă, a părintelui său David şi a Doamnei Batşeba, aşa cum am aflat-o. I-am urmat porunca, cu care prilej am lăsat deoparte tot ceea ce era prea omenesc şi mi-am încheiat cuvântarea cu cuvintele:

„Şi David a mângâiat-o pe femeia sa, Batşeba şi a intrat în ea şi s-a culcat cu a, iar ea i-a născut un fecior pe care l-au numit Solomon."

Apoi am mai adăugat, pentru a da întreaga măsură:

„Şi Domnul l-a iubit pe Solomon."

Şi regele a zâmbit.

Şi mi-a trecut prin minte gândul cum m-aş purta eu şi ce-aş face dacă mi-ar povesti un martor că părintele meu a pus să-l ucidă pe bărbatul mamei mele şi că eu sunt rodul a ceva şi mai rău decât preacurvia.

Regele şedea tot acolo şi zâmbea.

În cele din urmă a ieşit în faţă Iosafat şi a grăit către rege:

„Stăpânului meu îi e cunoscută atitudinea pe care o au membrii comisiunii în privinţa cuprinderii unor fapte incomode în opera istoriei şi anume: să le relatăm şi pe acestea, dar cu discreţie, şi să le înfăţişăm astfel încât să fie plăcute înaintea ochilor Domnului Dumnezeului nostru, de la care se trage toată înţelepciunea. Dar de rândul ăsta, părerea noastră, a tuturor, în afară de Benaia ben Iehoiada, este că istoria, oricât de discret ai povesti-o, ar putea să-l pună pe alesul Domnului şi pe regina-mamă Batşeba într-o lumină cât se poate de îndoielnică. Aceasta ne îngăduie prea puţin să alegem cu privire la un punct atât de însemnat cum este naşterea şi îndreptăţirea după lege a lui Solomon, cel mai înţelept dintre regi: ori nu atingem deloc chestiunea asta – şi atunci la ce bun întreaga relatare despre regele David? – ori născocim o versiune nouă, epurată, a istoriei despre dragostea gingaşă, care unge la inimă, aşa încât să lăsăm să se înţeleagă că Urie a murit din pricina stomacului stricat sau a înveninării sângelui şi că David a văzut-o pe Batşeba de pe acoperişul casei sale *după ce* rămăsese văduvă. Din păcate însă, aceste întâmplări nu s-au petrecut în timpuri străvechi; ele au avut loc mai degrabă într-o vreme de care îşi mai amintesc încă bine mii dintre cei în viaţă, astfel încât amândouă, şi tăcerea noastră şi o născocire pe măsură potrivită, s-ar izbi de respingerea din partea unora din Israel. De aceea îl rugăm cu toată smerenia pe cel mai înţelept dintre regi să rostească o judecată tot atât de fără greş ca şi cea de odinioară în pricina celor două târfe pentru prunc."

Regele s-a întors către Benaia.

„Tu ai fost de altă părere?"

„Domniile lor preţuiesc peste măsură însemnătatea vorbei."

Benaia si-a dres glasul batjocoritor.

„Dacă regele Solomon ar vrea să ridice pretenţia că este feciorul – să zicem – al unei fecioare neprihănite şi al unui porumbel care a coborât în zbor din cer, aş trimite pretutindeni şase sute din cheretienii şi peletienii mei şi mâine întreg Ierusalimul ar jura că aşa este."

Regele a făcut ochi mari, mirat, şi l-a asigurat pe Benaia de bunăvoinţa sa şi m-a întrebat eu ce propun.

Am spus că aş fi de părere că un bărbat atât de înţelept ca regele Solomon şi atât de înzestrat cu felurite daruri şi atât de venerat de norodul lui Israel şi un principe al păcii este, cu înalta sa persoană, dovada vie pentru preţuirea şi iubirea pe care Domnul le-a arătat-o părinţilor lui.

„Uimitor, Etan", a exclamat regele, „asta este de fapt, ceea ce a spus mama totdeauna. Solomon, fiul meu, spunea ea mereu, părintele tău a păcătuit în ochiul Domnului când m-a luat pe mine, o biată nevastă fără apărare a unui oştean, şi când s-a culcat cu mine şi când a pus şi să-l ucidă pe bărbatul meu. Dar cine poate judeca asupra căilor Domnului – zicea ea – care a pus ispita înaintea părintelui tău, căci pe atunci nu eram atât de diformă şi urâtă ca azi, ci eram bine făcută şi gingaşă şi pielea mea era ca foile unei flori de trandafir din Şaron; şi el m-a zărit în lumina soarelui ce da să apună, când îmi

spălam trupul. Astfel Domnul l-a pedepsit pe părintele tău, luându-l pe sărmanul băiețel, fratele tău mai mare, cu toate că abia împlinise șase săptămâni și era nevinovat de orice rău. Dar tu, Solomon, fiul meu, ai fost zămislit după ce păcatul părintelui tău fusese ispășit și iertat, așa cum se spune, ochi pentru ochi, dinte pentru dinte, viață pentru viață; de aceea tu nu ești un copil menit morții, ci menit vieții; iar numele tău e pace și tu ești binecuvântat și iubit de către Domnul."

Regele a înghițit: părea, în chip vădit, mișcat de vorbele mamei sale și de gândul marelui său noroc că era al doilea născut.

După aceea a poruncit:

„De ce să n-o scrieți atunci după înțelepciunea mamei? Sau vreți să spuneți că sunteți mai deștepți decât o bătrână din Israel care a izbutit să devină mama unui rege?"

Și astfel stă scris în relatarea despre regele David, iar Istoria despre David și Batșeba e cuprinsă în ea.

19

După ședință însă, regele s-a purtat mai departe foarte prietenos și a întrebat membrii comisiunii, precum și pe mine, dacă nu vrem să rupem cu el o bucată de pâine la masa lui. Atunci să fi văzut bucurie îngâmfată pentru asemenea poftire regească; doar Benaia ben Iehoiada a cerut îngăduința să poată pleca, întrucât îndatoriri grabnice impuneau ca el să fie de față la cheretieni și peletieni.

După aceea ceilalți membri ai comisiunii au schimbat între ei priviri pline de tâlc și au mers în camera de mâncare a regelui, ai cărei pereți erau împistriți cu zugrăveli de struguri și de rodii și de alte mâncări gustoase. Regele mi-a poruncit să șed lângă el și a rupt o bucată zemoasă dintr-o ciozvârtă de miel de soi și mi-a îndopat-o milostiv în gură. Am mestecat și i-am mulțumit și am spus că furia regelui este ca răcnetul unui leu tânăr, dar milostivirea lui, ca roua pe iarbă.

„Asta sună ca un proverb bun", a zis Solomon bucuros. Și către Elihoref și Ahia, grămăticii:

„Scrieți-vi-l frumos și păstrați-l, căci plănuiesc o adunare a zicalelor celor mai vrednice de luat în seamă, drept mărturie a înțelepciunii mele nemaipomenite."

I-am spus că mă simt nespus de cinstit de dorința regelui și, dacă mi-or mai trece prin minte și alte zicale cu tâlc potrivit, i le voi pune de asemenea la dispoziție cu plăcere.

Aceasta l-a mulțumit vădit, întrucât dobândea ceva pe degeaba, și s-a interesat de mersul înainte al trudei mele și cu ce anume aveam de gând să ne îndeletnicim mai departe în relatarea despre regele David.

„Cu răscoala lui Absalom", am zis eu.

„Absalom... "

Numele părea să aibă un răsunet neplăcut în urechea lui precum tot ce era în legătură cu năruirea conducerii actuale.

„Și de unde ai să începi?"

Rădăcinile pomului sunt ascunse ochiului, m-am gândit eu, dar ele ajung până la ape. Totuși trebuia să-i răspund lui Solomon, cel mai înțelept dintre regi, într-un chip care să fie pe înțelesul regilor; de-aceea am spus:

„Cred că ar fi cel mai bine să începem cu istoria lui Tamar, sora lui Absalom."

Regele a luat un ochi al mielului, l-a tăvălit prin piper, mi-a spus să deschid buzele și mi l-a vârât în gură.

Am înghițit și am mulțumit pentru nespus de marea lui bunătate. Apoi am zis:

„Totuși Tamar pare a fi ca îngropată într-o groapă a tăcerii și slujitorul vostru nu știe unde să întrebe de ea, la marele eunuc regesc sau la marele gropar regesc."

„Tamar", a spus regele, „a căzut în sminteală, iar familia a dus-o în templul de la Betșan, departe tare de Ierusalim, unde preoții templului o hrănesc și o spală și-i fac tot ce poftește."

Se lăsase tăcere în încăpere. M-am dus cu gândul la Tamar de odinioară, în veșmântul ei pestriț; căci astea erau straiele pe care le purtau fiicele regelui, cât erau fecioare.

„Ai să afli puține de la ea", a grăit regele. „Oameni ai Domnului și vrăjitori ce alungă duhurile și doftori s-au îngrijit de ea și au căutat să afle cu adevărat au ce se petrecuse între ea și fratele meu, Ammon; dar ea bâiguie doar lucruri fără înțeles."

„Cheia afirmării adevărului stă doar în faptul de-a o asculta, am cutezat eu să remarc, căci oare nu grăiește duhul Domnului adesea și din bâiguiala smintiților?"

Și s-a iscat o dispută între profetul Natan și preotul Țadoc cu privire la nebunie și la profeție, și amândoi s-au înfierbântat cât se poate de mult. Dar regele a grăit:

„Fiecăruia calea lui i se pare cea dreaptă; doar singur Domnul dăruiește inimii siguranța."

Cu cugetarea aceasta a luat sfârșit masa.

Dumnezeule!

Ierusalimul nu mai era același oraș.

Străjile de la poarta palatului fuseseră întreite; străzile vuiau de duruitul roților și de tropote de copite; în fața clădirilor dregătoriilor și la răscrucile mai de seamă se înființaseră care de luptă împlătoșate.

La cei netăiați împrejur, asemenea scoatere la iveală a forței înarmate ar fi măturat străzile și le-ar fi lăsat goale; nu tot astfel și la copiii lui Israel, care înfloresc atunci când se iscă frământare. Strigau de-a valma și întrebau și gesticulau; ajungeau sub picioarele cailor și printre cheretieni și peletieni; hoții și pungașii erau pretutindeni, răsturnau tarabele negustătorilor și o luau la fugă cu mărfurile; slujitorii lui Benaia ben Iehoiada însă umblau furiș prin gloată și trăgeau cu urechea și deodată se putea întâmpla ca un om să fie apucat de subsuori și dus de-acolo.

Un nume era pe toate buzele: Adonia, feciorul regelui David cu Haghita, principe de sânge, care fusese ucis. Unii spuneau că nimeni nu mai e sigur în Israel, dacă un fecior al regelui David a putut fi răpus în însăși casa lui și trupul îi putuse fi aruncat în stradă ca al unui câine mort; alții susțineau că nu se poate ca regele Solomon să îngăduie asta și că Benaia sărise de rândul ăsta peste cal; un preot a ridicat brațele și a vestit că și-a atras singur sfârșitul ăsta fiindcă preacurvea pretutindeni și se cadea să umble pe căile Domnului. Dar un schilod, care era îmbrăcat în zdrențe, a scuturat pumnul și a strigat că toți laolaltă sunt ticăloși și feciori de târfe, Adonia și Benaia și regele Solomon, care e cel mai rău dintre toți; astfel că a fost dus și el de-acolo pe sus. Și spaima de lucrurile ce aveau să mai vină era mare în inima mea, așa încât am tresărit când am auzit că m-a strigat cineva.

Cei ce strigau erau însă Șem și Șelef, feciorii mei, care s-au ivit acum din mijlocul mulțimii, fluturând o bucată de pânza murdară și strigându-mi:

„Am văzut! Am văzut totul!"

Iar Şem a venit şi mi -a întins o bucată de pânză şi a zis:

„Iată sângele lui!".

Şi Şelef a adăugat:

„Dintr-o mare băltoacă de sânge!" şi Şem a desluşit plin de mândrie:

„Am rupt asta din veşmântul meu şi am muiat-o în sângele lui, ca dar pentru tine şi spre aducere-aminte."

Bucatele pe care le mâncasem la masa regelui s-au răzvrătit în mine şi mi-au venit îndărăt până-n gât. Dar Şem şi Şelef erau încântaţi foarte şi mi-au povestit cum au aflat la şcoală despre faptul că se pregătea ceva împotriva principelui Adonia; după care ei şi un număr de colegi au pornit-o şi au aşteptat în apropierea casei lui Adonia; casa însă era înconjurată de oameni care umblau în sus şi-n jos sau priveau, întâmplător, o crăpătură din zid ori se scobeau în dinţi. Şi au venit numeroşi alergători care purtau toiege albe şi strigau: faceţi loc pentru Benaia ben Iehoiada, care este mai mare preste oaste; şi Benaia a sosit cu carul său de luptă şi a intrat în casă.

„Şi, să vezi", a spus Şem, „mutra lui era întunecată."

Din casă a răzbătut apoi larmă de glasuri şi un strigăt răsunător; dupa aceea a ieşit împleticindu-se un om scăldat în sânge de la o rană ce se căsca larg; şi s-a prăbuşit jos.

„Şi, să vezi", a zis Şelef, „a fost o privelişte de groază." Totuşi, când oamenii care umblaseră în sus şi-n jos, au vrut sa ridice leşul, a venit alergând o tânără femeie, care se jelea tare şi striga către Domnul şi către întreg norodul. Când l-a văzut pe Adonia zăcând în băltoaca de sânge, s-a aruncat asupra lui şi şi-a sfâşiat veşmântul şi i-a sărutat gura şi un ochi, căci celalalt îi fusese scos cu o lovitură de sabie. Apoi oamenii care umblaseră în sus şi-n jos au apucat-o de subsuori şi au dus-o de-acolo.

„Şi, să vezi", a zis Şem, „parcă era o bolnavă."

Leşul lui Adonia însă a fost dus în casă. O clipă mai târziu a ieşit Benaia. A vorbit scurt cu oamenii care umblaseră în sus şi-n jos, s-a urcat în car şi a plecat.

„Şi, să vezi", a zis Şem, „se purta de parcă nu se întâmplase nimic."

După care i-am trimis pe Şem şi pe Şelef acasă şi i-am sfătuit să se ferească tot restul zilei de-a mai face alte năzbâtii.

Vorbele de îmbărbătare ale unui frate sunt pentru inimă ca balsamul; cuvântul unui înţelept însă poate tămădui suferinţa.

Mi-am adus aminte de revizorul din cinul al treilea la vistieria regească, Penuel ben Muşi, care se îngrijise de noul sosit în Ierusalim şi devenise vorbăreţ datorită unui pic de vin şi unei ciozvârte de miel, omul care mă făcuse să înţeleg unele taine despre care se vorbea pe şoptite în cercurile celor ştiutori.

Am ajuns la vistierie pe uliţe dosnice şi pe drumuri lăturalnice şi le-am făcut un semn

alene cu mâna străjilor de la intrare, după felul stăpânilor cu slujbe înalte, care se așteaptă să nu fie opriți. Pe sălile clădirii însă era liniște ca într-un mormânt; căci evenimentele mari ațâță norodul, dar slujitorii regelui așteaptă desfășurarea lucrurilor tremurând.

L-am aflat pe Penuel ben Muși în camera dregătoriei lui; a sărit în sus când m-a văzut și a întins spre mine degetele depărtate.

„Prietene", i-am spus, „nu sunt un duh rău de la Domnul; sunt Etan ben Hosaia, redactorul *Relatării despre regele David* și așa mai departe; și am venit să mă sfătuiesc cu tine în legătură cu sfârșitul principelui Adonia, căci te știu ca pe un om care cunoaște bine treburile obștești, ca și pe cele mai puțin obștești."

Totuși, Penuel ben Muși s-a bușit cu pumnii în frunte și a blestemat ziua când am intrat în viața lui și m-a implorat să părăsesc odaia dregătoriei lui și să nu destăinui nici unui suflet de om că ne cunoaștem, căci urechile lui Benaia sunt pretutindeni. Nici măcar întâmpinările mele n-a vrut să le asculte; mai curând m-a apucat de braț și m-a târât spre ușă și m-a împins afară.

Am părăsit vistieria ca buimac; ce lepră mă lovise și de ce și de când? Am umblat pe străzi, singur în mijlocul gloatei și înspăimântat. Dar, așa cum un câine se întoarce mereu la vărsătura lui, gândurile mele reveneau tot întruna la prevenirea ce mi-o făcuse Benaia ben Iehoiada cu prilejul întâlnirii noastre în casa lui Ioab, când spusese: Dacă știi atât de multe, Etan, pe cât cred eu că știi, atunci cred că știi prea multe.

Ce-mi rămânea altceva de făcut decât să mă duc acasă?

Casa se afla acolo, scăldată în lumina trandafirie a înserării, iar în fața ei era lectica verde cu stinghii de aur și cu acoperișul roșu, cu ciucuri.

Am chibzuit dacă să nu petrec noaptea mai bine într-un han sau undeva în vreun șopron sau chiar sub vreo poartă de intrare. Dar eram prea ostenit și descurajat și am intrat în casă ca o oaie la casap.

Amenhotef, marele eunuc regesc, mi-a dat binețe cu o voce mai din gâtlej ca oricând și m-a întrebat de sănătate și de ce mă țin departe de el. Lilit, țiitoarea mea, s-a ivit cu un lighean cu apă și mi-a spălat fața și mâinile și picioarele, în timp ce Amenhotef îi urmărea mișcările grațioase cu o privire binevoitoare; iar Hulda, mama feciorilor mei, ne-a pus dinainte vin și pâine și un taler cu brânză de capră, ce era amestecată cu măsline tocate mărunt și cu nuci rase. Estera însă, soția mea, a trimis vorbă s-o iertăm: căci ziua fusese lungă, iar inima ei suferea din pricina trudei.

Femeile s-au îndepărtat. Amenhotef a pus pe pâinea sa felioare de brânză și a mâncat în tăcere. În cele din urmă și-a șters mâinile pe un ștergar din pânza de in cea mai subțire și a zis:

„După o zi precum cea de azi, omul se gândește la sufletul său și caută prietenii."

Frica s-a încuibat din nou în măruntaiele mele:

„Moartea este o cositoare sprintenă."

El a încuviințat din cap.

„Cât e de când tu şi cu mine l-am privit pe Adonia cum s-a împreunat cu Abişag după feliuşagul ţapilor şi în alt chip; şi acum Benaia a ridicat mâna asupra lui şi iată-l mort."

A cătat la mine cu înţeles, şi frica din măruntaiele mele a sporit.

„Ca istoric, Etan, tu poţi privi moartea ca pe o apariţie zilnică; această moarte însă vădeşte semnele ei deosebite, şi unul din ele te priveşte pe tine. Presupun că ştii cum s-au întâmplat toate astea."

Am clătinat din cap.

„Adonia trebuie să-şi fi pierdut şi picul de minte din pricina domniţei" a zis Amenhotef, „căci a ales-o tocmai pe regina-mamă Batşeba să-i vorbească regelui pentru el şi a mai fost şi atât de nerod, încât să-i amintească: Tu ştii că regatul era al meu, că eu trebuia să domnesc; acum însă domnia a trecut de la mine şi i s-a dat fratelui meu."

Amenhotef şi-a răsucit mâinile nespus de graţios.

„Poţi să-ţi închipui cum i-a venit asta bătrânei Doamne. Au uitase el că Batşeba era aceea care, prin înrâurirea ei asupra regelui David, trecuse domnia de la el? Uitase oare că Abişag, chiar dacă nu-l putuse încălzi pe rege, era totuşi una din femeile lui David şi că faptul de-a ridica pretenţie asupra uneia din femeile regelui înseamnă să ridici pretenţie la puterea lui?"

M-am gândit la Adonia, cum a intrat în Abişag. Şi cum ea se răsucea şi se mişca aprinsă de patimă, şi frica din mine a devenit arzătoare şi s-a ridicat până-n inimă.

„Batşeba însă s-a arătat gata să vorbească regelui Solomon pentru Adonia. Şi regele s-a sculat înaintea ei şi i s-a închinat şi a poruncit să pună acolo un jilţ pentru mama lui, ca să se aşeze de-a dreapta lui. Apoi ea i-a zis: Am sa-ţi fac o mică rugăminte, să nu mi-o treci cu vederea. Zis-a regele: Cere, mama mea! N-am să zic nu."

Acum ea era iar Batşeba, soţia lui Urie: nici o apă, cât de mică, n-o putea tulbura, dar pe vârful limbii ei şedea moartea.

Ea a zis:

„Să i-o dai pe Abişag, sunamiteanca, lui Adonia, fratele tău, de femeie."

Mâinile lui Amenhotef se mişcau precum capetele a doi şerpi care se atacă unul pe altul.

„Am văzut chipul marelui grămătic Iosafat ben Ahilud şi pe cel al lui Benaia ben Iehoiada: erau ca de piatră. Dar faţa regelui s-a făcut galbenă ca lămâia şi el a grăit: De ce ceri tu pe Abişag, sunamiteanca, pentru Adonia, mama mea? Cere totodată şi regatul pentru el; căci el este fratele meu mai mare; pentru el şi pentru preotul Abiatar şi pentru Ioab ben Ţeruia."

A bănuit îndată o uneltire, ce altceva. Întrucât puterea creşte din uneltire, stăpânitorii o adulmecă pretutindeni. Batşeba cunoştea gândurile omului.

„Atunci regele a strigat către Benaia şi către mine şi a zis: ce slujitori credincioşi suntem şi cât de nemăsurată e priveghererea noastră, dacă fratele său, Adonia, şi domniţa Abişag au putut să-şi facă mendrele sub ochii noştri? Şi unde sunt prietenii regelui şi toţi sfetnicii săi, dacă trebuie să afle de la mama lui ce se petrece în regatul său? Cutare şi cutare să-mi dea

mie Dumnezeu, dacă n-a grăit Adonia cuvântul acesta împotriva vieții mele. Dar acum, pe viul Dumnezeu care m-a socotit pe mine vrednic de cinste și m-a așezat pe tronul lui David, tatăl meu, Adonia chiar astăzi va muri."

Mi-am amintit de petele întunecate de pe bucata de pânză, care erau sângele lui Adonia, și, cu glas tremurat, l-am întrebat pe Amenhotef ce aveam eu a face cu uciderea aceasta.

Amenhotef m-a privit lung și ochii lui cu vinișoare roșii s-au bulbucat puțin când mi-a grăit:

„Au nu este datoria oricăruia dintre copiii lui Israel să umble pe căile Domnului și să înștiințeze dregătoria cu privire la fapta aproapelui său? Au n-ai știut una și alta și încă multe altele, care erau de însemnătate pentru slujitorii regelui?"

„Au n-ai știut și domnia ta?" am întors eu vorba.

„Dar firește!"

Și-a întors capul de parcă era unul din chipurile pe care egiptenii le încrustează pe columnele lor, ce le zic obeliscuri; și a zâmbit la fel de nepătruns ca și acelea.

Gânduri ale lui Etan ben Hosaia, când, după plecarea lui Amenhotef, marele eunuc regesc, a șezut în cămara lui de lucru și a cugetat:

DESPRE FIREA DOMNITORILOR

Vezi tu pe oarecine care se pricepe la treaba sa? acela va sta înaintea regilor.

Precum înălțimea cerului și adâncul pământului, așa și inima regilor nu se poate pătrunde.

Când stai la masă cu un dregător, gândește-te temeinic la cele ce ți se pun dinainte; și pune-ți un cuțit la gât dacă ești lacom.

Dacă regele se teme, răcnește ca un leu: cine îl întărâtă la mânie, păcătuiește împotriva înseși vieții lui.

Piatra este grea și cu anevoie de ridicat nisipul, însă furia nebunului este mai grea decât amândouă.

DESPRE STĂRILE DIN REGAT

Unde nimeni nu mai visează la viitor, norodul devine sălbatic și cumplit.

Când un stăpânitor ascultă de minciuni, toți slujitorii lui sunt nevrednici. Inima lor urmărește nimicirea, iar buzele lor sfătuiesc la rele.

Cei însetați de sânge îl urăsc pe cel drept.

Domnul a făcut toate lucrurile cu un scop: ba chiar și pe mișel pentru ziua fărădelegii.

Chiar dacă cel drept cade de şapte ori, el tot se scoală; dar cei fără de lege se poticnesc în nenorocire.

DESPRE PARTICIPAREA LA VIAȚA OBŞTEASCĂ

Au poate pune cineva foc în sânul lui fără ca vesmintele lui să nu ardă? Sau va merge cineva pe tăciuni aprinşi fără să i se frigă tălpile?

Nu te îndesa înaintea regelui şi nu sta în locul hotărât pentru cei mari.

Omul înțelept îşi ascunde ştiința; dar gura nerodului e pieirea lui, iar buzele lui îi devin capcană.

Biciul pentru cal, frâul pentru măgar, iar varga pentru spinarea celor nebuni.

În topitoare se lămureşte argintul şi în cuptor aurul, dar cel ce încearcă inimile e Domnul.

DESPRE OPORTUNITATEA UNEI CĂLĂTORII DE SERVICIU

Cel nelegiuit fuge fără ca nimeni să-l urmărească, iar omul drept stă ca un pui de leu fără de grijă.

Înaintea prăbuşirii merge trufia, şi semeția înaintea căderii.

Cel cu duh vede nenorocirea dinainte şi se ascunde; cel nerozi însă merg drept spre ea şi se aleg cu pagubă.

Buna chibzuință va veghea peste tine şi înțelegerea te va feri pentru ca să te izbăvească de calea celui rău şi de omul care grăieşte minciună.

Sorții se aruncă în poala hainei; însă hotărârea toată vine de la Domnul.

DESPRE O EXCURSIE LA TAMAR, FIICA LUI DAVID, ŞI DESPRE PUTINȚA CĂUTĂRII ALTOR ADEVĂRURI

Chibzuieşte când pui piciorul înainte, şi vei merge sigur pe drumul tău.

În inima omului se înjghebează unele planuri; dar sfatul Domnului rămâne în ființă.

Domnul nu va părăsi în nevoie sufletul celui drept.

20

„Pe viul Dumnezeu", a zis căpetenia de la poarta orașului, uite-l pe istoricul nostru. Au istoriile tale s-au vădit a fi fără preț ori caldarâmul orașului Ierusalim s-a încins prea tare pentru tălpile tale, căci ai venit cu asini nenumărați și ne părăsești doar cu unul?"

L-am felicitat pe căpitan pentru neasemuita sa ținere-de-minte și i-am zis:

„Ei da, s-a scurs vreme îndelungată de când am sosit aici cu arhivele mele și cu familia mea; acum, vezi bine, locuiesc la nr. 54 pe ulița Regina din Saba, într-o casă care este a regelui și tocmai mă urnesc la drum într-o călătorie pentru treburile regelui."

Și i-am arătat toate documentele mele.

Între timp se adunaseră milogii și tot soiul de gloată, din cei ce-și fac veacul căscând gura pe la poarta orașului, și s-au pornit să facă glume pe seama șobolanilor care părăsesc casa peste care s-a abătut molima și ziceau că sângele lui Adonia, care a curs în stradă, nu-i decât începutul și în curând vor răsări ca din pământ spânzurători pe colinele Ierusalimului și de fiecare va atârna câte un lingău ce-a supt sângele norodului și măduva celor ce trudesc.

Atunci căpetenia a rotit gârbaciul cu mai multe cozi pe deasupra capetelor lor și a strigat:

„Ascultați voi, feciori ai lui Belial, nețesălaților și nespălaților; vă mănâncă fundul și vă arde de vergi, limbii voastre îi e poftă să fie smulsă din gură? Domnul v-a răsfățat cu prea multă libertate; milostivirea regelui v-a dat mai multă vlagă decât aveți nevoie. Dar creierul vostru s-a sfrijit până la mărimea unui bob de mazăre, căci uitați cine stăpânește aici în țară, și anume Solomon, cel mai înțelept dintre regi, prin slujitorul său iubit, Benaia, și prin cheretienii și peletienii care cunosc inima fiecăruia și care or să vă învețe ei să vă țineți botul."

Către mine însă a grăit:

„Șterge-o de-aici. Nu-ți dai seama că învățații scrisului sunt pricină de supărare pentru norod și o povară pentru slujitorii regelui?"

Așa că mi-am îndreptat pașii către miazănoapte, spre Bet-șan, pe drumul ce duce pe lângă templul lui Nob și de care s-a folosit cândva David, când a fugit dinaintea lui Saul.

Și sufletul mi-era apăsat de gândul la Estera, nevasta mea bolnavă pe care o lăsasem acasă, și la țiitoarea mea, Lilit, care lipsise când mi-am luat rămas-bun, și la viitorul meu, care era cât se poate de nesigur; căci, chiar dacă, părăsind Ierusalimul, scăpam de o lovitură nemijlocită, eram totuși prea bătrân și prea înrădăcinat în deprinderile mele de viață pentru a mai putea învăța cum se trăiește în peșteri și cum îți poți croi drum în pustiu vreme mai îndelungată.

Când am ajuns la piatra cea mare din care țâșnește izvorul de hotar, căruia i se zice așa pentru că țara iebuseilor se-ntindea până aici mai înainte de a-i fi bătut David și a fi pus stăpânire pe ei, iată că la izvor ședea o făptură cu boiul gingaș, înfășurată într-o mantie albă, și ținea o legăturică în mână.

Și inima mea a zvâcnit, căci am văzut că era Lilit; și deodată mi s-a uscat gâtlejul de tot, astfel încât, când am oprit asinul, n-am putut rosti nici un cuvânt.

Lilit și-a dezvăluit chipul și a venit la mine și mi-a prins mâna și mi-a spus:

„Nu mă alunga de la tine, Etan, prietenul meu. Am să merg în urma ta; unde vei mânca tu, voi fi mulțumită cu rămășițele, unde te vei culca, te voi încălzi; căci te iubesc mai mult decât viața mea."

Am atras-o la piept și am ținut-o strâns, și am simțit cât de greu de îndurat ar fi s-o pierd în folosul regelui Solomon și să trebuiască să-mi închipui cum ar pipăi-o el cu degetele lui slinoase; dar mai știam totodată că era nesigur pentru un om singur să călătorească pe drumurile lui Israel cu o femeie frumoasă, căci pretutindeni adăstau la pândă tâlharii și oștenii și alt norod întunecat; și că aceștia puteau să-i facă țiitoarei mele ceea ce, în vremea judecătorilor, i-au făcut țiitoarei unui tânăr levit bărbații din orașul Ghibeea, care au pus mâna pe ea și au siluit-o toată noaptea până în zori și i-au trimis-o apoi îndărăt; și întregul Israel s-a ridicat ca un om și a pornit să-i pedepsească pe bărbații din Ghibeea, după ce levitul și-a tăiat țiitoarea în douăsprezece bucăți, pe care le-a trimis bătrânilor semințiilor. Dar asta fusese pe vremea judecătorilor; în ziua de azi n-are decât să-și taie cineva logodnica într-o mie de felii și să le-o trimită apărătorilor legii din întreaga țară, și nici unul din ei n-ar mișca măcar un deget.

„Lilit, dragostea mea", am zis, „Dumnezeu mi-e martor că nimic nu mi-ar fi mai plăcut decât să te iau cu mine. Osteneala drumului s-ar preface în desfătare și fiecare zi ar fi pentru noi ca o lună de miere. Dar țara e cuprinsă de tulburări, aceasta e și pricina pentru care mă depărtez de capitală; iar pe șosele s-ar putea să se petreacă grozăvii."

Dar ea a cătat spre mine cu ochii ei mari și a zis:

„Am dormit la picioarele tale, Etan, dragul meu, și m-am străduit cu gingășie pentru tine în fel și chip. La început, când m-ai luat de la părintele meu în schimbul a douăsprezece oi de soi bun și a patru capre și a unei vaci cu lapte, am văzut în tine un om bătrân, morocănos și mirosind ușor a mucegai. Dar apoi m-ai învățat cântecele tale și mi-ai dezvăluit bunătatea ta și astfel ai ajuns pentru mine, încetul cu încetul și iubit și soț, și părinte într-o persoană. Să nu gândești că am venit încoace fără să chibzuiesc; știu bine ce înseamnă pentru o femeie tânără să călătorească în vremurile astea cu un om care este învățat și e slab de fire și nedeprins cu mânuirea jungherului. Și, dacă mă vei alunga de la tine, nu mă voi întoarce la nr. 54 din ulița Regina din Saba, ci te voi urma și voi fi ca umbra ta; și, așa cum nici un om nu poate smulge umbra de lângă el, n-ai să mă poți smulge nici tu de lângă tine, afară doar de mi-ai spune în față că nu ți-s dragă și că ai de gând, în călătoria ta, să te culci cu alte femei, cu târfe și țoline de prin sate, în care caz mă voi ruga Domnului să te bată cu buboaie pe mădularul virtuții tale și cu trânji și cu neputință în toate cele."

Acu', ce să zic, recunosc că-mi trecuse prin gând să găsesc vreun chip nou în drumul meu, cumva vreo fecioară de la sat, și să mă culc cu ea; căci un om care fuge e precum pasărea

în zbor, care iscodeşte în jur după şoareci de câmp. Dar marea iubire a Lilitei m-a copleşit şi m-am ruşinat de toana mea şi am zis:

„Lilit, dragostea mea, cum se face că bărbaţii înţeleg atât de rar adâncimea simţământului de care sunt în stare femeile şi că resping binecuvântările ce ar fi putut fi ale lor? Dumnezeu să-mi facă mie cutare şi cutare, ba încă şi mai mult să-mi facă, dacă voi uita cândva ceea ce m-ai învăţat şi dacă ţi-oi înşela vreodată iubirea. Nu, nu vreau nici să umbli în urma mea; o parte din timp ai să călăreşti pe asin şi o să împarţi şi pâinea cu mine; iar noaptea ne vom culca sub o velinţă şi ne vom încălzi unul pe altul şi ne vom hărăzi unul altuia toate cele ce ne fac plăcere; şi apoi vom căta în sus spre ceruri şi vom asculta suspinul vântului."

Astfel am plecat împreună de la piatra cea mare şi de la izvorul de hotar şi era o lumină pe obrazul Lilitei, ivită parcă dintr-o sută de stele.

În a şaptea zi a călătoriei noastre, când soarele cobora spre asfinţit ca un glob roşu uriaş, am zărit meterezele de la Bet-şan, care erau scunde şi pe alocuri dărăpănate, iar turnurile năruite; căci Solomon, cel mai înţelept dintre regi, cheltuia avuţiile ţării pentru înălţarea marelui templu al Domnului şi pentru mărirea palatului său şi pentru cetatea Millo şi zidurile de la Ierusalim, pentru zidirea Haţorului şi a Meghidonului şi a tuturor oraşelor cu grânare ce le avea şi a oraşelor pentru care şi a oraşelor pentru călăreţi şi pentru tot ceea ce mai avea de gând să construiască la Ierusalim şi în Liban; dar restul ţării se dărăpăna şi se părăginea.

Şi pe poartă a ieşit un om, care ţinea o frânghie, de care trăgea un ţap bătrân şi năbădăios; şi omul striga şi-şi blestema ziua când se născuse şi ziua când se născuse ţapul, dar şi mai tare îi suduia pe preoţii templului din Bet-şan.

„Cetăţene", am grăit eu către el, „după cât se pare, acest animal venerabil ca vârstă este pentru tine un adevărat chin. N-are nici pic de carne pe el şi nici vlagă, coarnele îi sunt slabe, şi a năpârlit de păr; biata cornută nu mai preţuieşte nimic; atunci de ce nu te milostiveşti de ea în numele Domnului şi n-o laşi să crape în linişte?"

„Nu preţuieşte nimic?"

Omul a prins s-o suduie pe mama care mă născuse şi pe mama Lilitei, ţiitoarea mea, şi tot astfel pe muma asinului pe care călătoream. Apoi a zis:

„Cum adică, ţapu' ăsta e un ăla zdravăn şi focos la simţuri, iar picioarele lui sunt sigur mai puternice decât ale tale, străine. Dar, în ceea ce priveşte sfârşitul lui, o să moară curând şi aburul sângelui lui se va înălţa către Domnul de pe altarul templului; căci îl duc preoţilor ca jertfă."

Atunci l-am lăudat pe om pentru cucernicia lui, la care el a ţipat tare şi a dat cu picioarele în ţap şi mi-a desluşit că la zi-ntâi a fiecărei luni trebuie să ducă preoţilor de la Bet-şan o jertfă, o capră sau o oaie sau un viţeluş, căci ei îl ţin pe feciorul lui, care e sărac cu duhul încă de la naştere; cheltuielile de întreţinere îl aduc în sapă de lemn şi el cu nevasta sa şi cu copiii săi n-au ce pune în gură.

L-am urmat la deal pe om și pe țapul lui, lăsând pe mâna stângă orașul Bet-șan, și am ajuns la templu în vremea aprinsului luminilor, după rugăciunea de seară. Și ne-am dus la casa de oaspeți, care se afla lângă templu și unde ne-a primit un preot, de pe al cărui chip și ale cărui brațe jegul se cojea vădit; acesta ne-a întins palma ca să plătim masul peste noapte și a zis:

„Domnul vede în inimă; dar un om care se încrede în altul rămâne curând cu punga goală."

Mai târziu ne-am ospătat dintr-o pită și un hartan de carne, care era alcătuit doar din zgârciuri și vine și care, de bună seamă, provenea de la un frate mai bătrân al țapului pe care îl întâlnisem. Apoi ne-am vârât sub velința mea și ne-am lipit unul de altul; dar nu puteam adormi de sforăitul cucernicilor, care veniseră de departe pentru a se ruga în sanctuar și a aduce jertfă Domnului, și din pricina țipetelor și vaietelor și răcnetelor ce răzbeau din colibele smintiților, de parcă toate duhurile Domnului se vorbiseră să se adune acolo și urlau la lună. De tâlhari nu i-ar fi așa teamă, a șoptit ea, și nici de oșteni sau de slujitorii lui Benaia ben Iehoiada; dar inima ei se înspăimântă la gândul că un duh rău s-ar putea abate asupra ei ca s-o tragă de păr sau s-o ciupească de sfârcul sânilor sau să-i vâre în trup o stârpitură de plod.

„Lilit, dulcea mea", i-am șoptit eu, „cunosc un descântec care va ține departe de tine duhurile rele și am tras în jurul tău un cerc vrăjit înainte de-a ne culca, așa că nimic nu ne poate atinge."

Atunci a oftat, doar o singură dată, și-a aflat culcuș capului pe umărul meu și a ațipit.

De dimineață ne-am înfățișat marelui preot; acesta era bine hrănit și trandafiriu la chip, dar la fel de nespălat ca și subordonații săi.

Mi-a fost cu neputință să deslușesc din expresia lui cât credea din cele spuse de mine și care socotea că sunt gândurile cu care venisem; dar, când am isprăvit de vorbit, mi-a spus:

„Pe scumpii noștri bolnavi nu-i ținem îndărătul gratiilor sau îndărătul zăvoarelor sau în silnicie; trei lucruri le spun eu necontenit preoților mei, sunt cheia unei îngrijiri cu succes: răbdarea, înțelegerea, iubirea. Firește, când unul din bolnavi devine prea îndărătnic, se poate întâmpla să capete o lovitură usturătoare, care-l amețește și îl potolește; dar lovitura e atât de scurtă, că nu produce nici o durere; nu le cășunați durere, le spun eu necontenit preoților mei, rugați-vă împreună cu ei. Avem ore de vizită regulate; oricine dorește se poate apropia de scumpii bolnavi și le poate tălmăci bâiguielile; cunosc oameni cu faimă și avere care își rostuiesc afacerile după cele ce află din spusele scumpilor noștri bolânzi; e oprit a-i hrăni și a-i necăji. Pentru toate aceste servicii și toată această amabilitate așteptăm ca tu să aduci o jertfă Domnului; avem în curtea templului o ofertă bogată de vite vii, din care cei cucernici pot alege; leviții vând vita întreagă sau orice parte din ea ai dori; ai să fii desigur mulțumit și Domnul te va iubi și îți va împlini toate rugile tale."

Astfel m-am dus cu Lilit în curtea templului, unde mișunau oile și caprele și vițeii și boii care fuseseră dăruiți de către cimotiile iubiților bolânzi. Acum animalele erau vândute de preoți celor cucernici, care se târguiau pentru darurile sortite jertfelor și strigau către

Dumnezeu din pricina prețurilor ce erau cerute acolo. Într-un ungher l-am descoperit pe vechiul nostru cunoscut, țapul, care era mai mult mort decât viu; și m-am milostivit de el și i-am spus levitului să-i dea o lovitură scurtă, dar usturătoare și să-l ducă la altar, căci aș fi gata să aduc jertfă un sfert dindărăt dacă prețul se înscria în limite rezonabile; și levitul mi-a spus că-mi va face un preț bun, de vreme ce Domnul m-a îndrumat la el, și că e sigur că și alți cucernici vor vrea să ia câte-o parte din țap, pentru ca bietul animal să fie izbăvit de chinul său și să poată ajunge plăcut în ochii Domnului. După care mi-a dat un ciob de lut, care trecea drept adeverire a plății și care mă îndreptățea să-i vizitez pe bolânzi.

La vremea vizitei însă, m-am dus la colibele nebunilor; și Lilit m-a urmat, cu toate că se temea foarte și pălise până la rădăcina părului.

Erau acolo trei colibe: una pentru cei care își răsuceau mădularele și se schimonoseau la față, una pentru cei care stau încremeniți și nu-și puteau ține nevoile și alta pentru toate cazurile celelalte, însumându-i și pe cei violenți. În fiecare colibă făceau serviciu câte doi preoți, a căror mutră oglindea nepăsarea boilor; dar mâinile lor erau tari ca fierul. Se putea vedea că iubiții bolnavi aveau o frică de moarte de ei; căci, oricare era felul bolii lor, se cutremurau și scânceau când dădeau cu ochii de ei. Duhoarea din colibe însă era atât de puternică, încât te izbea în față de la o depărtare de douăzeci de pași; în colibe era aproape cu neputință să-ți tragi sufletul, iar iubiții bolnavi, mulți dintre ei despuiați sau în zdrențe putrezite, erau mânjiți de propria lor scârnă și de muci și de bale și unii zăceau acolo ca morți.

I-am întrebat pe preoți de Tamar, fiica lui David. Și-au căscat gurile ca într-un râs mut și unul din ei a zis:

„Ce vrea să zică un nume? Avem aici un rege al Persiei, doi faraoni și mai mulți îngeri ai Domnului, printre care două femei, și alții asemenea, care pretind că sunt profeți și că au vedenii. Să ți-o arăt pe Astarot, zeița iubirii? Sânii i s-au uscat, părul îi e ca pleava, degetele de la picioare i-au putrezit, iar din ochii ei picură puroi. Tamar, fiica lui David! De ce nu Eva, femeia lui Adam?"

Am luat-o pe Lilit de mână și am fugit cu ea din colibă și din curtea templului, pe deal în jos, până am ajuns la ogoare; și acolo Lilit a căzut la pământ și și-a ascuns fața. Eu însă mă gândeam la căile Domnului și la cât erau de anevoioase și de întortocheate. Dar iată că pe potecă venea o femeie care purta veșmânt pestriț, ca fiicele regelui când sunt încă fecioare. Capul îi era plecat în chip ciudat și ea cânta cu glas subțire, copilăresc:

... Sora mea, iubita mea, deschide-mi!
Turtureaua mea, mult draga mea, căci iată capul meu
e plin de rouă
Și de cosița mea prinsu-s-au picăturile nopții...

Și am văzut că straiul ei pestriț era înjghebat din tot felul de cârpe și chipul ei era bătrân și stins de supărare și schimonosit, iar ochii priveau țintă în gol. Lilit s-a sculat de jos și a zis cu venerație:

„Tamar, fiica lui David..."

Dar femeia își târșea pașii, orbește, pe lângă noi și cânta:

Celui drag eu i-am deschis,
Dar iubitul meu se dusese, plecase.
Sufletul meu încremenise când cel drag mie-mi vorbise;
Iată eu l-am căutat, dar de aflat nu l-am aflat;
Pe nume l-am tot strigat, dar răspuns nu mi-a dat.

Şi Lilit a alergat după ea şi a prins-o de braţ:

„Tamar, soră iubită, draga mea..." Femeia a mers mai departe.

„Ascultă-mă, Tamar. Iată-l acolo pe Etan, iubitul meu; este blând şi bun şi mâinile lui sunt ca vântul care răcoreste chipul, adiind dinspre mare..."

Ceva părea să se schimbe în ţinuta femeii.

„Inima mea se întoarce către tine, Tamar. Vreau să te opresc. Colo stă Etan, iubitul meu; el ştie o vrajă care va alunga de la tine duhul cel rău de la Domnul..."

Femeia s-a oprit locului.

„Va trage în jurul tău un cerc vrăjit şi se va reîntoarce liniştea în mintea ta şi pacea în sufletul tău. Priveşte-mă, poţi să mă vezi..."

Femeia a dat din cap.

„Şi poţi să-l vezi pe Etan, iubitul meu, care e înţelept întru căile Domnului şi înţelept întru căile oamenilor..."

Femeia a privit în jur. În ochii ei revenise viaţa. Am făcut un pas spre ea. A ridicat mâinile, de parcă voia să se ferească de o lovitură; apoi mâinile i-au căzut în jos şi schimonoseala cumplită care îi desfigura chipul a început să se destrame.

Şi Lilit a sărutat-o, ca o soră pe alta, iar femeia ne-a urmat.

CUVINTELE LUI TAMAR, FIICA LUI DAVID, ROSTITE CĂTRE ETAN BEN HOSAIA, CÂND STA CULCATĂ ÎN IARBĂ, PE OGOR, CU CAPUL ÎN POALA LILITEI, ŢIITOAREA LUI

... o Dumnezeule nu e ceea ce mi-a făcut şi cum mi-a făcut m-a aruncat pur şi simplu pe pat şi m-a ţinut şi mi-a rupt straiele de pe trup şi mi-a produs durere de asemenea m-a lovit peste faţă fiindcă ţipam asta era destul de rău dar încă nu tot ce e mai rău cu toate că eram fecioară într-adevăr eram şi ştiam că fără pieliţa fecioriei fiica unui rege nu mai preţuieşte mult ştiam şi eu câte ceva numeroasele fiice din casă şi toate cu sângele fierbinte al lui David în vine ştiau deja când erau de opt sau nouă ani şi aveau experienţă în haremul părintelui nostru fetele se vizitau noaptea una pe alta şi beau vin şi gustau haşiş şi îşi făceau mendrele cu slujnicele şi se strecurau una în patul celeilalte toate astea le-am văzut şi poate aş fi ajuns şi eu ca multe din ele şi aş fi iubit femei de nu era Maaţah mama mea care era fiica regelui din Gheşur şi de nu-mi zicea Tamar te bat cu biciul dacă te prind în pat cu una din astea sau de bag seama că pieliţa ta s-a dus căci tu eşti din partea mamei şi a tatălui din sângele regilor şi nu din sângele procopsiţilor şi nou-îmbogăţiţilor ah de câte ori n-

am dorit ca părintele tău să fi fost mai pretențios în alegerea celorlalte femei ale lui așadar astfel era mama mea și eu nu mă temeam de ea dar fratele meu Absalom era un băiat sălbatic și și-a lăsat să-i crească părul și când ea îl dojenea el dădea cu picioarele în ea și o mușca și atunci ea i-a spus părintelui meu și el a pus să-l bată cu biciul unde eram așadar eram încă fecioară când Amnon fratele meu de la altă femeie a tatălui meu de la israelita Ahinoam a început să se țină de mine și a vrut să mă ducă în grădină și să mă pipăie dar eu i-am spus așa nu Amnon n-am nimic împotriva unor legături de iubire ca între frate și soră dar să-mi vâri mâna în sân și să te freci de mine nu de altfel și asuzi și miroși urât asta l-a supărat dar mutra posacă îl făcea și mai neplăcut era palid din fire și avea buzele urât răsfrânte și atunci s-a îmbolnăvit sau s-a făcut doar că e bolnav din care pricină frica de Domnul a intrat în părintele meu care tocmai pierduse pruncul de la Batșeba pe deasupra și Ahinoam mama lui Amnon se purta de parcă copilul ei preferat era un prunc neajutorat și a umplut întreg palatul cu tânguielile ei și l-a împins pe părintele meu la disperare așa că a venit la mine și mi-a zis Tamar fiica mea cunoști greutățile ce le-am avut pentru că Domnul s-a mâniat de mai multe din faptele mele și acum Amnon s-a îmbolnăvit și îmi spune că moare de pofta câtorva turte cum numai tu te pricepi să le gătești din carne tocată mărunt și din anumite mirodenii și totul învelit în aluat subțire și puse pe masă în supă de pasăre și că s-ar însănătoși dacă tu i-ai pregăti asemenea turte atunci am spus către părintele meu că dacă asta e tot am să-i pregătesc cu plăcere turtele și am să i le trimit dincolo în casa lui dar el ar dori să te duci chiar tu și să le pregătești în bucătăria lui mi-a zis tata și să i le pui dinainte chiar cu mâna ta atunci am spus de ce s-o fac el nu e tocmai dintre cei mai drăguți și să se bucure dacă îi voi găti turtele necum să mai pună și condiții însă a spus părintele meu el e un băiat bolnav bolnavii au toanele lor în afară de asta e fratele tău vitreg de aceea fii pentru el o soră bună și du-te în casa lui și gătește-i carnea ce era să fac m-am dus în casa lui Amnon unde el zăcea în pat și părea bolnav și vorbea atât de încet încât abia îl puteai auzi ah turte și ridică mâna s-o atingă pe-a mea dar mâna îi alunecă în jos și slujitorii clatină din cap și spun cât de slăbit e bietul Amnon din pricina bolii sale și grăbiți-vă cu turtele sau o să ne moară el însă geme ah capul meu bietul meu cap el nu îndură când se vorbește zic slujitorii și se scoală și pleacă și iată-mă acolo cu oalele și tigăile mele și cu turtele împreună cu supa Tamar soră dragă suspină el doar un pic la început poate că am să mănânc dacă-mi dai tu cu mâna ta gingașă vino-ncoace vino mai aproape nu nu-mi vărsa supa îi zic eu dar el mă trage spre sine acu' ai făcut-o m-am tânguit eu ce nenorocire și totul s-a vărsat peste învelitoarea patului ce faci deodată își recapătă întreaga vlagă și mă trage jos pe patul lui în mijlocul turtelor și zice vino și te culcă cu mine sora mea nu răspund nu nu fratele meu nu mă necinsti căci aceasta nu se face în Israel nu face ticăloșia asta căci unde mă voi duce eu cu necinstea mea și tu vei fi în Israel ca unul din cei fără de minte de aceea te rog vorbește cu regele și el nu se va împotrivi să mă dea după tine el însă n-a vrut să asculte cuvintele mele ci fiind mai tare m-a silit și s-a culcat cu mine și m-a necinstit și când s-a săturat și-a întors fața și a zis tu tu nu ești ca o femeie mai curând ești ca o scândură de lemn câtuși de puțin zic eu la ce te aștepți de la una pe care o siluiești să-ți mai arate și pasiune apoi mi-ai produs durere la ruperea pielicioarei mele și în afară de asta eram culcată în supă și pe turte încearcă-mă încă o dată nu mai e încă o dată zice el scoală și pleacă cum asta zic eu tu îți siluiești propria soră și o alungi de la tine ca pe o târfă siluit zice el ai făcut-o doar de bunăvoie stăteai culcată aici și m-ai lăsat să fac totul după placul meu asta a fost după ce m-ai bătut când eram aproape leșinată Tamar a

zis el tu ştiai ce vreau când ai venit şi râde una care se tăvăleşte cu primul venit nu e o nevastă pentru următorul rege al lui Israel aşadar scoală-te şi cară-te atunci eu i-am zis a mă alunga e un rău încă şi mai mare decât cel dintâi pe care mi l-ai făcut tu mie dar el n-a vrut să asculte de vorba mea ci a chemat slujitorii săi şi le-a zis alungaţi pe aceasta de la mine afară şi încuiaţi uşa după ea şi mi-a aruncat veşmântul meu pestriţ şi slujitorii m-au scos afară şi am auzit împingând zăvorul la încuietoare şi am ţipat şi mi-am rupt haina cea pestriţă şi mi-am presărat cenuşă pe cap şi o durere s-a iscat în ceafa mea şi s-a lăţit până a cuprins toată ţeasta şi până s-a revărsat din ochii mei şi mi-a curs pe faţă şi a crescut mare şi m-a sluţit şi atunci s-a ivit fratele meu Absalom şi a zis au nu cumva Amnon fratele meu a umblat cu tine şi eu l-am privit şi el a zis taci acum sora mea nu vorbi despre treaba asta căci el este fratele tău eu n-am spus nimic el a zis nu-ţi zdrobi inima pentru fapta aceasta şi n-am spus nimic şi el m-a luat de mână şi m-am dus în casa lui şi a zis aici poţi să rămâi eu n-am spus nimic dar durerea din mine s-a lăţit tot mai mult şi n-am spus nimic... nimic...

21

IMPLORAREA MILEI ŞI AJUTORULUI LUI DUMNEZEU LA MARE CUMPĂNĂ: UN MAŞIL AL LUI ETAN DIN EZRAH

Aibi milă, o Doamne, de făpturile duhului tău, de cei pe care i-ai făcut din lutul acestui pământ.

Le-ai dat mintea spre pricepere şi limba ca să vorbească; tu dai şi iei după înţelepciunea ta.

Şi le-ai dat şi inima care se frânge doar o dată; fii milostiv, o Doamne, nu-ţi întoarce faţa de la suferinţă şi tăcere.

Iat-o colo, cum merge în veşmântul ei pestriţ; ea a vorbit de tine, dar acum se îndepărtează şi pleacă, cu jalea ei închisă în piept.

Cum e de înjosită fiica celui atotputernic: ochii ei sunt fără viaţă, mâinile se întind să apuce în gol.

Dar eu am ascultat glasurile care vin de pe malurile întunecoase şi bâiguiala smintiţilor şi mă rog Domnului din înălţimi pentru sufletul meu.

Aleargă, o Doamne, să mă izbăveşti; aleargă să mă ajuţi, o Doamne. Fă-i de ruşine şi ocară pe cei ce-mi năpăstuiesc sufletul meu; pe cei ce-mi doresc răul loveşte-i cu rătăcire.

Căci sunt sărac şi părăsit. Aleargă către mine, o Doamne; tu eşti ajutorul şi izbăvirea mea; o Doamne, nu şovăi.

Dar în după-amiaza acelei zile s-a ridicat o trâmbă de colb şi s-au auzit strigăte în câmpie şi au fost zărite numeroase care de luptă şi călăreţi, care veneau către Bet-şan.

Şi Lilit a zis:

„Nu aştepta, Etan, prieten al meu, până ce cheretienii şi peletienii vor ajunge la templu şi în împrejurimile lui, ci hai să punem şaua pe asin şi să ne continuăm drumul."

De aceea am cumpărat pastramă de la leviţi şi pâine; şi Lilit a încălecat pe asin şi şi-a tras broboada peste chip. La care levitul care ne cântărea carnea mi-a zis:

„O fată frumoasă e pentru părintele ei ca un odor; cine îşi tăinuieşte comorile faţă de oşteni e un om cu scaun la cap."

Lilit a chicotit sub broboada ei; dar eu m-am mâniat şi i-am ars asinului una cu joarda, astfel încât s-a pornit să umble, şi i-am desluşit Lilitei că la oameni e la fel ca la vinuri; unul nou face băşici şi pricinuieşte dureri de cap; dar un vin care a stat în zăcătoare vremea cuvenită este cu blândeţe pe limbă şi totuşi îşi face efectul.

Peste noapte am dormit lângă albia secată a unui pârâu, feriţi de priviri străine prin mai multe tufe de grozamă; şi în ziua următoare am ajuns la muncele şi am sosit în Ghilo, de unde se trăgea Ahitofel, sfetnicul regelui David care s-a dat de partea lui Absalom.

Ahitofel stăpânise o casă mare şi Domnul îi hărăzise avuţii de tot felul; dar el avea un duh fără odihnă. Am întrebat un vânzător de măsline murate unde se află casa lui Ahitofel; dar acela a întins către mine mâinile cu degetele răsfirate şi a zis:

„Casa lui Ahitofel? Mai curând ai putea întreba de casa lui Belial, care întruchipează tot răul; că, vezi bine, Ahitofel a fost şters din amintirea oamenilor, după rânduiala bătrânilor din Ghilo. Şi uliţa numită odinioară după numele lui se cheamă azi uliţa Slăvitelor Cuceriri ale lui David; iar casa pentru orfani pe care a întemeiat-o şi o îngrijea a fost închisă, aşa că în zilele noastre orfanii din Ghilo umblă cerşind şi mai târziu fug la tâlhari; fetele însă se fac târfe. Totuşi, casa unuia fără nume se află dincolo de măgura de colo, nu poţi greşi, căci unul din ziduri s-a năruit, iar în curte cresc buruieni şi mai este acolo şi un turn în care umblă stafia lui la vreme de lună nouă."

Am urmat îndrumările vânzătorului de măsline murate şi am ajuns după scurtă vreme la casa lui Ahitofel. Soarele era sus pe cer, nici o frunzişoară nu se clintea în pustiul care fusese cândva o grădină şi nu se auzea decât ţârâitul greierilor. Am străbătut încăperile goale, însingurate, zgomotul paşilor noştri era răsfrânt de zidurile căptuşite cu cahle şi de tavanele împodobite cu împistriţuri după felul celor din Sidon şi din Tir. Şi m-am dus cu gândul la omul care pusese să se zidească toate astea şi care făcuse cauză comună cu răzvrătiţii împotriva regelui David şi care şi-a pus capăt vieţii când şi-a dat seama că răscoala dăduse greş şi că toată strădama sa fusese zadarnică; ce fel de om era acesta? Şi care erau forţele care îl împinseseră la fapte pe el şi pe Absalom şi de bună seamă că şi pe regele David?

Un tuşit uşor, ca pentru dres glasul, a făcut-o pe Lilit să tresară înspăimântată.

M-am întors spre partea de unde se auzise. În uşa dinspre grădină se afla un omuleţ uscăţiv – umbră precis conturată pe lumina vie a amiezii. Omuleţul avea ceva de stafie în el, de parcă ar fi fost gata să se destrame la fel de neaşteptat precum se ivise. Dar a rămas, şi-a scărpinat bărbia şi s-a interesat cu umilinţă de scopul venirii noastre; de când, în temeiul hotărârii bătrânilor din Ghilo, numele lui Ahitofel fusese şters din amintirea oamenilor, nici un vizitator nu mai pusese piciorul în casă.

I-am spus că Doamna pe care o însoţeam şi cu mine eram în călătorie, în parte pentru afaceri, în parte şi pentru plăcere; că văzusem de la depărtare casa şi că găsisem locul aşezării ei încântător şi felul zidirii interesant şi că ne hotărâsem, astfel, să o vedem mai deaproape.

Omuleţul s-a apropiat. Casa nu putea fi aşezată mai prielnic a întărit el şi Ghilo cu împrejurimile sunt vestite pentru aerul lor sănătos. Ar fi nevoie de câteva lucrări de reparaţii; dar cine avea de prisos câţiva sicli putea face din proprietatea asta un adevărat rai, căci asta şi fusese înainte ca foştii stăpâni să se fi lăsat ispitiţi de către un duh rău de la Domnul să se dea de partea lui Absalom cel cu părul lung şi să se ardice împotriva regelui David. Ţinând seama de mărimea moşiei şi de aşezarea ei încântătoare, totul este atât de ieftin, că te umflă râsul; aproape că-i e ruşine să numească suma: cu atâta era ea mai mică decât valoarea adevărată. O să punem acu' întrebarea, a mai zis el, cum de e gata să vândă la un asemenea preţ de râs. Vrea să fie cinstit cu noi; căci arătăm ca nişte oameni cu frica lui Dumnezeu; în afară de asta, oricine din Ghilo ne-ar povesti despre singurul cusur al casei:

despre stafia fostului stăpân care umblă prin turn la vreme de lună nouă. Totuşi cine se interesează cu adevărat nu trebuie să se teamă, căci stafia e cu totul neprimejdioasă; nici nu zornăie din lanţuri, nici nu strănută şi nici nu urlă; se iveste pur şi simplu, albă şi mută, la fereastra turnului în care se spânzurase fostul stăpân.

I-am mulţumit pentru că m-a îmbiat să cumpăr şi i-am spus că mă voi gândi la asta mai târziu; dar cine e el şi cu ce drept încearcă să vândă casa dimpreună cu pământul pe care se afla?

„Mă cheamă Iogli, feciorul lui Ahitofel." A ridicat din umeri trist.

„Sunt ultimul din familie care a stăruit să rămână pe proprietatea noastră; şi eu am să plec de-ndată ce totul va fi fost vândut."

Deodată mi-a trecut prin minte un gând de la Domnul. „Iogli", l-am întrebat, „casa şi grădina sunt tot ceea ce a lăsat în urmă părintele tău?"

„Mai era veşmântul lui de ceremonie şi lanţul de aur al slujbei lui şi pocalul şi tipsia lui şi câteva lucruri de artă frumoase; dar astea s-au călătorit demult la cămătarii ce împrumută bani."

S-a mai gândit.

„Doar în fund, în şopronul pentru unelte, se mai află nişte butoaie, care sunt pline de tăbliţe de lut. Am încercat să le vând, dar mi s-a spus că toate scrierile rămase de la Ahitofel trebuie să fie neplăcute în ochii Domnului şi îndreptate împotriva domniei regelui."

„Iogli", i-am zis, „ce întâmplare, eu sunt un adunător de scrieri vechi. Dacă mi-ai arăta butoaiele şi tăbliţele de lut din ele, s-ar putea să încheiem un târg. Dar te previn: s-ar putea să găsesc prea puţin sau chiar nimic care să îndrituiască cumpărarea, iar mijloacele mele sunt restrânse."

Iogli ben Ahitofel nici nu mai asculta. Fără să ţină seama de curpenii care îl împiedicau şi de stufărişul des şi de scaieţi, alerga înaintea noastră spre un şopron părăginit, care era năpădit de flori roşii. În şopron erau trei butoaie bine înfundate. Iogli a luat în mână uneltele şi lucra plin de râvnă; şi nici nu deschisese bine un butoi, când mi-a şi dat tăbliţele ce se aflau deasupra.

Pe prima sta scris: *Însemnările lui Ahitofel ghiloneanul, sfetnic regesc, cu privire la domnia regelui David şi la răzmeriţa feciorului său Absalom; mai departe cugetări ale autorului despre diferite probleme generale.*

Auzeam cum îmi bătea inima. Lilit m-a întrebat dacă nu cumva nu mă simt bine. Am mormăit ceva despre aerul înăbuşitor din şopron şi am ieşit la aer curat. De-ndată ce am putut iar să gândesc limpede, i-am spus lui Iogli:

„Iogli, astea nu sunt ca o ciozvârtă de miel sau ca o prăjitură, care pot fi apreţuite muşcând o îmbucătură din ele. Dacă vrei să cumpăr una sau alta din tăbliţe, o să trebuiască să le cercetez în linişte şi să rămân aici, în casă, într-un iatac care are patru pereţi şi un tavan, astfel încât ploaia să nu curgă peste tânăra Doamnă în tovărăşia căreia drumeţesc iar soarele să nu-i vatăme pieliţa. De asemenea, vom avea nevoie de ceva mâncare şi de o cană de vin sau două. Crezi că se poate face rost?"

Iogli ben Ahitofel a făcut o plecăciune şi mâinile îi tremurau de emoție. Putem avea casa întreagă câtă vreme poftim, a zis el; o să aducă paie, ca să dormim pe ele, şi va împărți cu noi pâinea şi brânza lui şi, daca i-aş da o jumătate de siclu, ar da o fugă până jos în Ghilo, şi ar aduce un burduf de vin foarte de soi.

Astfel nu aflasem doar un refugiu, ci şi o lectură de mare însemnătate pentru relatarea despre regele David, aşa încât puteam spune că drumul meu slujea şi mai departe țelurilor regelui.

Dar, în ceea ce priveşte apariția lui Ahitofel, am asigurat-o pe Lilit că mai erau încă vreo câteva săptămâni până la luna nouă şi că vom fi plecat demult până când stafia albă şi mută să bântuie la fereastra din turn.

Din însemnările lui Ahitofel din Ghilo

DESPRE OMUL DAVID

La început am crezut toți în el.

Era alesul Domnului, întruchiparea marii prefaceri, din care norodul trebuia să iasă întărit şi limpezit şi privind spre viitor, pentru ca să se împlinească făgăduiala pe care Domnul o făcuse învățătorului nostru, Moise: anume că va spori pe feciorii lui Israel în toată lucrarea mâinilor lor, în rodul trupului lor, în rodul vitelor lor, în rodul țării lor, astfel încât să le fie spre priință.

Asta însemna să le smulgă prin luptă bătrânilor puterea lor şi să le ia privilegiile şi îndreptățirile lor; să-i limiteze pe preoți la temple; să tocmească un stat care să pună biruri pe cei avuți, să-i ocrotească pe sărmani, să împartă dreptate, să înlesnească comerțul şi schimbul şi să poarte războaie în afara hotarelor. Asta cerea dăruire deplină din partea tuturor celor ce se juraseră întru cauza Domnului.

Şi abia dacă aveam ceva de care să ne putem ține. Legea Domnului, pe care acesta o dăduse lui Moise, fusese vestită în timpuri străvechi, când încă nici nu exista proprietatea pământului şi când fiecare făcea ce i se părea drept şi când pacea domnea în norod. Dar, dendată ce pământul a ajuns în mâinile unora, s-a născut nedreptatea şi unul a ajuns lup celuilalt. Astfel noi am vestit: *Fiecare sub butucul lui de viță şi sub smochinul lui, de la Dan până către Beer-şeba.*

Acu', unii pretind că David şi-a însuşit cuvintele astea numai pentru a afla sprijin în norod şi că marea prefacere n-a fost pentru el decât un mijloc pentru ca să ajungă el la putere şi că nu s-ar fi dat îndărăt de la nici o fărădelege, câtă vreme ea slujea acestui țel.

Eu zic că asta înseamnă să privim lucrurile prea simplu.

Într-o noapte, pe acoperişul palatului său, David mi-a citit un nou psalm pe care îl scrisese:

> *Mă scufund în mâl adânc şi n-am unde să-mi proptesc piciorul; mă duc în vâltoarea apelor şi şuvoaiele trec peste capul meu.*
> *Cei ce mă urăsc fără cuvânt sunt mai mulți decât părul capului meu; puternici sunt cei ce vor să mă piardă. Sunt de râsul celor ce stau la poarta cetății şi bețivii îmi scornesc cântece de ocară. Sunt istovit de plânset; gâtlejul meu aprins e ca de foc, ochii mei se sting aşteptând ajutor de la*

Dumnezeu. Căci pentru tine sufăr batjocură şi ocara acoperă faţa mea. Străin sunt pentru fraţii mei şi ca un necunoscut pentru feciorii maicii mele.

Acu', multe sunt făţarnice în poezia lui David; dar stihurile astea nu. Asta e vorba unui om care a făcut lucruri josnice pentru gânduri înalte.

CONVORBIRI DESPRE DAVID

La început am crezut cu toţii în el. Mai târziu, când s-a văzut limpede că alesul Domnului devenise un despot, şi-a urmat fiecare drumul lui.

Iosafat ben Ahilud a zis către mine:

„Te aştepţi la prea multe, prietene. Chiar dacă David ar fi omul drept care l-ai luat, tot n-ar putea să-ţi făurească lumea pe care ţi-o doreşti. Eu, unul, sunt de părere să primim ceea ce se poate dobândi în împrejurările acestea: un Israel puternic şi indivizibil."

„La ce ne ajută", am zis eu, „să schimbăm o duhoare mare pe o mie de putreziciuni mărunte? Au nu vezi tu încordările sub care se va nărui, risipindu-se, regatul? Dacă nu schimbăm lucrurile din temelii, dacă îi îngăduim lui David să se facă tot mai puternic şi să-şi urmeze mai departe drumul, doar o hotărâre valabilă – a lui – doar un cuvânt care contează – al lui – atunci Israelul tău unit se va sfârteca precum un copac putred în furtună. "

„Mă îndoiesc de asta."

„Sau cauza noastră moare din pricina propriei ei încremeniri; şi toate dănţuirile regelui şi toate cuvântările lui şi toate rugăciunile şi stihurile lui nu vor mai fi în stare să-i insufle iar viaţă."

„Virtutea i se potriveşte miresei", a zis el, „dar în lupta dintre bărbaţi te poate costa capul."

Ioab ben Ţeruia mi-a zis:

„El este capul tău. Capul ştie mai multe decât mădularele."

„Dar tu ai ochi ca să vezi", am spus eu „şi un creier în capul tău căpăţânos ca să gândeşti."

„Eu sunt oştean", a zis el.

Huşai din Arah, prietenul lui David, m-a ascultat cu multă înţelegere şi a grăit:

„Şi eu bag seama că nu e totul aşa cum ar fi trebuit să fie. Ţi-aş mulţumi foarte dacă m-ai înştiinţa şi pe mine la vreme de planurile tale."

NEMULŢUMIŢII SPORESC LA NUMĂR

Eu însă mi-am dat seama că totuşi cauza Domnului cere înlăturarea domniei lui David. Pentru acest scop trebuia făcut un legământ care să cuprindă pe toţi nemulţumiţii din ţară şi trebuia pus în fruntea lor un om care să poată înflăcăra inimile norodului.

Domnul a avut grijă ca, prin înseşi faptele lui David, numărul celor nemulţumiţi să spo-

rească mereu. Erau întâi bătrânii triburilor cu semințiile și oamenii lor de casă, care au fost siliți să vadă cum le scapă din mâini puterea și averea, în timp ce ei erau însă datori să-i dea lui David cete de oaste pentru veșnicele lui războaie; erau apoi marii stăpânitori de pământuri și crescători de vite, care priveau chiorâș cum domeniile regești se lățeau pe seama pământurilor lor; erau preoții templelor locale, care aflau despre templul cel mare și se temeau pentru veniturile lor; era gloata uriașă a țăranilor, meșteșugarilor, cărăușilor de poveri, negutătorilor, păstorilor și așa mai departe, care-l aveau pe perceptorul de biruri în spate și ale căror datorii creșteau, până ce erau nevoiți să se vândă pe ei înșiși ca iobagi; iar mâinile slujitorilor regelui trebuiau unse când se naștea un fecior al lui Israel sau când murea, când se căsătorea sau când se muta la porțile orașelor și la porțile dreptății. Și mai era tineretul, care creștea în lumea aceasta și care, prin urmare, nu avea decât dispreț pentru învățăturile părinților și pentru marea prefacere făgăduită.

Dar idolul acestui tineret era feciorul lui David, Absalom. Chiar și numai la auzul numelui său fiicele lui Israel cădeau în extaz; din tălpile picioarelor și până în creștet nu aflai vreo meteahnă la el; și când îi tundeau părul din cap, ceea ce se întâmpla de obicei în fiecare an, la sfârșitul anului, căci părul îi devenea prea greu, atunci părul capului său cântărea două sute de sicli după cântarul regelui.

CINE MERGE LA VÂNAT LEI SĂ NU PUNĂ CAPCANE DE IEPURI

Absalom nu era chiar prost; dar vedea de obicei doar până-n vârful nasului și era încăpățânat.

Am mers la el ca să-i iscodesc părerile. Nu avea prea multe, nici chiar despre părintele său, regele David; totuși îi era silă de rege pentru că nu făcuse nimic împotriva lui Amnon, după ce acesta o pângărise pe Tamar; pe fratele său vitreg însă îl ura mai presus de orice. Absalom s-ar fi legat cu jurământ să fure fulgerul lui Dumnezeu din cer, numai să-l fi putut izbi cu el pe Amnon; zadarnic i-am deslușit eu că nu se întind capcane pentru iepuri când mergi la vânat lei și că l-ar răpune pe Amnon laolaltă cu alt vânat mult mai mare, dacă și-ar da osteneala să cugete o dată la aceste lucruri.

Totuși el a născocit marele lui plan. Pe mine nu m-a inițiat în el, dar nenumăratele lui vorbe piezișe m-au făcut să mă tem de tot ce-i mai rău. Întrucât nu doream să ajung a fi bănuit de sprijinirea planului său, fără îndoială necopt și sălbatic, m-am retras o vreme la Ghilo, ca să mă dedic trandafirilor mei, și am aflat abia mai târziu despre întâmplările petrecute.

Din câte am auzit, Absalom a mers la părintele său, regele, și l-a poftit pe el și pe toți feciorii regelui la marea sărbătoare a tunsului oilor, în ocina sa din apropiere de Baal-Hațor, care se află la hotarul cu Efraim. Acu', el știa bine că David avea prea multe treburi pentru a putea veni; totuși regele va ști, pesemne, să prețuiască dovada de prietenie și le va îngădui plăcerea asta feciorilor săi. David se îndoia cu adevărat dacă prezența lui Amnon la sărbătorire era nimerită; dar Absalom i-a deslușit părintelui său că trecuseră acu' mai mult de doi ani de la întâmplarea cu Tamar și cine poate ști dacă greșeala era numai de partea lui Amnon; iar în ceea ce-l privea, el nutrea simțămintele cele mai din inimă pentru fratele Amnon. Bine, fie atunci, și Dumnezeu să te binecuvânteze, a zis David; și, în afară de Solomon, care era încă în fașă, toți cei paisprezece fii ai regelui au încălecat pe catârii lor și au

mers la ocina de la țară a lui Absalom, la Baal-Hațor.

Absalom le-a dat un ospăț cum nu s-a mai pomenit. Nu era zgârcit și voia să-i vadă sătui și amețiți de băutură, mai cu seamă pe Amnon, căci le poruncise slujitorilor săi: Luați seama ca, îndată ce inima lui Amnon se va veseli de vin și când eu vă voi zice: Loviți-l pe Amnon! Să-l ucideți și să nu vă temeți; eu vă poruncesc asta, să fiți cutezători și viteji.

Și slujitorii au împlinit treaba lor de sârg și cu temei; Amnon nici n-a apucat să-și dea seama ce se petrecea. Atunci s-au sculat toți feciorii regelui și fiecare a încălecat pe catârul său și a dat bir cu fugiții.

A fugit și Absalom: în Siria, la Talmai, regele Gheșurului, bunicul său dinspre mamă.

Eu însă pierdusem conducătorul legământului plănuit de mine împotriva regelui David, care făcea de ocară marea prefacere și cauza pentru care fusese ales.

TIMPUL DOMOLEȘTE TOATE DURERILE

Amnon a fost plâns în felul obișnuit; regele și-a sfâșiat veșmintele și s-a trântit la pământ și toți feciorii regelui și toate slugile regelui și-au sfâșiat hainele și au plâns plângere mare. Dar foarte puținora le părea rău de Amnon; oamenii îl știau ca pe un prostănac și un soț de blestemății.

„Ahitofel", a grăit David către mine, „inima mea nu mai vrea să se bucure. Am încercat cu rugăciuni și cu poezii și cu plănuirea de noi războaie. Dar nimic nu ajută."

„Timpul domolește toate durerile", i-am zis eu. „A sosit o trupă de dănțuitori din Babel și sunt lăudați peste poate. Poruncește să vină la palat; nu te punea și înaintemergătorul domniei tale, regele Saul, să joci și să cânți în fața lui?"

„Nu mi-e numai de Amnon", a răspuns el pe gânduri. „Cum am spus deja la moartea pruncului, întâiul-născut al Batșebei: au pot eu să-l aduc îndărăt? Dar Absalom! Îmi pusesem toată nădejdea în flăcăul ăsta."

Aștepta acum să vorbesc eu. Dar am tăcut; nu voiam să trec, mai târziu, drept cel care propusese reîntoarcerea lui Absalom.

„M-am și gândit să pun să-mi rostească un oracol preotul Abiatar sau Țadoc", a zis David, „sau o prorocire din partea lui Natan; dar cunosc eu căile oamenilor lui Dumnezeu: vor încerca mai curând să afle dorința mea, decât voința Domnului."

Așa că am pornit la drum și am mers la Ioab și i-am zis:

„Știi că regele e încă foarte mânios din pricina omorului săvârșit de tine împotriva lui Abner ben Ner."

„Dar a trecut atâta vreme de-atunci!" a strigat Ioab. „Între timp am luat cu sila pentru el Ierusalimul și i-am adus multe și mari izbânzi și l-am înlăturat pe Urie, ca să se poata culca cu Batșeba; în afară de asta, m-a înălțat pe treaptă de căpetenie în război."

„Așa o fi", i-am întors eu vorba. „Dar abia deunăzi a vorbit regele despre asta și era tare supărat. Dar știu cum poți afla îndurare în ochii lui."

Ioab m-a jurat să-i spun cum.

„E foarte simplu", am zis eu. „Trăieşte la Tecoa o femeie înţeleaptă. Dacă ai să te duci acolo şi ai să-i grăieşti aşa şi aşa, cum am să te învăţ eu, şi dacă o aduci încoace, sunt sigur nu numai că vei dobândi din nou mila regelui, dar că vei face şi o faptă mare pentru norodul lui Israel şi pentru cauza Domnului."

Şi Ioab a ascultat ce l-am învăţat şi a purces la drum şi a adus-o la rege pe femeia cea înţeleaptă din Tecoa.

DESPRE FOLOSUL PILDELOR

Pilda este faţă de viaţă ca modelul faţă de o zidire împlinită.

Pilda pe care i-am dat-o lui Ioab, când a pornit la drum, pentru ca să i-o istorisească femeii înţelepte, astfel încât ea s-o poata istorisi din nou regelui David, era limpede în tâlcul ei. Femeia trebuia să-i spună regelui că era văduvă şi că avusese doi feciori; dar unul din ei îl lovise pe celălalt şi îl omorâse. Şi acum se ridicaseră toate rudele şi ceruseră de la ea să li-l dea pe mână pe cel care-l ucisese pe fratele său, ca să-l omoare pentru sufletul fratelui său; ceea ce, iarăşi, ar fi lipsit-o de ultimul ei fecior şi moştenitor şi n-ar mai fi lăsat nimic de pe urma bărbatului ei, nici nume, nici urmaşi pe faţa pământului.

Era o adevărată ciocnire: vechea lege a răzbunării sângelui împotriva noului drept de proprietate. Şi eu ştiam bine pentru care din două avea să se hotărască David.

Femeia înţeleaptă din Tecoa nu şi-a dezminţit faima. După ce David a declarat că nu va îngădui ca răzbunătorii sângelui să facă prăpăd şi mai mare şi că nici un fir de păr din capul feciorului el nu va cădea pe pământ, pentru ca să rămână un moştenitor pentru proprietate şi pentru numele bărbatului ei, femeia a ridicat mâinile şi a grăit:

„Ei, atunci, întrucât stăpânul şi regele meu a făcut dreptate în pricina mea, de ce nu face dreptate şi într-a lui, aducându-l înapoi acasă pe izgonitul său?"

David a fost uimit; şi, deoarece l-a văzut pe Ioab stând prin preajmă şi rânjind ca un cotoi sătul, a grăit către femeie:

„Să nu ascunzi de mine, te rog, ceea ce am să te întreb!" Şi femeia a zis:

„Stăpânul meu, regele, să grăiască."

David a zis:

„Au nu cumva e mâna lui Ioab în tot ce spui tu?" Femeia înţeleaptă s-a arătat în stare să treacă şi peste această dificultate.

„Să trăiască sufletul tău, o rege!" a zis femeia. „Nu pot să mă abat nici la stânga, nici la dreapta de la ceea ce a zis regele, stăpânul meu: căci, într-adevăr, robul tău Ioab mi-a poruncit şi el a pus în gura roabei tale toate cuvintele astea. Dar regele şi stăpânul meu e înţelept, cum e înţelept îngerul lui Dumnezeu, şi cunoaşte tot ce-i pe pământ."

Îţi poţi închipui ce înrâurire au avut cuvintele acestea asupra lui David: cine a devenit

despot trăieşte din linguşeli. În cele din urmă el a grăit către Ioab:

„Du-te deci şi adu-l înapoi pe băiatul Absalom.” Atunci Ioab a căzut cu faţa la pământ şi a zis:

„Azi robul tău cunoaşte că a aflat bunăvoinţă înaintea ochilor tăi, o rege, stăpânul meu.”

Astfel a pornit Ioab către Gheşur şi l-a adus pe Absalom îndărăt la Ierusalim.

22

Din însemnările lui Ahitofel din Ghilo

(continuare)

ÎNSINGURAREA REGELUI DAVID

În vremea aceea regele David era plin de neîncredere fată de oricine; neputincios în fața mâniei ce clocotea oriunde se arăta în țară. David se simțea sigur doar de cheretienii și peletienii săi, care nu erau feciori ai lui Israel și de aceea erau feriți de stările de spirit din norod. Astfel s-a văzut singur în ceea ce socotea că e cauza Domnului și s-a îndârjit și s-a retras în sine; când Absalom, după reîntoarcerea din Gheșur a venit să se arunce la picioarele părintelui său, David s-a împotrivit ca el să vadă fața regelui:

„L-a ucis pe fratele său, Amnon; ce l-ar putea împiedica să ridice mâna și asupra mea?"

Dar Absalom se temea să facă vreun pas mai înainte de-a fi dobândit din nou, întru totul, bunăvoința regelui.

„Ai auzit de noua căpetenie pe care a ales-o părintele meu ca s-o pună peste cheretieni și peletieni", a zis el către mine. „Acest Benaia ben Iehoiada e viclean și fără scrupule."

„Hotărăște-l pe Ioab să vorbească pentru domnia-ta la rege", am propus eu. „A mai făcut-o o dată."

„Întrucât sunt încă tot ținut departe de către părintele meu", a zis Absalom, „Ioab se ferește de mine cu toate că am trimis de două ori după el."

„Au nu se învecinează ogoarele tale de la Baal-Hațor cu cele ale lui Ioab?" am zis eu. „Acu' e vremea culesului orzului. Pune slugile tale să ardă unul din ogoarele lui Ioab."

Și Ioab s-a urnit din loc și a mers de sârg la casa lui Absalom, unde a vrut să știe:

„De ce au dat foc slugile tale holdei de pe țarina mea?"

Răspuns-a Absalom lui Ioab:

„Am să-ți plătesc orzul. Dar de ce n-ai venit când am pus să te cheme? Rogu-te mergi la rege și vorbește-i în numele meu: De ce am venit din Gheșur? Au s-a înăsprit inima regelui față de feciorul său, Absalom? Ci acum vreau să văd fața regelui; și, dacă îmi găsește vreo vină, să mă dea morții."

Deci s-a dus Ioab la rege și a grăit către el și cuvintele lui trebuie să fi fost convingătoare, căci David a poruncit să vină Absalom la el.

Şi Absalom a mers înaintea părintelui său şi s-a închinat cu faţa la pământ înaintea lui; şi David era atât de mişcat, încât nici nu putea vorbi. L-a ridicat pe Absalom şi l-a sărutat şi a suspinat:

„O, feciorul meu Absalom, feciorul meu, feciorul meu."

ABSALOM SE FACE IUBIT

L-am căutat pe Absalom la el acasă şi i-am spus că situaţia din ţară se înăspreşte repede; e vremea, i-am zis, să-şi facă un nume bun şi printre cei din Israel, care îl socoteau un om uşuratic şi un cap şturlubatic.

„Norodul trebuie să înceapă să vadă în tine pe înainte-luptătorul său", l-am sfătuit eu, „pe un om a cărui inimă bate pentru dreptate şi pentru omul mărunt şi care e înzestrat cu prevederea şi înţelepciunea conducătorului încercat. Învaţă cum se strânge mâna cuiva şi chiar cum se sărută un obraz mâncat de buboaie, apleacă urechea şi la cele mai neînsemnate tânguieli şi făgăduieşte, astfel încât să fie toţi mulţumiţi. Vorbeşte pe limba oamenilor de rând, dar fă-le cu ochiul celor ce sunt înstăriţi. Zâmbeşte întruna şi nu te zgârci la îndemnuri, aşa încât cel ce le urmează să prospere."

Absalom nu era prea meşter în privinţa asta, dar s-a străduit. Şi, când cineva avea o pricină cu care să vină înaintea judecăţii regelui, Absalom îl chema şi-i grăia: Din care cetate eşti tu? Iar acela îi răspundea de bună seamă: robul tău e din cutare trib al lui Israel şi a venit cu pricina aceea sau aceea. La care Absalom da din cap plin de înţelegere sau ridica privirea către Domnul şi îi grăia omului: iată, pricina ta e bună şi dreaptă, dar la rege n-are cine să te asculte. Şi mai zicea Absalom: O, de m-ar pune pe mine judecător în ţara aceasta, ar veni la mine oricine are neînţelegeri şi pricini de judecată şi eu l-aş judeca drept. Şi, de se apropia cineva să i se închine, el îi întindea mâna şi îl săruta. Uneori însă se retrăgea în cămara de deasupra porţii şi îşi spăla gura cu apă bine mirositoare şi îşi clătea gâdejul şi scuipa apoi totul.

După un anumit timp mi s-a istorisit că, de la Dan şi până către Beer-şeba, se vorbea ce om de ispravă era totuşi Absalom şi că şi coroana lui Israel s-ar potrivi tare bine cu chica lui îmbelşugată. Dar printre cei pe care Absalom îi sărutase la poartă se aflau şi unii slujitori ai lui Benaia ben Iehoiada; şi am aflat că Benaia se pregătea să vorbească cu regele David despre treaba asta, cum şi despre faptul că Absalom cumpărase care şi cai şi tocmise cincizeci de alergători, care să meargă în fugă înaintea lui.

După ce am cântărit avantajele şi dezavantajele, m-am hotărât astfel să mă pun în mişcare.

CA UN FOC ÎN CRÂNG

Ne vorbiserăm să merg la Ghilo şi să aştept acolo, în timp ce Absalom avea să facă rost de la rege de încuviinţarea de-a se duce la Hebron, de unde David însuşi pornise odinioară lupta pentru puterea preste întregul Israel. Absalom trebuia să-i deslușească părintelui său că, pe când era fugar la Gheşur, în Siria, făcuse o juruinţă care suna astfel: de mă va întoarce Domnul la Ierusalim, mă voi închina lui în templul său din Hebron şi îi voi aduce jertfă

pe altarul pe care străbunul nostru Avraam l-a înălțat acolo Domnului.

Şi David s-a încrezut în vorbele lui Absalom şi a grăit către el:

„Du-te în pace."

Absalom a luat cu el două sute de oameni înarmați, în drumul pe care l-a făcut călare. Acestora nu li s-a spus dinainte nimic cu privire la pricina şi țelul călătoriei, pentru ca nici unul din ei să nu vândă taina slujitorilor lui Benaia ben Iehoiada; totuşi după ce au trecut hotarul spre Iuda, li s-a spus despre ce era vorba şi au rămas cu toții alături de Absalom: aşa s-a vădit cât de puțin se putea bizui regele pe credința trupelor sale, în afară de cheretieni şi peletieni şi gateeni, care erau deopotrivă lefegii.

La Hebron, Absalom a adus jertfă lui Dumnezeu; şi a trimis după mine, de asemenea a trimis iscoade la toate semințiile lui Israel, cărora le-a poruncit: când veți auzi sunetul trâmbiței, să vestiți: Absalom s-a făcut rege în Hebron.

Când am sosit la Hebron, am găsit oraşul în mare fierbere: oamenii din țară aflaseră că Absalom aduna oameni; şi s-a revărsat puhoi mult de norod către Hebron, a tăbărât în fața meterezelor şi s-a înghesuit în oraş; Absalom însă nu mai contenea să grămădească vite pe vestitul altar şi să se roage Domnului.

„În felul ăsta ai să pierzi bătălia mai înainte de-a o fi început", i-am zis eu. „Fii sigur că Benaia a vorbit demult cu părintele tău; şi te-ai întrebat oare vreodată câți dintre cei ce bat drumul prin ținutul Hebronului au fost trimişi de Benaia şi lucrează pentru el?"

„Atunci ce trebuie să facem?" a întrebat el, în timp ce-şi lega în sus părul, care era din nou gata pentru tuns.

„Să pornim."

„Să pornim?..." a repetat el, de parcă ar fi auzit pentru prima oară cuvântul ăsta.

„Când s-o crăpa de ziuă, să pornim."

Astfel am purces din Hebron, o mie cinci sute pe jos şi câțiva puțini călare şi ca la vreo douăsprezece care împlătoşate; dar, aşa cum se răspândeşte focul în crâng, tot aşa am sporit la număr cu fiece leghe de drum. Când am ajuns la Bet-Țur, eram şase mii şi zece mii în Betleem, locul de naştere al regelui David, unde am făcut popas ca să hrănim şi să adăpăm animalele şi ca să rânduim oamenii noştri în cete de-o sută şi de-o mie şi să punem căpetenii preste ei; şi Absalom m-a îmbrățişat şi a grăit:

„Înțelepciunea ta, Ahitofel, este ca înțelepciunea unui înger al Domnului."

Iar eu i-am răspuns:

„Te rog să nu uiți nicicând că ai rostit vorbele astea." Şi au venit la noi tot mai mulți oameni; flăcăi, precum şi bărbați la vârstă coaptă, cei mai multi oameni sărmani dar plini de nădejde şi de credință în cauza Domnului.

O ÎNFĂPTUIRE CU ADEVĂRAT REGEASCĂ

Când ne-am apropiat de Ierusalim dinspre Betleem, iată că au sosit soli din oraş. Aceştia

au relatat că David fugise; trecuse deja peste pârâul Chedron, dimpreună cu cheretienii şi peletienii şi cu cei din Gat; şi că luase cu el chivotul legii, dar lăsase acasă zece din ţiitoarele sale, ca să păzească şi casa, şi tot ce se afla în ea.

I-am întrebat pe soli:

„Oraşul poate fi ţinut fără greutate; au n-a încercat regele nimic pentru a apăra Ierusalimul?"

„Nu, nu", au răspuns ei, „regele şi-a dat seama că norodul a trecut de partea lui Absalom; şi s-a sfătuit cu Ioab şi cu Benaia ben Iehoiada; şi erau cuprinşi de mare frică precum că ar putea avea duşmanul în afara meterezelor ca şi înăuntrul lor."

Atunci l-am sfătuit pe Absalom:

„Pune să răsune trâmbiţele."

După aceea s-au deschis porţile Ierusalimului şi am intrat înăuntru în sunetul cornurilor şi în duruitul darabanelor şi cu ţimbale şi tamburine şi clopoţei şi harfe. Oamenii ieşeau din case şi ne întâmpinau cu bucurie, ca pe nişte eliberatori ai lor; iar fecioarele oraşului i-au îmbrăţişat pe tinerii bărbaţi. Când am ajuns la palat, i-am spus lui Absalom:

„Pune să aducă cele zece ţiitoare pe care părintele tău, regele David, le-a lăsat în urmă, pentru ca să te poţi adeveri în locul lui înaintea norodului lui Israel."

„Trebuie să fie neapărat?" a întrebat Absalom. „Sunt ostenit de drum şi de bineţele primite şi fundul meu e numai răni din pricina călăritului pe asin."

„Cine ia în stăpânire femeile regelui ia în stăpânire şi tronul lui", i-am răspuns eu. „Doar cunoşti obiceiul."

Astfel au fost aduse cele zece ţiitoare.

„Dumnezeule!" a strigat Absalom, când a dat cu ochii de ele, căci regele îi lăsase feciorului său răsculat numai pe acelea dintre ţiitoare care erau mai în vârstă şi neplăcute la vedere; cele gingaşe şi bine făcute însă le luase cu el.

Totuşi, Absalom a făcut ceea ce trebuia să facă şi s-a dus împreună cu ţiitoarele pe acoperişul palatului, unde era ridicat un cort în văzul tuturor, nu departe de locul din care David o văzuse pe Batşeba, nevasta lui Urie, când se spăla.

Şi, înaintea ochilor întregului Israel, Absalom a pătruns în ţiitoarele tatălui său. Dar s-a lăsat o tăcere mare peste gloată, întrucât timpul trecea; când Absalom a ieşit apoi din cort şi s-a arătat mulţimilor, norodul a strigat: „Lăudat fie Domnul!" şi „Fie ca tăria inimii tale să se arate la fel cu tăria coapselor tale!"

Absalom a căzut cu faţa la pământ înaintea lui Dumnezeu şi i-a mulţumit.

CHIVOTUL DOMNULUI SE ÎNTOARCE ÎNDĂRĂT

Deodată, Abiatar şi cu Ţadoc, care fugiseră cu regele, s-au înfiinţat iar acolo şi s-a întors la Ierusalim şi Huşai archianul şi s-au închinat toţi lui Absalom.

Absalom nu mai putea de bucurie.

„Iată", a grăit el către mine, „au adus cu ei chivotul legii, pe care l-a luat părintele meu din tabernacolul Domnului. Chivotul Domnului e ca şi Domnul însuşi şi pentru asta norodul va prinde inimă. Mai departe, Ţadoc şi Abiatar pot să ne dea oracole, astfel încât să ne putem da seama când şi în ce parte trebuie să lovim."

„Eu am oracolul meu în cap", i-am zis, „şi în tot ceea ce te priveşte s-a adeverit mereu întru totul."

„Tu eşti înţelept ca un înger al Domnului", a recunoscut el.

„În afară de asta", am mai zis eu, „au n-ar trebui să te întrebi de ce s-au întors îndărăt cei doi preoţi şi de ce a venit Huşai înapoi, cu toate că mai întâi au fugit toţi cu părintele tău? Nu i-a trimis oare regele ca să împlinească slujbă de iscoadă şi să-i dea veste despre planurile şi gândurile tale? Sau trebuie să-ţi dea sfaturi mincinoase, care să te ducă la pieire?"

„Am să vorbesc cu Huşai", a zis Absalom. Şi Huşai a venit la Absalom şi i-a dat bineţe:

„Noroc bun, stăpâne şi rege, noroc bun, stăpâne şi rege."

„Erai cunoscut ca prieten al regelui", a zis Absalom. „Asta ţi-e credinţa faţă de prietenul tău? Cum de nu te-ai dus cu prietenul tău?"

Răspunsul lui Huşai a sunat sincer:

„Credinţa mea nu e îndreptată asupra unuia singur. Ci vreau să fiu al celui pe care îl alege Domnul şi norodul şi toţi bărbaţii lui Israel şi la el vreau să rămân."

Am văzut cum Absalom a început să şovăie.

„Apoi", a grăit Huşai mai departe, „pe cine să slujesc? Să nu-l slujesc eu oare pe feciorul prietenului meu? Aşa cum l-am slujit pe părintele tău, aşa te voi sluji şi pe tine."

Asta l-a convins pe Absalom. Simţise plăcerea clipei, când toţi oamenii se buluceau către el, şi credea că nimeni nu se poate împotrivi farmecului său.

BIRUINŢA IROSITĂ

„Domnul îi ajută pe cei ce se ajută singuri", i-am spus lui Absalom, „dar cine adastă locului, şezând pe fund, este pierdut în curând."

„De ce te frământi?" a răspuns el. „Părintele meu rătăceşte prin pustiu cu o mână de oameni şi este despărţit de norod, în timp ce întregul Israel se întoarce către noi şi strigă: Absalom, conducătorul nostru! Absalom, regele nostru!"

„Un lup care urlă de la depărtare e totuşi un lup", am zis eu. „Am pierdut zile preţioase stând în Ierusalim; vrem oare să ne irosim biruinţa? De aceea lasă-mă să aleg douăsprezece mii de oameni şi să mă ridic şi să mă duc noaptea asta în urmărirea lui David; voi năvăli asupra lui când va fi vlăguit şi forţele lui puţin numeroase; toată gloata care e cu el o va lua la fugă, aşa încât îl voi putea omorî numai pe rege. Şi, când va fi înlăturat din cale, am să pot aduce înapoi toţi oamenii lui şi Israel va avea pace. "

Bătrânii seminţiilor, care se alăturaseră lui Absalom, mi-au dat dreptate; se temeau de David, voiau să-l ştie repede înlăturat. Dar Absalom simţise ce gust dulce are puterea şi se

temea că va rămâne fără apărare îndestulătoare în Ierusalim dacă eu porneam goana după David cu douăsprezece mii de oameni pe alese.

În nesiguranța lui, a propus:

„Hai să-l chemăm și pe Hușai archianul și să auzim ce zice și el."

Hușai a venit și Absalom i-a împărtășit ce sfat dădusem eu. Apoi l-a întrebat:

„Oare să facem după sfatul lui Ahitofel? De nu, grăiește!" Hușai și-a mângâiat barba.

„Sfatul pe care l-a dat Ahitofel pare înțelept, dar la vremea asta nu e bun. Îl cunoști pe tatăl tău și pe oamenii lui; sunt viteji și foarte îndârjiți, ca ursoaica pustiului când i se răpesc puii în câmp. Și apoi, ca om încercat în războaie, părintele tău nu cred că va sta laolaltă cu oamenii săi, ci se va dosi în vreo peșteră sau în vreun alt loc tăinuit."

Absalom a căzut pe gânduri și bărbații din jurul lui încuviințau din cap.

„Și s-ar putea întâmpla", a grăit Hușai mai departe, „ca unii dintre ai voștri să întâlnească războinici încercați de-ai lui David și să fie respinși; atunci, toți cei cărora le va ajunge la urechi asta vor ridica strigăte: ce măcel e printre cei care îl urmează pe Absalom! Și atunci până și cei mai viteji, care au inimă de leu, își vor pierde cutezul; că doar tot Israelul știe cum că tatăl tău e vajnic războinic și oștenii lui, viteji încercați.

Absalom își mușca buza, iar bărbații din jurul lui, posomorâți, cătau țintă înaintea lor.

„De-aceea sfatul meu este", a vorbit Husai, dându-și importanță, „să se adune la tine întregul Israel, de la Dan până către Beer-șeba, la număr întocmai ca nisipul mării, și să mergi tu însuți, în mijlocul lor, la luptă. Atunci vom merge asupra lui David, oriunde s-ar afla, și vom năvăli asupra lui cum cade roua pe pământ și nu-i va mai rămâne pe lângă el nici un om din cei ce se află acum cu el. Iar de va intra în vreo cetate cu ziduri, atunci tot Israelul va aduce frânghii acolo și va târî cetatea în râu, încât nu va rămânea din ea nici pietricică."

Și Absalom a grăit:

„Amin și dea Domnul Dumnezeu să se adeverească." Iar oamenii au răsuflat ușurați.

Zadarnic i-am îndemnat să se gândească cum că vor trece luni până ce se va aduna asemenea puhoi de norod; între timp David și-ar făuri tabără întărită, ar aduce ajutoare și ar pregăti lovitura de răspuns.

Dar Absalom a zis:

„Sfatul lui Hușai e mai bun decât sfatul lui Ahitofel." Și nu mai puteam spune nimic, căci acum avea preț cuvântul lui Absalom.

DOMNUL HOTĂRÂSE ASTFEL

Am făcut o ultimă încercare.

Am adunat în jurul meu un număr de tineri vajnici, care știau să se miște fără a bate la ochi, și le-am poruncit să-l urmeze ca umbra pe Hușai archianul în toate drumurile lui.

Curând s-a întors unul din flăcăii mei şi mi-a spus:

„Huşai a plecat şi s-a întâlnit cu preotul Abiatar şi cu Ţadoc la loc de taină; apoi a ieşit o slujnică din casă şi a părăsit Ierusalimul pe poartă şi s-a dus la fântâna En-Roghel. Acolo, la fântână, s-a întâlnit cu Ionatan, feciorul lui Abiatar, şi cu Ahimaaţ, feciorul lui Ţadoc; după care aceştia doi au pornit înspre râul Iordan; noi însă i-am urmărit pas cu pas."

„Ai slujit mult cauzei", i-am spus eu. „Aţi pus slujnica la popreală?"

„Aşa am făcut", a zis el.

Fata a fost adusă înăuntru. Arăta cam prăpădită din pricina ghiontelilor de care avusese parte şi se temea.

„Ei, ce le-ai spus lui Ionatan şi Ahimaaţ, feciorilor de preoţi, când te-ai întâlnit cu ei la En-Roghel?" am întrebat-o eu.

Ea s-a aruncat la picioarele mele şi a scâncit:

„Slujnica voastră a făcut jurământ înaintea lui Dumnezeu şi în faţa preoţilor Abiatar şi Ţadoc."

Şi nu s-a lăsat convinsă nici de purtarea prietenească, nici de argumentele raţionale; de-aceea am chemat să vină câţiva slujitori, care erau voinici de statură, şi le-am poruncit s-o facă pe fată să vorbească. Aceştia au stat cu ea toată noaptea; dar ea nu voia cu nici un preţ să vorbească, iar către dimineaţă au amuţit ţipetele şi fata a murit.

Totuşi, pe la prânz s-a întors un altul dintre flăcăii mei şi mi-a spus:

„I-am urmărit pe feciorii preoţilor până la oraşul Bahurim, care se află la hotarul cu Iuda, unde au intrat într-o casă. Am încercuit casa şi am pătruns înăuntru şi am scotocit-o peste tot şi nu i-am aflat; femeia casei ne-a spus însă că ar fi trecut peste pârâu. Cum era noapte, am adăstat până dimineaţa, pentru a găsi urmele paşilor lor, şi n-am văzut nici o urmă, iar oamenii au râs de noi şi au spus că slugile lui David i-au apăsat, dar ticăloşii lui Absalom le iau totul; de-aceea ne-am întors să dăm seama."

Mai târziu s-a stabilit că amândoi feciorii de preoţi se ascunseseră în fântâna casei aceleia din Bahurim, peste care femeia întinsese o scoarţă, pe care presărase nişte uruială. Astfel a ajuns, aşadar, solia lui Huşai peste Iordan la Mahanaim, unde se statornicise David; dar eu n-aveam nici un fel de dovadă înaintea lui Absalom împotriva lui Huşai sau chiar şi împotriva preoţilor Abiatar şi Ţadoc.

Iar eu am văzut delăsarea cu care se aduna oastea lui Absalom şi că era acolo ceartă şi vrajbă şi merinde puţine, astfel încât războinicii cădeau asupra satelor şi luau de la norod şi jefuiau şi se îmbătau şi preacurveau; şi mulţi se duceau acasă, fiecare la cortul său. Şi, când un altul vorbea în sprijinul cauzei Domnului, îi spuneau că e un smintit şi un dobitoc şi râdeau de el.

Din toate semnele acestea am desluşit că Domnul hotărâse astfel, că sfatul meu bun avea să se spulbere în vânt, sfârşind prin aceea că Domnul avea să abată nenorocire asupra lui Absalom. Şi, în timp ce Absalom, în fruntea cetelor lui pestriţe, făcea în sfârşit pregătiri să treacă peste Iordan, am pus şaua pe asinul meu şi am pornit la drum şi m-am dus acasă, la Ghilo. Mai aveam de scris unele lucruri şi de rânduit câteva mărunţişuri şi de luat câteva

hotărâri, înainte de a-mi căuta o frânghie bună, tare.

Am pus deoparte ultima tăbliță; mă simțeam de parcă trăisem acele zile alături de Ahitofel.

„Văd că ai isprăvit", a spus Iogli. „Vrei să ai, de bună seamă, tăblițele?"

Şi cum aş fi mai vrut să le am! Ele îmi dădeau răspuns la multe care îmi erau nelămurite în privința lui David. Dar suma de sicli ce-o aveam la mine nu era mare şi trebuia să-mi ajungă încă o vreme. Şi, în situația mea dificilă, cum să mă îngrijesc de căratul unor scripte atât de rare şi de gingaşe?

„Îți fac un preț bun", a zis Iogli. „Două sute cincizeci de sicli."

Am zâmbit cu mintea aiurea. El a şovăit:

„Două sute douăzeci."

Am privit spre tavanul încăperii. „Mă jefuieşti. Două sute."

„Iogli", am zis eu, „ai vrea să păstrezi pentru mine tăblițele, dacă ți-aş da o mică arvună?"

A făcut o mutră lungă:

„Cât de mică?"

„Douăzeci."

„Douăzeci! Părintele meu, Ahitofel, Dumnezeu să-l aibă în pază, ar ieşi din groapă. Douăzeci! Ne-ar bântui nu numai pe lună nouă, ci în fiecare noapte, în afară de Sabat..." Şi-a curmat deodată vorba.

„Ce-a fost asta?" a zis Lilit.

„Cai", am răspuns eu. „O ceată de călăreți." Buzele Lilitei se mişcau într-o rugăciune mută. „Dă-mi cei douăzeci", a spus Iogli.

Călăreții se apropiau.

„Dă-mi cincisprezece. Repede. Ascund tăblițele pentru tine. Am să acopăr butoaiele, ca să nu le vadă nimem. Dă-mi zece. Dă-mi..."

Călăreții, în fața porții, strigau:

„Unde e Iogli? Unde e feciorul celui al cărui nume a fost sters din amintire în temeiul hotărârii bătrânilor din Ghilo?"

„Aici sunt", a îngăimat Iogli.

Plini de colb câtiva oşteni au intrat înăuntru tropăind.

„Cutare şi cutare să-mi facă mie Dumnezeu", a strigat cel din frunte, „dacă n-am aflat pasărea care i-a zburat regelui, fără să-i fi spus măcar «piu» prietenului său, Benaia ben Iehoiada. Dar stăpânul meu, Benaia, a poruncit slujitorilor săi şi a zis: Cutreierați țara de la Dan până către Beer-şeba şi să mi-l aduceți încoace pe Etan, feciorul lui Hosaia din Ezrah şi oricine mi l-o aduce să fie răsplătit cum se cuvine. Aşadar, hai să

mergem.

Mi-a legat mâinile la spate; dar mâinile țiitoarei mele Lilit n-au fost legate şi ea m-a urmat.

23

Lăudat fie numele Domnului, care-l cântărește pe om cu greutăți ce se cheamă durere și necaz și disperare. Zbirii mei m-au dus înaintea feței lui Benaia ben Iehoiada și m-am aruncat la pământ înaintea lui.

„Stăpâne", am zis eu, „uită-te la încheieturile mâinilor slugii tale cum sângerează și la picioarele mele care sunt spintecate până la os și la trupul meu care e mai negru și vânăt decât e culoarea firească a pielii lui. Căci s-au purtat cu mine cu cruzime și a trebuit să alerg la trap pe lângă cai și n-am primit decât un pahar cu apă puturoasă și pâine cât să poți păstra cu ea în viață un câine; și, când cădeam de slăbiciune, eram lovit și bătut și suduit. Țiitoarea mea, Lilit, însă a trebuit să călărească pe asin și au râs de ea și i-au spus cuvinte pe care, după lege, nici o fiică a lui Israel n-ar trebui să le audă; și asta tot drumul până la Ierusalim."

Benaia și-a încruntat fruntea de mânie împotriva căpeteniei oștenilor care mă însoțiseră.

„Nu ți-am poruncit să te porți cu crutare față de Etan și după meritele sale?"

„Într-adevăr", a răspuns omul, "așa a grăit stăpânul meu; și ne-am purtat cu el după meritele unei persoane din grupa «învățați ai scrisului cu fel de-a gândi îndoielnic»."

Benaia i-a poruncit să-mi scoată cătușele de la mâini. Mie însă mi-a îngăduit să mă ridic în picioare și m-a îmbiat cu mâncăruri de carne alese, cu dulciuri și cu apă plăcut mirositoare, apoi a grăit:

„Cât de ușor pot fi totuși răstălmăcite cuvintele celor puternici de către slujitorii lor! Dar privește asta ca o încercare folositoare, după cum spune zicala: Dă-i înțeleptului învățătură și se va face și mai înțelept; învață-l pe cel drept și va spori în învățătură."

Mi-am strunit limba și mi-am zis în gând: o hienă care zâmbește își arată și colții.

„Ei acum", Benaia a făcut semn să plece toți din jurul lui, „ia loc pe pernele de-aici, Etan, și ascultă-mă bine, căci nu din toană am pus să te caute de la Dan până către Beer-șeba și să te aducă îndărăt la Ierusalim."

„Slujitorul tău ascultă cuvintele tale", l-am asigurat eu.

„Dacă îmi aduc bine aminte, am mai spus cândva, într-o ședință a comisiunii, că am de gând să-l aduc pe Ioab în fața judecății."

Măcina cu fălcile.

„Acu', după ce Adonia, fratele regelui, a primit ce i se cuvenea, regele Solomon a încuviințat gândul meu."

„Înțelepciunea celui mai înțelept dintre regi e neasemuită", am întărit eu.

„Și, întrucât Ioab a avut cândva încredere în tine", a vorbit el mai departe, „și deoarece ai

luat parte la legătura neîngăduită a lui Adonia cu Doamna Abişag din Sunam, dar te-ai făcut vinovat de pedeapsă cu acest prilej, pentru că ai pierdut din vedere să-mi împărtăşeşti cele văzute, am de gând să te folosesc ca martor în această pricină."

Mă observa de parcă eram o muscă ce se prinsese în sirop.

„Dar Ioab nu mărturiseşte tot ceea ce doriţi de la el?" am întrebat eu şi am încercat să par liniştit. „Cine mai are nevoie de martori la un asemenea culpeş?"

„Cine are nevoie de martori!" a repetat Benaia mânios. „Mărturisiri avem prea multe în ultima vreme. Aducem pâră împotriva cuiva pentru gândirea unor gânduri neîngăduite: omul îndată şi mărturiseşte. Aducem pâră împotriva lui pentru abatere din calea dreaptă, pentru înjghebare de grupări, pentru rătăcire a neştiutorilor, pentru uneltire, pentru revoltă, din nou mărturiseşte. Norodul Israel nici nu se mai îndoieşte de toate mărturisirile astea; dă pur şi simplu din umeri. Unde ajungem astfel cu legea Domnului şi cu toată împărţirea dreptăţii noastre? Aceasta e pricina pentru care regele are nevoie de un martor al cărui nume încă n-a ajuns de batjocură la porţile oraşelor, un martor care să aibă deopotrivă faima de om învăţat şi de om cinstit."

„Au nu trebuie ca un martor înaintea judecăţii să fi fost martor şi al presupusului fapt sau să aibă cunoştinţă de el din izvor de mâna întâi?" am întrebat eu umil. „Căci stă scris: să nu aduci mărturie mincinoasă împotriva aproapelui tău."

„Nici pentru mântuirea sufletului meu n-aş cere de la tine să aduci mărturie mincinoasă", a zis Benaia. „Tu afli de la mine întreaga ta mărturie şi vei relata, după măsura adevărului, ceea ce ai auzit de la mine. Asta e tot ce ţi se cere."

„Şi care ar fi mărturia pe care slujitorul vostru ar trebui s-o facă după măsura adevărului?" am întrebat.

Benaia ben Iehoiada a strigat să vină grămăticul său şi acesta a sosit cu câteva tăbliţe de lut, pe care mi le-a pus dinainte. Benaia însă a luat o bucată de gumă aromatică de mestecat, care era făcută din felurite răşini, şi-a vârât-o în gură, s-a rezemat comod de pernele sale şi mi-a zis:

„Citeşte!"

MĂRTURIA PREVĂZUTĂ A LUI ETAN BEN HOSAIA ÎMPOTRIVA LUI IOAB BEN ŢERUIA, CARE FUSESE PUS CĂPETENIE PRESTE OASTE ÎN VREMEA REGELUI DAVID, CUM A FOST EA GÂNDITĂ DE BENAIA BEN IEHOIADA ŞI ARĂTATĂ ÎNAINTE LUI ETAN, ÎN PLUS GÂNDURILE LUI ETAN PUSE ÎN PARANTEZE

Înaintea înaltei judecăţi şi a norodului Israel aduc aici mărturie precum urmează:

Când David a ajuns la Mahanaim, a pus să numere norodul care se afla la el şi a pus căpetenii la câte o sută şi căpetenii la câte o mie şi şi-a împărţit oastea în trei cete: o treime a pus-o sub porunca lui Ioab, o treime sub a lui Abişai, fratele lui Ioab, şi o treime sub porunca lui Itai Gateanul, conducătorul lefegiilor din Gato.

Şi regele a zis oştenilor: Vreau şi eu să pornesc cu voi la luptă.

(O trăsătură frumoasă, ținând seama de faptul că, în ultima vreme, David și-a condus războaiele din palatul său de la Ierusalim.)

Dar norodul a răspuns: Nu se cade să mergi cu noi în luptă. Tu prețuiești cât zece mii de alde noi; drept aceea e mai de folos să stai în oraș ca să ne înflăcărezi de acolo. Astfel regele a stat în dreptul porții, când oastea ieșea rânduită pe sute și mii. Și i-a poruncit lui Ioab și lui Abișai și lui Itai astfel: Purtați-vă blând cu băiatul, cu Absalom.

(Chiar presupunând că un om atât de neîndurător ca David devenise în asemenea clipă un părinte grijuliu față de feciorul său răsculat, de ce felul acesta bătător la ochi de-a da porunca? Sau nu este oare aceasta mai curând o chezășuire oferită dinainte nevinovăției sale în moartea lui Absalom?)

Înalta judecată și norodul Israel cunoaște sfârșitul bătăliei care a avut loc în codrul lui Efraim; douăzeci de mii din oamenii lui Absalom au căzut în ziua aceea și codrul a mâncat mai mulți decât a doborât sabia. În ce-l privește pe Absalom, el a fugit călare pe catârul său; catârul a intrat sub rămurișul unui stejar bătrân și chica lui Absalom s-a încâlcit în stejar, așa încât a rămas spânzurat între cer și pământ, pe când catârul de sub el s-a tot dus înainte.

Văzând aceasta, un oștean a vestit pe Ioab. Ioab a zis: Ei! Dacă l-ai văzut, de ce nu l-ai doborât acolo la pământ? Ți-aș fi dat zece sicli de argint și o cingătoare de preț.

(Răspunsul lui Ioab, foarte firesc în împrejurările acelea, devine aici prima dovadă a vinovăției numai a lui singur.)

Dar oșteanul i-a răspuns lui Ioab: Chiar de mi-ai fi numărat în palmă o mie de sicli de argint, tot n-aș fi ridicat mâna împotriva fiului regelui, de vreme ce în auzul nostru regele ți-a dat ție și lui Abișai și lui Itai porunca aceasta: Fiți cu grijă să nu facă nimeni rău tânărului Absalom.

(Nevinovăția lui David dobândește o nouă chezășie.)

La asta însă Ioab a întâmpinat: N-am la ce să mai zăbovesc cu tine. Și a luat trei săgeți în mână și le-a înfipt în inima lui Absalom, care era încă viu în crengile stejarului. Apoi l-au împresurat pe Absalom zece tineri care purtau armele și semnul lui Ioab și l-au lovit până l-au ucis.

(Armele și semnul pot sluji, la nevoie, drept altă dovadă a vinovăției lui Ioab.)

Și l-au luat pe Absalom și l-au azvârlit acolo, în pădure, într-o groapă adâncă și au aruncat deasupra o grămadă mare de pietre; iar cetele lui Absalom s-au împrăștiat toate, ducându-se pe la colibele lor. Însă când regele David, care adăsta la poarta orașului, a aflat de la sol că Domnul îl răzbunase în ziua aceea împotriva celor ce se ridicaseră asupra lui și că tânărul Absalom era mort, s-a urcat în foișorul de deasupra porții și a plâns, iar în timpul mersului zicea: Fiul meu, Absalom, fiul meu, fiul meu, Absalom! De-ar fi dat Dumnezeu să mor eu în locul tău, o Absalom, fiul meu, fiul meu!

(Acum pare să-l fi copleșit cu adevărat durerea. Tânguirea lui David sună adevărat, cu toate că, de fapt, se deosebește doar puțin de cele pe care le-a intonat la moartea lui Saul și Ionatan sau la moartea lui Abner ben Ner sau la moartea tuturor celorlalți, care

erau stânjenitori pentru alesul Domnului şi, de aceea, fuseseră înlăturaţi.)

Benaia ben Iehoiada a mers atât de departe cu milostivirea sa, încât a pus să mă ducă cu o lectică în uliţa Regina din Saba nr. 54. Şi parcă ochii mei nu mai văzuseră de mult ceva mai plăcut decât căsuţa aceea povârnită, cu zidurile coşcovite pe-afară şi cu un acoperiş ce sta să se năruie, pentru care îi plăteam regelui o chirie mult prea mare.

Şi acolo mă aşteptau ţiitoarea mea, Lilit, care sosise acasă înaintea mea, şi feciorii mei, Şem şi Şelef şi Hulda mama lor; dar Estera, soţia mea, nu era în pragul uşii pentru a-mi da bineţe.

Am întrebat de ea şi am fost dus la crivatul ei. Zăcea şi surâdea către mine; dar cum se mai sfrijise în timpul cât lipsisem! Plapuma abia de se boltea deasupra patului, atât de firav i se făcuse trupul.

„Estera", am zis eu, „n-ar fi trebuit să te las niciodată singură."

M-a mângâiat pe mână.

„Am să mă duc la tabernacul", am mai spus, „şi am să duc acolo un berbec de rasa cea mai aleasă; şi am să iau de la leviţi băuturi şi alifii, care îţi vor ajuta fără îndoială."

Le-a făcut semn celorlalţi să ne lase singuri, iar mie să mă aşez lângă ea şi m-a întrebat:

„Cum a fost? Povesteşte!"

Am făcut să pară totul ca o petrecere plăcută: templul din Bet-şan cu preoţii lui vicleni; turtele cu carne care se vădiseră a fi nenorocirea Tamarei, fiica lui David; afacerile cu care m-a îmbiat Iogli, feciorul lui Ahitofel; şi marea descoperire pe care am făcut-o în şopronul pentru unelte. Dar despre judecata pe care Benaia ben Iehoiada gândea s-o poarte împotriva lui Ioab n-am vorbit nimic. Şi Estera, iubita mea soţie, m-a ascultat şi în ochii ei a revenit un pic din lumina care strălucise cândva în ei. Am început să trag nădejde din nou, ca şi cum s-ar fi putut însănătoşi iar şi ar fi şi făcut-o; şi i-am spus-o.

„Am să apuc s-o văd?" a întrebat ea deodată cu glas subţire, de copil.

Acesta însă era glasul cu care vorbea când eram încă tineri şi când ne făuream iluzii unul altuia cum că ni se va întâmpla ceva măreţ şi minunat din partea Domnului.

„Am să apuc s-o văd?" a mai întrebat ea o dată. „Desigur", am zis eu.

A vrut să râdă, fericită, ca odinioară, dar n-a ieşit decât un hârâit din gâtlejul ei. Viaţa care fusese pe chipul ei făcea loc spaimei cenuşii; mi-a cuprins mâna:

„Estera!" am strigat.

Se lupta să-şi tragă răsuflarea. De mai multe ori capul ei s-a aplecat pe-o parte şi părea să-şi piardă cunoştinţa. I-am pipăit pulsul; bătea sălbatic.

„Aer!" a gâfâit ea.

Am deschis larg obloanele, întrucât am stat la gânduri dacă s-o duc pe Estera pe acoperiş. I-am mânat pe Şem şi Şelef la un doctor levit, care avea faima că se slujeşte mai mult de cunoştinţele sale asupra trupului omenesc decât de vechile rugăciuni sfinte.

„Zoriţi-l să vină îndată", le-am spus eu, „plătesc cât cere, în argint."

Apoi am aşteptat alături de Estera, a cărei iubire pentru mine era mai adâncă decât fântânile marii adâncimi; i-am şters sudoarea de pe frunte şi balele de pe buze şi priveam neajutorat, cum se lupta cu îngerul întunericului.

A venit levitul, un om mărunt şi soios, care s-a uitat mai întâi prin casă, de parcă preţăluia mobilele. După aceea a cercetat mişcarea ochilor bolnavei; apoi a apăsat urechea lui groasă pe pieptul slăbit de boală.

„Are apă la plămâni", a spus el în cele din urmă.

„Poţi s-o ajuţi?"

„Are nevoie de aer."

„Va trăi?"

„Trebuie s-o ducem cu grijă în aer liber şi s-o ridicăm în şezut şi să-i punem perne la spate."

„Va trăi?"

„Roagă-te Domnului", a dat el răspuns, "şi roagă-te zdravan.

RUGĂCIUNE PENTRU AJUTOR LA MARE NEVOIE A LUI ETAN BEN HOSAIA

O, Doamne, Dumnezeul meu, tu carele eşti înveşmântat în lumină, carele desfăşori cerurile ca pe un covor şi mergi pe nori ca într-un car şi care te iveşti pe aripile vântului.

Apleacă-ţi urechea la robul tău, care e plecat până la pământ înaintea ta.

Inima mea se înspăimântă în trupul meu, frica morţii s-a abătut asupra mea.

Spaima şi tremuratul m-au cuprins şi groaza m-a copleşit. O Doamne, nu te ascunde de rugăciunile slugii tale, care te roagă să-i dai un pic din mila ta veşnică, să-i dai atât numai cât e nevoie, pentru ca să fie uşurată suferinţa roabei tale, a cărei iubire pentru mine e mai adâncă decât fântânile marii adâncimi, şi pentru ca să afle ajutor ca să treacă noaptea aceasta.

Tu eşti mare, o Doamne, şi mari sunt lucrările tale şi tu faci minuni: atunci de ce nu şi aceasta una, care este măruntă şi n-are nevoie decât de un semn din degetul tău?

Eu însă vreau să mă feresc, ca să nu păcătuiesc cu limba mea; vreau să pun frâu gurii mele, câtă vreme trebuie să văd în faţa mea pe cei fără Dumnezeu.

Am păstrat tăcere mută, m-am ţinut liniştit; şi grija din mine a sporit.

Inima din piept mi s-a încins; în timp ce tot mai şovăiam, a ars focul.

De aceea vreau acum să pun limba să-i vorbească celui care e ameninţat de cei fără Dumnezeu şi să-l previn să fugă de ei, până ce nu-l judecă; astfel vreau să mă curăţ înaintea ochilor Domnului şi să fac cum e drept şi să dau de ruşine lucrarea duşmanilor mei.

Şi acum, Doamne, pe cine mai aştept? Nădăjduiesc în tine.

Ascultă rugăciunea mea, o, Doamne, şi auzi strigătul meu; nu tace în fața lacrimilor mele; căci sunt doar un pribeag pe pământ, un călător în trecere, ca toți străbunii mei.

Cruță flăcăruia care e scumpă inimii mele şi care mai pâlpâie doar slab şi fă-o să lumineze mai departe; şi cruță-mă, ca să mă întăresc, înainte de-a pleca de-aici şi de-a nu mai fi.

Când însă prima roşeață firavă a vestit zorile, Estera, soția mea, răsufla mai uşor, iar bătaia inimii ei s-a încetinit şi a devenit mai puternică, iar ea a adormit. Am căzut la pământ înaintea Domnului şi i-am adus mulțumire; şi i-am plătit levitului cinci sicli de argint întregi pentru sfatul său şi pentru alifia cu care a frecat pieptul Esterei şi pentru picăturile pe care i le-a dat să le bea. Apoi am băut puțin lapte încălzit şi am pornit la drum şi am ieşit din oraş pe poarta de la miazăzi, înspre casa din cărămizi de diferite culori în care Ioab se târa pe jos. Şi s-a iscat în mine o ciocnire de glasuri dacă trebuia să-l înştiințez cu adevărat şi să-l hotărăsc să fugă înaintea zilei judecății; au nu era el oare un răufăcător la fel de mare ca şi ceilalți? În afară de asta, mă temeam de străjile din fața casei şi de mânia lui Benaia. Dar glasul care îmi amintea de juruința mea şi de marele ajutor al lui Dumnezeu, glasul acesta s-a dovedit mai puternic.

Când m-am apropiat de casă, iată că era acolo mare alergătură şi un du-te-vino de oameni; şi am fost apucat de un slujitor al lui Benaia ben Iehoiada, care voia să ştie cine sunt şi ce caut acolo. Am răspuns că sunt dintr-unul din triburile lui Israel şi că am venit la Ierusalim cu câțiva prieteni; şi că ieri am pornit îndărăt pe drumul spre casă, fiecare spre oraşul lui, şi că am fost într-un han de pe drum ca să bem pentru despărțire; dar după un pahar a urmat altul şi a domnit mare veselie; dimineața însă, m-am trezit în şanț, pe marginea drumului, singur şi în cea mai proastă dispoziție din viața mea, căci am îndeobşte nume bun şi sunt un soț cumsecade şi plătesc dările şi birurile foarte cinstit.

La care slujitorul m-a poftit să mă duc dracului şi am luat-o degrabă la picior. La poarta de miazăzi se adunase între timp o mulțime de oameni, care vorbeau între ei întărâtat; se zicea că Ioab fugise din casa lui şi fusese văzut cum alerga spre marele tabernacul al Domnului, pe care îl înălțase regele David. Şi se făceau prinsori dacă Ioab va ajunge la tabernacul sau dacă slujitorii lui Benaia ben Iehoiada vor pune mâna pe el încă pe drum.

Eu însă m-am gândit cu recunoştință la înțelepciunea Domnului, care primise cu bunăvoință juruința mea şi chemase îndărăt pe îngerul întunericului şi care făcuse ca evenimentele ce-au urmat să se desfăşoare astfel încât să fiu scutit de dificultăți inutile.

Aşadar, m-am alăturat mulțimii care se tălăzuia pe lângă schelăria templului către marele tabernacul; şi pretutindeni muncitorii puneau uneltele jos, iar neguțătorii îşi închideau dughenele şi mergeau şi ei.

Porțile tabernaculului erau larg deschise; şi acolo era Ioab, care se încleştase de coarnele jertfelnicului, straiele îi erau zdrențuite, părul vâlvoi, privirea ca de nebun; şi lângă el adăstau Țadoc şi alți preoți şi nu ştiau ce trebuie să facă. Şi Ioab s-a întors către norodul lui Israel şi a strigat:

„Ascultă, Israel, adevărata mărturisire a lui Ioab, fiul lui Țeruia, cândva un bărbat şi jurat cu legământ întru cauza Domnului, acum însă o făptură zdrobită, o jertfă a domniei pe care el însuşi a ajutat-o s-o întemeieze."

Țadoc și ceilalți preoți au ridicat mâinile și au strigat către Iahve și au încercat să acopere glasul lui Ioab; și m-am gândit la felul cum această întorsătură a lucrurilor încurca socotelile lui Benaia în privința procedurii împotriva lui Ioab.

„Am fost bătut, o Israel”, a strigat Ioab și mai tare decât preoții, „și schingiuit la trup și la minte, până când am ajuns slăbănog înaintea Domnului și am mărturisit cele mai rele fărădelegi și am luat asupră-mi vina altora și asupra capului meu sângele care mânjea mâinile altora mai mari decât mine. Acum am aflat însă că urmează să fiu judecat înaintea regelui de către Benaia ben Iehoiada și că se vor înfățișa martori mincinoși.

Atunci au venit alergători care își croiau drum prin mulțime cu toiegele lor albe; și în urma lor duruia un car împlătoșat, tras de cai albi. Benaia a strunit caii și a coborât greoi din car; purta coif și platoșă pe piept și o sabie lungă.

La poartă i-a ieșit înainte Țadoc, care l-a prevenit:

„Nu cu sabia! Nu în sanctuarul lui Dumnezeu și înaintea altarului său și a chivotului legii!”

Benaia părea să șovăie. Apoi a strigat spre lăuntrul uriașului cort:

„Ioab! Așa poruncește regele! Iesi afară!”

Și Ioab a zis:

„Nu ies, mai bine vreau să mor aici.”

Atunci s-a lăsat o liniște ce se întindea de la poarta cortului Domnului până către schelăria templului; doar ciorile, care stau totdeauna prin apropierea jertfelnicului, mai croncăneau. Benaia însă s-a întors și s-a urcat în carul său și a plecat.

Mâinile lui Ioab erau încă înclestate de coarnele jertfelnicului.

„Ascultă, Israel”, a continuat el, „îmi iau îndărăt toate mărturisirile care mi-au fost smulse în singurătatea casei mele, sub cizma lui Benaia și sub pumnii slugilor lui. Firește, sângele războiului îmi mânjește mâinile și brâul și încălțările și chiar și sângele celor pe care i-am ucis, după cum credeam, în slujba cauzei. Dar sângele acesta îl întorc îndărăt asupra capului lui David, care a poruncit omorurile, și asupra capului urmașilor săi în vecii vecilor; căci n-a fost vărsat pentru cauza Domnului sau pentru vreo altă pricină nobilă și necesară, ci pentru sporirea puterii lui David și pentru a-l pune pe grumajii lui Israel și pentru a întări stăpânirea lui.”

Dar acum Țadoc își venise în fire și, împreună cu ceilalți preoți, au umplut încăperea cu invocările lor și cu rugăciunile lor și cu un vuiet general; iar norodul cerea să-l asculte pe Ioab și îi striga îmbărbătându-l; și larma era puternică.

Apoi s-au ivit iar alergătorii și loveau cu toiegele lor în oameni și strigau:

„La o parte din drum, mișeilor! Faceți loc pentru Benaia ben Iehoiada, care e mai mare preste oaste și preste cheretieni și peletieni, straja regelui!”

Încă o dată i-a ieșit Țadoc înainte și i-a adus aminte de curățenia sanctuarului și că altarul Domnului și toți cei ce se încleștează de el nu pot fi atinși.

Benaia însă a scos sabia și a grăit:

„Au n-a zis Ioab însuşi că vrea să moară aici? I-am spus regelui vorbele lui; şi regele mi-a zis: Du-te şi fă aşa cum a zis, omoară-l şi îngroapă-l şi ia de pe mine şi de pe casa tatălui meu sângele nevinovat pe care l-a vărsat Ioab. Să-i întoarcă Domnul în capul lui sângele nedreptăţii lui, pentru că a ucis pe doi bărbaţi nevinovaţi şi mai buni decât el, omorându-i cu sabia, fără de ştirea tatălui meu. Pe capul lui Ioab şi pe capul seminţiei lui în veci să se întoarcă sângele lor; iar David şi seminţia lui şi casa lui şi tronul lui să aibă întotdeauna şi în veci pace de la Domnul. Aşa a grăit regele Solomon.

Benaia ben Iehoiada a păşit pe lângă preotul Ţadoc şi pe lângă ceilalţi preoţi şi, cu sabia în mână, a mers la altarul Domnului; preoţii însă s-au grăbit să lase în jos marile draperii, pentru a închide astfel tabernacolul şi a feri de privirile norodului tot ce era înăuntru.

24

După omorârea lui Ioab la altarul Domnului, întregul Israel tremura. Nimeni nu știa cine putea fi următorul la popreală și ce fărădelegi ar trebui să mărturisească și ce soartă ar avea de îndurat; unii ajungeau în minele de la Marea Roșie, de unde se scotea arama și minereul de fier al regelui; alții în carierele de piatră, pentru a ciopli acolo blocuri pentru zidirea marelui templu și a noilor orașe menite pentru caii, călărimea și merindele regelui; alții, iarăși, sfârșeau descăpățânați și cu trupul țintuit la zidul orașului.

Mie îmi rămânea să-mi aștept soarta mea. Benaia însuși se exprimase față de mine că știu prea multe: prea multe, vezi bine, asupra căilor celor puternici, care năzuiau să le ascundă. Am aflat de asemenea că șeica regească a Egipetului, ducând în ea pe prințesa Hel-Ankamea, fiica faraonului, pornise deja în largul mării, căci regele Solomon se hotărâse totuși, în cele din urmă, să îngăduie mărfurilor egiptene trecerea liberă prin Israel. Se apropia ziua cinstirii mele, când regele avea s-o numească pe țiitoarea mea soață de joacă a principesei străine și să caute apoi în brațele Lilitei mângâiere pentru recile dovezi de iubire ale miresei sale, care avea faima că dorește mai mult femei decât bărbați.

Și mai era și suferința Esterei, soția mea, a cărei inimă nu avea să mai învingă nici măcar primul atac.

Astfel lucram până ce cădeam istovit în așternut, cu nădejdea de-a scăpa în felul ăsta de grijile zilelor mele și de fricile nopților mele. Mă îndoiam, de bună seamă, că avea să-mi mai fie hărăzit să desăvârșesc lucrul la *Relatarea despre regele David* și mă temeam că un altul, încă și mai ușor de cumpărat decât mine, avea să fie chemat să încheie cartea și să șteargă din ea cele câteva adevăruri pe care nădăjduiam să le transmit urmașilor; totuși, îmi petreceam cea mai mare parte a orelor în grajdul unde zăceau arhivele regești și mă îngropam în cioburi de lut și tăblițe și suluri de piele, pentru a-mi întregi astfel cunoștințele despre ultimii ani ai domniei regelui David.

ÎNSEMNĂRI PRESCURTATE ALE LUI ETAN BEN HOSAIA DESPRE ULTIMII ANI AI DOMNIEI REGELUI DAVID

Înăbușirea răscoalei lui Absalom nu înlăturase nici una din pricinile care stătuseră la temelia ei: nici mânia mulțimilor sărăcite împotriva bogăției în creștere a stăpânitorilor de pământ și a casei regești, nici împotrivirea bătrânilor triburilor și a preoților din țară împotriva puterii crescânde a dregătorilor și administratorilor regești – de-aceea răscoale noi împotriva lui David, de cele mai multe ori mărunte și fără legătură între ele –, dintre care cea mai însemnată, condusă de un anume Șeba (lozinca lui: n-avem nici o participare la cauza lui David și nici câștig de pe urma fiului lui Iesei), va fi sprijinită o vreme de toate triburile, în afară de Iuda – de rândul acesta David stăpânește Ierusalimul și tot ținutul dintre oraș și Iordan – întrucât îi lipsesc, ca și lui Absalom înaintea lui, războinici încercați și căpetenii mărunte, Șeba e silit de către Ioab să se retragă în localitatea Abel, de lângă

Beet-maaca, împrejmuită de valuri de pământ – Ioab pune să umple șanțurile, să ridice parapete, să ia valurile în iureș – orașul este izbăvit de către o femeie înțeleaptă, care se târguie cu Ioab și îl îmbie cu capul lui Șeba – capul lui Șeba, retezat de sârg de către locuitorii orașului, este aruncat lui Ioab pe deasupra zidurilor cetătii sfârșitul răscoalei lui Seba – David îl răsplătește pe Ioab cu rangul de căpetenie în luptă, pe viață, și echilibrează această favoare cu întărirea în același timp a lui Benaia ca neîngrădită căpetenie a cheretienilor și peletienilor – pregătirea prefacerii de către David a armatei (a cărei adunare atârna, până atunci, de bunăvoința bătrânilor triburilor) și a administrației (care fusese până atunci stânjenită de nesigurele arătări în cifre cu privire la populație, la condițiile proprietății, la producerea bunurilor, la negoț, la ridicarea birurilor și așa mai departe) – hotărârea lui David de a pune să-i numere pe supușii săi îl aduce în contradicție cu marele tabu (străvechea dorință a norodului de-a afla ocrotire în mulțimea fără de nume este îmbrăcată de către Iahve în următoarele cuvinte: „Să fie însă numărul copiilor lui Israel ca nisipul mării, *care nu poate fi nici măsurat, nici numărat*") – David poruncește conducerii oștii să facă numărătoarea – căpeteniile în luptă sunt împotrivă; Ioab către David: „Stăpâne și rege al meu, au nu sunt toți slujitori ai stăpânului meu? Atunci de ce cere stăpânul meu asemenea lucru? De ce să cadă vina asta asupra lui Israel?" – David a stăruit în voința sa – după nouă luni și douăzeci de zile norodul e numărat, în afară de tribul Veniamin (locuitori ai munților care scapă celor ce numără) și de tribul Levi (ai căror oameni n-au voie să poarte arme și nici să stăpânească pământ) – rezultatele, punând la socoteală și unele inexactități: Israel de unsprezece sute de ori o mie de oameni care pot trage sabia; Iuda de patru sute șaptezeci de ori o mie de oameni – încălcarea tabuului de către David cere pedeapsa lui Dumnezeu – un profet mai mărunt, Gad (Natan se ferește să se amestece în cazurile mai grele), cu solie de la Iahve: îți arăt trei pedepse, alege-ți una din ele să vină asupra ta: (a) șapte ani de foamete în țara ta sau (b) să fugi trei luni de vrăjmașii tăi și ei să te urmărească sau (c) timp de trei zile să fie ciumă în țara ta – David alege ciuma, întrucât aceasta va bântui mai puternic în orașe decât în rândul populației de la țară, iar orașele (în afară de propriul său oraș, Ierusalim) sunt locuite încă în cea mai mare parte de străvechea populație canaaneană, a cărei pierdere e fără însemnătate pentru norodul Israel – în timp ce trei zile pier de molimă de la Dan până către Beer-șeba șaptezeci de mii de suflete – dar iată, când îngerul ciumei ajunge la aria de treierat a unui anume Ornan și (după spusa lui David însuși) „stă între cer și pământ cu sabia goală în mâna întinsă deasupra Ierusalimului", lui Iahve începe să-i pară rău de năprasnă și poruncește îngerului: „Destul! Oprește acum mâna ta!" – din nou apare profetul Gad cu o nouă solie a lui Dumnezeu: David să ridice un jertfelnic pe aria lui Ornan – David dobândește aria și pământul care o înconjoară, viitorul loc de zidire a marelui templu al Domnului, în schimbul a cincizeci de sicli de argint, după o însemnare din arhivă (stănoaga a unsprezecea din rândul al treilea, pe partea dreaptă a grajdului), sau a șase sute de sicli de aur, după o altă însemnare (stănoaga a douăsprezecea din rândul al treilea, tot în partea dreaptă: aceasta fiind probabil o însemnare mai târzie, drept dovadă a mărinimiei lui David în afacerile sale cu Domnul, căci nici un pământ din Ierusalim sau de prin preajmă n-a prețuit vreodată șase sute de sicli de aur) – după dobândirea locului de zidire a templului, David vădește, ca mulți alți despoți, o mare iubire pentru arhitectură – David veghează el însuși asupra planurilor templului, pune zeci de mii de osândiți la muncă silnică să cioplească pietre, îngrămădește rezerve pentru construcție: lemn de cedru, fier, aramă, cuie, scoabe – în același timp alte schimbări în ad-

ministrație, pentru ca, prin împărțirea abilă de slujbe și venituri bisericești, să făurească noi legături față de casa regelui – numeroși preoți și toți slujitorii regelui sunt rânduiți din nou și puși în slujbă în diferite locuri (din totalul de treizeci și opt de ori o mie de leviți douăzeci și patru de mii pentru lucru în casa Domnului, șase mii ca ispravnici și judecători, patru mii ca portari și patru mii să slăvească pre Domnul cântând din strune) – se creează o vistierie (sub Șebuel ben Gherșom), o dregătorie pentru treburile din afară (sub Henania ben Ițhar) – bătrânii triburilor și semințiilor sunt înlocuiți prin slujbași numiți „părinte suprem", care erau toți aleși din seminția lui David, Iuda (o mie și șapte sute sub conducerea lui Hașabia din Hebron pentru triburile de la soare-apune de Iordan și două mii șapte sute sub conducerea lui Ieria din Hebron pentru triburile lui Ruben și Gad și pentru jumătate din tribul lui Manase de la soare-răsare de Iordan) – reorganizarea oștii este desăvârșită: David are acum la dispoziție o oaste permanentă din lefegii (cheretieni, peletieni, straja regească și alții) pentru asigurarea înlăuntru și pentru trimiterea pe dată la luptă și cetele de oaste ale vitejilor, împărțite în douăsprezece ordine a câte douăzeci și patru ori o mie de oameni, care erau chemați în vreme de pace câte o lună în fiecare an pentru deprinderea meșteșugului armelor – pentru acoperirea cheltuielilor mereu mai mari ale strălucirii regești se măresc domeniile regelui, iar sfera activității lor este lărgită: sădirea de grâu și de viță-de-vie, crame, tescuirea uleiului din măsline, creșterea vitelor (în Șaron și în văi), prăsirea cămilelor de soi și a asinilor – David devine cel mai mare întreprinzător din Israel – partea din avuția lui personală menită a sluji la împodobirea viitorului templu: după înșiruirea din arhive (stănoaga a doua din rândul întâi de pe partea dreaptă) șapte mii de talanți de lamură de argint și trei mii de talanți de aur (din aurul adus din Ofir) pentru sfeșnice și lămpi, pentru mesele menite arătării plinilor de jertfă, pentru furci, lighene și căni, pentru potire, pentru heruvimii de pe chivotul legii și pentru împodobirea pereților – înrăutățirea sănătății regești: se plânge de oboseală, frig, neputință; în plus iritabilitate, proastă dispozitie – se caută fecioară, ca să stea în fața regelui, să-i facă bine, să se culce cu el, să-i ațâțe sângele – Abișag Sunamiteanca nu izbutește, cu toate strădaniile ei gingașe – David către Domnul: „Călători suntem înaintea ta și pribegi ca toți părinții noștri; ca umbra sunt zilele noastre pe pământ și nimic nu-i statornic."

Lectica verde cu șipci aurite și cu acoperișul roșu cu ciucuri a fost așezată jos în fața ușii casei, un slujitor a vestit vizita lui Amenhotef, marele eunuc regesc. Am simțit că mi se taie picioarele când Amenhotef a coborât din lectică, mi-a întins mâinile și mi-a dat vestea:

„Solie îmbucurătoare, Etan, prietene, de la Solomon, cel mai înțelept dintre regi."

Mirosind a cele mai gingașe miresme ale Egipetului, a intrat și i-a copleșit pe toți cu amabilitatea întrebărilor sale: pe Estera cu privire la starea sănătății ei, pe Hulda cu privire la bucuria dinspre partea vlăstarelor ei, pe Lilit cu privire la scurta ei călătorie, pe Șem și Șelef cu privire la progresele lor de la școală; și tuturor le-a vorbit bucuros despre marea cinste de care urma să am parte.

Apoi s-a întors către mine și mi-a zis:

„Te aud murmurând încetișor cu ochii lăsați în jos; spui vreo rugăciune către zeul tău, Iahve?"

Mă rugasem cu adevărat: dar ca Domnul să-l facă să cadă mort pe loc și tot astfel și pe cel

mai înțelept dintre regi și întreaga comisiune pentru alcătuirea *Unei și singurei relatări adevărate și hotărâtoare, istoricește exacte și recunoscute oficial, privitoare la marea înălțare* și așa mai departe.

Dar Amenhotef m-a cuprins cu brațul pe după umeri și m-a împins cu blândețe în cămara mea de lucru, unde mi-a împărtășit că, având în vedere apropiata sosire a fiicei faraonului, se dorește s-o aduc pe țiitoarea mea, Lilit, la palatul regesc încă înainte ca soarele să mai apună o dată, pentru ca regele Solomon să mă poată cinsti, numind-o soața de joacă a viitoarei sale soții.

„Și acum spune-i domnișoarei despre marele ei noroc", a încheiat el, „căci cred că se va bucura foarte."

I-am spus că ar fi poate mai bine s-o pregătesc pe Lilit pe îndelete; că doar se știe că unele femei ar fi suferit vătămări prin asemenea veste neașteptată, unele pierzându-și glasul, altele începând să bâțâie sau ajungând chiar neroade de tot. Dar eunucul și-a răsucit mâinile într-un fel care nu îngăduia părere opusă, iar eu m-am ridicat și m-am dus la ușa cămării de lucru și am strigat-o pe Lilit să vină.

Și Lilit a venit, iar eu i-am luat mâna și am dus-o la Amenhotef și i-am vorbit cu un glas care parcă era glasul unui străin:

„Când te-am luat în primire de la părintele tău, Lilit, draga mea, am dat ca despăgubire douăsprezece oi de soi bun și patru capre și o vacă de lapte; tu însă ai devenit dragă inimii mele și bucuria coapselor mele, astfel încât nu te-aș mai da nici pentru toate turmele din Israel. Dar acum a venit unul care este mai puternic decât mine și care te cere de la mine. De aceea pregătește-te, fiica mea, și pune smirnă pe tine și ulei de trandafiri și închide-ți inima față de mine, căci tu și cu mine trebuie să ne despărțim și să mergem fiecare pe drumul nostru, eu către o bătrânețe fără bucurii, tu însă..."

„Etan!" a strigat ea.

„... tu însă la palat."

„Etan, iubitule", a zis ea, „când, într-altă zi, ai plecat din Ierusalim și eu te-am așteptat la piatra cea mare care se înalță lângă drum, atunci am grăit către tine și ți-am spus că voi fi precum umbra ta; și cum nici un om nu se poate smulge de umbra lui, tot așa nici tu n-ai să mă poți smulge de lângă tine, afară doar dacă mi-ai spune în față că nu mă mai iubești. Au nu mă mai iubești?"

I-am vorbit despre foloasele vieții în palat, unde se va bucura de ocrotirea fiicei faraonului și va fi veșnic aproape de fața celui mai înțelept dintre regi.

„Au nu mă mai iubești?"

I-am deslușit că aceea ce avusesem noi doi va rămâne veșnic în ochii Domnului și în inimile noastre; că firea omenească însă stă în prefaceri necontenite, de care nimeni dintre noi nu se poate feri.

„Au nu mă mai iubești?"

I-am arătat pe larg ce trebuia să însemne pentru mine faptul de a-i face o plăcere regelui Solomon și că ea, dacă mă iubește cu adevărat, n-are voie să se gândească numai la ea și la

simțămintele ei.

„Au nu mă mai iubeşti?"

„Nu te mai iubesc", am spus eu.

„Atunci am să mă omor", a zis ea liniştit, „căci abia prin tine mi-a fost dată viața."

„M-am temut de aşa ceva", a făcut Amenhotef. "Sunt şi asemenea femei: nu multe, slavă zeilor Egipetului şi zeului tău, Iahve, dar destule pentru a fi supărătoare şi a umple butoaie întregi de tăblițe de lut cu poveştile lor pline de simțăminte. Te fac răspunzător, Etan, prietene, să nu i se întâmple nimic domnişoarei până se va afla în mâinile mele, în palatul regal."

Astfel trebuia s-o împiedic chiar eu pe victima trădării mele de a se sustrage duhorii trădării. Astfel am ajuns un vierme care îşi mănâncă propria-i scârnă.

Şi ce câştigam din asta?

Atunci m-am dus la casa lui Natan, profetul, şi am şezut în fața uşii lui, ca un milog, pentru a ajunge în fața lui.

Totuşi slujitorul mi-a zis:

„Stăpânul meu are treabă altundeva."

I-am spus:

„Spune-i că am avut un vis de la Domnul, referitor la el."

După o vreme, slujitorul s-a întors şi a spus:

„Intră."

Natan şedea ciucit în odaia sa şi părea bolnav; pielea altădată atât de întinsă a feței era acum fleşcăită; ochii fugeau în toate părțile ca doi şoareci în cursă. Şi am ghicit că şi el se temea de slujitorii lui Benaia ben Iehoiada.

„Ce fel de vis ai avut?" a întrebat el. „Era şi un înger al Domnului în el? Şi dacă da, s-a ivit dinspre dreapta sau dinspre stânga? Şi aripile lui erau întinse sau strânse? Şi purta sabie? Căci şi eu am avut un vis, în care îngerul negru al Domnului a coborât din înălțimi asupra mea, cu o sabie de foc în mână, întinsă spre mine."

„Binevoiască Dumnezeu să fie milostiv cu stăpânul meu", am exclamat eu, „căci un asemenea vis poate înspăimânta de moarte pe cineva. Dar visul meu a fost un vis al vieții, iar participarea ta, stăpâne, la el a fost îmbucurătoare, căci în visul meu te duceai la regele Solomon cu vestita ta pildă."

„Adevărat?" a întrebat el a îndoială.

„Şi îi grăiai regelui aşa cum i-ai grăit şi părintelui său, David; anume despre bogatul care avea multe oi şi vite şi despre săracul care nu avea decât o singură oiță şi cum bogatul vrând să pregătească un ospăț pentru un oaspete venit de departe, nu s-a îndurat să ia din oile sale, ci a luat oița omului sărac şi a pregătit-o pentru omul care venise la ei."

„Şi pot presupune", a zis Natan, „că, în visul tău, Solomon, cel mai înțelept dintre regi, s-a mâniat tot aşa ca şi părintele său, David, la vremea lui, şi a grăit: Pe Dumnezeul cel viu, omul care a făcut asta să moară, pentru că n-a cunoscut milă; la care eu i-am răspuns regelui, în visul tău, că de rândul ăsta lucrurile mai pot fi îndreptate, din fericire, dacă o să renunțe la plăcerea de-a o face pe Lilit, țiitoarea lui Etan, soața de joacă a fiicei faraonului."

L-am felicitat pe Natan pentru marele său dar profetic şi pentru felul cum pătrunde în adâncul inimii oamenilor.

Dar Natan a zis:

„Eşti un nerod, Etan. Chiar dacă aş scorni o pildă care să fie de zece ori mai bună şi mai originală decât cea cu singura oiță mică şi dacă i-aş povesti-o regelui Solomon, tot m-ar trimite dracului plocon. Părintele său, David era un poet şi avea forța de închipuire a unui poet. Aşa se face că se vedea într-o anumită relație față de Dumnezeu: ca ales al Domnului şi totuşi ca slujitor al lui Dumnezeu, slujitor care era chemat să trudească în slujba cauzei lui. De aceea regele David putea să-l priceapă pe omul sărman cu singura oiță mică. Dar ăsta?"

Natan a scuipat. „Ăsta e doar unul care se maimuțăreşte fudul, fără să fie iluminat, visurile lui sunt mediocre, versurile lui lâncede, crimele lui doar rodul fricii lui, nu al măreției lui. Tânjeşte după recunoaşterea însuşirilor sale. Mereu trebuie să arate cât e de însemnat. De aceea adună: aur, zidiri, oşti, solii străine, muieri. Are nevoie de Lilit a ta. Trebuie să-şi dovedească lui însuşi nu numai că e mai înțelept decât tine, dar şi că e bărbatul cel mai bun."

Natan se ridicase în picioare ca un adevărat profet al lui Dumnezeu. Dar aprinderea lui nu era din cele ce dăinuie. Orice o fi fost ceea ce l-a îndemnat să-l osândească pe regele Solomon, s-a destrămat îndată şi n-a mai rămas în urmă decât un om mărunt, jalnic.

„Să nu repeți cuvintele mele nimănui, Etan", s-a milogit el. „Căci voi tăgădui că le-am rostit vreodată. Voi pretinde că tu mi le-ai insuflat. Erau gândurile tale, aşa voi jura, pe care un duh rău al Domnului le-a implantat în mintea mea; căci mintea mea nu e decât un vas care aşteaptă să fie umplut."

L-am rugat să nu se nelinişească, m-am sculat şi mi-am văzut de drum.

Fiica faraonului a sosit la Ierusalim cu mare alai, cu cămile ce duceau aur şi nestemate şi pânzături de in din Bisus şi alte veşminte şi mirodenii; şi a adus cu ea şi femei care se străduiau s-o slujească. Regele Solomon a primit-o la poarta oraşului, împreună cu bărbații săi atotputernici şi cu tobe şi surle, cu țimbale şi cornuri de tot soiul, încât larma s-a auzit de la un capăt al Ierusalimului până la altul. Iar norodul s-a bulucit în fugă spre poartă şi sta pe laturile drumului ce ducea la palat, pentru a-i da bineţe cu bucurie principesei şi pentru a slăvi înțelepciunea celui mai înțelept dintre regi şi puterea lui: dar toate astea le învățase cu muştru de la slujitorii lui Benaia ben Iehoiada şi de la leviți.

Estera, nevasta mea, a zis către mine:

„E vremea s-o îmbrace pe Lilit."

Aşadar, Lilit s-a spălat şi şi-a uns pielea cu ulei; părul însă i l-a dichisit Hulda, astfel încât strălucea ca lumina lunii pe apele lacului Chineret. De asemenea, i-au sulemenit pleoapele şi buzele, iar obrajii i-au fost dați cu pudră roşie, ca să prindă culoare. Şi Lilit şi-a pus o legăturică de smirnă între sânii care erau ca două căprioare gemene; şi s-a stropit cu apă de trandafiri amestecată cu scorțişoară. Apoi şi-a pus veşmânt roşu şi purpuriu şi sandale din piele moale, care fac să se vadă mai bine forma frumoasă a gleznei şi a degetelor. Cu toate acestea, chipul ei era rigid şi privirea fără expresie, astfel încât îmi părea mai mult un leş sulemenit decât o femeie vie.

Acum Amenhotef, marele eunuc regesc, trimisese lectica după Lilit şi ea a luat loc în lectică şi au purtat-o pe sus. Eu însă mergeam pe lângă ea, pentru a petrece împreună cu ea aceste ultime clipe şi pentru că Amenhotef mă făcuse răspunzător până când avea să se afle în mâinile lui, în palatul regelui.

Ne-am croit drum prin mulțimea de oameni care se întorceau de la poarta oraşului şi de la palat, unde o întâmpinaseră pe principesa egipteană. Dar eu nu vedeam nici norodul, nici purtătorii lecticii; mai curând cătam țintă la ciucurii roşii, pentru a nu trebui s-o privesc pe Lilit, țiitoarea mea, care mă iubise şi pe care o vindeam în schimbul bunăvoinței nesigure a regelui Solomon şi pentru un termen de grație. Mă simțeam de parcă mergeam într-un convoi de înmormântare. O parte din viața mea era dusă la groapă, împreună cu demnitatea mea de fiu al omului.

Dar, din mila Domnului, slăvit fie numele lui, am darul de-a mă putea observa singur în vreme de zdruncinare lăuntrică, ceea ce e foarte folositor, dacă vrei să rămâi cu mintea întreagă. Şi, cu toate că nu ofeream o priveliște frumoasă, întrucât îmi târşeam paşii pe lângă lectică, mi-am dat totuşi seama cât eram de prins în timpul meu şi neînstare să-i străpung limitările. Omul este ca piatra din praştie şi e aruncat înspre ținte pe care nu le cunoaşte. Ce altceva mai mult poate face, decât să încerce ca gândurile lui să dăinuie ceva mai mult decât el, ca un semn, unul nelămurit, către generațiile viitoare. Eu am încercat s-o fac.

Lumea să mă judece în chip corespunzător.

25

Domnul Iahve însă i-a trimis Esterei, soția mea, un somn liniștit; a dormit toată noaptea, fără întrerupere, și s-a trezit dimineața înviorată și a spus că se simte aproape bine.

Atunci m-am legănat cu gândul că rugăciunile mele către Dumnezeu și leacurile și alifiile levitului și dorința dârză de viață a Esterei, toate laolaltă, l-au învins pe îngerul întunericului, astfel încât a plecat de-acolo. Căci, oricât am ști că moartea trebuie să vină, totuși ea ne rămâne de neînțeles și nici chiar cel mai înțelept om nu se împacă ușor cu ea.

Estera a grăit către mine:

„Lucrarea ta se apropie de sfârșit, Etan, soțul meu, iar *Relatarea despre uimitoarea înălțare, viața cu frica lui Dumnezeu, isprăvile de vitejie* și așa mai departe va fi curând încheiată, astfel încât ne putem întoarce fără zăbavă la Ezrah, în casa noastră, care este acolo, la umbra măslinilor ce i-am sădit. Mi-e dor de o înghițitură din fântâna ei, căci apa din ea e dulce la gust și sănătoasă și leacul cel mai bun."

I-am răspuns că ne vom întoarce curând acasă și că vom sta sub măslini și sub vița învârtejită și că vom asculta clipocitul fântânii.

„În luna zif aș vrea să fiu acolo", a spus ea pe gânduri. Dar deodată s-a iscat huiet ca de pumni care loveau în usă și Șem și Șelef au dat buzna în odaie și au strigat că veniseră slujitorii lui Benaia cu săbii și cu cai și cu un car. Mâna Esterei, pe care încă o țineam într-a mea, a tremurat.

„Deschideți-le", le-am spus eu lui Șem și Șelef, „vin numaidecât."

Am băgat de seamă că eram foarte liniștit și că vedeam toate lucrurile cât se poate de limpede: petele de pe perete, sfeșnicul, plapuma care abia se boltea peste trupul măcinat de boală al Esterei.

Când m-am sculat însă ca să plec, Estera mi-a spus cu glas subțire:

„Nu vrei să mă mai săruți o ultimă dată, Etan?"

M-am întors degrabă spre ea:

„Dar asta nu e ultima dată, Estera! Am să fiu curând iar aici; slujitorii lui Benaia, care vin să ridice pe cineva, bat la ușă înainte de revărsatul zorilor."

Am sărutat-o cu blândețe, cu care prilej m-am simțit oarecum rușinat că gândurile mele aveau atâta preț pentru mine însumi în clipa încercării; Estera însă a ridicat mâna și m-a mângâiat pe sprâncene și pe tâmple.

Apoi am plecat să înfrunt ceea ce mă aștepta.

Acum slujitorii lui Benaia goneau prin Ierusalim cu iuțeli ce depășeau toate limitările; între timp pocneau din harapnice și scoteau un răcnet înfiorător, pentru ca să li se facă loc. Și

cine nu sărea la timp într-o parte era răsturnat la pământ sau călcat, astfel încât fiecare car târa după sine o trenă de strigăte de durere şi de blesteme.

Sus, în car, doi oameni înarmaţi mă ţineau bine, în timp ce coteau cu scârţâieli pe după colţuri şi duruiau la vale şi apoi iar la deal, până ce am ajuns în sfârşit să oprim în faţa uneia din porţile laterale ale palatului regesc. Apoi am fost târât de aceiaşi doi oameni înarmaţi pe scări şi prin coridoare, pe lângă străji mute, şi dus într-o odaie, care îşi primea singura lumină de la o deschizătură îngustă aflată lângă tavan. Şi acolo am rămas, aşa mi s-a părut, vreme îndelungată.

Şi am grăit către Domnul Iahve: întinde mâna ta şi condu-mă prin prăpastie, pentru ca să văd iar soarele şi lumina zilei tale. Nu mă lepăda; nu lua în seamă păcatele mele şi greşelile mele, ci gândeşte-te cu blândeţe la mine şi la strădaniile mele. Căci ce este omul în ochii tăi şi ce altceva e sufletul lui decât o răsfrângere a fiinţei tale; în tine, o Dumnezeule, atingem noi măsura noastră deplină, fără tine suntem totuşi pierduţi ca un fir de nisip în mare. Nu mă părăsi, o Doamne, nu mă lăsa să mă scufund în adâncuri, ci ridică-mă în înălţimile tale şi în sanctuarele tale, pentru ca să pot sta sub cerul tău şi să cânt slava ta.

Deodată s-a auzit un zgomot scârţâitor şi o parte din perete a lunecat într-o parte şi un glas a vorbit:

„Înfăţişează-te, fiul lui Hosaia."

M-am pomenit într-o încăpere de dimensiuni mai mari.

Nu-mi venea să-mi cred ochilor şi am clătinat din cap, căci mi se părea că mai văzusem totul o dată: regele Solomon pe tronul său între heruvimi; lângă el Iosafat ben Ahilud, marele-grămătic, apoi preotul Ţadoc şi profetul Natan şi Benaia ben Iehoiada; şi Elihoref şi Ahia b'nai Şişa, grămăticii, care şedeau ceva mai deoparte, cu tăbliţele lor cerate şi cu condeie, pentru a scrie ce urma să se spună. Aici şi întocmai la fel începuse totul; doar regele se făcuse mai gălbejit la faţă şi privirea lui mai pătrunzătoare, iar gura mai strâmbă, astfel încât chipul lui semăna cu una din acele măşti care erau folosite de către netăiaţii împrejur pentru a alunga duhurile rele venite de la Domnul; într-adevăr, timpul lăsase urme pe fiecare din cercul acela; doar Benaia era o excepţie, precum spune zicala: cine nu simte nu îmbătrâneşte.

Eu însă m-am aruncat la pământ înaintea regelui Solomon şi am spus:

„Iată, stăpâne, slujitorul tău este în faţa ta ca un scăunel pentru picioare, pe care poţi să calci; dar nu mă nimici cu totul şi cu totul, căci ţi-am fost de folos şi aş putea să fiu iarăşi."

Când am ridicat privirea, am văzut că regele şi atotputernicii săi rămăseseră întru totul neclintiţi şi mi-am dat seama că aceasta era o curte de judecată şi că eu eram pârâtul şi că talerele balanţei se aplecau împotriva mea.

Iosafat ben Ahilud mi-a poruncit să mă ridic şi a zis:

„Te rog, nu face aici pe nevinovatul, Etan, căci Solomon, cel mai înţelept dintre regi, a străvăzut meşteşugurile şi vicleniile tale. De aceea mai bine mărturiseşte. O mărturisire deplină, care nu trece nimic sub tăcere şi dezvăluie numele conjuraţilor tăi, nu poate decât să te ajute şi îl poate îndupleca pe cel mai înţelept dintre regi să-ţi arate milă."

„Dacă stăpânului şi regelui meu şi stăpânilor de aici le este pe plac", am răspuns eu, „aş mărturisi îndată totul, dacă ar fi ceva de mărturisit. Dar slujitorul vostru se simte fără vină, căci am lucrat cu sârg şi în conştiinţă la alcătuirea şi redactarea relatării despre regele David şi m-am ţinut în privinţa asta, în spiritul buchiilor şi al tâlcurilor, de îndrumările ce mi-au fost date de către stăpânii mei şi de către Solomon cel mai înţelept dintre regi."

„Etan", a grăit regele, „de la tine m-aş fi aşteptat la ceva mai de duh; căci în ziua de azi toţi răufăcătorii îmi arată că sunt gata să mărturisească de bunăvoie."

Şi întorcându-se spre Iosafat:

„Citeşte învinuirea."

Învinuirea era un document mai lung, plin de referiri la cuvintele Domnului şi la înţelepciunea celui mai înţelept dintre regi şi se întortochea printr-o încâlcitură monstruoasă de cuvinte dregătoreşti, dintre care ieşeau mai în evidenţă câteva expresii ca defăimare şi muncă răzvrătitoare şi hulire şi falsificare şi inducere în eroare şi înaltă trădare literară.

Când Iosafat a isprăvit, regele şi-a mijit ochii şi a întrebat:

„Fecior al lui Hosaia, te recunoşti vinovat, în înţelesul învinuirii, de înaltă trădare, săvârşită cu vorba şi în scris prin presărarea de îndoieli şi de gânduri nedorite şi de concepţii nelegiuite în *Una şi singura relatare adevărată şi hotărâtoare, istoriceşte exactă şi recunoscută oficial, privitoare la uimitoarea înălţare, la viaţa cu frica lui Dumnezeu, precum şi la isprăvile de vitejie şi la minunatele înfăptuiri ale lui David ben Iesei, rege peste Iuda timp de şapte ani şi peste amândouă seminţiile, Iuda şi Israel, vreme de treizeci şi trei de ani, alesul Domnului şi părintele regelui Solomon*, cum şi de înveşmântarea amintitelor îndoieli şi amintitelor gânduri nedorite şi amintitelor concepţii nelegiuite într-o limbă care se pretinde fără primejdie şi plăcută ochilor Domnului?"

„Nevinovat", am zis eu.

După aceea, tăcere. Benaia măcina cu fălcile, Natan mă privea temător, iar regele se juca cu nările heruvimilor. În cele din urmă a grăit:

„Vorbeste. "

M-am gândit că, dacă tot urma să fiu spânzurat, atunci cel puţin să vorbesc, şi am început.

„Trăia odinioară un om înţelept la Ur, în Caldeea; de unde se trage străbunul nostru, Avraam. Acest om era atât de înţelept, încât putea să dovedească tot ceea ce era pe pământ şi sub pământ şi în ceruri: iarba, buruiana care se însămânţează, pomii care dau rod, fiecare în felul său, balenele cele mari care înoată în mare şi păsăretul cu pene care zboară deasupra pământului şi tot ce e viu şi se mişcă. Putea să dovedească până şi ceea ce era nevăzut, gândul din cap, dorinţa din inimă, frica din măruntaie. Şi a venit un înger al Domnului pentru a-l ispiti şi a zis către el: Au poţi tu dovedi tot ce este aici? Omul înţelept a spus: Stăpânul meu adevăr grăieşte. Îngerul a zis: Au poţi tu însă dovedi ceea ce nu este? Poţi tu dovedi gândul care n-a fost gândit nicicând, dorinţa ce n-a fost nutrită niciodată, teama care n-a fost simţită nicicând? Atunci omul înţelept a căzut cu faţa la pământ înaintea îngerului şi a strigat: Dumnezeu singur poate dovedi ceea ce nu este; fie ca acela care te-a trimis să se îndure de mine, căci nu sunt decât un om. Acu', dacă stăpânului şi regelui meu

şi stăpânilor mei le este pe plac, cum să facă un biet fiu al lui Israel, ca mine, ceea ce omul înțelept din Ur n-a putut face înaintea îngerului Domnului? Cum să pot dovedi eu spre mulțumirea voastră, îndoiala care nu s-a îndoit niciodată, gândul care n-a fost gândit niciodată, planul care n-a fost plănuit niciodată?"

„Noi ştim să citim", a zis Benaia, „ba chiar şi printre rânduri."

„Cuvântul Domnului a fost călăuza mea", am răspuns eu, „precum şi dorința regelui de-a dobândi o relatare care să înfățişeze, pentru noi şi pentru toate vremurile ce vor veni, *un singur* adevăr şi care, prin aceasta, să pună capăt tuturor nepotrivirilor şi certelor şi să înlăture orice necredință cu privire la David ben Iesei."

„Pari că vrei să dai a înțelege cum că există o nepotrivire între cuvântul Domnului şi dorința regelui", a observat Iosafat.

„Cuvântul celui mai înțelept dintre regi este lege pentru slujitorii săi", am zis eu, „şi au n-a arătat chiar stăpânul meu Iosafat însuşi, într-una din primele şedințe ale comisiunii, că regele doreşte să procedăm într-un fel mai subtil şi că pe un om al cărui nume trebuie nimicit să-l facem bănuielnic cu îndemânare, iar adevărul, dacă trebuie să fie strâmbat, să fie strâmbat doar foarte puțin, pentru ca norodul să şi creadă ce stă scris acolo?"

„Ceea ce tu priveşti, pare-se, ca pe o scrisoare ce-ți dă mână liberă să-ți împleteşti gândurile tale vătămătoare", a sărit preotul Țadoc, „pentru ca astfel să prilejuieşti zavistie, să trezeşti necredință, să işti îndoieli şi, în general, să lucrezi împotriva scopului mărturisit al scrierii."

„După cum bine ştiu stăpânii mei", m-am apărat eu, „am răcâit de pe fapte câte ceva ce mi se părea prea colțuros şi care mirosea urât şi care putea să nu placă ochiului regelui. Dar nu poți despărți istoria întru totul de fapte şi să te aştepți să rămână vrednică de crezut. Au cine poate găti bucate fără foc? Cine poate spăla pe altcineva fără să-l ude?"

„Sunt şi eu deopotrivă un fel de istoric", a zis Natan, „totuşi cartea amintirilor mele cuprinde doar simțămintele cele mai alese şi mai înălțătoare. Important este punctul de vedere al celui ce scrie şi dacă gândeşte însuflețitor sau peste măsură de critic."

„Au nu contează şi punctul de vedere al cititorului?" am atras eu atenția. „Ceea ce unuia i se pare potrivit altuia poate să-i pară rău."

„Există un fel de a scrie", a spus Iosafat ben Ahilud, marele-grămătic, „care nu îngăduie interpretări."

„Stăpânul meu adevărat grăieşte", am încuviințat eu, „dar asemenea scrieri sunt ca peştele stricat din piață, pe care nimeni nu vrea să-l cumpere şi care este aruncat la gunoi; Solomon, cel mai înțelept dintre regi însă voia să aibă o carte care să viețuiască mai mult decât toate celelalte."

Fălcile lui Benaia s-au liniştit:

„Eşti gata, Etan, să juri pe numele Domnului şi pe viața nevestei tale, Estera, că nicăieri în relatarea despre regele David nu se află nici măcar o aluzie în sensul că lucrurile nu erau chiar aşa cum stau scrise?"

M-am gândit la Estera, care zăcea bolnavă şi istovită, şi la marea milă a Domnului; dar îi

vedeam și pe bărbații în fața cărora mă aflam, și aceia erau fără milă.

„Ei?” a întrebat Benaia.

„Așa cum soarele răzbate prin nori”, am spus eu ridicând din umeri, „tot așa și adevărul va lumina prin toate cuvintele.”

„Cred că asta ajunge”, a zis Iosafat.

„Atitudinea lui”, a grăit Natan, „este oricum altfel, dar nu înălțătoare.”

Preotul Țadoc și-a ridicat privirea spre cer și a spus:

„Iar noi va trebui să stăm aici luni în șir, ca niște despăduchetori, pentru a scotoci prin această încâlcitură după observații răzvrătitoare și după alte ticăloșii.”

Și Benaia a grăit zâmbind:

„A ști este o binecuvântare de la Domnul, dar cine știe prea multe este ca o boală care face puroi și ca o duhoare urâtă din gură. De-aceea îngăduiți să-l ucid pe acest Etan, pentru ca știința lui să se cufunde odată cu el în mormânt.”

Dar eu m-am aruncat încă o dată la picioarele regelui Solomon și am sărutat degetele lor groase și am zis:

„Ascultă-l pe robul tău, o tu, cel mai înțelept dintre regi, că strig după ajutor către tine, nu numai ca la un stăpânitor, ci și ca la un poet. Lasă-mă, rogu-te, să citesc din psalmul meu *Întru preamărirea Domnului și întru slava lui David* și apoi rostește judecata asupra persoanei mele, dacă merit să fiu ucis de către Benaia.”

Mai înainte ca regele să poată spune da sau nu, am scos din veșmântul meu o fâșie de piele subțire, pe care îmi scrisesem versurile, și am început să citesc.

ÎNTRU PREAMĂRIREA DOMNULUI ȘI ÎNTRU SLAVA LUI DAVID

Un cuvânt de învățătură al lui Etan Ezrahitul
(glasul Domnului:)
Eu am făcut legământ cu alesul meu
și m-am jurat lui David, sluga mea:
Întărească-se până în veac seminția ta
și dăinuiască tronul tău din neam în neam.
Aflat-am pe David, robul meu,
cu untdelemnul meu cel sfânt l-am uns pre el.
Pre el îl va sprijini mâna mea și brațul meu îl va întări.
Nici un dușman să nu-l copleșească
și nici un fiu al răului să nu-i facă rău.
Ci voi tăia pe vrăjmașii lui
și pe cei ce-l urăsc pre el îi voi lovi cu plăgi.
Și îl voi face pre el Cel-dintâi-născut al meu
și îl voi înălța preste toți regii pământului.
De-a pururi îi voi păstra mila mea
și legământul meu cu el fi-va nestrămutat.
Seminția lui rămâie vie în veacul veacului

şi scaunul lui dăinuiască cât zilele Soarelui,
şi fie apărat câtă vreme va fi luna,
care stă, ca martor credincios, în nori.

Solomon a aplaudat politicos, la fel şi ceilalţi; iar grămăticii Elihoref şi Ahia au vrut să ştie dacă pot primi o copie a poeziei, pentru a o pune alături de însemnările lor.

Le-am arătat că le voi face cu plăcere o copie, în măsura în care voi mai rămâne destulă vreme în viaţă. La care regele Solomon şi-a dat pe frunte tichia cusută cu aur, şi-a scărpinat pielea capului şi a rostit judecata sa, precum urmează:

JUDECATA SOLOMONICĂ

Ţinând seama că anumite cuvinte împletite de învinuitul Etan ben Hosaia din Ezrah în *Una şi singura relatare adevărată şi hotărâtoare, istoriceşte exactă şi recunoscută oficial, privitoare la uimitoarea înălţare, la viaţa cu frica lui Dumnezeu, precum şi la isprăvile de vitejie şi la minunatele înfăptuiri ale lui David ben Iesei, rege peste Iuda timp de şapte ani şi peste amândouă seminţiile, Iuda şi Israel, vreme de treizeci şi trei de ani, alesul Domnului şi părintele regelui Solomon* n-au plăcut ochiului regelui şi dregătorilor după lege

Şi ţinând seama că învinuitul a fost găsit vinovat de fărădelegile înşirate în cartea de învinuire

Pentru aceasta eu, Solomon, cel mai înţelept dintre regi, în temeiul puterii ce mi-a fost dată prin legământul cu Domnul, îl osândesc pe numitul Etan ben Hosaia la moarte.

„Foarte bine", a zis Benaia şi a scos sabia.

Dar regele Solomon a ridicat mâna şi a grăit mai departe.

JUDECATA SOLOMONICĂ

(continuare)

Întrucât moartea trupească a pârâtului Etan ben Hosaia nu i se pare potrivită regelui, deoarece ar putea da oamenilor porniţi a gândi rău prilej să afirme că Solomon, cel mai înţelept dintre regi, înăbuşă gândurile, persecută pe învăţaţii scrisului şi aşa mai departe

Şi întrucât, din amintita pricină, i se pare la fel de nepotrivit să-l trimită pe pârâtul Etan ben Hosaia în ocnele sau carierele noastre de piatră ori la preoţii din Bet-şan ori în alte asemenea aşezări,

Pentru aceasta porunceşte să fie trecut sub tăcerea morţii; nici unul din cuvintele sale să nu ajungă la urechea norodului, nici pe calea vorbei, nici pe aceea a tăbliţelor de lut; pentru ca numele lui să fie uitat de parcă nici nu s-ar fi născut şi n-ar fi scris niciodată vreun rând;

Dar psalmul pe care l-a citit înaintea noastră, *Întru preamărirea Domnului şi întru slava lui David*, şi care este scris în spiritul şi felul tuturor celor ce scriu ca slugile cele mai

de jos, adică searbăd şi plin de rostiri fără duh şi lipsit de orice putere de plăsmuire, acest psalm să poarte numele lui şi să fie păstrat pentru vecii vecilor.

„Precum porunceşte stăpânul şi regele meu" a zis Benaia şi a împins sabia la loc în teacă. „Totuşi eu încă socot procedura directă ca fiind cea mai bună."

În noaptea aceea îngerul întunericului a păşit în casa noastră şi şi-a întins aripile, iar umbra lor a căzut asupra Esterei, nevasta mea iubită.

Am văzut prefacerea pe care îngerul a adus-o pe chipul ei şi am strigat de durere şi am căzut la pământ alături de patul ei; ştiam ce se întâmplase şi totuşi n-o pricepeam.

Dumnezeul meu, Dumnezeul meu, i-am grăit eu Domnului, cum se poate ca surâsul ei să nu mai fie şi nici sunetul glasului ei şi nici atingerea degetelor ei. Au cum poate să fi pierit iubirea ei cu totul în întunecimea Şeolului şi să se fi stins marea lumină a sufletului precum o feştilă de seu? Fără ea am să fiu ca un pârâu fără apă, ca un os căruia i s-a scos măduva. Ia mai bine, o Doamne, una din mâinile mele, ia-mi ochiul, ia jumătatea inimii mele, dar fă-o să învie şi să se scoale iar din acest pat şi să trăiască fie şi numai cinci zile sau trei sau chiar şi una. Tu ai făcut lumea şi toată viaţa din ea: ce înseamnă pentru tine să dai îndărăt această singură viaţă? Căci am dat greş în chip trist, iubirea mea pentru ea fiind prea mică, pusă alături de cea pe care mi-a dat-o ea: cum să i-o răsplătesc şi cu ce bani, dacă a murit? În pom sălăşluieşte nădejdea să mugurească din nou, chiar dacă l-a doborât securea; au femeia aceasta, a cărei inimă era ca un izvor de apă limpede, să fie mai puţin pentru tine decât unul din copacii tăi? Mă rog ţie fierbinte, gândeşte-te că tu ai făcut-o pe ea, precum şi orice gând pe care l-a gândit şi orice simţământ al inimii ei; de ce vrei să prefaci toate astea din nou în ţărână? Ai dăruit-o cu piele şi cu carne, i-ai dat în ochi lumina care mi-a luminat calea; au de ce vrei să nimiceşti opera mâinilor tale, Doamne, chipul şi asemănarea ta? Dacă am păcătuit, atunci pedepseşte-mă pe mine; nu mă dezvinovăţi de nedreptatea mea. Dacă am făptuit ceva rău, vai mie; dar de ce să iei viaţa ei, care a fost dreaptă şi plăcută oamenilor; de ce s-o trimiţi în adâncuri de unde nu mai revine nimeni?

Astfel mă luptam cu Domnul; Iahve însă şi-a înfăşurat mantia tăcerii în jurul său, iar chipul Esterei, nevasta mea, îmi era deja străin.

Apoi au venit Şem şi Şelef, feciorii mei, şi Hulda, mama lor, şi m-au însoţit în cămara mea de lucru. Mi-am rupt veşmintele şi mi-am presărat cenuşă în păr. Mai târziu, casa s-a umplut de vecini şi de leviţi. Au învăluit chipul Esterei şi bietul ei trup măcinat de boală şi au prins să jelească; în afară de asta, mâncau şi beau şi mă băteau pe umăr şi îmi vorbeau de voinţa Domnului şi că fiecare dintre noi trebuie să se ducă în ţara întunericului şi în umbra morţii; dar toate astea lunecau pe lângă mine.

A doua zi însă au luat-o pe Estera şi au pus-o pe o cotigioară trasă de două vaci tinere şi au dus-o pe poarta Ierusalimului afară şi au coborât-o într-o gaură în pământ.

26

Nimic nu mă mai reținea în Ierusalim; în afară de asta, dregătorii regești mă zoreau să părăsesc casa cu nr. 54 din ulița Reginei din Saba. Nu mai ești în slujba regelui ziceau și de aceea grăbește-te să te muți. Astfel mi-am vândut puținele boarfe sau le-am dăruit; dar însemnările mele și arhivele le-am ascuns la loc tainic.

Și m-am mai dus o ultimă oară la mormântul Esterei nevasta mea, pentru a mă ruga acolo Domnului. La priveliștea lespezii mi-au venit în gând cuvintele lui David, pe care le-a rostit la moartea întâiului său născut de la Batșeba și am grăit încetișor:

„Tu nu te mai întorci la mine; eu însă voi veni de bună seamă la tine."

Apoi am mers la cortul Domnului. Pentru o parte din puținii sicli care îmi mai rămăseseră, am cumpărat o ciozvârtă de miel și am pus-o pentru ardere de tot pe altarul în fața căruia, de curând, Ioab fusese ucis de Benaia ben Iehoiada. Fumul s-a învârtejit către ceruri și miam dat seama că Domnul Iahve primea jertfa mea și că avea să-mi hărăzească o călătorie sigură.

Pe drumul de întoarcere, am zăbovit o vreme pentru a privi cum înaintează lucrările la templul pe care regele Solomon punea să i-l înalțe Domnului; și am văzut uriașele blocuri de piatră care erau cioplite după măsură și stivuite unele peste altele, am văzut pridvorul și capetele coloanelor împodobite cu rodii și crini ciopliți în piatră; dar am văzut și spinările jupuite ale oamenilor care zideau toate acestea și chipurile lor secătuite și ochii chinuiți.

Dar Domnul a trimis un înger la mine, acela s-a așezat lângă umărul meu și a grăit.

„Au ce este piatra, ce sunt fierul și arama și ce sunt scaunele regilor și săbiile celor atotputernici? Țărână se vor face, zice Domnul; dar cuvântul și adevărul și iubirea rămân de-a pururi."

Ne căram avutul în spinare; cu toate acestea am fost ținuți la poarta orașului întocmai ca și cum am fi venit cu patruzeci de asini de povară încărcați cu sipete și covoare și cu lăzi pline de arhive. Straja cheretiană l-a chemat afară pe căpitanul lui și căpetenia porții a venit și a exclamat:

„Să fie oare cu putință, istoricul nostru! Și încă în asemenea rânduială, pe jos și cu legăturica în spate!"

I-am îndreptat atenția asupra documentelor mele, asupra peceții regești, asupra încuviințării de-a părăsi orașul și l-am rugat să ne lase să trecem fără multă zarvă, întrucât ziua părea să fie fierbinte, iar noi voiam s-o pornim la drum.

„Văd că ești gata cu lucrul tău", a zis căpetenia, mai puțin pentru urechile mele, cât mai ales pentru toți vagabonzii și pierde-vară și ticăloșii și alte haimanale de la poartă, „și le-ai dat acestor oameni ceea ce le trebuia mai mult: o istorie."

S-a întors către gloată:

„Mulțumiți-i aici lui Etan ben Hosaia, căci prin strădania lui neobosită aveți acum pe lângă buboaiele și duhoarea gurilor voastre și o zugrăvire a virtuților voastre."

Ei se băteau pe coapse și se tăvăleau pe jos de plăcere; și se îmbulzeau lângă mine și lângă cei doi feciori ai mei, Șem și Șelef, și lângă Hulda, mama lor.

„Ia povestește-le oamenilor", mi-a zis căpetenia „au i-ai înfățoșat ca pe poporul ales, care trăiește după cuvântul Domnului Iahve și după legea lui, sau ai scris despre răutatea lor și despre prostia lor?"

„Norodul", am zis eu, „este începutul binelui ca și al răului."

„Auziți, mă, cât sunteți de schimbători", a făcut căpetenia pocnind din harapnic pe deasupra capetelor gloatei, „dar regele este de la Dumnezeu și același lucru e și cu căpeteniile regelui și cu toți slujitorii lui."

N-a luat seama defel la murmurele ce s-au pornit și s-a întors din nou către mine:

„Atunci ce ești tu oare? Nu faci parte din norod, nici al lui Dumnezeu nu ești. Nu te numeri printre stăpânitori și nici nu te află omul printre cei stăpâniți. Ești ca un șarpe care îmbie cu fructul din pomul cunoașterii; și tu știi că șarpele a fost blestemat de Dumnezeu, Domnul, să se târască toată viața pe burtă și să mănânce pulbere, iar omul trebuie să-i strivească oricând capul cu piciorul."

La cuvintele acestea, gloata, încinsă și duhnind, s-a îmbulzit către noi. Am văzut ură în ochii plini de scursori și cioturile de brațe ridicate amenințător. Șem și Șelef au început să țipe; Hulda i-a zgâriat pe față pe cei ce s-au apropiat prea mult de ea; iar eu, cunoscând ineficacitatea pumnilor mei, am cătat cu ochii în jur după ajutor. Și am văzut apropiindu-se niște alergători, care purtau toiege albe, și, la un pas după ei, lectica verde-aurie cu ciucuri roșii la acoperiș.

Și iată că milogii și gură-cască și furii au luat-o din loc și s-au risipit ca păsările când cheretienii și peletienii au curățat poarta de norod. Condus de căpetenia porții, a coborât treptele Amenhotef, marele eunuc regesc, și a venit și s-a plecat în fața Huldăi și i-a apucat în glumă de bărbie pe Șem și Șelef; către mine însă a zis cu cea mai grațioasă înclinare a mâinilor:

„N-am vrut să te las să pleci, Etan, prietene, fără să-mi iau rămas-bun de la tine. Noi amândoi am fost străini în Ierusalim în mai multe înțelesuri. De-aceea am privit cu bunăvoință la tine și la activitatea ta, iar acum, când ne părăsești, am să resimt golul. Dacă-ți poate fi o mângâiere, pot să-ți spun că Lilit, fosta ta concubină, s-a obișnuit cu viața de la curte și se simte bine, străduindu-se cu gingășie pentru regele Solomon și totodată pentru noua lui soție, fiica faraonului. Apoi Lilit cântă în fața regelui cântecele de dragoste pe care le știe de la tine și regele este foarte încântat de ele și a dispus să fie scrise, adunate și publicate sub titlul *Cântarea Cântărilor a lui Solomon*. Astfel nădăjduiesc să primești de la mine darul meu de despărțire în spiritul în care a fost gândit și ca un semn de prietenie."

Din cutele veșmântului său a scos o butelcuță. „Primesc asta de-a dreptul de la cel care o face", a amintit el, „de la o casă foarte bună din orașul Zeului Soarelui Ra din Egipet. Fie ca mireasma ei să te înviooreze mereu și să-ți aducă aminte că, într-o lume de eunuci, nu merită să te porți ca un bărbat."

Am luat butelcuța și m-am întors și mi-am urmat calea. Însă, după ce am trecut peste pârâul Chedron și am urcat pe măgura din partea cealaltă, m-am oprit locului, pentru a arunca o ultimă privire asupra orașului lui David. Și l-am văzut așezat pe colinele lui și am vrut să-l blestem; dar n-am putut s-o fac, căci o mare strălucire a Domnului plutea peste Ierusalim în lumina dimineții.

****